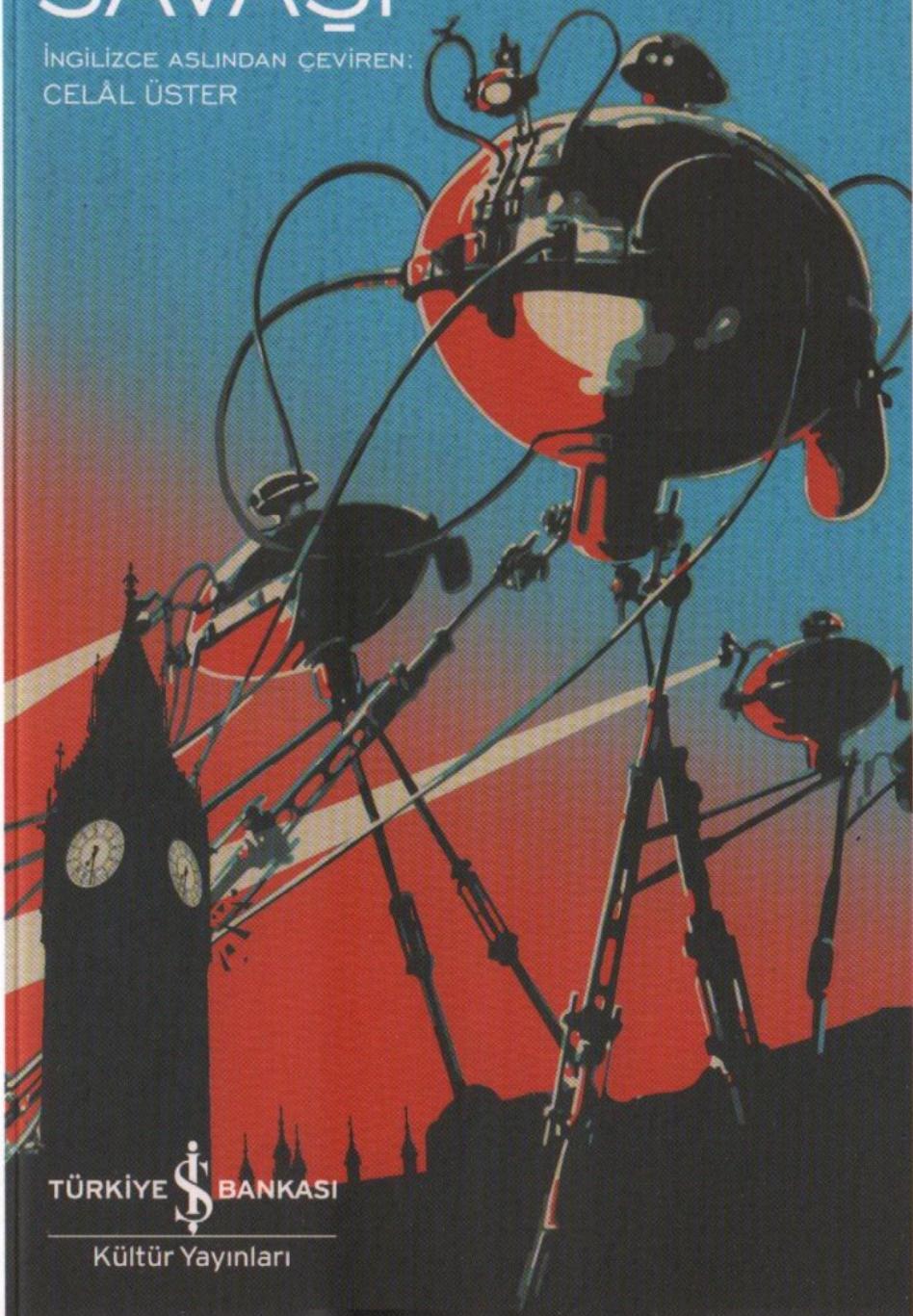


MODERN KLASİKLER Dizisi - 136

# H. G. WELLS DÜNYALAR SAVASI

İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİREN:  
CELÂL ÜSTER



TÜRKİYE İŞ BANKASI

Kültür Yayınları

H. G. WELLS  
DÜNYALAR SAVAŞI

ÖZGÜN ADI  
THE WAR OF THE WORLDS

Bu çeviri, H. G. Wells'in *The War of the Worlds* adlı yapitının Londra,  
William Heinemann 1898 basımı temel alınarak yapılmıştır.

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2019  
SERTİFİKA NO: 40077

EDİTÖR  
GAMZE VARIM

GÖRSEL YÖNETMEN  
BİROL BAYRAM

DÜZELTİ  
MEHMET CELEP

GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA  
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

I. BASIM TEMMUZ 2019, İSTANBUL

ISBN 978-605-295-888-9

BASKI: UMUT KAĞITÇILIK SANAYİ VE TİCARET LTD. ŞTİ.

Keresteciler Sitesi Fatih Caddesi Yüksek Sokak No: 11/1 Merter Güngören/İstanbul  
Tel. (0212) 637 04 11 Sertifika No: 22826

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.

Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında  
gerek metin, gerek görsel malzeme yayinevinden izin alınmadan hiçbir yolla  
çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI  
İstiklal Caddesi, Meşelik Sokak No: 2/4 Beyoğlu 34433 İstanbul  
Tel. (0212) 252 39 91 Faks (0212) 252 39 95  
[www.iskultur.com.tr](http://www.iskultur.com.tr)

ÇEVİREN: CELÂL ÜSTER

İngiliz Erkek Lisesi, Robert Academy ve İÜ Edebiyat Fakültesi İngiliz Dili ve  
Edebiyatı Bölümü'nde öğrenim gördü. 1983'te George Thomson'un *Tarihöncesi Ege* adlı kitabının çevirisiyle Azra Erhat Çeviri Ödülü'ne değer görüldü. 1970'lerin  
başından bu yana aralarında Robert Louis Stevenson, Yaroslav Hašek, George  
Orwell, Juan Rulfo, Iris Murdoch, Maria Antonietta Macciocchi, Mario Vargas  
Llosa, Roald Dahl, Jorge Luis Borges, Paulo Coelho ve John Berger'in yapıtlarının  
da bulunduğu 80'e yakın kitabı dilimize çevirdi. Uzun yıllar Cumhuriyet  
gazetesinin Kültür editörlüğünü üstlendi.

---

Modern  
Klasikler  
Dizisi - 136

---

H. G.  
Wells

---

# Dünyalar Savaşı

---

İngilizce aslından  
çeviren: Celâl Üster



# *İçindekiler*

Çevirmenin Önsözü ..... vii

## BİRİNCİ KİTAP

### Marshılar Geliyor

I	Savaşın Öngünü .....	3
II	Akanyıldız .....	11
III	Horsell Parkı'nda .....	17
IV	Silindirin Kapağı Açılıyor .....	21
V	Isı İşin .....	25
VI	Chobham Yolu'ndaki Isı İşini .....	31
VII	Eve Nasıl Vardım .....	35
VIII	Cuma Gecesi .....	41
IX	Çatışma Başlıyor .....	45
X	Fırtına Kopuyor .....	53
XI	Pencerede .....	61
XII	Weybridge ve Shepperton Yok Edilirken Gördüklerim .....	69
XIII	Rahiple Nasıl Karşılaştım .....	83
XIV	Londra'da .....	91
XV	Surrey'de Neler Olmuştu .....	105
XVI	Londra'dan Toplu Göç .....	115
XVII	“Yıldırımların Çocuğu” .....	131

## **İKİNCİ KİTAP**

### **MARSLILARIN YÖNETİMİNDEKİ DÜNYA**

I	Ayaklar Altında .....	145
II	Yıkık Evden Gördüklerimiz .....	155
III	Mahpus Kaldığımız Günler .....	167
IV	Rahibin Ölümü .....	175
V	Sessizlik .....	181
VI	On Beş Günde Neler Oldu .....	185
VII	Putney Hill'deki Adam .....	191
VIII	Ölü Londra .....	211
IX	Yıkıntı .....	223
X	Sonsöz .....	229
	Cevirmenin Notları .....	235
<b>EK</b>		
Bir Milyon Yılının İnsanı		
Bilimsel Bir Öngörü / H. G. Wells .....		243

## *Çevirmenin Önsözü*

İngiliz yazar, gazeteci, toplumbilimci ve tarihçi H. G. Wells ile ABD'li sinema ve tiyatro oyuncusu ve yönetmeni Orson Welles'in soyadları biraz farklı yazılsalar da söyleşileri nerdeyse aynıdır. Ama Wells ile Welles arasındaki yakınlık yalnızca soyadlarıyla sınırlı değildir.

Orson Welles, 1934 başlarında şair Archibald MacLeish'in manzum oyunu *Panic*'in bir uyarlamasıyla radyo programcılığına başlamış, kısa bir süre sonra da "The March of Time" haber dizisini seslendirmiştir. 1938'de ise, ünlü romanlardan uyarlama bir radyo oyunları dizisi kapsamında Wells'in *Dünyalar Savaşı* adlı romanından esinlenen program ortağı birbirine katılmıştır. Genel akışıyla bir haber programı izlenimi uyandıran yayında Welles "Marşlıkların New Jersey'ye saldırdıklarını" açıklamış, bunun bir haber programı taklidi olduğunu anlamayan binlerce dinleyici haberin gerçek olduğunu sanarak paniğe kapılmış, dehşet içinde sokağa fırlamıştır.

\* \* \*

Aslında insanların Welles'in o fazlaıyla inandırıcı sesine aldanarak ürküye kapılmaları çok da olağandışı sayılmalıdır; başta ABD olmak üzere Batı dünyasının insanları yaklaşık on yıldır o Büyük Bunalım'ın yalnızca ekonomik değil, derin toplumsal ve ruhsal çöküntüsü altında kırılgan-

laşmışlardı. Emperyalizmin dünya devletleri kısa bir süre sonra amansız bir kapışmaya tutuşacaklar, uygarlığın onca gelişmesine karşın birbirlerini boğazlayacaklar, dünyayı Marshılar değil büyük devletlerin orduları istila edecekti.

\*\*\*

H. G. Wells, on dokuzuncu yüzyılın son on yılı içinde kaleme aldığı *Zaman Makinesi*, *Görünmez Adam*, *Doktor Moreau'nun Adası*, *Dünyalar Savaşı*, *Ayda İlk İnsanlar* gibi bilimkurgu edebiyatının yolunu açan romanlarında pek çoklarla birbirine karşıt konumlarda görülen bilim ile edebiyatı, insanoğlunun bitmez tükenmez merak duygusuyla uçsuz bucaksız düşgünü birbirlerini varsıllaştıran bir bütünsellikte bileştirmekle kalmamış, belki daha da önemlisi, insan uygarlığının eriştiği aşamayı yüreklikle sorgulamaktan çekinmemiştir.

\*\*\*

Wells, insanlık ile dünya dışı varlıklar arasındaki çatışmayı ayrıntılarıyla öyküleyen ilk yapıtlardan biri olan *Dünyalar Savaşı*'nın pek çok yerinde insan soyuna yönelttiği eleştirel bakışı gizlememiş, Londra dolayları Marshıların ölümcül İşi Işınları ve zehirli Kara Dumanının en ağır saldırısı altındayken bile insanoğlunun acımasızlığını dile getirmekten kaçınmamıştı:

“Üstelik onları [Marshıları] acımasızca yargılanmaya kalkmadan, bizim kendi cinsimizin de yalnızca soyu tükenmiş olan bizon ve dodo kuşu gibi hayvanlara değil, kendinden aşağı gördüğü irklara da ne kadar gaddarca ve kryasra bir krym uyguladığını da unutmamalıyız. Tasmanların (...), Avrupalı göçmenlerin ellî yıl boyunca yürüttükleri bir yok etme savaşı sonucunda kökleri kazınmıştır. Merhamet hava-

*riliği bize mi kalmış ki, Marslıların aynı ruhla savaşmalarından yakmalım? (...)"*

Kaldı ki, Wells'in özellikle beş yapıtıyla öncülüğünü üstlendiği, insanoğlunun bilinmeyen geleceğe duyduğu merakından kaynaklanan düşgünden doğan bilimkurgu edebiyatı, bir yönyle, gelecekten çok yaşadığımız çağla bir hesaplaşma, varılan uygarlık ve teknoloji düzeyinin insanın insanlığı ve doğanın doğallığını gittikçe yok edişinin bir sorgulanışı değil midir?

\*\*\*

Günümüz insanının olağanüstü teknolojik gelişmelerle uzayı keşfederken, aynı teknolojik gelişmeler sonucunda üstünde yaşadığı dünyayı yok oluşa doğru sürükleyişindeki ikileminin gizlerini Wells'in romanlarında sezmek mümkündür. *Dünyalar Savaşı* da, bu gizleri aralayabileceğimiz az bulunur yapıtlardan biridir...

*Dünyalar Savaşı* adlı romanda, Marslıların üstün teknolojisi karşısında çaresiz kalan on dokuzuncu yüzyılın "küçük insan"ına yöneltilen eleştirel bakışın günümüz için de geçerli olduğu söylenebilir:

*"Bunların hiçbir -şu evlerde yaşayan insanlar gibileri de, süriügen hayatı yaşayan o aşağılık küçük memur takımı da- beş para etmez. Dünyalarından geçmiştirler – ne görkemli bir hayalleri vardır, ne de görkemli bir tutkuları; Tanrı, bu ikisinden de yoksun bir insan gölgesinden korkan bir tabansızdan başka nedir ki? Koşa koşa işlerine gitmekten başka bir şey bilmezler – yüzlercesini görmüşümdür, treni kaçırırlarsa işten atılacakları korkusuyla kahvaltlarını kaptıkları gibi elliñde abonman biletleriyle o küçük trenlerine yetişmek için önlerine geleni itip kakarak yel yeperek koşarlar; ne olduğunu anlama zahmetine katlanmadıkları işlerinde çalışıktan sonra bu sefer akşam yemeğine geç*

*kalacakları korkusuya koşa koşa evlerinin yolunu tutarlar; (...) Başımıza bir kaza gelebilir korkusuya hayat sigortası yaptırıp az buçuk da para yatırırlar bir yere. Eh, pazar günleri de ahiret korkusu biraz. (...) Doğrusu, Marslılar böylelerinin başına konan bir talih kuşu olacaktır. (...) Evet, işler ne zaman sarpa sarsa birçok insan, zayıf insanlar bir şeyler yapmaları gerektiğini düşünürler ve bir sürü karmaşık düşünceye dalarak zayıf düşenler olanca sofulukları ve kibirlilikleriyle hep bir çeşit oturoturduğunyerde dinine yönelirler ve zulme ve takdiri ilahiye boyun eğerler..."*

\*\*\*

Kimilerince, Jules Verne'le birlikte "bilimkurgunun baba-sı", kimilerince de "bilimkurgunun Shakespeare'i" olarak nitelenen Wells'in yalnızca *Dünyalar Savaşı* adlı romanında değil, bu romanı haberleyen makalelerinde de Darwin'in evrim kuramının derin izlerine rastlarız. Evrim kuramının en ateşli savunucularından ünlü biyoloji bilgini T. H. Huxley'nin öğrencisi olan Wells, *Dünyalar Savaşı*'nın birçok yerinde bu kuramı ve doğal ayıklanma öğretisini dolaylı ya da dolaysız bir biçimde dile getirir.

Bu konuda en çarpıcı örneklerden biri, romandaki anlatıcının dejindiği, "sözde bilimsel bir şöhret edinmiş, vesveseli bir yazarın Marslıların istilasından çok önce kaleme aldığı bir yazı"dır:

*"[Bu yazarın] insanoğlunun önünde sonunda Marslıların şimdiki durumundan çok da farklı sayılamayacak bir beden yapısı edineceği tahmininde bulunduğu belirtmekte yarar var. Hatırlıyorum, bu yazarın kehaneti 1893 yılının kasım ya da aralık ayında Pall Mall Budget adlı bugün artık modası geçmiş bir dergide yayımlanmıştı. (...) Sözünü ettiğim yazar –aptalca ve patavatsız bir üslupla– mekanik aletlerin yetkinleşerek önünde sonunda kolların ve bacakların yerine gece-*

*ceğini, kimyasal aygıtların da yetkinleşerek önde sonunda sindirim organlarının yerini alacağını; saçlar, burun, dişler, kulaklar, çene gibi organların da insanoğlunun bedeninin gerekli bölümleri olmaktan çıkacağını ve doğal ayıklanmanın kendini gelecek çağlarda bu organların giderek küçülüp eksilmesi doğrultusunda göstereceğini belirtmişti. En gerekli organ olarak bir tek beyin kalacaktı. Bunun dışında bedenin yalnızca bir bölümünün daha varlığını sürdürmek için sağlam bir dayanağı olacaktı ki, o da 'beynin öğretmeni ve aracı' olan eldi. Bedenin öteki bölümleri gittikçe küçülürken eller gittikçe büyüyecekti..."*

Burada anlatıcının sözünü ettiği yazı, aslında Wells'in, *Dünyalar Savaşı*'nı yazmadan önce, 6 Kasım 1893'te *Pall Mall Gazette*'te yayımlanmış olan "Bir Milyon Yılının İnsanı: Bilimsel Bir Öngörü" başlıklı kısa öykü ya da makalesidir. Wells, burada, bir yandan kendi kendini alaya alırken, bir yandan da yaşanacak teknolojik gelişmeler sonucunda insanoğlunun evrimleşmeyi sürdürerek 1 milyon yılında bürüneceği görünümü öngörmektedir: Kocaman bir beyin ve gittikçe büyüyen eller...

Wells'in bu makalesini, romanla doğrudan bağıntılı olduğu için, kitabın sonundaki Ek bölümünde okurlara sunmanın yararlı olacağını düşündüm.

\*\*\*

Wells'in yıllar içinde pek çok sinema filmi ve televizyon dizisine konu olan bilimkurgu romanlarının en tutkulu okurlarından biri de Winston Churchill'di. 1906'da daha bakan yardımcısıken yaptığı ilk ünlü konuşmalarında Wells'in yapıtlarından pek çok alıntı yapan Churchill, başbakan olduğunda da, Nazi Almanya'sının yükselişini ve ufukta görünen Büyük Savaş'ı tanımlamak için, Wells'in *Dünyalar Savaşı*'nda Marslıların Britanya'ya saldırısını betimlerken kullandığı "yaklaşan fırtına" deyiminden yararlanacaktı.

Wells'in eşitlik ve insan hakları alanındaki en etkileyici yapımı olarak kabul edilen *The Rights of Man* (İnsan Hakları, 1940) adlı çalışması da, yazarın ölümünden kısa bir süre sonra, 1948'de Birleşmiş Milletler'ce benimsenen İnsan Hakları Evrensel Bildirisi'nin temelini oluşturacaktı.

Dönemine göre olağanüstü bir düşgünün ürünü olan *Dünyalar Savaşı*, zamanla yalnızcainema ve edebiyat yapıtlarına esin kaynağı olmakla kalmayacak, bilim insanların çalışmalarını da etkileyecekti. Wells'in bu romanından esin alan modern roket teknolojisinin yaratıcısı ABD'li mucit Robert Hutchings Goddard, ilk sıvı yakıtlı roket ve tepkili roket motorunu geliştirecek, bunun sonucunda Apollo-11, *Dünyalar Savaşı*'nın yayılmasınından yetmiş bir yıl sonra, 1969'da Ay'a inecek, böylece *Ay'da İlk İnsanlar*'nın yazarının "kehanet"i gerçekleşecek, astronot Neil Armstrong Ay'ın yüzeyine ayak basan ilk insan olacaktı.

\*\*\*

On dokuzuncu yüzyıl İngiltere'sinde –Charles Dickens'in romanları gibi– ilkin Nisan-Aralık 1897'de *Pearson's Magazine*'de tefrika edilen, ardından 1898'de William Heinemann yayınevinden kitap olarak yayımlanan *Dünyalar Savaşı*, kuşkusuz, bilimsel, yazışsal, teknolojik, toplumsal açılarından derinlemesine incelenmeye olanak veren, çok değişik yönlerden sayısız inceleme ve kitaba konu olmuş bir yapıt. Ama ben burada, bilimkurgu edebiyatı yazarı ve eleştirmeni Algis Budrys'in Wells için söylediğiyile yetineyim:

"Wells, teknolojinin getirdiği ve şu yaşadığımız dünyamızın belli başlı olguları olan umut ve umutsuzluğun olağanüstü yorumcusu olmayı sürdürüyor..."

Celâl Üster  
Temmuz 2019

“Peki, bu Dünyalarda hayat varsa oralarda kimler yaşıyor?  
... Dünya'nın Efendileri biz miyiz, yoksa onlar mı? ...  
Ve her şey nasıl olur da insan için yaratılmış olabilir?”

KEPLER  
(*Melankolinin Anatomisi*'nden  
alıntılmıştır)\*

---

\* Yer'in ve öteki gezegenlerin Güneş'in çevresinde eliptik yörüngeler üzerinde doladığını bulan Alman gökbilimci Johannes Kepler'in (1571-1630) Ay'a düşsel bir yolculuğu anlattığı ve bilimkurgu türünün ilk örneği sayılan *Somnium* (Düş) adlı bir romanı da vardır. Wells, Kepler'in "gözlemsel gökbilimin babası" olarak kabul edilen Galileo Galilei'ye (1564-1642) yazdığı bir mektupta yer alan bu sözlerini İngiliz yazar, araştırmacı ve Anglikan din adamı Robert Burton'un (1577-1640) *Anatomy of Melancholy* (Melankolinin Anatomisi) adlı kitabından almıştır. Wells'in biraz kısaltarak aldığı bu sözler, *Dünyalar Savaşı* adlı romanındaki genel savı vurgulamaktadır. (ç.n.)



Ağabeyim  
Frank Wells'e.\*

Bu Kitap Onun Düşüncesinin Bir Sunumu.

---

\* *Dünyalar Savaşı* adlı romanın konusunu Wells'in aklına düşüren, ağabeyi, felsefeci Frank Wells'dır. (ç.n.)



**BİRİNCİ KİTAP**

**MARSLILAR GELİYOR**



# I

## *Savaşın Öngünü*

İnsanoğlunun yaptıklarının onunkinden üstün ama onunki kadar ölümlü zihinler tarafından büyük bir titizlikle ve yakından izlendiğine; işleriyle uğraşaduran insanların belki de tipki bir insanın bir su damlasında kaynaşıp üreyen kısa ömürlü yaratıkları mikroskopla mercek altına alması gibi mercek altına alınıp incelediklerine on dokuzuncu yüz yılınlarında kim inanırdı ki. İnsanlar, büyük bir rahatlıkla, maddeye hükümetmelerinin verdiği güvenin dinginliğiyle bu dünyada küçük işlerinin peşinde bir oraya bir buraya gidip geliyorlardı. Olasıdır ki, mikroskop altındaki tek hücreller de aynı şeyi yapıyorlardır. Kimse uzaydaki nicedir bilinen dünyaların insanlara karşı bir tehlike oluşturabileceğini düşünmüyordu ya da o dünyalarda hayat olabileceğine en küçük bir ihtimal vermiyordu. Şimdi bakınca bir zamanların alışılmış bazı düşünceleri ne kadar tuhaf geliyor. Yeryüzündeki insanlar, çok çok, Mars'ta belki de kendilerinden aşağı ve bir misyonerlik girişimini hoş karşılamaya hazır başka insanların olduğunu canlandırmayı başardı kafalarında. Ne var ki, uzay boşluğunda, soyu tükenen hayvanlarındankinden üstün zekâlarımızdan kat kat üstün zekâlar, uçsuz bucaksız, serin-

kanlı ve duyarsız zihinler dünyamızı kem gözlerle gözlüyor, bize karşı uygulayacakları planlarını yavaş ama emin adımlarla oluşturuyorlardı. Derken yirminci yüzyılın başlarında o büyük hayal kırıklığı yaşandı.

Mars gezegeni, okuyucuya anımsatmama pek gerek olmasa da, kendi ekseni çevresinde Güneş'ten ortalama 225. 000.000 kilometre uzaklıkta döner ve Güneş'ten aldığı ışık ve ısı Dünya'nın aldığından ancak yarısı kadardır. Eğer Güneş sisteminin bir bulutsu kümesindenoluştugu hipotezi bir doğruluk taşıyorsa, Mars dünyamızdan daha yaşlı olmalıdır, yüzeyindeki hayat da bu dünyadan erimesi son bulmadan çok önce başlamış olsa gerektir. Yoğunluğunun dünyanın kinin ancak yedide biri olması, hayatın başlayabileceği sıcaklığa kadar soğumasını hızlandırmış olmalıdır. Mars'ta hava ve su, canlıların varlığını desteklemek için gerekli her şey vardır.

Gelgelelim, insan o denli kendini beğenmiştir ve kibri gözlerini o denli kör etmiştir ki, on dokuzuncu yüzyılın ta sonuna kadar tek bir yazar bile orada dünyadaki düzeyinin çok ilerisinde bir zeki yaşamın ya da herhangi bir zeki yaşamın gelişmiş olabileceği ilişkin en küçük bir düşünce dile getirmemiştir. Mars dünyamızın en fazla dörtte biri kadar olan yüzeysel alanıyla dünyamızdan daha yaşlı ve Güneş'e daha uzak olduğuna göre, bu gezegenin yalnızca hayatın başlangıcına daha uzak değil, aynı zamanda hayatın sonuna daha yakın olması gereği de genellikle anlaşılmamıştır.

Gezegenimizin önünde sonunda başına gelecek olan küresel soğuma komşumuzda çoktan ileri bir aşamaya varmış bulunmaktadır. Fiziksel durumu hâlâ büyük ölçüde bir sırlı olmakla birlikte, ekvatoral bölgesinde bile gün ortası sıcaklığının bizim en soğuklığımızın gün ortası sıcaklığına güçbela yaklaştığını artık biliyoruz. Havası bizimkinden çok daha seyrelmiştir, okyanuslarının suları o kadar çekilmiştir ki yüzeyinin ancak üçte birini kaplar, mevsimler yavaş yavaş

değişirken her iki kutupta da dev buz takkeleri oluşup eridğinden ilman kuşaklarını dönem dönem sel basar. Bizim için hâlâ akıl almaz ölçüde uzakta olan tükenişin son aşaması, Mars'ta yaşayanlar için güncel bir sorun olup çıkmıştır. Zorunluluğun dolaysız baskısı zekâlarını keskinleştirmiştir, onları daha da güçlü kılmış ve acımasızlaşmıştır. Üstelik bizim hayal bile edemeyeceğimiz araçları ve zekâlarıyla uzaydan baktıklarında, en yakınlarında, onlara göre Güneş yönünde yalnızca 56.000.000 kilometre uzaklıkta umut veren bir seher yıldızını; yemyeşil bir bitki örtüsü ve gri bir su yüzeyiyle örtülü, bereketliliğini gözler önüne seren bulutlu atmosferiyle ve sürüklenen bulut kümeleri arasından bir görünüp bir kaybolan yoğun nüfuslu ülkelerin geniş alanları ve deniz filolarından geçilmeyen dar denizleriyle bizim daha sıcak gezegenimizi görürler.

Maymunlar ve lemurlar bizim gözümüzde ne denli yabancı ve aşağı ise, biz insanlar, bu dünyada yaşayan yaratıklar da Marslıların gözünde en az o ölçüde yabancı ve aşağı olsak gerektir. İnsanın düşünsel yanı çoktanız hayatın ardı arkası kesilmeyen bir varoluş mücadeleşi olduğunu kabul etmiştir, öyle görünüyor ki Mars'taki zihinlerin inancı da bu yönededir. Onların dünyalarında soğuma çok ileri bir aşamadadır, bizim dünyamız ise hayat doludur, ama bizim dünyamızı dolduranlar onların gözünde aşağı hayvanlardan başka bir şey değildir. Güneş yönünde savaşlar yürütmek, kuşaklıdır yavaş yavaş üstlerine gelen yıkımdan gerçekten de biricik kurtuluşlardır.

Üstelik onları acımasızca yargılamaya kalkmadan, bizim kendi cinsimizin de yalnızca soyu tükenmiş olan bizon ve dodo kuşu gibi hayvanlara değil, kendinden aşağı gördüğü ırklara da ne kadar gaddarca ve kıyasıya bir kıym uyguladığını da unutmamalıyız. Tasmanların, insana benzemelerine karşın, Avrupalı göçmenlerin ellî yıl boyunca yürüttükleri bir yok etme savaşı sonucunda kökleri kazınmıştı.<sup>1</sup> Mer-

hamet havariliği bize mi kalmış ki, Marshların aynı ruhla savaşmalarından yakınlım?

Marshların, dünyamıza inişlerini akillara zarar bir ustalıkla hesaplamış –matematik bilgileri belli ki bizimkinden çok daha ileri– ve hazırlıklarını nerdeyse tam bir görüş birliği içinde gerçekleştirmiş oldukları anlaşılıyor. Araç gerecimiz elvermiş olsaydı, gittikçe yaklaşan tehlikeyi on dokuzuncu yüzyılın çok daha başlarında görebilirdik. Schiaparelli<sup>2</sup> gibileri kızıl gezegeni gözlemlemişler –laf arasında, Mars'ın yüzyıllar boyunca savaş yıldızı olarak görülmüş olması da ilginçtir doğrusu– ne var ki çizimini o kadar iyi yaptıkları izlerin durmadan değişen görünüşlerini yorumlamayı başaramamışlar. Aradan geçen bütün o süre boyunca Marshlar hazırlanmış olmalılar.

1894'teki karışıkonom<sup>3</sup> sırasında, önce Lick Gözlemevi'nce, daha sonra Nice'li Perrotin,<sup>4</sup> sonra da başka gözlemciler tarafından diskin<sup>5</sup> aydınlık yanında büyük bir ışılıt görülmüştü. İngiliz okurlar bunu ilk kez *Nature* dergisinin<sup>6</sup> 2 Ağustos tarihli sayısından öğrendiler. Ben, bu görüntünün, mermileri bize doğru fırlatılan kocaman bir topun gezegenlerinde açılmış dev bir çukurdan ateşlenmesiyle ortaya çıkışmış olabileceğini düşünüyorum. Daha sonraki iki karışıkonom sırasında o patlamanın meydana geldiği bölgenin yakınında, henüz açıklığa kavuşturulmamış olsalar da tuhaf izler görülmüştü.

Saldırı üstümüze bundan altı yıl önce geldi. Mars karışıkonuma yaklaşırken, Cava'lı Lavelle<sup>7</sup> gezegendeği akorlaşmış dev bir gaz patlamasıyla ilgili afallatıcı haberini uçurarak astronomi âlemindeki bilgi alışverişinin yüreğini küt küt attırdı. Ayın 12'sinin gece yarısına doğruydu, Lavelle'in hemen başına geçtiği spektroskop<sup>8</sup> olağanüstü bir hızla dünyamıza doğru gelen ve büyük bölümü hidrojenden oluşan alev alev bir gaz kütlesini gösteriyordu. Bu gaz püskürtüsü on ikiyi çeyrek gece sırra kadem basmıştı. Lavelle, onu, "gaz

alevinin bir toptan fırlayışi gibi”, gezegenden ansızın ve şiddetle püsküren bir alev topuna benzetmişti.

Bu benzetmenin ne kadar yerinde olduğu sonradan anlaşılacaktı. Ama ertesi gün gazetelerde *Daily Telegraph*'nın verdiği küçük bir haberi saymazsa konuya ilgili hiçbir şey yoktu; dünyyanın insan soyunun o güne kadar karşılaşacağı en ölümcül tehlikelerden birinden haberi bile olmamıştı. Eğer ünlü astronom Ogilvy<sup>9</sup> ile Ottershaw'da karşılaşmasaydım bu patlamayı ruhum bile duymayabilirdi. Ogilvy haberi duyar duymaz büyük bir heyecana kapılmış ve o heyecanla kızıl gezegeni nöbetleşe gözlemlemeye davet etmişti.

O zamandan bu yana bütün olup bitenlere karşın o gece nöbetini tüm açık seçenekleriyle anımsıyorum: Kapkaranalık ve çit çıkmayan gözlemevi, köşede yere zayıf ışığı vuran siperlikli fener, teleskopun saat düzeneğinin araliksız tik takları, çatıdaki dar aralık – bir ucundan öbür ucuna kozmik tozla kaplanmış uzunca bir yarık. Görmüyordum ama duyuyordum, Ogilvy dolanıp duruyordu. Teleskoptan bakıldığından koyu mavi bir daire ve o alanda dönenip duran küçük yuvarlak gezegen görünyordu. Küçük bir şey gibi görünüyordu; çok parlak, ufak ve kımiltısız; üstünde enine uzanan belli belirsiz çizikler, yusuvarlak değil de yassılmış. Ama o kadar küçüktü ki, o kadar duru bir canlılığıydı ki, topluğne başı gibi bir ışkıtı sanki! Biraz titrek görünüyor olması ise aslında bu gezegeni göz önünde tutan saat düzeneğinin işleyişile teleskopun titreşmesinden kaynaklanıyordu.

Ben seyrederken, küçük yıldız sanki bir büyüp bir küçülüyor, bir yaklaşıp bir geri çekiliyordu, ama bunun nedeni gözümün yorulmuş olmasından başka bir şey değildi. Altmış dört milyon kilometre uzağımızdaydı – 64.000.000 kilometreden fazla bir boşluk. Somut evrenin kozmik tozunun içinde yüzdüğü bu boşluğun sınırsızlığını pek az insan fark eder.

O alanın yakınında üç küçük ışık beniği, sonsuz uzaklarda ancak teleskopla görülebilen üç yıldız bulunduğuunu ve

dört bir yanının bomboş uzayın dipsiz karanlığıyla kuşatılmış olduğunu anımsıyorum. O karanlığın yıldızların aydınlatıldığı dondurucu bir gecede nasıl olduğunu bilirsiniz. Teleskopla baktığınızda çok daha sonsuz görünür. Çok uzaklarda ve küçük olduğundan bana görünmez gelen, o akla hayale sığmaz uzaklıktan bana doğru hızla ve durmaksızın uçan, her dakika binlerce kilometre yaklaşan, bize gönderdikleri o Şey, dünyamıza onca savaşım, yıkım ve ölüm getirecek olan Şey geliyordu. O sırada izlerken aklımın ucundan bile geçmemişi; kaldı ki, o şaşmaz füze bu dünyada hiç kimseyin aklının ucundan bile geçmemişi.

O gece de uzaktaki gezegenden bir gaz püskürtüsü daha oldu. Gördüm. Saat tam gece yarısını vurduğunda, kenarda, çevre çizgisinin en küçük izdüşümünde kızılca bir parıltı görür görmez Ogilvy'ye söyledim, hemen benim yerime geçti. Sıcak bir geceydi, susamıştım. Ogilvy bize doğru gelmekte olan gaz huzmesi karşısında çığlıklar atadursun, ayaklarımı sürüye sürüye, karanlıkta el yordamıyla ilerleyerek sürahinin durduğu küçük masaya gittim.

O gece, ilkinin üstünden yirmi dört saat geçmesine saniyeler kala görünmez bir füze daha Mars'tan dünyaya doğru yola koyuldu. Anımsıyorum, karanlıkta masanın başında otururken gözlerimin önünde yeşil ve kırmızı benekler uçuşuyordu. Görmüş olduğum o ufacık ışığının ne anlama gelebileceğinden ve çok geçmeden başıma ne işler açabileceğinden kuşkulanmaksızın, bir ateş olsa da bir sigara yaksam diyordum. Ogilvy gözlemlemeyi saat bire kadar sürdürükten sonra bıraktı, feneri yakıp onun evine kadar yürüdü. Aşağılarda, karanlığın ortasındaki Ottershaw ve Chertsey'de<sup>10</sup> yüzlerce insan müşil müşil uyuyordu.

Ogilvy o gece Mars'ta neler olup bittiyle ilgili tahminler yürütüp duruyor, orada bize sinyal yollayan varlıkların bulunduğu yolundaki beylik düşünceleri alaya alıyordu. Göktaşlarının gezegene yağmur gibi yağıyor ya da çok büyük

bir yanardağ patlamasının geliyor olabileceği kanısındaydı. Organik evrimin iki komşu gezegende aynı yönde gelişmiş olmasının hiç mümkün görünmediğini belirtiyordu.

“Mars’ta insansı herhangi bir şey bulunması olasılığı mil-yonda bir,” demişti.

Yüzlerce gözlemci o gece ve ertesi gün gece yarısı dolay-larında, bir sonraki gece de, tam on gece boyunca o alevi gördü, her gece bir alev. Onuncu geceden sonra atımların neden kesildiğini bu dünyada kimse açıklamaya kalkışmadı. Belki de ateşlemeden çıkan gazlar Marslılara güçlük çıkar-mıştı. Dünyadaki güçlü bir teleskoptan oynayan küçük gri benekler olarak görünen yoğun duman ya da toz bulutları gezegenin atmosferinin açılığında yayılmış, çehresindeki daha bildik hatları belirsizleştirmiştir.

Sonunda günlük gazeteler bile bu tedirgin edici durumun farkına varmış ve sağda solda, hatta her yerde Mars’taki yanardaşlarla ilgili herkesçe anlaşılabilir haberler ve yazılar çıkmaya başlamıştı. Yarı ciddi, yarı mizahi *Punch* dergisinin bu durumu politik bir karikatüre yansıtarak işin keyfini çı-kardığını anımsıyorum. Ve kimsenin ummadığı bir biçimde, Marslıların bize fırlattıkları o füzeler uzay boşluğununda sani-yede kilometrelere hızla dünyaya doğru geliyor, her saat, her gün biraz daha yaklaşıyordu. Kaderimiz hızla tepemi-ze çökerken insanların her zamanki gibi gündelik işleriyle uğraşmaları şimdi bana akıl almaz ölçüde şaşırtıcı geliyor. Markham’ın o günlerde çıkardığı resimli gazete için gezege-nin yeni bir fotoğrafını sağladığında mutluluktan nasıl havalara uçtuğu hâlâ gözlerimin önünde. Şimdilerde insanlar on dokuzuncu yüzyıl gazetelerimizin ne kadar çok ve girişimci olduğunun pek farkında değiller. Bense kendimi bisiklete binmeyi öğrenmeye vermiştim ve uygarlığın ilerlemesiyle ortaya çıkabilecek ahlaksal sorunları ele alan bir dizi maka-leyle boğuşuyordum.

*H. G. Wells*

Bir gece (o sırada ilk füze ancak 16.000.000 kilometre uzakta olsa gerekti) karımla yürüyüşe çıkmıştık. Yıldızlı bir gece olduğu için karıma Burçlar Kuşağı'ını<sup>11</sup> anlatmıştım ve pek çok teleskopun doğrultuluğu, başucu noktasına<sup>12</sup> doğru sessizce süzülen parlak bir ışık beneği gibi görünen Mars'ı işaret etmiştim. Sıcak bir geceydi. Eve dönerken, Chertsey ya da Isleworth'ten gezintiye çıkışmış bir grup çalıp söyleyerek yanımızdan geçmişti. İnsanlar yatmaya hazırlandıkları için evlerin üst pencerelerinde ışıklar vardı. Uzaktaki tren istasyonundan makas değiştiren trenlerin ta oralardan nerdeyse bir ezgi gibi gelen tıkırıntıları duyuluyordu. Karım tren istasyonunun göge vuran kırmızı, yeşil ve sarı sinyal ışıklarını göstermişti. Ortalık son derece güvenli ve huzurlu görünüyordu.

## II

### *Akanyıldız<sup>13</sup>*

Sonra bir gece o ilk akanyıldız göründü. Sabahın erken saatlerinde Winchester üstünden doğu yönünde, atmosferin yukarılarında alevden bir çizgi gibi hızla kaydığını görüldü. Onu yüzlerce kişi görmüş ve sıradan bir akanyıldız sanmış olsa gerek. Albin'in<sup>14</sup> tanımına bakılırsa, ardında birkaç saniye kor gibi parlayan yeşilimtirak bir yol bırakmıştı. Göktaşları konusundaki en büyük otoritemiz Denning<sup>15</sup> ise ilk göründüğü yüksekliğin yüz kırk beş ya da yüz altmış kilometre dolayında olduğunu belirtmişti. Göktaşının, kendisinin bulunduğu yerin yüz altmış kilometre kadar doğusuna düşüğünü sanıyordu.

O saatte evdeydim, çalışma odamda yazı yazıyordum; gerçi fransızpencerem Ottershaw'a bakıyordu, üstelik perdeler de açıktı (o günlerde geceleri göge bakmayı çok seviyordum da), ama hiçbir şey görmedim. Yine de, uzay boşluğundan dünyaya gelmiş bu alelacecip şey ben oracıkta otururken düşmüş olmalı, geçerken başımı kaldırıp baksam görebilecektim. Uçarken görenlerden bazıları bir ışık sesi çıkararak yol aldığı söylüyorlar. Ben böyle bir ses duymadım. Berkshire, Surrey ve Middlesex'teki birçok insan her-

halde düştüğünü görmüş ve olsa olsa bir göktaşı daha düştü diye düşünmüştür.

Ama sabahın çok erken saatlerinde, akanyıldızı görmüş ve göktaşının Horsell, Ottershaw ve Woking arasındaki parkın oralarda olması gerektiği kanısına varmış olan zavallı Ogilvy onu bulmak için erkenden kalkmıştı. Şafaktan hemen sonra, kum çukurlarının yakınında bir yerde bulmuşt�다. Fırlatılan cismin etkisiyle koskocaman bir çukur açılmış, kumlar ve çakıllar çalılar ve fundaların üstünde büyük bir hızla dört bir yana savrulmuş, iki buçuk kilometre uzaktan görülebilen yiğinlar oluşturmuştu. Fundalığın doğusu alev almıştı, şafak yönünde ince mavi bir duman yükseliyordu.

O Şey, düştüğü sırada paramparça ettiği bir köknarın dört bir yana saçılmış kopuntuları arasında, nerdeyse bütünüyle kuma gömülmüştü. Dışarıda kalan bölümү, kalın, pul pul, boz renkte bir kabukla kaplanmış, gövdesi sarmanın dev bir silindire benzıyordu. Çapı otuz metre kadardı. Ogilvy, cisme yaklaşınca, büyülüyü, ama daha çok biçimini karşısında şaşkınlığa kapılmıştı, çünkü göktaşlarının çoğu nerdeyse bütünüyle yuvarlaktır. Ama göktaşı havadaki uçuşu yüzünden hâlâ yanına yaklaşılmayacak kadar sıcaktı. Ogilvy, silindirin içinden gelen tedirgin edici sesi yüzeyinin eşitsiz soğumasına vermişti; çünkü içinin boş olabileceği o sırada aklına gelmemiştir.

Şey'in açmış olduğu çukurun başında, tuhaf görünüşüne bakarak, daha çok da olağanışı biçim ve rengi karşısında şaşkınlığa kapılarak ve oraya belirli bir amaçla gelmiş olabileceğini o anda bile pek fark etmeden öylece durmuştı. Sabahın bu erken saatleri olağanüstü dingindi, çam ağaçlarının üzerinden Weybridge'e doğru yükselen güneş de daha şimdiden ısıtıyordu. Ogilvy o sabah herhangi bir kuş sesi duyduğunu anımsamıyordu, en küçük bir esinti bile yoktu, bir tek yanık silindirin içinden gelen belli belirsiz kımiltılar duyuluyordu. Parkta yapayalnızdı.

Sonra birden ırkilerek göktaşını kaplayan kül rengi cü-rufun, külsü kabuğun silindirin ucunun yuvarlak kenarın-dan dökülmekte olduğunu fark etmişti. Pul pul dökülüyor, kumun üstüne yağmur gibi yağıyordu. Birden iri bir parça kopmuş ve Ogilvy'nin yüreğini ağızına getiren bir gümbür-tüyle yere düşmüştü.

O anda bunun nereden kaynaklandığını pek fark edeme-miş ve ortalığın aşırı ısınmış olmasına karşın, o Şey'i daha açık seçik görebilmek için güçlükle çukura inerek gövdenin yanına varmıştı. O sırada bile aklından bunun gövdenin soğumasından kaynaklanıyor olabileceğini geçirecek olmuştu, ama küllerin silindirin yalnızca ucundan dökülmüş olması bu düşünceyi çürütyordu.

Çok geçmeden, silindirin yuvarlak tepesinin kendi göv-desinin çevresinde ağır ağır döndüğünün ayırdına varmıştı. O kadar yavaş dönüyordu ki, bunu ancak beş dakika önce yakınında olan bir siyah izin artık çemberin öbür yanında olduğunu fark edince anlayabilmişti. Hatta o sırada bile bu-nun ne anlama geldiğini tam olarak anlayamamıştı, ta ki de-rinlerden bir gıcırtı duyuncaya ve siyah izin üç santim kadar ileri fırladığını görünçeye kadar. İşte o anda birden kafasına dank etmişti. Silindir yapaydı -içi boştu- ucu sökülp çi-karlılabiliyordu! Silindirin tepesi içerisindeki bir şey tarafından çevrilerek açılmaktaydı!

“Aman Tanrım!” demişti Ogilvy. “İçinde biri var – birile-ri var! Kızarıp ölecekler! Kaçmaya çalışıyorlar!”

Birden kafasında bir şimşek çakmış ve o Şey'i Mars'ta görünen ani ışılıya bağlamıştı.

Silindirin içinde hapis kalmış bir yaratığın olabileceği dü-şüncesi ona o kadar korkunç gelmişti ki, sıcaklık aklından çıkmış, tepeyi çevirip açısına yardım etmek için silindire yönelmişti. Neyse ki belli belirsiz hissedilen sıcaklık onu en-gellemiştir de hâlâ kor gibi parlayan metale dokunup elleri-ni yakmamıştı. Bu durumda bir an kararsız kalmış, sonra

dönüp tırmanarak çukurdan çıkış yapmış, Woking'e doğru deli gibi koşmaya başlamıştı. O sırada saat aşağı yukarı altı olsa gerekti. Yolda karşısına bir arabacı çıkışınca, ona olup biteni anlatmaya çalışmıştı, ama anlattığı hikâye de, görünüşü de o kadar acayıptı ki —çukurdayken şapkası düşmüş, orada kalmıştı— adam şöyle bir bakmış, arabasını sürüp gitmişti. Ogilvy, derdini, tam o sırada Horsell Köprüsü'nün yakınındaki barın kapısını açmakta olan barmene de anlatamamıştı. Adamcağız Ogilvy'nin delinin teki olduğunu sanarak onu içerdeki odaya kapatmaya kalktıysa da başarılı olamamıştı. O zaman Ogilvy'nin aklı başına gelir gibi olmuş, Londralı gazeteci Henderson'ı bahçesinde görünce de çitlerin üstünden seslenerek anlamasını sağlamıştı.

“Henderson,” diye seslenmişti, “dün gece o akanyıldızı gördün, değil mi?”

“Ee, ne olmuş?” demişti Henderson.

“Şu anda Horsell Parkı’nda.”

“Vay canına!” demişti Henderson. “Bir göktaşı düştü ha! İyiymiş.”

“Yalnızca bir göktaşı olsa iyi. Bir silindir, hem de yapay bir silindir, be yahu! Üstelik içinde de bir şey var.”

Henderson elinde küreğiyle dikiliip, “Neymiş?” demişti. Bir kulağı duymuyordu da.

Ogilvy ne gördüğse anlatmıştı ona. Henderson olup biteni ancak birkaç dakikada kavrayabilmiş, sonra da küreğini yere bırakıp ceketini kaptığı gibi yolun oraya çıkmıştı. İki adam koşar adım parka vardıklarında silindirin hâlâ aynı konumda durduğunu görmüşlerdi. Ama artık içерiden ses gelmiyordu, silindirin tepesiyle gövdesi arasında parlak metalden ince bir çember görünüyordu. Çemberin kenarından giren ya da çıkan hava belli belirsiz bir çizirti çıkarıyordu.

Pulsu gövdeye bir sopayla hafifçe vurup kulak kesilmişler, hiçbir karşılık gelmeyince de içerdeki adam ya da adamların bayılmış ya da ölmüş olduğu sonucuna varmışlardı.

## *Dünyalar Savaşı*

Hiç kuşkusuz ikisinin de yapabileceği bir şey yoktu. İçeridekilere seslenerek onları yataştırip yüreklemeye çalışmışlar, sonra da yardım getirmek için gerisineri kasabaya dönmüşlerdi. Tam dükkâncıların kepenklerini kaldırdığı, insanların yatak odalarının pencerelerini açtığı bir sırada, onları tepeden tırnağa kuma bulanmış, perişan bir halde parlak gün ışığının vurduğu küçük caddede telaş içinde koştururken gözünüzün önüne getirebiliyor musunuz? Henderson, haberi Londra'ya telgrafla iletmek için doğruba tren istasyonuna gitmişti. Kaldı ki, gazetelerde çıkan makaleler insanları böyle bir olayı kabullenmeye çoktan hazırlamıştı.

Saat sekize gelirken birtakım çocuklar ve işi gücü olmayanlar “Mars’tan gelmiş ölü adamlar”ı görmek için parka doğru yola çıkmışlardı bile. Haber böyle böyle alıp yürümüştü. Ben olayı ilk kez dokuza çeyrek kala dolayında *Daily Chronicle’ımı* almak için dışarı çıktığında benim gazete satıcısı çocuktan öğrendim. Tabii o kadar şaşırdım ki, hiç vakit kaybetmeden Ottershaw köprüsünden kum çukurlarının oraya doğru yola koyuldum.



### III

## *Horsell Parkı'nda*

Silindirin durduğu kocaman çukurun çevresinde yirmi kişiyi bulan küçük bir kalabalıkla karşılaştım. Toprağa gömülümuş o dev kütlenin nasıl bir şey olduğunu anlatmıştım. Çevresindeki çimenler ve çakıllar sanki ani bir patlama sonucunda kavrulmuş gibiydi. Belli ki patlamanın etkisiyle ani bir tutuşma meydana gelmişti. Henderson ile Ogilvy orada değildiler. Anlaşılan, şimdilik hiçbir şey yapılamayacağı kanısına varmış ve kahvaltı etmek için Henderson'in evine gitmişlerdi.

Dört beş çocuk çukurun kenarına ayaklarını sarkıtarak oturmuş, dev kütleye taş atarak eğleniyordu. Ben onları uyarıp engelleyince kenardan seyredenlerin arasına dalıp çıkışarak "elim sende" oynamaya başladılar.

Seyredenler arasında iki bisikletçi, zaman zaman benim de tuttuğum gündelik çalışan bir bahçivanı, kucağında bebek bir genç kız, kasap Gregg'le küçük oğlu ve çoğunlukla tren istasyonunun oralara takılan birkaç berduş ve golf takımı taşıyıcısı vardı. Pek az konuşuyorlardı. O günlerde İngiltere'de sıradan insanların astronomi konusunda en küçük bir fikirleri yoktu. Çoğu, hâlâ Ogilvy ile Henderson'in bırakıkları gibi duran silindirin büyük bir masaya benzeyen ucuna sessizce bakıyordu. Anlaşılan, bu cansız gövde, kavrulmuş

bir ceset yiğini görmeyi bekleyenleri hayal kırıklığına uğratmıştı. Ben daha oradayken gidenler ve gelenler oldu. Çukura indiğimde ayaklarımın altında belli belirsiz bir kımlı sezer gibi oldum. Silindirin tepesi ise artık kesinlikle dönmüyordu.

Silindirin bu kadar yakınına gidinceye kadar bu nesnedenki tuhaflığın açık seçik ayırdına varamamıştım. İlk bakışta ters dönmüş bir arabadan ya da yola devrilmiş bir ağaçtan daha ilginç bir yanı yoktu. Aslına bakılırsa o kadar bile ilginç sayılmazdı. Bizim dünyamızdan bir örnek vermek gerekirse, en çok, yarı gömülü paslı bir çakara benzıyordu. O Şey'in gövdesini kaplayan boz renkteki pulların sık rastlanan bir oksitten olmadığını, başlık ile silindir arasındaki yarıkta parıldayan sarımtırak beyaz metalin ayıksı bir rengi olduğunu algılamak için belirli bir bilimsel eğitim görmüş olmak gerekiyordu. "Ötedünyalı" sözü orada durmuş seyredenler için hiçbir anlam taşımıyordu.

O sırada o Şey'in Mars gezegeninden geldiğinden kuşkum yoktu, ama içinde canlı bir yaratığın bulunabileceği bana olanaksız geliyordu. Kapağın otomatik olarak açılacağını sanıyordum. Ogilvy'nin tersine, hâlâ Mars'ta insanlar olduğu inancındaydım. Acaba silindirin içerisinde elyazmaları var mıydı, çeviri güçlükleriyle karşılaşılabilir miydi, içinde sikkeler ve örnekler bulacak mıydık? Kafamdan böyle olmadık sorular geçiyordu. Gelgelelim, silindir bu düşünceleri doğrulamayacak kadar büyütü. Açıldığını görmek için sabırsızlanıyorum. On bir sularıydı, baktım hiçbir şey olmuyor, kafamda böylesi düşüncelerle Maybury'deki evime döndüm. Soyut araştırmalarım üzerinde yeniden çalışmaya başlamak hiç de kolay olmadı.

Öğleden sonra parkın görünüsü artık çok farklıydı. Akşam gazetelerinin erken baskıları iri başlıklarla Londra'yi birbirine katmıştı:

"MARS'TAN MESAJ VAR"

"WOKING'DEN ŞAŞIRTICI HABER"

Üstelik Ogilvy'nin Astronomi Bilgi Değişim Merkezi'ne çektiği telgraf da üç kralıktaki<sup>16</sup> bütün gözlemevlerini uyandırmıştı.

Kum çukurlarının yanındaki yola Woking tren istasyonundan gelmiş altı yedi fayton, Chobham'dan gelmiş bir kupa, bir de görkemli bir binek arabası çekilmişti. Üstelik bir yiğin da bisiklet vardı. Üstelik aralarında şen şakrak giyinmiş iki hanımın da bulunduğu hiç de azımsanmayacak kalabalığa bakılırsa, pek çok insan gündüz saatlerinin sığına alındımadan Woking ve Chertsey'den yürüyerek gelmişti.

Boğucu bir sıcak vardı, gökyüzünde tek bir bulut görünmüyordu, yaprak kımıldamıyordu, birkaç seyrek çam ağacı dışında gölge bir yer bulmak olanaksızdı. İçin için yanan çalılar söndürülmüştü, ama Ottershaw'a uzanan düzlek göz alabildiğine siyaha kesmişti ve hâlâ ince ince dumanlar yükseliyordu. Chobham Yolu'ndan<sup>17</sup> girişken bir bakkal, oğluyla bir el arabası dolusu yeşil elma ve zencefilli bira gönderdi.

Çukurun başına gittiğimde silindirin orada altı yedi kişi gördüm – Henderson, Ogilvy ve sonradan Kraliyet Astronomu Stent<sup>18</sup> olduğunu öğreneceğim uzun boylu, sarışın bir adam, yanlarında da kazma kürek sallayan birkaç amele. Stent berrak, tiz bir sesle buyruklar yağıdıyordu. Artık iyice soğuduğu anlaşılan silindirin üstünde duruyordu; kıpkırmızı kesilmiş ve tere batmış yüzüne bakılırsa bir şeye sinirlenmiş gibiydi.

Gerçi silindirin alt bölümü hâlâ toprağa gömülüyordu, ama büyük bölümü meydana çıkarılmıştı. Ogilvy, beni çukurun başında durmuş onları izleyen kalabalığın arasında görür görmez aşağıya çağırıldı ve bölgenin beyi Lord Hilton'la görüşüp görüşmeyeceğini sordu.

Durmadan artan kalabalığın, özellikle de çocukların, kazlarına ciddi bir ayak bağı olmaya başladığını söylüyordu. İnsanların geride tutulmasını sağlayacak ince bir korkuluk

*H. G. Wells*

yapılmasını istiyorlardı. Kasanın içinden hâlâ arada sırada hafif bir kırıntı duyulduğunu, ama ameleteerin tutacak yer bulamadıkları için silindirin tepesini açamadıklarını söyledi. Kasanın çok kalın olduğu anlaşılıyordu ve duyduğumuz belli belirsiz seslere bakılırsa içerisinde bir gürültü patırtıdır gitmeyen gibiydi.

Ogilvy'nin isteğini yerine getirerek yapılması tasarlanan korkuluğun içinde kalan ayrıcalıklı izleyicilerden biri olmak çok hoşuma giderdi. Lord Hilton'ı evinde bulamadım, ama Waterloo'dan kalkacak altı treniyle Londra'dan gelmesinin bekleniği söylendi; o sırada beşi çeyrek geçtiğinden eve gidip çayımı içtim, sonra da onu karşılamak için istasyona doğru yola koyuldum.

## IV

### *Silindirin Kapağı Açılıyor*

Parka geri döndüğümde güneş batmaktaydı. Woking yönünden dağınık gruplar koşarcasına geliyordu, geri dönenler de vardı. Çukurun çevresinde daha da artmış olan kalabalık –belki birkaç yüz kişi– limon sarısı göğün altında simsiyah görünüyordu. Birtakım sesler yükseldi, çukurun çevresinde bir itiş kakış oluyordu sanki. Aklima tuhaf şeyler geliyordu. Biraz daha yaklaşınca Stent'in sesini duydum:

“Uzak durun! Uzak durun!”

Çocuklardan biri koşarak bana doğru geldi.

Yanımdan geçerken, “Depreşıyo,” dedi, “bi açılır gibi oluyo, bi kapanır gibi oluyo. Hoşuma gitmedi. İyisi mi, eve gidiim.”

Kalabalığa doğru yürüdüm. Gördüğüm kadarıyla iki yüz üç yüz kişi vardı, itişip duruyor, birbirlerini itip kakarak öne geçmeye çalışiyorlardı, aralarındaki birkaç kadın da onlardan aşağı kalmıyordu.

Biri, “Adam çukura düştü!” diye haykırdı.

“Uzak durun!” diye bağırdı birkaçı.

Kalabalık dalgalanır gibi oldu, ben de ite kaka kendime yol açtım. Millet cuşa gelmiş gibiydi. Çukurdan tuhaf bir uğultu geliyordu kulağıma.

Ogilvy, "Bana bakın!" dedi. "Bu sersemleri uzak tutmamıza yardım edin. Bu kahrolası şeyin içinde ne var bilmiyoruz, tamam mı!"

O sırada gözüme bir delikanlı çarptı, herhalde Woking'den bir tezgâhtardı, silindirin üzerinde duruyor, çukurdan yukarıya tırmanmaya çalışıyordu. Kalabalık tarafından aşağıya itilmişti.

Silindirin tepesi içерiden döndürülerek açılıyordu. Yaklaşık altmış santimlik parıltılı bir civata yukarı fırlamıştı. Biri tökezlenip bana toslayınca az kalsın civatanın üstüne yuvarlanıydum. Arkama döneyim derken civata yerinden çıkış olmalı, silindirin kapağı çınlayarak çakılların üzerine düştü. Arkamdaki adama bir dirsek atıp kafamı yeniden o Şey'e çevirdim. O yuvarlak çukur sanki bir an kapkara kesisdi. Güneşin batışından gözümü alamamıştım.

Sanırım herkes silindirin içinden bir insanın çıkışını umuyordu – belki biz dünyalılara pek benzemeyen, ama önünde sonunda temel özellikleri bakımından bir insan. Ben öyle umduğumu söyleyebilirim. Ama bakınca çok geçmeden gölgenin ortasında kırırdayan bir şey gördüm – üst üste dalgalanan bozrak kımlıtlar, ardından iki göz gibi ışıldayan iki disk. Sonra, biraz boz bir yılana benzeyen, aşağı yukarı bir baston kalınlığında bir şey kırپaşıp duran orta bölümden sıyrılarak havada kıvrıla kıvrıla üstüme geldi – sonra bir tanesi daha.

Ansızın tepeden tırnağa ürperdim. Arkamdaki kadın bir feryat kopardı. Gözlerimi silindirden ayırmadan hafifçe döndüm, silindirden daha başka dokunaçlar da fırlıyordu, çevremdekileri itip kakarak çukurun ağızından uzaklaşmaya çalışıyordum. Çevremdeki insanların yüzlerinde şaşkınlığın yerini dehşetin almaya başladığını görüyordum. Dört bir yandan anlaşılmaz bağırtılar duyuyordum. Herkes geri çekiliyordu. Tezgâhtar hâlâ çukurdan yukarıya tırmanmaya çabaliyordu. Bir anda bir başıma kalmıştım, çukurun öbür

yanındaki insanların kaçışıklarını görüyordum, aralarında Stent de vardı. Bir kez daha silindire baktığında karşı koymadığım bir ürküye kapıldım. Kanım donmuş, bakakalmıştım.

Bozrak, yuvarlak ve iri, belki bir ayı kadar büyük bir gövde ağır ağır ve kıvrınarak silindirden dışarı çıkyordu. Dışarı pırtlayıp ışığı allığında ıslak deri gibi pırıldadı. Kopkoyu iki iri göz bana dikilmişti. Yuvarlaktı ve denilebilirse bir yüzü vardı. Gözlerin altında bir ağız görünüyordu, titreyerek hızlı hızlı soluyan bu dudaksız yarıktan salyalar akıyordu. Gövde kasılmalar geçirerek inip kalkıyor, nabız gibi atıyordu. İnce uzun dokunaçsı bir uzantı silindirin kenarına sımsıkı tutunmuştu, bir başkası da havada dolanıyordu.

Ömründe canlı bir Marslı görmemiş olanlar, görünüşlerinin uyandırdığı o garip dehşeti hayal bile edemezler. Sıvı ucu ustdundaıyla V biçimindeki o acayıp ağız, kaş diye bir şeyin olmaması, kama gibi çıkışmış altdudağın altında bir çenenin bulunmaması, o ağızin durmadan titreşmesi, Gorgo'ların saçlarını<sup>19</sup> çağrıştıran dokunaçları, yabancı bir atmosferde ciğerlerin düzensiz soluması, besbelli dünyanın yerçekimi gücü daha fazla olduğu için çok yavaş ve acı içinde devinmesi –en çok da o kocaman gözlerin olağanüstü koyuluğu– mide bulantısına benzer bir etki uyandırıyordu. Kaygan kahverengi deride mantarsı bir şey, bezdirici devimlerindeki kasılı hantallıkta tarif edilmez bir ürkünçlük vardı. Daha bu ilk karşılaşmada, bu bir anlık ilk görüşte bile içim kalkmış, yıldıya kapılmışdım.

Yaratık birden gözden kayboldu. Silindirin kenarından aşağıya yuvarlanmış, koca bir deri yiğini gibi pat diye çukura düşmüştü. Düşünce boğuk tuhaf bir ses çıkardığını duymuştum ki, o anda nasıl olduysa deliğin gölgesinin karanlığında bir başka yaratık belirdi.

Birden korkumu unuttum. Dönüp yüz metre kadar ilerdeki ilk ağaçların oraya doğru deli gibi koşmaya başladım;

ama gözlerimi o şeylerden alamadığımdan yan yan ve tökezleyerek koşuyordum.

Oraya vardığımda birkaç küçük çam ağacı ve karaçalıların arasında soluk soluğa durdum ve ne olacak diye beklemeye başladım. Kum çukurlarının çevresini almış insanlar, benim gibi cin çarpmışa dönüştürmesine kalakalmışlar, o yaratıklara, daha doğrusu yaratıkların durduğu çukurun kıyısındaki çakıl yiğinına bakakalmışlardı. Sonra birden, çukurun kenarında bir belirip bir kaybolan yuvarlak siyah bir nesne görünce yeniden dehşete kapıldım. Çukura düşmüş olan tezgâhtarın kafasıydı bu, ama batıdaki kızgın gögün altında küçük siyah bir nesne gibi görünüyordu. Tam omzunu ve dizini yukarıya atmıştı ki yeniden geriye doğru çekildi, şimdi yine bir tek başı görünüyordu. Sonra birden gözden kayboldu; belli belirsiz bir çığlık mı duyдум, yoksa bana mı öyle geldi, bilmiyorum. Bir an içimden geri dönüp ona yardım etmek geçtiyse de korkum ağır bastı.

Artık her şey gözden kaybolmuş, silindirin düşüşüyle açılan derin çukurun içinde ve kum yiğininin altında kalmıştı. Chobham ya da Woking yolundan gelen biri gördüğü manzara karşısında donup kalabilirdi – hendeklerde, çalılarım, fundaların ve çitlerin arasında darmadağın bir çember oluşturmuş, nutku tutulmuş, arada bir kısa kesik çığlıklar atan, kum yiğinlarına bakakalmış aşağı yukarı yüz kişilik, gittikçe seyrelen bir insan yiğini. Zencefil biralarıyla dolu el arabası kızgın gögün altında siyah bir leke gibi bir başına kalmıştı; kum çukurlarının bulunduğu yerde kafalarını yem torbalarına daldırılmış ya da yeri eşeleyip duran atlarıyla terk edilmiş arabalar sıralanıyordu.

# V

## *İş İşin*

Gezegenlerinden dünyaya geldikleri silindirin içinden çıkan Marshları o bir anlık görüşümden sonra cin çarpmışa dönmüş, sanki vurgun yemiştim. Dizime kadar gelen çalılar arasında durmuş, onları gizleyen tepeciğe bakakalmıştım. Korkuya merak arasında ne yapacağımı şaşırmıştım.

Çukurun oraya geri dönmeyi göze alamıyor, ama çukura bakmaya da can atıyordu. O yüzden açıktan alarak yürümeye başladım, gözlerimi dünyamıza bu yeni gelenleri gizleyen kum tepeciklerinden ayırmadan gözetlemek için uygun bir yer arıyordu. Birden günbatımında ahtapot kollarına benzeyen bir ince kamçı demeti göründü ve hemen kayboldu, ardından tepesinde salınarak dönen değirmi bir disk taşıyan boğum boğum ince bir çubuk yükseldi. Acaba orada neler oluyordu?

İzleyicilerin çoğu bir iki yerde kümelenmişti – Woking yönünde küçük bir kalabalık vardı, bir de Chobham yönünde toplananlar. Belli ki benim kafamdaki çatışmayı onlar da paylaşıyorlardı. Yanında pek az insan vardı. Bir adama yaklaşıp bir şeyler söyleyecek oldum – adını bilmemekle birlikte komşularından biri olduğunu fark etmiştim. Ama doğru dürüst bir konuşma için pek de uygun bir zaman değildi.

“Ne iğrenç *canavarlar!*” dedi adam. “Aman Tanrım! Ne iğrenç canavarlar!” Durmadan böyle diyordu.

“Çukurda birini gördünüz mü?” dedimse de karşılık vermedi. Sonra sustuk ve bir süre sanırım birbirimizden cesaret alarak yan yana olup biteni izledik. Biraz sonra bir metre kadar daha yüksektен seyretmemi sağlayan küçük bir tepeye çıktım ve hemen dönüp adama baktığında Woking'e doğru yürümekte olduğunu gördüm.

Daha başka bir şeyler olmadan günbatımı ağır ağır alacakaranlığa döndü. Solda, uzaklarda, Woking tarafındaki kalabalık artmış gibiydi, kalabalıktan belli belirsiz bir homurtu geliyordu. Chobham yönündeki küçük kalabalık dağılmıştı. Çukurun orada pek bir hareket belirtisi görünmüyordu.

İnsanlara en çok cesaret veren de buydu, ama sanırım Woking'den yeni gelenler de insanların güvenlerinin yerine gelmesine katkıda bulunmuştu. Ne var ki, hava kararırken, kum çukurlarının üstünde ağır ağır aralıklı bir kımıldanma, akşam dinginliği silindirin çevresinde sürerken güçlenmeye yüz tutan bir kımıldanma başladı. İkili, üçlü dik karaltılar ilerliyor, duruyor, izliyor, sonra yeniden ilerliyordu; sivri uçlarıyla çukuru kuşatacak gibi görünen ince, dağınık bir hilal biçiminde yayılıyordu. Ben de bulunduğum yerden çukura doğru yürümeye başladım.

O sırada birkaç arabacıyla birilerinin kum çukurlarına doğru gözü pek bir biçimde yürüdüklerini gördüm, toynakların tıkırtısını, tekerleklerin gıcırtısını duyuyordum. Bir delikanının elma yüklü el arabasını geri götürdügüünü gördüm. Biraz sonra da, çukurun otuz metre kadar yakınında, Horsell yönünden gelmekte olan küçük bir topluluğun karaltısını fark ettim, en öndeki adam beyaz bir bayrak sallıyordu.

Temsilciler Kurulu'yudu. Hemen bir danışma toplantısı yapılmış ve Marshilar tıksınç görünüşlerine karşın belli ki akıllı yaratıklar olduklarından, onlara işaretlerle yaklaşı-

rak bizim de akıllı olduğumuzun gösterilmesi kararlaştırılmıştı.

Bayrak pır pır ederek bir sağa bir sola uçuşuyordu. Oradakilerin kim olduklarını çıkaramayacak kadar uzaktaydım, ama sonradan Ogilvy, Stent, Henderson ve daha başkalarının da bu iletişim kurma girişiminin içinde olduklarını öğrenecektim. Önden giden bu küçük grup, deyim yerindeyse, artık nerdeyse bütünlüklü bu insan çemberini peşine takmıştı, belli belirsiz karaltılar da grubu temkinli bir mesafeden izliyordu.

Birden bir ışık yanıp söndü ve çukurdan birbiri ardı sıra üç parlak yeşilimsi duman çıktı, yükselerek durgun havaya karıştı.<sup>20</sup>

Bu duman (belki alev demek daha doğru olur) o kadar parlaklıktı ki, tepemizdeki masmavi gökyüzü ve kahverengi parkın karaçamlarıyla Chertsey'ye uzanan puslu alanları dumanlar yükseldikçe siyaha kesti ve dumanlar dağıldıktan sonra da eskisinden karanlık kaldı. Bir yandan da, belli belirsiz bir tıslama duyuluyordu.

Çukurun arasında, tepesinde o beyaz bayrakla, küçük bir kama düzenindeki insanlar duruyordu; kapkara zeminin üstünde küçük dikey karaltılar bu olağanüstü olaylar karşısında kalakalmışlardı. Yeşil duman yükselirken soluk yeşil bir ışılıyla aydınlanan yüzleri duman gözden kaybolurken yeniden solgunlaşıyordu.

Derken o tıslama yavaş yavaş bir vinlamaya, uzayıp gitmen tek düzeye bir sese dönüştü. Çukurdan yavaş yavaş kamur bir cüsse yükseldi, onun içinden de ışık demetinden titrek bir hayalet belirir gibi oldu.

Birden dağınık insan topluluğundan gerçek alev parıltıları, birinden öbürüne sıçrayan göz alıcı bir ışılı yükseldi. Sanki onlara görünmez bir ışın çarpmış ve parlayarak beyaz yalıma kesmişti. Sanki her biri ansızın ve bir anda ateş almıştı.

Biraz sonra o yok edici alevler arasında tökezleyip yere yıkıldılarını, arkalarından gelenlerin de geri dönüp kaçıklarını gördüm.

Orada durmuş izlerken, henüz bunun uzaklardaki o küçük kalabalıktaki insanların birinden öbürüne sıçrayan ölmün ta kendisi olduğunu ayırdında değildim. Yalnızca bir garıplik olduğunu düşünüyordum, o kadar. Sonra nerdeyse sessiz ve kör edici bir ışık yanıp söndü ve adamlardan biri yüzükoyun düşüp oracıkta kaldı ve görünmez sıcak dalgası üstlerinden geçerken çam ağaçları tutuştu, kuru karaçalıların her biri çatırdayarak alev yiğinına dönüştü. Uzaklarda da Knaphill'e doğru ağaçların tutuştuğunu, çitler ve ahşap yapıların birden alev aldığıni gördüm.

Bu yalaza ölüm, bu görünmez ve karşı durulmaz kızgın kılıç hızla ve boyuna yayılıyordu. Değer değil yaktığı çalıların oradan üstüme geldiğini fark ettim, ama o kadar şaşırılmış, o kadar afallamamışım ki yerimden kırıdayamadım. Kum çukurlarındaki alevlerin çıkardığı çatırtıları duyuyordum, bir atın ansızın ciyaklamasıyla susması bir oldu. Sonra, benimle Marslılar arasına sanki görünmez ama kızgın bir parmak sokuldu; kum çukurlarının ardında bir eğri çizen kara fundalık boylu boyunca tütyör ve çatırdıyordu. Bir şey, uzaklarda, Woking İstasyonu'ndan gelen yolun parka uzandığı yerin solunda büyük bir gürültüyle yere düştü. Hemen ardından tıslama ve vinlama kesiliverdi, o siyah, kubbealtı nesne çukurun içinde yavaş yavaş gözden kayboldu.

Bütün bunlar o kadar çabuk olup bitmişti ki, yanıp sönen ışıklar karşısında taş kesilmiş, şaşkına dönmiş, kalakalmıştım. Ölüm hızla çepeçevre yayılıyordu, beni o afallamışlığıyla yakalayıvermesi işten bile değildi. Ama yanıldım dan geçip gitti, canımı bağışladı ve çevremi saran geceyi birden karanlığa boğup tekinsiz kıldı.

Engebeli park, artık gecenin erken saatlerinin koyu mavi göğünün altında uzanıp giden boz, soluk yollar dışında ner-

deyse kapkara görünüyordu. Ortalık karanlıktı ve birden ıssızlaşmıştı. Tepede yıldızlar bir bir belirmekteydi, gökyüzü batıda hâlâ solgun, aydınlık ve yeşilimsi maviydi. Çam ağaçlarının tepeleri ve Horsell'in damları günbatımı sonrası kızılığının önünde kapkara dikiliyordu. Marshılar ve aygitları, kırırdak aynalarının sallanıp durduğu o ince direk dışında, tümden gözden kaybolmuşlardı. Çalı öbekleri ve tek tük ağaçlar hâlâ tütyor ve kor gibi parlıyordu; Woking İstasyonu yönündeki evlerden akşam göğünün kımıltısızlığına alev sarmalları yükseliyordu.

Bunun ve o korkunç şaşkınlığın dışında değişen bir şey yoktu. Siyah beneklerden oluşan o küçük topluluk beyaz bayrağıyla birlikte kayıplara karışmıştı ve bana gece suskuluğunu koruyormuş gibi geliyordu.

Kendimi bu karanlık parkta umarsız, korunmasız ve yalnız hissettim. Birden sanki dışarıdan gelen bir şey indi tepe me – Korku.

Güçlükle arkamı döndüm ve çalışmaları arasında tökezleye sendeleye koşmaya başladım.

Kapıldığım korku akla yatkın bir korku değildi; yalnızca Marshılardan değil, çevremi kuşatan alacakaranlık ve suskunluktan da kaynaklanan dehşetengiz bir ürküntüydü. Beni o kadar çaresiz bırakmıştı ki, koşarken bir çocuk gibi sessizce ağlıyordum. Arkamı döndükten sonra bir daha geriye bakmayı göze alamadım.

Birilerinin benimle oynadığı, birazdan tam kendimi güvende hissedecenken o esrarengiz ölümün silindirin çevresindeki çukurdan –bir ışık huzmesi kadar hızlı– fırladığı gibi arkamdan üstüme çullanıp beni yere çalacağı gibisinden garip bir duyguya kapıldığımı anımsıyorum.



## VI

### *Chobham Yolu'ndaki Isı Işını*

Marslıların insanları nasıl bu kadar hızlıca, bu kadar sessizce öldürübeldikleri bugün hâlâ merak edilen bir konudur. Birçokları Marshların nerdeyse tam bir yalıtkanlığı olan bir odada her nasılsa yoğun bir ısı oluşturabildikleri kanısındadır. Bu yoğun ısını seçtikleri bir nesneye neden yapıldığı bilinmeyen perdahlı bir parabolik aynadan yararlanarak –tipkî bir deniz fenerinin parabolik aynasının bir ışık demetini yansıtması gibi– koşut bir ışınla yansittıkları sanılmaktadır. Ama bu ayrıntıları hiç kimse tam olarak kanıtlayamamıştır. Yine de, nasıl yapılmış olursa olsun, bu işin esasının bir ısı ısını olduğu kesindir. Isı ve görünür değil görünmez ışık. Yanıcı olan ne varsa onun dokunmasıyla alev alması bir olur, kurşunu su gibi akıtır, demiri yumusatır, camı çatlatır ve eritir ve suya düşer düşmez de buhara dönüştürür.

O gece yıldızların aydınlatıldığı çukurun dolaylarında yanıp kömürleşerek tanınmaz hale gelmiş kırka yakın insan yatıyordu; Horsell'dan Maybury'ye uzanan park gece boyunca ıssızlığa gömüldü, alev alev yandı.

Kiyiminin haberi Chobham, Woking ve Ottershaw'a aşağı yukarı aynı anda ulaşmış olsa gerekti. Facia meydana geldiğinde Woking'deki dükkanlar kapanmıştı, kendilerini

duydukları hikâyelere kaptıran insanlar, dükkâncılar falan Horsell Köprüsü'nde ve çitlerin arasından geçerek parka varan yolda dolanıyorlardı. Bütün gün çalışıktan sonra giyinip kuşanarak her yeni durumda yaptıkları gibi bu yeniliği de birlikte dolaşıp keyfekeder gönül eğlendirmek için fırsat bilen gençleri gözlerinizin önüne getirebilirsiniz. Akşam karanlığında insanların yol boyunca kopardığı şamatayı kestirebilirsiniz...

Gerçi zavallı Henderson bir akşam gazetesine telgraf çekmesi için postaneye bisikletli bir ulak göndermişti, ama hiç kuşkusuz silindirin açıldığından Woking'de bile henüz pek az insan haberdardi.

Bu insanlar ikişer üçer açılığa vardıklarında, birbirleriyle heyecanlı heyecanlı konuşan ve kum çukurlarının tepesinde firdolayı dönemekte olan aynadan gözlerini ayıramayan küçük insan kümeleriyle karşılaştılar ve olayın heyecanı kuşkusuz bu yeni gelenleri de sardı.

Temsilciler Kurulu'nun yok edildiği sekiz buçuk sularında burada herhalde Marsh'lara biraz daha yaklaşmak için yoldan ayrılanlar dışında 300 kişiyi aşan bir kalabalık olsa gerekti. Biri atlı üç de polis vardı; Stent'in emirleri doğrultusunda halkın uzak tutmak ve silindire yaklaşmaktan caydırırmak için ellerinden geleni yapıyorlardı. Kalabalığı her zaman şamata koparmak ve itişip kakışmak için fırsat bilen daha kaygısız ve taşkın tipler de yuh çekiyorlardı.

Bir çalışma çıkabileceğini sezen Stent ve Ogilvy, Marsh'lalar belirir belirmez Horsell'dan kışlaya telgraf çekmişler, bu tuhaf yaratıkların zorbalıktan korunması için bir bölüm asker gönderilmesini istemişlerdi. Sonra da geri dönüp o bahtsız atılımın başına geçmişlerdi. Kalabalıktakilerin onların ölümleriyle ilgili anlattıkları benim izlenimlerimle epeyce örtüşüyordu: Art arda yükselen üç yeşil duman, derinden gelen o uğultu ve parlayan alevler.

Ancak o kalabalık benim kadar kolayca paçayı sıyıramadı. Yalnızca fundalık bir kum tepeceğinin Isı Işını'nın alt bölümünü engellediği yerdekiler kurtuldu. Parabolik ayna birkaç metre daha yüksek olsaydı, olup biteni anlatacak kimse kalmayacaktı. Birden çakan yalımları ve yere yıkılan insanları görmüşlerdi, çok geçmeden sanki görünmez bir el alacakaranlığın içinden hızla onlara yaklaşıırken çalıları tutuşturmuştu. Sonra işin çukurdan gelen o tekdüze sesi bastırın bir ışık sesiyle kafalarının hemen üstünde savrularak yolun kıyısı boyunca uzanıp giden kayın ağaçlarının tepelerini yakmış, köşeye en yakın evin kiremitlerini tuzla buz etmiş, pencerelerin camlarını paramparça ederken çerçevelerini tutuşturmuş, yan duvarını da un ufak etmişti.

Tutuşan ağaçların birden çıkardığı çatırtılar, tıslıtlar ve parıltılar karşısında paniğe kapılan kalabalığın bir an duraksayarak bir o yana bir bu yana yalpaladığı anlaşılıyor.

Yola kıvılcımlar ve yanın ince dallar, yalımlanmış yapraklar yağmaya başlamıştı. Şapkalar ve giysiler alev almıştı. Sonra birden parktan bir çığlık duyuldu.

Canhıraş feryatlar ve bağırtılar geliyordu; birden, ellerini başına üstünde kavuşturmuş, çığlıklar atan bir atlı polisin dörtnala o kargaşanın içine daldığı görülmüştü.

Kadının biri, "Geliyorlar!" diye haykırır haykırmaz, herkes geri dönmüş, kendilerini yeniden Woking yoluna atabilmek için arkalarındakileri itmeye başlamıştı. Anlaşılan, bir koyun sürüsü gibi körlemesine koşuşturuyorlardı. Kalabalık, yolun yüksek bayırların arasında daralıp karardığı yerde sıkışmış ve umarsızca birbirine girmiştir. Herkes kaçamamıştı; en azından ikisi kadın, biri küçük bir oğlan, üç kişi orada ezilip ayaklar altında kalmış, o dehşet ve karanlığın ortasında ölüme terk edilmişti.



## VII

### *Eve Nasıl Vardım*

Bana gelince, ağaçlara tosaya tosaya, çalılara takıla takıla koşmaya çalışırken yaşadığım gerilim dışında kaçışımla ilgili hiçbir şey anımsamıyorum. Marshların estirdiği görünmez dehşet çevremi sarmıştı; o amansız ısı kılıcı sanki fırıldırın dönüyor, sanki tepeme inip canımı almak için başımın üstünde savrulup duruyordu. Kavşakla Horsell arasında kalan yola çıktım ve yol boyunca kavşağa kadar koştum.

Sonunda dizlerimin bağı çözüldü; heyecandan ve koşmaktan bitkin düşmüştüm, tökezlenip yoluñ kenarına düştüm. Gazhanenin yanındaki kanalın üstünden geçen köprüün yakınındaydım. Düşüp kaldım.

Orada bir zaman kalmış olmalıyım.

Tuhaf bir şaşkınlık içinde kalkıp oturdum. Belki bir an için oraya nasıl geldiğimi tam olarak anlayamadım. Kapıldığım dehşet bir giysi gibi üstümden sıyrılmıştı. Şapkam uçup gitmiş, yakam bağrim açılmıştı. Daha birkaç dakika önce önumde yalnızca üç gerçek şey vardı: Gecenin, uzayın ve doğanın ucsuz bucaksızlığı, kendi gücsüzlüğüm ve acım, bir de ölümün yakınlığı. Oysa şimdi sanki bir şey tersyüz olmuş, bakış acım durup dururken değişmişti. Bir ruh halinden öbürüne geçişimde en küçük bir akla yatkınlık yoktu. Bir

anda o her günü ben, o sıradan, efendi yurttaş olmuştum. Sessiz park, kaçışımın dürtüsü, ortalığı alevlerin sarması, hepsi bir rüyaydı sanki. Kendi kendime bütün bunların gerçekten olup olmadığını soruyor, ama yanıt veremiyordum.

Yerimden kalkıp köprünün dik eğiminden yukarıya sendeleyerek ilerledim. Beynim durmuştu. Kaslarım ve sinirlerim sanki tüm gücünü yitirmişti. Sanırım sarhoş gibi yalpalıyorum. Köprünün kemerinin üstünden bir kafa göründü, elinde bir sepetle işçiye benzer bir adam belirdi. Yanı başında küçük bir oğlan koşturuyordu. Adam yanından geçerken bana iyi geceler diledi. Onunla konuşmaya niyetlendiysem de vazgeçtim. Selamına anlamsızca mırıldanarak karşılık verip köprüde yürümeyi sürdürdüm.

Maybury kemeri üstünden geçen bir tren, dalga dalga yükselen, beyaz, yalaza bir duman karmaşası, ışıklı pencereliyle upuzun bir tırtıl uçarcasına güneşe gidiyordu: Tıkırdaya takırdaya, tikır tikır, geçip gitti. Oriental Terrace dedikleri sevimli, küçük, eğik çatlı evlerden birinin kapısının önünde toplaşmış belli belirsiz insanlar laflıyorlardı. Her şey o kadar gerçek ve bildiği ki. Peki, ya ardımda bırakıklarımlı! Çılgıncayıdı, gerçek dışıydı! Böyle bir şeyin gerçek olamayacağını söyleyip duruyordum kendi kendime.

Belki de olağan yaradılısta bir adam değilim. Yaşayıp duyumsadıklarım ne kadar alıştık, bilmiyorum. Kimi zaman kendimden ve çevremden çok tuhaf bir biçimde kopuyorum; sanki olup biteni dışarıdan biri gibi, sanki akıl almaz ölçüde uzak, zaman ve mekânın dışında bir yerden, bütün o gerilim ve facianın dışından seyrediyorum. Bu duygusal gece de tepeme çökmüştü. Bir hayal âlemindeydim sanki.

Ama sorun bu dinginlik ile çok değil üç kilometre kadar uzakta oktan hızlı uçan ölüm arasındaki bağılaşmazlıktaydı. Gazhaneden yoğun bir çalışmanın gürültüsü geliyor, elektrik lambaları ışıl ışıl yanıyordu. Oradakilerin yanına gelince durdum.

“Parktan bir haber var mı?” diye sordum.

Kapının önünde iki adamlı bir kadın duruyordu.

Adamlardan biri dönüp, “Ha?” dedi.

“Parktan bir haber var mı?” dedim.

“Yahu, sen az önce orda diil miydin?” diye sordu adamlar.

Kapının ağızındaki kadın, “Herkes kafayı parka takmış,” dedi. “Şimdi durup dururken nerden çıktı bu?”

“Mars’tan gelen adamları duymadın mı?” dedim.  
“Mars’tan gelen o yaratıkları?”

“Yok artık,” dedi kapının ağızındaki kadın. “Sağ ol yaa.” Üçü birden güldüler.

Benimle eğlendiklerini anlayınca kızdım. Gördüklerimi onlara anlatmaya çalışımsa da beceremediğimi fark ettim. Kesik kesik cümlelerime bir kez daha güldüler.

“Bu anlattıklarım bir şey değil,” diyerek evime doğru yürüdüm.

O kadar bitkindim ki, beni kapıda karşılayan karım şaşkınlık içinde kaldı. Yemek odasına geçip oturdum, biraz şarap içtikten sonra kendimi az çok toparlar toparlamaz ona gördüklerimi anlattım. Akşam yemeği çoktan sofraya getirilmiş olduğu için soğumuştu, ben olup biteni anlatırken el sürülmeden kaldı.

Karımda uyandırdığım korkuyu biraz olsun hafifletmek için, “Ama bir şey var,” dedim. “Bu sürüngenler kadar hantalını görmedim şimdiye kadar. Çukurdayken yanlarına yaklaşan insanları öldürebilirler, ama oradan dışarı çıkmazlar... Yine de o kadar ürkünçler ki!”

Karım kaşlarını çatıp elini elimin üstüne koyarak, “Üzme canını, bitanem!” dedi.

“Zavallı Ogilvy!” dedim. “Orada cansız yattığını düşünmek ne feci!”

Hiç değilse karım yaşadıklarımı akıl almaz bulmamıştı. Benzinin kül gibi olduğunu görür görmez anlatmayı kestim.

“Buraya gelebilirler,” deyip duruyordu.

İsrarla biraz şarap içmesini istedim ve yatıştırmaya çalıştım.

“Nerdeyse hareket edemiyorlar,” dedim.

Ogilvy'nin Marslıların dünyaya yerleşmelerinin olanaksızlığı konusunda anlattıklarını bir bir tekrarlayarak yüreğine su serpmeye çalışıyorum. Özellikle de yerçekimi sorunu vurguluyordum. Dünyanın yüzeyindeki yerçekimi gücü Mars'ın yüzeyindekinin üç katıydı. O zaman, bir Marslı Mars'takinin üç katı ağırlığında olacak, buna karşılık kas gücü aynı kalacaktı. O yüzden de, kendi bedenini kurşundan bir giysi gibi taşıması gerekecekti. Genel kanı gerçekten de bu yönüyledi. Örnekse, ertesi sabah hem *Times*, hem de *Daily Telegraph* bu görüşte diretiyor, ama ikisi de apaçık iki değiştirici etkeni tipki benim gibi göz ardı ediyordu.

Artık dünyanın atmosferinin Mars'ın atmosferinden daha fazla oksijen ve daha az argon (hangi yönden söyleşeniz söyleyin) içerdigini biliyoruz. Bu oksijen fazlalığının Marslılar üzerindeki canlandırıcı etkileri hiç kuşku yok ki beden ağırlıklarının artmasının dengelenmesine büyük katkıda bulunacaktır. İlkinci olarak da, Marslıların gibi bir mekanik zekâının kas gücü harcamayı gerekirse rahatlıkla gereksiz kılabileceğini hepimiz göz ardı ediyorduk.

Ama o sıralar bu noktalar aklımın ucundan bile geçmiyordu, dolayısıyla yürüttüğüm mantık da istilacıların olaklılarını zerre kadar göz önüne almıyordu. Şarap ve yemeğin, kendi evimde masamın başında oturmanın verdiği güvenin ve karımı yatıştırma zorunluluğunun etkisiyle artık kendimi aşırı ölçüde cesur ve güvende hissediyordum.

Parmağımı şarap kadehimde gezdirirken, “Akılsızca bir şey yaptılar,” dedim. “Tehlikeli olmadıklarını söylemiyorum, çünkü dehşete kapilarak deliye döndüler. Belki de dünyada canlı varlıklarla karşılaşacaklarını beklemiyorlardı – hele akıllı canlı varlıklarla karşılaşmayı hiç beklemiyorlar-

### *Dünyalar Savaşı*

di. İşler hepten kötüleşirse o çukura bir bomba atarız, hep-sini gebertiriz.”

Olayların verdiği heyecan belli ki algı gücümü bir kat daha duyarlı kılmıştı. O sofrayı şu anda bile olağanüstü bir canlılıkla anımsıyorum. Sevgili karımın abajurun altından bana bakan o güzelim, kaygılı yüzü, üzerindeki gümüş ve cam sofra takımlarıyla o beyaz masa örtüsü –o zamanlar felsefe yazarları bile bazı küçük lükslerden yoksun değildi– kadehimdeki koyu kırmızı şarap bugün bile bir fotoğraf gibi gözümün önünde. Sonunda, Ogilvy'nin aceleciliğine hayıflanarak ve Marshları kıt görüşlü ürkekliklerinden dolayı suçlayarak oturdum, bir sigara yakarak sinirlerimi yataştırmaya çalıştım.

Diyeceğim, Mauritius adasındaki bir dodo<sup>21</sup> da yuvasında böbürlenip, hayvansal yiyecek bulmak için adaya çıkan bir gemi dolusu acımasız denizci için aynı şeyleri düşünebilirdi. “Yarın olsun, hepsini gagalaya gagalaya öldürürüz, cancağızım.”

O sırada haberim yoktu, ama bu bitmek bilmeyecek garip ve korkunç günler boyunca uygar bir insan gibi yiyeceğim son akşam yemeği olacaktı.



## VIII

### *Cuma Gecesi*

O cuma meydana gelen bütün o garip ve afallatıcı olaylar arasında bana en olağanışı gelen, toplum düzeniminin sıradan alışkanlıklarının o toplum düzenini acımasızca yıkacak olan olaylar dizisinin ilk başlarıyla uyuşmasıydı. Cuma gecesi bir pergel alıp Woking kum çukurlarının çevresinde yarıçapı sekiz kilometre olan bir daire çizseydiniz, parkta ölü yatan Stent, o üç dört bisikletli ya da şu Londralıların yakınları değilse eğer, duyguları ya da alışkanlıklarını yeni gelenlerden etkilenmiş tek bir kişi bile bulabilir miydiniz, hiç sanmıyorum. Silindiri kuşkusuz pek çok kişi duymuş ve işten başlarını aldıklarında onunla ilgili sohbetlere dalmışlardı, ama bu olay Almanya'ya verilecek bir ultimatomun uyandıracağı merak ve heyecanı kesinlikle uyandırmamıştı.

O gece Londra'da zavallı Henderson'in silindirin kapağının yavaş yavaş aralandığını bildiren telgrafının uydurma olduğu sonucuna varıldı, Henderson'in yazdığı akşam gazetesi de haberi doğrulaması için telgraf çekip yanıt alamayınca –adam artık ölmüştü– özel baskı yapmamaya karar verdi.

Bırakın gazeteyi, sekiz kilometrelilik bir çember içinde kalan insanların büyük çoğunluğu da tepkisizdi. Konuştuğum

adamlar ve kadınların tutumundan daha önce söz etmiştim. Yörenin dört bir yanında insanlar akşam yemeklerini yiyor, içkilerini yudumluyorlardı; çalışan insanlar günlük uğraşlarından sonra bahçeleriyle ilgileniyorlar, çocuklar yataklarına yatırılıyorlar, gençler sokak aralarında dolanıp âşıktaşlık ediyorlar, öğrenciler ders çalışıyorlardı.

Köyün sokaklarında her kafadan bir ses çıktıgı, meyhanelerde yepyeńi bir konunun baskın çıktıgı, sonradan olup bitenlerin haberini getiren bir ulağın, hatta bir görgü tanığının bir heyecan dalgasının yükselmesine, insanların bağırrarak oraya buraya koşmalarına neden olduğu söylenebilirdi; ama çalışma, yeme, içme, uyuma gibi gündelik alışkanlıklar yillardır olduğu gibi sürüp gidiyordu – sanki gökyüzünde Mars diye bir gezegen yokmuşcasına. Woking İstasyonu'nda, Horsell ve Chobham'da bile durum farklı değildi.

Woking Kavşağı'nda gecenin geç saatlerine kadar trenler bekliyor ve gidiyor, bazıları yan hatlarda makas değiştiriyor, yolcular inip bekliyordu, her şey her zamanki gibi süreduruyordu. Kasabadan gelen bir oğlan, Smith'in tekelini kırarcasına,<sup>22</sup> akşam haberlerini veren gazeteleri satıyordu. Kocaman yük vagonlarının takırtıları, kavşaktaki lokomotiflerden gelen keskin düdük sesleri gazete satan çocuğun “Mars’tan gelen adamlar!” bağırılarına karışıyordu. Heyecana kapılmış insanlar dokuz sularında akıl almadı havadislerle istasyona girdilerse de, sarhoşların yaratabileceğinden daha büyük bir karışıklığa neden olmadılar. Londra yönüne gidenler vagonlarının camlarından dışarıdaki karanlığa dikkatle baktıklarında, yalnızca Horsell yönünden incecik, titrek, belli belirsiz bir kıvılcımın kıvrıla kıvrıla yükseldiğini, kızıl bir ışığının ve ince bir duman örtüsünün yıldızlara doğru uzandığını gördüler ve bunun çalılıklarda çıkan bir yangından başka bir şey olmadığını sandılar. Bir tek parkın kıyısının çevresinde bir karışıklık fark ediliyordu. Woking sınırlarındaki yarımdüzine kadar yazılık ev yanıyordu. Üç kö-

yün park tarafındanki bütün evlerinin ışıkları açtı, bu evlerdeki insanlar gün ağarana kadar uyumadılar.

Meraklı bir kalabalık Chobham ve Horsell köprülerinde kiper kıpırıldı, gelip gidenler oluyor ama kalabalık azalmıyordu. Sonradan, birkaç maceracının karanlığın içinde sürüne-rek Marshların yakınına kadar gittiği, bir daha da geri dönmeliği anlaşılıacaktı; çünkü savaş gemilerinin işıldaklarının saçtığı ışığa benzer bir ışık ışını ikide bir parkı tarıyor, çok geçmeden onu bir Isı Işını izliyordu. O koca park alanı buna-nın dışında suskun ve issızdı; kavrulmuş cesetler bütün bir gece yıldızların altında ve ertesi gün boyunca orada kaldı. Birçoklarına bakılırsa, çukurun içinden çekiçle vuruluyor-muş gibi bir ses geliyordu.

Cuma gecesi gelinen nokta buydu işte. Yaşlı gezegenimiz Dünya'nın böğrüne zehirli bir ok gibi saplanmış olan o silindir ortalık yerde duruyordu. Ama zehir henüz etkisini pek göstermemiştir. Silindiri çevreleyen sessiz park alanı kimi yerlerde için için yanıyor, sağda solda kararmış, belli belirsiz birkaç nesne dertop olmuş yatıyordu. Orada burada, yanın bir çalı ya da ağaç göze çarpıyordu. Ötesini bir heyecan dalgası sarmıştı ve iltihaplanma henüz bu heyecan dalgasının ötesine sızmamıştı. Dünyanın geri kalanında hayat en eski çağlardan beri olduğu gibi akıp gidiyordu. Çok geçmeden damarlarımızı ve atardamarlarımızı tikayacak, sinirlerimizi köreltecek ve beynimizi çökertecek olan savaş humması he-nüz baş göstermemiştir.

Marslılar gece boyunca çekiç sesleri arasında dur durak bilmeden, gözlerini kırmadan, büküp usanmadan, hazırladıkları makineleri üstünde iş başındaydılar; ikide bir yeşilimsi beyaz bir duman üfürümü hızla dönerek yıldızların aydınlatığı göge yükseliyordu.

On bir sularında Horsell cenahından bir bölüm asker geldi ve park kenarlarına konuşlanarak bir güvenlik çemberi oluşturdu. Ardından ikinci bölüm Chobham'dan geçerek

*H. G. Wells*

parkın kuzey tarafına konuşlandı. Günün erken saatlerinde Inkerman kışlasından bazı subaylar parka gelmişlerdi; bu subaylardan Binbaşı Eden'in kayıp olduğu bildirilmişti. Alay komutanı Chobham köprüsüne gelmiş, gece yarısı kalabalığı sorgulamaktaydı. Askeri yetkililer işin ciddiyetinin hiç kuşkusuz farkındaydılar. Ertesi sabah gazeteler, bir hafif süvari taburu, iki Maxim makineli tüfeği<sup>23</sup> ve Cardigan Alayı'ndan 400 kadar askerin on bir sularında Aldershot'tan yola çıktığını yazıyordu.

Gece yarısını birkaç saniye geçiyordu ki, Woking'deki Chertsey yoluna birikmiş olan kalabalık kuzeybatıdaki çam ormanına gökten bir yıldız düşüğünü gördü. Yeşilimsi bir ışık çıkararak, yazın çakan şimşekler gibi ani bir ışık çakarak düşmüştü. İkinci silindirdi bu.

## IX

### *Çatışma Başlıyor*

O cumartesiyi gergin bir bekleyişle geçen bir gün olarak anımsıyorum. Aynı zamanda uyuşup kaldığım, sıcak ve sıkıntılı bir gündü, barometrenin hızla yükselp düşüğü söylemişti. Karım uyumayı başarmıştı, ama ben pek uyuymamış, erkenden kalkmıştım. Kahvaltından önce bahçeye çıkıp etrafa kulak verdimse de, parkın oralarda en küçük bir kırıntı yoktu, yalnızca bir tarlakuşunun sesi geliyordu.

Sütçü her zamanki saatte geldi. Arabasının sesini duyar duymaz yan kapıya gidip yeni bir haber olup olmadığını sordum. Geceleyin Marshların birlikler tarafından kuşatıldığını ve topların beklendiğini söyledi. Sonra bildik, güven verici bir ses duydum, bir tren Woking'e doğru hızla ilerliyordu.

“Öldürülmeyecekler,” dedi sütçü, “ne kadar mümkün olursa tabii.”

Komşumu bahçesinde çalışırken görünce onunla bir süre çene çaldım, sonra kahvaltı etmek için ağır adımlarla içeri girdim. En sıradan sabahlardan biriydi. Komşum birliklerin Marshları gün içinde tutsak alabileceği ya da yok edebileceği kanisındaydı.

“Ne yazık ki kendilerini bu kadar erişilmez kılıyorlar,” dedi. “Oysa başka bir gezegende nasıl yaşadıklarını öğrenmek ne kadar ilginç olurdu; bir şeyler öğrenebilirdik.”

Çite yaklaşıp bir avuç çilek uzattı; bahçeciliğe hevesli olduğu kadar eli açıktı da. Bir yandan da, Byfleet Golf Sahası dolaylarındaki çam ormanında çıkan yangından söz ediyordu.

“O uğursuzlardan birinin de oraya düştüğünü söylüyorlar,” dedi. “Al sana bir tane daha. Doğrusu bir tanesi yeter de artardı bile. Bu iş halolana kadar sigortacılara epey pahalıya patlayacak.” Bunu söyleken büyük bir keyifle güldü. Ormanın hâlâ yandığını söyleken eliyle göge yükselen ince dumanı gösterdi bana. “Yerler çam iğneleri ve çimenlerle kaplı olduğu için oralar günlerce ayak basılamayacak kadar sıcak olacak,” dedikten sonra ağırbaşlı bir havaya bürünenek sözü “zavallı Ogilvy”ye getirdi.

Kahvaltıdan sonra, çalışacağımı parka doğru yürüyeyim dedim. Demiryolu köprüsünün altında, başlarında küçük yuvarlak kepleri, düğmeleri çözülmüş kirli kırmızı ceketlerinden görünen mavi gömlekleri, koyu pantolonları ve baldırlarına gelen çizmeleriyle bir grup askerle karşılaştım, galiba istihkâmcıydılar. Kanalın öbür tarafına kimsenin bırakılmadığını söylediler; yoldan köprüye doğru bakınca Cardigan Alayı’ndan bir askerin orada nöbet tuttuğunu gördüm. O askerlerle bir süre konuştum; onlara önceki akşam Marshları nasıl gördüğümü anlattım. Hiçbiri Marshları görmemişti, onlarla ilgili en küçük bir fikirleri olmadığı için beni soru yağmuruna tuttular. Birliklere harekât emrini kimin verdiği bilmiyorlardı; Atlı Muhafizler’ın orada<sup>24</sup> bir sürütsme çekmişti onlara kalırsa. İstihkâm erleri sıradan erlerden çok daha iyi eğitim görmüşlerdir, o yüzden olası bir çatışmada ortaya çıkabilecek olağanüstü durumları ne dediklerini bilerek tartışıyorlardı. Onlara Isı İşini’ndan söz edince, kendi aralarında tartışmaya başladılar.

İçlerinden biri, “Ne diyorum biliyo musunuz, kamuflaj ağının altına girip oraya kadar sürünrüz, sonracığımı da canlarına okuruz,” dedi.

“Sen onu benim külahıma anlat!” dedi bir başkası. “Kamuflaj ağı o sığağa karşı bi boka yaramaz! Üstüne yapışıp haşat eder seni! Bana sorarsanız, biz arazi elverdiği kadar ilerlemeli, sonra da bi siper kazmalıyız.”

“Batsın senin siperin! Siperden başka bi halt bilmez misin sen! Tavşan misin nesin, ukala dümbeleği!”

Bir üçüncüsü, ağızında piposu ufak tefek, düşünceli, esmer bir asker, “Bunlar için boyunsuz diyolar, he mi?” diye araya girdi.

Marslıları bir kez daha tarif ettim.

“Ahtapotlar,” dedi bu kez, “ahtapot derim ben bunlara. Demek insan tutan balıkçılar değil de, balık tutan insanlar bu sefer!”<sup>25</sup>

İlk konuşan asker, “Böyle canavarları öldürmek cinayet sayılmaz,” dedi.

Ufak tefek, esmer asker, “İyisi mi, bu geberesicelerin tepesine gülle yağıdalım, işlerini bitirelim!” dedi. “Napacakları belli olmaz.”

“Nerde senin o güllelerin?” dedi ilk konuşan. “Vakit mi var? Elimizi çabuk tutalım, derim ben, şipişi bitirelim bu işi.”

Böyle tartışıp duruyorlardı. Bir süre sonra yanlarından ayrıldım, tren istasyonuna gidip bulabildiğim bütün sabah gazetelerini aldım.

Ama o uzun sabahı ve daha da uzun gelen öğleden sonrası anlatarak okuyucuyu bezdirtmek istemiyorum. Parka doğru dürüst bir göz atmadım, çünkü Horsell ve Chobham'daki kilise kuleleri bile askeri yetkililerin elindeydi. Konuştuğum askerlerin hiçbir şeyden haberi yoktu; subaylar ise hem çok esrarengiz konuşuyorlardı, hem de işleri başlarından aşkındı. Kasaba halkının askerlerin varlığıyla yeniden güvende olduğunu gördüm, bu arada ilk kez tütüncü Marshall'dan oğlunun parkta ölenler arasında olduğunu öğrendim. Askerler Horsell'in dış mahallelerinde oturanları evlerinden çıkartıp oradan uzaklaştırmışlardı.

Öğle yemeği için iki sularında eve döndüm; daha önce de dediğim gibi hava aşırı sıcak ve sıkıntılı olduğundan çok yorgundum, kendime gelmek için öğleden sonra soğuk suyla bir banyo yaptım. Dört buçuk sularında tren istasyonunun oraya gidip bir akşam gazetesi aldım; sabah gazeteleri Stent, Henderson, Ogilvy ve öbürlerinin öldürülmesini çok yanlış vermişlerdi. Ama akşam gazetesinde de bilmediğim pek az şey vardı. Marslılar kendilerini hiç göstermemişlerdi. Çukurlarında işleri başlarından aşkındı anlaşılan, sürekli bir çekiç sesi geliyor ve nerdeyse hiç kesintisiz ince uzun bir duman yükseliyordu. Anlaşıldığı kadarıyla, bir savaş hazırlığı içindeydiler. Gazetelerin basmakalıp haberlerinde, "İşaret göndermek için yeni çabalarda bulunuldu, ama sonuç alınamadı," deniyordu. İstihkâmcılardan biri bana bunun hendekteki bir adam tarafından elindeki uzun bir direğin ucundaki bir bayrakla yapıldığını söyledi. Ne var ki, bu tür girişimler Marslılara viz gelip tırıs gidiyordu.

Bütün bu silahlanmayı, bütün bu hazırlıkları görmemin beni çok heyecanlandırdığını itiraf etmeliyim. Savaşkan bir niteliğe bürünen hayalimde istilacıları pek çok yoldan vurarak bozguna uğratıyordu; küçük bir öğrenciyken gördüğüm savaş ve kahramanlık düşleri geri gelmişti. O sıralar bu bana bir adil dövüş olacak gibi gelmiyordu. Marslılar o çukurun dibinde çok umarsız görünüyorlardı.

Üç sularında Chertsey'den mi, Addlestone'dan mı, bilmiyorum, düzenli aralıklarla bir top sesi gelmeye başladı. İlk silindirin düştüğü için yanın çam ormanının top ateşine tutulduğunu öğrendim, o nesneyi daha açılmadan yok edeceklerini umuyorlardı. Ama ilk gelen Marslılara karşı kullanılmak üzere bir sahra topu Chobham'a vardığında saat daha beş olmamıştı.

Ağzam altı sularında, karımla kameriyede oturmuş, çayımızı içerken tepemize çökmekte olan savaştan heyecanlı heyecanlı konuşuyorduk ki parktan boğuk bir patlama du-

yuldu, çok geçmeden de yakıcı bir yel esti. Derken hemen yakınımızda yeri sarsan bir gümbürtü duyduk; hemen ardından da, çayırın oradan başlayarak Oriental College'ın<sup>26</sup> çevresindeki ağaçların tepelerinin dumanlar savuran kızıl alevlere kestiğini ve hemen yanındaki küçük kilisenin kulesinin yıkılıp kül ufak olduğunu gördüm. Caminin<sup>27</sup> minaresi ortadan yok olmuştu, okulun çatısı ise yüz tonluk bir top tarafından vurulmuş gibiydi. Bacalarımızdan biri gülle yemiş gibi parçalanıp havaya uçtu, bir parçası da kiremitlerin üstünden tangır tungur aşağıya yuvarlandı, kurulan kırmızı parçacıkları çalışma odamın penceresinin önündeki çiçek tarhına yiğildi.

Ben de, karım da donup kalmıştık. Biraz sonra, okulun ortadan kalkmış olmasına bakılırsa Maybury Tepesi'nin zirvesinin Marshıların Isı İşini'nın menziline giriyor olması gereğinin farkına vardım.

Bunun üzerine, karımı kolundan yakaladığım gibi sürükleyerek yolun oraya çıkardım. Sonra da ille de alacağım diye tutturduğu sandığı yukarı çıkıp kendim getireceğimi söyleyerek hizmetçiyi evden dışarı çıkardım.

"Artık burada kalmamız mümkün değil," dedim; ben konuşurken parka doğru bir an yeniden ateş edildi.

Karım, dehset içinde, "Ama nereye gidebiliriz ki?" diye sordu.

Şaşkınlık içinde düşünmeye çalıştım. Sonra birden aklıma karımın Leatherhead'deki kuzenleri geldi.

Birden gelen gümbürtüyü bastırmaya çalışırcasına, "Leatherhead'e!" diye haykırdım.

Karım başını çevirip bayırdan aşağıya baktı. İnsanlar afallamış bir halde kendilerini evlerinden dışarıya atıyorlardı.

"Nasıl gideceğiz Leatherhead'e?" dedi.

Tepenin eteklerinde süvarilerin demiryolu köprüsünün altından geçtiklerini gördüm; üçü dörtnala Oriental College'in

kapılarından içeri girdi; öbür ikisi atlarından inip koşarak ev ev dolaşmaya başladı. Güneş, ağaçların tepelerinden yükselen dumanların arasından kıpkırmızı görünüyor ve her şeyin üstüne olağanüstü aydınlichkeit bir ışık vuruyordu.

Karima, "Burada dur, burada güvendesin," dedikten sonra Spotted Dog'a doğru yola koyuldum, sahibinin bir atı ve iki tekerli bir arabasının olduğunu biliyordum. Çok geçmeden herkesin tepenin bu yanına hücum edeceğini tahmin ettiğim için koşuyordum. Adamı barda, tezgâhin başında buldum, evinin arka tarafında neler olup bittiğinden haberi yoktu. Bana arkası dönük bir adam onunla konuşuyordu.

"Bir sterline olur," diyordu meyhaneci, "arabayı sürecek bir adamım da yok."

Tanımadığım adamın omzunun üstünden, "İki sterlin veririm," dedim.

"Nasıl yani?"

"Hem gece yarısı da geri getiririm," dedim.

"Dur yahu!" dedi meyhaneci. "Arkandan atlı mı kovalıyorum? Şu benim düldülü satmaya çalışıyorum. Hem iki sterlin vereceksin, hem de geri getireceksin demek! Bu nasıl iş!"

Adama alelacele evimi terk etmem gereği için arabayı sağlamaya almak istedigimi anlattım. O sırada nedense meyhanecinin de evini terk etmek zorunda olduğunu pek akıl edememiştim. Sonunda meyhaneciden aldığım arabaya binip yola koyuldum; arabayı karımla hizmetçiye bıraktığım gibi eve fırladım, daha önce konuştugumuz sofa takımı gibi birkaç değerli şeyi topladım. Ben bu işle uğraşırken evin aşağılarındaki kayın ağaçları tutuşmuş, yol kıyısındaki çitler kızılı kesmişti. Tam o sırada, süvarilerden birinin atından inip koşarak geldiğini gördüm. Ev ev dolaşıyor, insanları uzaklaşmaları için uyarıyordu. Ben bir masa örtüsüne bohçaladığım değerli şeylerimi güçlükle sürüklerek evin ön kapısından çıktığında hâlâ oralardaydım. Arkasından bağırdım:

"Bir haber var mı?"

Dönüp baktı; avazı çıktıığı kadar bağırarak “Çanak ka-pağına benzeyen bir şeyin içinden sürünerek çıkıyorlar,” gibisinden bir şeyle dedikten sonra tepedeki evin kapısına doğru koştu. Bir an, yol boyunca uzanan siyah bir duman burgacında gözden kayboldu. Ben de, komşumun evine koştum; karısıyla birlikte Londra’ya gittiğini, evin her tarafını sımsıkı kapattığını bildiğim halde, emin olmak için kapıyı vurdum. Ardından sözümü tuttum, yeniden eve girip hizmetçimin sandığını aldım, sürükleyerek dışarı çıkarıp arabanın arkasına onun yanına yerleştirdim, sonra da karımın yanındaki sürücü koltuğuna sıçrayıp dizginlere yapıştım. Az sonra dumanları ve gürültüyü ardımızda bırakmış, Maybury Tepesi’nin karşı yamacından rüzgâr gibi Old Woking’e iniyorduk.

Önümüzde dingin, günlük güneşlik bir görünüm uzanıyordu, az ötede yolun iki yanı buğday tarlalarıyla kaplıydı, Maybury Hanı'nın tabelası rüzgârla sallanıyordu. Önümüzde doktorun arabası gidiyordu. Tepenin dibine vardığımızda başımı çevirip ardımızda bıraktığım yamacı baktım. Kıpkırmızı alevlerle bezeli yoğun kara dumanlar havaya yükseliyor ve doğudaki yeşil ağaç tepelerine koyu gölgeler düşürüyordu. Duman daha şimdiden doğuda ve batıda ta uzaklara kadar yayılmıştı – doğuda Byfleet çam ormanına, batıda Woking'e kadar. Yol bize doğru koşan insan noktacıklarıyla kaplıydı. Bize çok hafif gibi gelse de çok uzaklarda sıcak, sessiz havanın içinden bir makineli tüfek tarrakası işitildi ve hemen kesildi, sonra aralıklı tüfek sesleri geldi. Anlaşılan, Marslılar Isı Işınlarının menzilindeki her şeye ateş ediyorlardı.

Usta bir sürücü olmadığım için dikkatimi hemen ata yöneltmem gerekti. Yeniden arkama baktığında o siyah duman ikinci tepenin ardında kalmıştı. Woking ve Send bize o ürkünç patırtı arasında kalıncaya kadar atı kamçıladım ve dizginleri saldım. Woking ile Send arasında doktora yetişip geçtim.



# X

## *Fırtına Kopuyor*

Leatherhead, Maybury Tepesi'nden aşağı yukarı on dokuz kilometre uzaklıktadır. Pyrford'dan öteye uzanan yemyeşil çayırları ot kokusu sarmıştı, yolun iki yanındaki çalıçitler pitrak gibi açmış yabangülleriyile şen şakraktı. Biz arabayla Maybury Tepesi'nden inerken birden açılan ağır ateş başladığı gibi birden kcsilivermiş, akşam yeniden sessizliğe ve dinginliğe bürünmüştü. Leatherhead'e bir terslikle karşılaşmadan dokuz sularında vardık, ben kuzenlerimle akşam yemeği yiyp, karımı onlara bırakıp ayrılmaya kadar at da bir saat dinlenmiş oldum.

Karım nedense yol boyunca pek konuşmadı, sanki kötü bir şeyler olabileceğini sezerek yüreği daralıyordu. Marslıları çok ağır hareket edebildikleri için çukurdan çıkışlarının mümkün olmadığını, olsa olsa sürünenerek başlarını çıkarabileceklerini söyleyerek onu rahatlatmaya çalışımsa da kısa yanıtlar vermekle yetindi. Hanciya söz vermemiş olsaydım, o gece Leatherhead'de kalmam için dayatacaktı bana. Keşke kalsaymışım! Ayrıldığımız sırada benzinin kül gibi olduğunu anımsıyorum.

Bana gelince, bütün gün esrik bir heyecan içindeydim. Her uygar topluluğun zaman zaman yakalandığı o savaş

hummasına benzer bir şey benim de kanıma girmiştir, içtenlikle söylemem gerekirse o gece Maybury'ye dönmek zorunda olmama çok da üzülüyör sayılmazdım. Hatta kulağıma gelen o son salvonun Mars'tan gelen istilacılarımızın sonu olabileceğinden kaygılanıyordu. Ruh halimi en iyi biçimde dile getirmem gerekirse, Marshlıların sonu gelirken içimden orada olmak isteği geçtiğini söyleyebilirim.

Geri dönmek üzere yola koyulduğumda saat on bire geliyordu. Gece beklenmedik ölçüde karanlıktı, kuzenlerimin evinin önündeki ışıklı bahçeyi arkamda bırakınca bana daha da karanlık geldi; hava gündüzü aratmayacak kadar sıcak ve boğucuydu. Çevremizdeki çalıları kırıdatacak en küçük bir esinti olmamasına karşın tepemizdeki bulutlar hızla sürüklendi. Kuzenlerimin uşağı iki lambayı da yakmıştı. Bereket, yolu biliyordum. Ben arabaya atlayınca kadar karım kapının eşigideki aydınlıkta durup beni izledi. Sonra, birden döndü, bana iyi şanslar dileyen kuzenlerimi orada bırakıp içeri girdi.

İlk başlarda biraz karamsardım, karımın korkuları galiba bana da bulaşmıştı, ama çok geçmeden kafamı topladım, yeniden Marshlılara odaklandım. O sırada akşamki çarpışmalar konusunda en küçük bir bilgim yoktu, çatışmayı hızlandıran nedenlerden bile habersizdim. Ockham'in orlardan geçerken (Send ve Old Wocking'den değil, o yoldan dönüyordum çünkü) batı ufkı boyunca uzanan ve ben yaklaşıkça yavaş yavaş göge yükselen kırkızıl bir ışılı gördüm. Yaklaşan fırtınanın sürüklendiği bulutlar orada siyah ve kırmızı duman kümelerine karışıyordu.

Ripley Caddesi issızdı, ışıkları yanmış birkaç pencere dışında köyde hiçbir hayat belirtisi yoktu; ama bir grup insanın bana arkaları dönük durduğu Pyrford yolunun köşesinde bir kaza yapmaktan kıl payı kurtuldum. Yanlarından geçerken bana hiçbir şey demediler. Tepenin öbür tarafında olup bitenler hakkında ne biliyorlardı, yolumun üstündeki

sessiz evlerdeki huzur içinde uyuyorlar mıydı, yoksa evler terk edilmiş ve boş muydu, yoksa içeridekiler gecenin dehşetine karşı yıldınlık içinde tetikte mi bekliyorlardı, doğrusu hiç bilmiyorum.

Ripley'den Pyrford'a doğru giderken Wey vadisine girdiğimde o kızıl ışılı gözden kayboldu. Pyrford Kilisesi'nin ötesindeki küçük tepeyi tırmanırken ışılı yeniden göründü ve çevremdeki ağaçlar birazdan tepeme çökecek fırtınanın ilk belirtisiyle titreşti. Derken, ardında kalan Pyrford Kilisesi'nden gelen gece yarısı çanlarını duydum, az sonra da kızılığın önünde kapkara ve açık seçik görünen ağaç tepeleri ve damlarıyla Maybury Tepesi'nin karaltısı belirdi.

Ben bütün bunları seyrededurayım, parlak yeşil bir ışılı çevremdeki yolu aydınlattı, Addlestone'a doğru ta uzaklardaki ormanı gözler önüne serdi. Ayırdında olmadan dizgillerre asılmışım. Sürüklenen bulutların karanlığını birden aydınlatan ve solumdaki tarlalara düşen incecik bir yeşil alevle delindiğini gördüm. Üçüncü Akanyıldızı bu!

Onun görünmesinin hemen ardından, yaklaşan fırtınaının ilk şimşeği dans edercesine çaktı ve gök gürültüsü tepevizde bir füze gibi patladı. At gemi dişleri arasında sıktığı gibi ileri fırladı.

Maybury Tepesi'nin eteğine hafif bir bayırdan inilir, biz de yel yeperek bu bayırdan aşağıya vurduk. İlk şimşeği o güne kadar görmediğim bir hızla birbiri ardına çakan şimşekler izledi. Birbiri ardı sıra tuhaf çatırtılarla gelen gök gürlemeleri birbirini kovalayan o bildik yankılanımlardan çok dev bir elektrik makinesinin işleyişine benziyordu. Titreşen ışık insanı kör ediyor, aklını başından alıyordu, arabayı bayır aşağı sürerken aniden bastıran inceden bir dolu yüzüme çarptı.

İlk başta önemdeki yola pek bakmıyordum, ama sonra birden gözüme Maybury Tepesi'nin karşı yamaçlarından hızla inmekte olan bir şey takıldı. İlkin evlerden birinin ıslak

damı sandım, ama birbiri ardına çakan şimşeklerden bunun hızla yuvarlanmakta olan bir şey olduğu anlaşıldı. Kaçın bir görüntüyüdü – bir anlık afallatıcı bir karanlığın ardından gün ışığından farksız bir şimşekle aydınlanan tepenin doğrunun yakınındaki Yetimler Yurdu'nun kırmızı yapıları, çam ağaçlarının yeşil tepeleri ve o belirsiz nesne olanca açık seçikliği ve parlaklııyla ortaya çıktı.

Ve o şeyi gördüm! Nasıl tarif edeyim, bilemiyorum! Genç çam ağaçlarının üstünden bir adımda geçen, geçerken de onları paramparça eden, pek çok evden daha yüksek, dev bir tripod; parlak metalden yürüyen bir makine; kocaman adımlarıyla fundalığın arasından geçiyor, gövdesinden eklemleri çelik halatlar sarkıyor, geçerken çıkardığı çangırıtı göğün gümbürtülerine karışıyor. Anı bir ışık çakışıyla olanca canlılığıyla ortaya çıkıyor, iki ayağı havada yan yatıyor, sonra ilk göründüğü kadar apansız bir kaybolup bir yeniden beliriyor, ikinci ışığın çakmasıyla yüz metre kadar daha yakında görünüveriyor. Üç ayaklı bir taburenin yan yatıp yerde büyük bir hızla yuvarlandığını gözünüzün önüne getirebiliyor musunuz? O aniden çakan ışıklar bende böyle bir izlenim uyandırmıştı. Ama üç ayaklı tabureyi unutun, gözünüzün önüne bir tripod üzerinde duran koskocaman bir düzenek getirin.

Sonra birden, yumuşak sazlar aralarına bir adam dalınca nasıl aralanır, karşısındaki çam ormanındaki ağaçlar da öyle aralandı; sökülp parça parça oldular, tepetaklak devrildiler; sonra birden ikinci bir dev tripod belirdi, bir de baktım sanki hızla dosdoğru üstüme geliyor. Ben de doludizgin üstüne gitdiyorum! İkinci canavarı görünce bende ne sinir kaldı ne bir şey. Bir daha durup bakmadan dizgine asılıp atın başını sağa çevirdim ve araba bir anda yan yatıp atın üstüne devrildi; arabanın dingili büyük bir çatırtıyla parçalandı, ben de yana savrulup tepe aşağı bir su birikintisine düştüm.

Düßer düşmez sürüne sürüne su birikintisinden çıkış, ayaklarım hâlâ suyun içinde, karaçalıların altına çömelip oturdum. At yerde hiç kımıldamadan yatıyordu (zavallı hayvanın boynu kırılmıştı!); çakan şimşeklerin ışığında ters dönmüş arabanın siyah gövdesini ve hâlâ ağır ağır dönmete olan tekerleğin karaltısını gördüm. Derken, o dev düzenek uzun adımlar atarak yanından geçti, Pyrford'a doğru bayır yukarı ilerlemeye başladı.

Daha yakından bakıldığında akıl almayacak kadar tuhaf görünüyordu, çünkü burnunun dikine ilerleyen duygusuz bir makine olmadığı anlaşılıyordu. Makine olmasına makinaydı de, adım atarken çıkardığı metalik çınlamalarla, o acayıp gövdesinin çevresinde çingir çingir sallanan uzun, esnek ve ışılıtlı dokunaçlarıyla (bir tanesi genç bir çam ağacını yakalayıvermişti) bildik makinelere benzemiyordu. Uzun adımlarla ilerlerken kendine yol kazıyordu; tepesine geçirilmiş pırınc sorguç bir o yana bir bu yana hareket ederken insanda ister istemez çevresine bakınan bir kafa izlenimi uyandırıyordu. Ana gövdenin arkasında çok büyük bir balık sepetine benzeyen, beyaz metalden koskocaman bir şey göze çarpıyordu ve canavar yanı başından geçerken uzuşlarının eklemlerinden ikide bir yeşil dumanlar püskürüyordu. Göz açıp kapayınca kadar da geçip gitti.

O anda bu kadarını görebildim; şimşekler titreşerek çakarken ortalık kâh kör edici ışıklara, kâh kopkoyu gölgelere boğulduğu için her şey belli belirsizdi.

Yanımdan geçerken gök gürültüsünü bastıran, kulakları sağır eden muzafferane bir sesle “Vuu! Vuu!” diye uludu; bir de baktım, aşağı yukarı bir kilometre ötede tarladaki bir şeyin üstüne eğilmiş, bir dost bulmuş kendine. Tarladaki o şeyin Mars'tan üstümüze saldıkları on silindirin üçüncüsü olduğundan hiç kuşkum yok.

Orada, yağmurun altında ve karanlıkta uzanıp kaldım, bir yanıp bir sönen ışıkta o metal canavarların uzaklardaki

çitlerin tepesinde dolanıp durmalarını seyrettim. Hafiften bir dolu başlamıştı, dolunun sıklaşıp seyrelmesiyle silindirlerin gövdeleri de gözden siliniyor, sonra bir anda yeniden beliriyordu. Şimşekler giderek daha aralıklı çaktıkça gecenin içinde kayboluyorlardı.

Üstüm doludan, altım çamurlu sudan sırlısklamdı. Ancak bir süre şaşkınlık içinde boş boş baktıktan sonra kendi mi yukarı çekip daha kuru bir yere geçmeyi akıl edebildim ve tepeme çökmekte olan tehlikeyi düşünebildim.

Az ilerimde, bir gecekonducunun, patates tarlalarıyla çevrili, tek odalı, küçük bir ahşap kulübesi vardı. Sonunda güçlükle ayağa kalktım, eğilerek ve bulduğum her siperin ardına gizlenerek oraya doğru koştum. Kapıyı yumrukladıysam da duyan olmadı (îçeride birileri vardıysa tabii), bir süre sonra arkasını bırakınca yolun büyük bir bölümü boyunca hendeklere sığınarak, o canavar makinelere görünmeden emekleyerek Maybury'ye doğru uzanan çam ormanına varmayı başardım.

Ormana sığınıp, sırlısklam ve tir tir titreyerek evimin yolunu tuttum. Patikayı bulmaya çalışarak ağaçların arasından yürüyordum. Artık şimşekler seyrekleşir gibi olduğundan orman iyice karanlığa gömülmüşü; dolu, ağaçların sık yapraklarının aralarından gök delinmişcesine yağıyordu.

Eğer bütün bu gördüklerimin ne demek olduğunu bütünüyle kavrayabilseydim, yolumu hemen Byfleet'in oradan Cobham Caddesi'ne çevirmem, Leatherhead'deki karımın yanına dönmem gerekiirdi. Ama o gece çevremde olup bitenlerin tuhaflığı ve mecsızlığım buna engel oldu; her tarafım yara bere içinde kalmıştı, bitkin ve sırlıskladım, fırtınadan kulaklarım duymaz, gözlerim görmez olmuştu.

Kafamda belli belirsiz de olsa kendi evime gitmek gibi bir dürtü dolaşıyordu. Ağaçların arasından tökezlenerek ilerledim, bir hendege düşerek dizlerimi bir kalasa çarpıp berledim, sonunda da College Arms'ın<sup>28</sup> oradan inen dar bir

yola cup diye giriverdim. Cup diye diyorum, çünkü yağmur suları kumları tepeden aşağı sürüklendiğinden yolu çamurlu bir sel kaplamıştı. Karanlıkta adamın birinin çarpmasıyla sendeledim.

Adam korkuya çığılığı bastıktan sonra kendini yana attı ve ben kafamı toplayıp daha bir şey diyemeden hızla gözden kayboldu. Tam bulunduğu yerde fırtına o kadar bastırıldı ki, tepeyi tırmanana kadar akla karayı seçtim. Soldaki çite yanaştım ve kazıklara tutunarak güçbela ilerledim.

Yukarıya yaklaşırken ayağım yumuşak bir şeye takıldı ve o sırada çakan bir şimşeğin ışığında ayaklarımın arasında bir siyah pamuklu kumaş yiğini ve bir çift çizme gördüm. Adamın nasıl yattığını açık seçik göremeden ışılıtı kayboldu bile. Tepesinde durup bir sonraki şimşeği bekledim. Şimşek yeniden çaktığında, ucuz ama eski püskü olmayan giysiler giymiş irikiyim bir adam olduğunu gördüm; başı gövdesinin altında kalmıştı, sanki yere çalınmışçasına çitin hemen yanında iki büklüm yatıyordu.

Daha önce hiç cesede dokunmamış biri için doğal sayılabilecek o iğrenmeyi alt ederek eğildim, kalbini yoklamak için adamı sırtüstü döndürdüm. Öldüğü açıktı. Anlaşılan boynu kırılmıştı. Şimşek bir kez daha çakınca adamın yüzü apaçık göründü. O saat doğruldum. Arabasını almış olduğum, Spotted Dog'un sahibiydi.

Yavaşça üstünden atlayıp tepeye vurdum. Polis karakolu ve College Arms'ın önünden geçerek evimin yolunu tuttum. Gerçi yamaçta hiçbir şey yanmıyordu, ama parkın oradan hâlâ kızıl bir ışılıtı geliyor, kızıla kesmiş dumanlar dalga dalga yükselerek gittikçe hızlanan doluya karışıyordu. Şimşek çaktıkça görebildiğim kadarıyla çevremdeki evlerin çoğu hasar almamıştı. College Arms'ın orada ise yolun üstünde karanlık bir döküntü uzanıyordu.

Maybury Köprüsü'ne giden yolun oralardan konuşmalar ve ayak sesleri geliyordu, ama onlara seslenecek ya da

*H. G. Wells*

yanlarına gidecek cesareti bulamadım kendimde. Anahtarınımla kapıyı açıp içeri girdim, kapıyı kapatıp kilitledim ve sürgüledim, güclükle merdivenlerin dibine kadar gidip oturdum. Kocaman adımlarla ilerleyen o metal canavarlar ve çite fırlatılmış o ceset gözlerimin önünden gitmiyordu.

Sırtımı duvara verip merdivenlerin dibine çöktüm kaldım, zangır zangır titriyordum.

## XI

### *Pencerede*

İçimde kopan kasırgaların her nasılsa kendi kendine dinniverdiğini daha önce söylemiştim. Bir süre sonra üzüldüğümü ve iligime kadar islandığımı, merdiven yolluğunda küçük su birikintileri olduğunu fark ettim. Nerdeyse hiçbir şey düşünmeden kalktım, yemek odasına geçip birkaç viski içtim, sonra da gidip üstümü değiştirdim.

Daha sonra, neden bilmem, yukarıya çalışma odama çıktım. Çalışma odamın penceresi Horsell Parkı'na doğru uzanan ağaçlara ve demiryoluna bakar. Evden alelacele ayrılrken bu pencere açık kalmıştı. Koridor karanlıktı, penceredeki görünümün tersine odanın o tarafında göz gözü görmüyordu. Kapının ağzında bir an durakladım.

Gök gürültülü fırtına dinmişti. Oriental College'in kuleleri ve çevresindeki ağaçlar gözden kaybolmuştu, çok uzaklarda parlak bir kızıltının aydınlığında kum çukurlarının çevresindeki park görülebiliyordu. Işığın ortasında, tuhaf ve yabansı kocaman karaltılar bir oraya bir buraya koşturup duruyordu.

Aslında oralarda her yer tutuşmuş gibiydi – bütün bir yamacı, yatışmakta olan fırtınanın arada bir aniden saldığı rüzgârlarla savrulup kıvrılan ve alçaklarda hızla sürükleşen

buluta kızıl yansısı vuran ince alevler sarmıştı. Arada sırada daha yakınlardaki bir yangından gelen ince bir duman kümesi pencerenin önünden geçiyor, Marslıların karaltılarının gözden yitmesine yol açıyordu. Ne yaptıklarını göremediğim gibi onları açık seçik seçemiyorum, üstünde çalışıkları o siyah nesnelerin ne olduğunu da anlayamıyorum. Yansıları çalışma odasının duvarları ve tavanında oynadığı halde daha yakınlardaki yanğını da göremiyordum. Havada keskin, reçineli bir yanık kokusu dolanıyordu.

Kapıyı usulca kapatıp yavaşça pencereye yaklaştım. Yaklaşıkça önungde açılan manzara bir yanda Woking İstasyonu dolaylarındaki evleri, öbür yanda Byfleet'in kavrulup kapkara olmuş çam ormanını gözler önüne serdi. Tepenin eteklerine, demiryoluna, köprünün kemerinin yakınına bir ışık vuruyordu; Maybury yolundaki ve istasyona yakın sokaklardaki pek çok ev yanıp kül olmuştu. Demiryoluna vuran ışık başlangıçta beni şaşırttı; kara bir yığın, göz kamaştırıcı bir ışılıtı, bunun sağına doğru da art arda dizilmiş sarı dikdörtgenler göze çarpıyordu. Birden bunun bir tren enkazı olduğunun farkına vardım, ön taraf parçalara olmuş, tutuşmuştu, arka vagonlar ise hâlâ rayların üstündeydi.

Bu üç ışık odağının, evler, tren ve Chobham yönündeki yanan kırların arasında yer yer yarı aydınlik ve dumanlar tüten kesimlerle bölünmüş, dağınık ve karanlık topraklar uzanmaktaydı. Bu alev almış kapkara genişlikten daha tuhaf bir görünüm olamazdı. En çok da Potteries'in<sup>29</sup> geceleyin görünüşünü anımsatıyordu bana. Dikkatle baktıysam da ilk başta tek bir insan bile görememiştim. Ama çok geçmeden Woking İstasyonu'ndaki ışıkta demiryolu hattı boyunca bir-biri ardı sıra telaşla koşuşan karaltılar gördüm.

Yillardır güven içinde yaşadığım küçük dünyam işte bu duruma gelmiş, ortalık mahşer yerine dönmüştü!<sup>30</sup> Son yedi saatte olup bitenleri hâlâ anlayamadığım gibi, bu mekanik devler ile silindirden dışarı döküldüklerini gördüğüm o uyu-

şük yumrular arasında nasıl bir bağlantı olduğunu da az çok kestirmekle birlikte tam olarak anlayamamıştım. Tuhaftır kayıtsızlıkla çalışma masamın koltuğunu pencereye çevire-rek oturdum, kapkara kesilmiş kırlara, özellikle de kum çukurlarının çevresindeki ışıkta bir oraya bir buraya giden üç dev karaltıya bakakaldım.

İşleri başlarından aşkin gibiydi. Bunlar ne olabilir diye soruyordum kendime. Akıllı mekanizmalar mıydılar? Bunu olanaksız olduğunu düşünüyordum. Yoksa her birinin içinde tıpkı insan bedeninde ona hükmeden bir beyin gibi onu yöneten, kullanan, ona hükmeden bir Marslı mı vardı? Onları insan elinden çıkma makinelere benzettmeye, hayatında ilk kez kendi kendime bir zırhlı araç ya da buhar makinesinin daha aşağı düzeydeki akıllı bir hayvana nasıl göründüğünü sormaya başlamıştım.

Fırtınanın ardından gökyüzü durulmuştu, yanık topraklardan yükselen dumanların yukarılarında Mars gittikçe solan ufacık bir nokta gibi batıya kayıyordu ki bahçeme bir asker girdi. Çitin hafifçe çitirdadığını duydum ve kendimi kaptırdığım bezginlikten sıyrılarak aşağıya bakınca yarı aydınlıkta askerin çitin parmaklığına tırmanmaya çalıştığını gördüm. Bir başka insanı görünce uyuşukluğumu üstümden atmıştım, pencereden keyifle eğildim.

“Hişt!” dedim sesimi yükseltmeden.

Bir ayağını çitin üstünden atmışken kuşkuyla durdu. Sonra çitin üstünden atlayıp çimlerden geçerek evin köşesine geldi. Öne eğilmişti ve ses çıkarmamaya çalışarak yürüdü.

“Kim o?” dedi o da alçak sesle; pencerenin altında durmuş, yukarıya bakıyordu.

“Nereye gidiyorsun?” diye sordum.

“Tanrı bilir.”

“Gizlenmeye mi çalışıyorsun?”

“İyi bildin.”

“Eve gel,” dedim.

Aşağı inip kapının kilidini açtım, onu içeri alıp kapıyı yeniden kilitledim. Yüzünü göremiyordum. Kafasında kepi yoktu, ceketinin düğmeleri de açtı.

İçeri girerken, “Yüce Tanrım!” dedi.

“Ne oldu?” diye sordum.

“Hiç sorma!” Yarı karanlıkta ellerini ırmarsızca açtığını fark ettim. “Bizi silip süpürdüler – resmen silip süpürdüler,” diye tekrarlayıp duruyordu.

Nerdeyse kendinde dejilmişcesine ardımdan yemek odasına geldi.

“Biraz viski iç,” dedim sek bir viski doldurarak.

Viskiyi içer içmez masanın karşısına oturdu, başını ellerinin üstüne koyarak tam bir duyu patlaması içinde küçük bir çocuk gibi hıckırı hıckırı ağlamaya başladı; az önce çaresizlikten ne yapacağını bilemeyen ben dejilmişim gibi yanıt başında merak içinde kalakaldım.

Uzunca bir süre sonra kendini toparlayabildi de, kafa bulandırıcı ve kırık dökük bir biçimde de olsa sorularımı yanıtlamaya başladı. Topçu birlüğünde top arabası sürücüsüydü, harekât ancak yedi sularında başlamıştı. O sıralar parka açılan ateş sürüyordu ve ilk Marshlı topluluğunun metal bir kalkanın altına sığınarak ikinci silindire doğru yavaş yavaş ilerlediği söyleniyordu.

Daha sonra bu kalkan tripodlar üstüne geçirilecek ve hayatımda gördüğüm ilk savaş makinesine dönüsecekti. Askerin kullandığı arabadaki topun ağızı Horsell yakınlarında kum çukurlarına çevrilmiş, topun gelişiyile harekât hızlanmıştı. Nişancılar arkaya geçtiklerinde arabanın atı bir tavşan deliğine basarak yere yuvarlanmış, asker de bir çukurun dibini boylamıştı. Tam o sırada arkasındaki top patlamış, mühimmat havaya uçmuş, ortalığı alevler sarmış, kendini kömürleşmiş cesetler ve ölü atlar yiğininin altında bulmuştı.

“Hiç kırıdamadan öyle kaldım,” diyordu, “aklım başından gitnişti, bir atın ön tarafı üstümdeydi. Silip süpürmüştelerdi bizi. Ya o koku – amanın! Yanık et gibi! At üstüme yıkılınca sırtım mahvolmuştu; biraz düzeliş kendime gelinceye kadar yattığım yerden kımıldamadım. Az önce geçit törenindeydim sanki – ama sonra birden pat, gün, çat! Silinip süpürülmüşük!”

Arada sırada gizlice başını çıkarıp parka göz atarak uzun bir süre ölü atın altında gizlenmişti. Cardigan Alayı'nın askerleri çarışma düzeneğe geçerek cukura bir saldıruda bulunmaya kalkmışlarsa da sonuçta yok edilmekten kurtulamamışlardı. Sonra da canavar ayağa dökülmeye, kaçip kurtulmaya çabalayanların arasında parkta bir aşağı bir yukarı uyuşuk adımlarla dolanmaya başlamıştı; kafaya benzeyen o sorgucu tipki kukuletalı bir insan başı gibi bir oraya bir buraya dönüyordu. Kola benzer bir şey, çevresine yeşil ışıklar saçılıp ve borusundan Isı Işını fırlatılan karmaşık bir metal kutu taşıyordu.

Askerin görebildiği kadarıyla, birkaç dakika sonra parkta tek bir canlı kalmamıştı, henüz kömürleşmiş bir iskelete dönmemiş olan çalılar ve ağaçları da alevler sarmıştı. Süvariler yerin eğiminin ardında kalan yolda olduklarından hiçbirini göremiyordu. Bir süre Maxim makineli tüfeklerinin tarrakasını duymuş, ama çok geçmeden o sesler de kesilmişti. Dev, Woking İstasyonu ve çevresinde kümelenen evleri en sona bırakmıştı; derken o Isı Işını gönderilmiş ve tüm kasaba bir anda kıpkızıl bir yıkıntıya dönmüştü. Biraz sonra o şey Isı Işını'ni kesmiş ve topçu erine sırtını dönerek, ikinci silindiri saklayan o için için yanmakta olan çam ormanına doğru salına salına ilerlemeye başlamıştı. O ilerleydursun, cukurun oradan pırıl pırıl parıldayan bir Heyula daha belirmiştir.

Topçu eri, ikinci canavarın ilkinin izinden gittiğini görünce, çalıların kızgın küllerinden büyük bir temkin-

lilikle Horsell'a doğru sürünerek ilerlemeye başlamıştı. Yol kiyisi boyunca uzanan hendege sağ salim varmayı başarmış, oradan da kapağı Woking'e atmıştı. Hikâyenin burasına geldiğinde birden kendini kaptırıp sesini yükseltti. Oradan geçmek olanaksızdı. Anlaşılan sağ kalmış birileri vardı, ama onların da çoğu çılgına dönmiş, birçoğu yanmış ve haşlanmıştı. Asker yangını görünce geri dönmek zorunda kalmış, Marslı devlerden biri geri gelirken yıkılmış bir duvarın neredeyse yanıp kavrulan yiğinları arasına gizlenmişti. O Marslı devin bir adamın peşine düştüğünü, onu çelikten dokunaçlarından biriyle yakaladığı gibi kafasını bir çam ağacının gövdesine çarptığını görmüştü. En sonunda, gece çöktükten sonra yerinden fırlamış, var gücüyle koşarak demiryolunun öbür yanına geçmişti.

Ondan sonra da, Londra'ya yaklaşırsa tehlikeden uzaklaşacağı umuduyla Maybury'ye doğru gizlene gizlene ilerlemiştir. İnsanlar hendeklerde ve mahzenlerde saklanıyorlardı, sağ kalanların pek çoğu Woking Village ve Send tarafına kaçmıştı. Susuzluktan ölüyordu, neyse ki demiryolu kemeriinin yakınındaki parçalanmış su borularından birini bulmuş da, bir pınar gibi fokurdayarak yola akan sularla susuzluğunu giderdi.

Ağzından dirhem dirhem aldığım hikâye buydu. Bana olup bitenleri anlatıp gördüklerini gözümde canlandırmamı sağlamaya çalışırken gittikçe yatiştı. Başından geçenleri anlatmaya başlarken öğleden beri ağızına bir şey koymadığını söylemişti, ben de gittim mutfakta biraz koyun etiyle ekmek bulup odaya getirdim. Marslıların dikkatini çekmekten korktuğumuz için ışık yakmadık, et ve ekmeğe uzanan ellerimiz arada bir birbirine değiyordu. O anlattıkça, çevremizdeki şeyle kararlığın içinde gizemli bir biçimde seçikleşti, pencerenin dışındaki çiğnenmiş çalılar ve gül ağaçlarının kırılmış dalları belirginleşti. Anlaşılan, çimenlerin üstünde bir sürü insan ya da hayvan koşutmuştur. Yüzündeki ka-

### *Dünyalar Savaşı*

ranlığı ve bitkinliği görür gibi olduğumda aklımdan benim yüzüm de farklı olmasa gerek diye geçirdim.

Yemeğimizi bitirdikten sonra ağır ağır çalışma odama çıktıktı ve bir kez daha açık pencereden dışarıya baktım. Vadı bir gecede bir küller vadisine dönmüştü. Yangınlar artık sönmeye yüz tutmuştu. Alevlerin yerinde artık dumanlar tütyordu; ama gecenin gizlediği yanıp yerle bir olmuş evlerin yıkıntıları ve yıldırım çarpmışçasına kararip kurumuş ağaçlar şimdi sökmekte olan şafağın acımasız ışığında olanca iç karartıcılığı ve korkunçluğuya ortaya çıkmıştı. Yine de sağda solda şansı yaver gitmiş birkaç şey vardı – orada beyaz bir demiryolu sinyali, burada bir seranın arka tarafı, yıkıntıların ortasında tertemiz ve yepyeniydiler. Savaş tarihinde daha önce bu kadar ayrım gözetmeyen, bu kadar kapsamlı bir yıkım görülmemişti. Metal devlerin üçü de doğudan yükselen ışıkta ışıldayarak çukurun çevresinde dikiliyor, sorguçları yarattıkları harabeliği inceliyormuşçasına dönüp duruyordu.

Daha da genişlemiş gibi görünen çukurdan ağarmakta olan tanyerine doğru durmadan parlak yeşil buharlar dalga dalga yükseliyordu – dalga dalga yükseliyor, fırıl fırıl dönüyor, savruluyor ve gözden yitiyorlardı.

Daha ötede, Chobham dolaylarında alevler göğü tutmuştu. Günün ilk ışıklarıyla birlikte kıpkızıl dumanlara dönüştüler.



## XII

### *Weybridge ve Shepperton Yok Edilirken Gördüklerim*

Gün iyiden iyiye ağardığında, Marslıları seyrettiğimiz pencerenin önünden çekiliip hiç ses çıkarmadan aşağıya indik.

Topçu eri evde kalmamamız gerektiği konusundaki görüşüme katılıyordu. Dediğine bakılırsa, Londra'ya doğru yola koyulmayı, oraya vardığında da bölüğüne –Atlı Topçu Birliği'nin 12. Bölüğü– katılmayı düşünüyordu. Bana gelince, hemen Leatherhead'e dönmek niyetindeydim, Marslıların gücü beni o kadar derinden etkilemişti ki karımı Newhaven'a götürmeye, oradan da ülkeyi onunla birlikte bir an önce terk etmeye karar vermiştim. Çünkü bu yaratıkların yok edilebilmesi için Londra dolaylarının korkunç bir savasına sahne olmasının kaçınılmazlığını açık seçik kavramıştım.

Ne var ki, bizimle Leatherhead arasında dev korumalarıyla birlikte o üçüncü silindir duruyordu. Tek başıma ol saydım sanırım şansımı deneyeyim der, kırsal bölgeden giderdim. Ama topçu eri beni caydırıldı: "Eşiniz hanımfendiyi dul bırakmak istemezsiniz herhalde," dedi; bunun üzerine

onunla birlikte gitmeye razı oldum, ormana sığınarak Cobham Caddesi'ne kadar kuzeye doğru gidecek, orada ayrılacaktık. Ondan sonra Epsom üzerinden dolambaçlı bir yola saparak Leatherhead'e varacaktım.

Bana kalsa hemen yola düzüldürüm, ama dostum asker ocağındandı, böyle şeyleri benden iyi biliyordu. Bulmak için evin altını üstüne getirdiğim matarayı viskiyle doldurdu; ne kadar boş cebimiz varsa hepsini bisküvi paketleri ve soğuk et dilimleriyle doldurduk. Sonra da evden sessizce çıkış gece geldiğim o bozuk yoldan aşağıya tabana kuvvet koştuk. Evler terk edilmiş görünüyordu. Yolda kavrulmuş üç ceset yan yana yatıyordu, Isı Işını'yla vurulup ölmüşlerdi; sağda solda da insanların düşürmüştüğü seyler göze çarpıyordu – bir masa saati, bir terlik, bir gümüş kaşık ve bunlar gibi kıymetiharbiyesi olmayan şeyler. Postaneye doğru dönen köşede kutular ve mobilyalar yüklenmiş atsız bir araba kırık bir tekerleğin üstüne yan yatmıştı. Alelacele açılmış bir kasa mozolların altına atılmıştı.

Hâlâ yanmakta olan Yetimler Yurdu'nun müstemilatı dışında, evlerin hiçbirinde büyük bir hasar yoktu. Isı Işını baca külahlarını yalayıp geçmişti. Yine de, Maybury Tepesi'nde bizden başka tek bir canlı yoktu. Burada oturanların çoğu ya Old Woking yolu –arabayla Leatherhead'e giderken ben de oradan geçmiştim– üzerinden kaçip gitmiş ya da bir yerlere gizlenmişti.

Adamın kapkara olmuş cesedinin yanından geçerek geceli doludan iyice ıslanmış patikadan aşağı vurduk, tepenin dibindeki ormana daldık. Tek bir kişiye bile rastlamadan ormanın içinden demiryoluna ilerledik. Demiryolu hattının öbür yanındaki orman örselenmiş ve kapkara olmuş ağaç yıkıntılarından ibaretti; ağaçların çoğu devrilmişse de bazıları büzülmüş, küle kesmiş gövdeleriyle ayaktaydı, yapraklarının yeşili koyu kahverengine dönüşmüştü.

Yangın bizim tarafta daha yakındaki ağaçları alazlamak-la kalmıştı; ormanın içlerine kadar ilerleyememişti. Orada bir yerde cumartesi günü ormancılar çalışmıştı; kesilip yere devrildikten sonra soyulmuş ağaçlar bir açık alanda bir bıçkı makinesiyle motorunun yanında hızar talaşlarının arasında duruyordu. Hemen yakında terk edilmiş derme çatma bir kulübe vardı. O sabah yaprak kımıldamıyor, ortalıkta garip bir sessizlik hüküm sürüyordu. Kuşlar bile susmuştu, topçu eriyle ben de hızlı hızlı yürürken fısıldayarak konuşuyor, iki-de bir omuzlarınızın üzerinden arkamıza bakıyordu. Bir iki kere durup etrafa kulak verdik.

Bir süre sonra yola yaklaşıyorduk ki nal tıkırılırı duyduk ve ağaçların gövdeleri arasından Woking'e doğru ağır ağır at süren üç süvari görünce seslendik. Onlara doğru koştuğumuzu görür görmez durdular. 8. Süvari Alayı'ndan bir teğmenle iki erdi; yanlarında benim teodolite<sup>31</sup> benzettiğim, topçu erinin bana helyograf<sup>32</sup> olduğunu söylediğİ üç ayaklı bir sehpası vardı.

“Bu sabah bu tarafa geldiğini gördüğüm ilk insanlar sizsiniz,” dedi teğmen. “Neler dönüyor?”

Sesinde de, yüzünde de bir isteklilik okunuyordu. Arka-sındaki askerler merak içinde bakıyorlardı. Topçu eri yola atlayıp selam verdi.

“Dün gece top yok edildi, kumandanım. Ben de saklandım. Birliğime katılmaya çalışıyordum, kumandanım. Sanırım, Marshlılar bir kilometreye kalmaz görünürler.”

Teğmen, “Neye benzıyor bu kahrolasılar?” diye sordu.

“Zırhlı devler bunlar, kumandanım. Boyları otuz metre. Üç bacaklılar, gövdeleri alüminyumdan gibi, bir sorgucun içinde koskocaman kafaları var, kumandanım.”

“Yok devenin başı!” dedi teğmen. “Deli saçması!”

“Nasıl olsa göreceksizez, kumandanım. Kutuya benzer bir şey taşıyorlar, kumandanım, ateş açtı mı leşini yere seriyor adamın!”

“Ne demek istiyosun – bir top mu yani?”

Topçu eri, “Hayır, kumandanım,” dedikten sonra Isı Işını’ni çok canlı bir biçimde betimlemeye başladıysa da, teğmen onun sözünü yarıda keserek başını kaldırıp bana baktı. Ben hâlâ yolun kenarındaki setin üstündeydim.

“Peki, siz gördünüz mü onu?” diye sordu teğmen.

“Anlattıklarında en küçük bir yanlış yok,” dedim.

“Eh,” dedi teğmen, “benim de bir görmem gerekiyor galiba.” Sonra, topçu erine döndü: “Buraya bak, buradaki insanları evlerinden çıkarmak için emir aldık. Sen de gidip Tuğgeneral Marvin’e tek mil versen, bütün bildiklerini anlatsan iyi olur. Tuğgeneral Weybridge’de. Yolu biliyor musun?”

“Ben biliyorum,” deyince teğmen atını yeniden güneye çevirdi.

“Bir kilometreye kalmaz diyorsunuz, öyle mi?”

“En fazla o kadar,” diye yanıtladıkten sonra güney yönündeki ağaçları gösterdim. Teşekkür edip atını sürdürdü, bir daha da görmedik onları.

Biraz daha yürümüştük ki, yolda üç kadın ve iki çocukla karşılaştık, bir emekçi kulübesini boşaltmaya çalışiyorlardı. Kaptıkları bir el arabasına leş gibi bohçalar ve kırık dökük ev eşyaları dolduruyorlardı. Yanlarından geçerken bizimle konuşamayacak kadar işleri başlarından aşkındı.

Byfleet İstasyonu yakınında çam ormanından çıkışınca, sabah güneşinin altında ortalığın sessiz ve dingin olduğunu fark ettik. Orada Isı Işını’nın eriminin çok dışındaydık ve bazı evlerin sessizce terk edilişini, bazı evlerdeki insanların telaş içinde toplanmaya çalışıklarını ve demiryolu üstündeki köprüde toplanmış Woking’e uzanan demiryolu hattına bakan askerleri görmesek o günün de herhangi bir pazar günde farksız olduğunu sanabilirdik.

Bazı yük arabalarıyla at arabaları Addlestone’'a doğru gacır gucer ilerliyordu, tam o sırada bir tarlanın girişinden

geniş ve düz bir çimenlikte eşit aralıklarla dizilmiş on ikilik altı topun Woking'e çevrilmiş olduğunu gördük. Topçular topların yanı başında bekliyor, cephe arabaları da uygun bir uzaklıkta duruyordu. Askerler sanki denetleme yapmış gibi hazır旧daydilar.

"Valla helal olsun!" dedim. "Hiç değilse bir iyi atış yaparlar."

Topçu eri girişte duraksadı.

"Ben devam edeceğim," dedi.

Biraz ötede, Weybridge'e doğru, beyaz iş giysileriyle köprünün üstüne uzun bir siper kazan askerler, arkalarında da daha başka toplar görülmüyordu.

"Yıldırımlara ok ve yayla karşı koymak gibi bir şey bu," dedi topçu eri. "Alev ışınlarını görünce dünyanın kaç bucak olduğunu anlarlar."

O sırada bir işe uğraşmayan subaylar, durmuş, güneybatıdaki ağaçların tepelerine bakıyorlardı; siper kazmakta olan askerler de ikide bir durup başlarını aynı yöne çeviriyorlardı.

Byfleet'te ortalık ana baba gününe dönmüştü, millet eşyalarını toparlıyor, bazıları atlarından inmiş, bazıları at sırtında birçok süvari de onlarla ilgileniyordu. Beyaz daireler içinde haç işaretleri bulunan üç dört siyah resmi yük arabası, bir eski omnibüs ve daha başka taşıtlar köy yolunda yükleniyordu. Kalabalıktan geçilmiyordu, insanlar Pazar ayinine gidiyormuşçasına en iyi giysilerini giymişlerdi. Askerler onlara durumun vahametini kavratmak için akla karayı seçiyorlardı. Kocaman bir kutu ve içlerinde orkideler bulunan yirmiden fazla saksının başında buruş buruş bir ihtiyan gözüme çarptı, onları bırakılmaya çalışan onbaşıya öfkeyle dert anlatıyordu. Durup kolundan yakaladım.

Marslıları gizleyen çam ağaçlarının tepelerini göstererek, "Orada ne var biliyor musun?" dedim.

Bana dönerek, "Ha?" dedi. "Bunların kıymetli olduğunu sölüyorum."

“Ölüm var, ölüm!” diye bağırdım. “Ölüm geliyor! Ölüm!” Ve onu kavraması için bu sözlerimle baş başa bıra-karak topçu erinin ardından seğirttim. Köşeye gelince arka-ma baktım. Asker ihtiyarın yanından ayrılmıştı, ihtiyar da hâlâ orkide saksılarının kapağının üstünde durduğu kutunun yanı başında dikilmiş, boş boş ağaçların tepesine bakıyordu.

Weybridge’de hiç kimse bize karargâhın nerede kurulmuş olduğunu söyleyemiyordu; ortalıkta daha önce hiçbir kasabada görmedigim bir kargaşa hüküm sürüyordu. Ortalık yük ve binek arabalarından, çeşit çeşit taşitlar ve atlardan geçilmiyordu. Bölgenin saygın sakinleri, golf ve tekne giysi-leri içindeki erkekler ile giyimli kuşamlı karıları eşyalarını toparlıyorlar, ırmak boyundaki boş gezenin boş kalfaları da birbirleriyle yarışırcasına onlara yardım ediyorlardı; çocukların ise azmişlardı, çoğu alışmış oldukları pazar günündeki bu afallatıcı değişiklikten çok hoşnut görünüyordu. Bütün bunların ortasında muhterem peder büyük bir gözü peklikle erken bir kutlama yapıyor, elindeki çingirak o kargasalıkta çin çin ötüyordu.

Topçu eriyle birlikte çeşmenin basamağına oturduk, yanımıza aldıklarımızla bir güzel karnımızı doyurduk. Devriye gezen askerler –burada artık süvariler değil, özel yetiştirilmiş, beyaz üniformalı askerler vardı– halkın ya hemen yola koyulmaları ya da ateş açılır açılmaz mahzenlerine sığınma-ları için uyarıyorlardı. Demiryolu köprüsünden geçerken istasyon ve çevresinde gittikçe büyüyen bir kalabalığın toplanmış olduğunu, mahşer yerine dönümüş peronun da kutular ve denklerden geçilmediğini gördük. Sanırım birlikler ve topların Chertsey’ye gidebilmesini sağlamak için yol trafiğe kapatılmıştı; trafiğin kapatılmasından sonra insanların daha geç saatlere konan ek seferlerdeki trenlerde yer kapabilmek için birbirlerine girdiklerini duydum.

Öğleye kadar Weybridge’de kaldık, öğleyin de kendimizi Shepperton Lock yakınında Wey ve Thames ırmaklarının

birleştiği yerde bulduk. Vaktimizin bir bölümünü eşyalarını küçük bir arabaya yüklemeye çalışan iki yaşlı kadına yardım ederek geçirdik. Wey ırmağının üçlü bir ağızı vardır, burada sandal tutarsınız, o sıralar ırmakta bir feribot da çalışırıdı. Irmağın Shepperton yakasında önü çimenlik bir han vardı, arkasında da ağaçların üstünde Shepperton Kilisesi'nin çan kulesi –şimdi onun yerini sivri uçlu bir kule almıştı—<sup>33</sup> yükseliyordu.

Orada, telaş içinde kaçmaya çalışırken ortalığı curcunaya çeviren bir kalabalıkla karşılaştık. Gerçi kaçış henüz paniğe dönüşmemiştir, ama ırmak üstünde gidip gelen tüm sandalların karşısı geçirebileceğinden çok daha fazla insan vardı. Sırtlarında ağır yüklerle soluk soluğa geliyorlardı; üstüne bazı ev eşyalarını yiğdıkları küçük bir müştemilat kapısını taşıyan bir karıkoca bile vardı. Adamın biri bize Shepperton İstasyonu'ndan kaçmaya çalışmak istediğini söylüyordu.

Bir şamatadır gidiyordu, espriler patlatan bir adam bile vardı. Buradakilerin, Marshları kasabaya saldırıp talan edecek, ama önünde sonunda mutlaka yok edilecek ürkünç insanlar olarak gördükleri anlaşılıyordu. İnsanlar ikide bir Wey ırmağı üstünden, Chertsey'ye uzanan çayırlara doğru tedirgin bakışlar fırlatıyorlarsa da oralarda yaprak kırıdmıyordu.

Thames'in karşı kıyısında, Surrey taraflarının tam tersine, sandalların yanaştığı yer dışında ortalık sakindi. Sandallardan çıkanlar patikadan aşağıya doğru ağır adımlarla ilerliyorlardı. Büyük feribot az önce yanaşmıştır. Üç dört asker, hanın önündeki çimenlikte durmuş, kaçmakta olan insanlara yardım etmeyi akıllarından bile geçirmeden öylece bakıyorlar, dalgalarını geçiyorlardı. Han bu saatlerde içki satışı yasak olduğu için kapalıydı.

Kayıklardan biri, "Bu da nesi?" diye bağırdı. Yakınımda duran bir adam, ciyaklayan bir köpeği, "Kes sesini, sersem şey!" diye azarladı. Derken o ses bir kez daha duyuldu,

bu sefer Chertsey yönünden gelmişti, boğuk bir gümbürtü – bir top sesi.

Çarpışma başlıyordu. Hemen arkasından, ağaçlardan görünmeyen toplar, ırmağın sağımıza düşen kıyısından koro halinde bir salvo bombardımanı başlattılar. Bir kadının çığlığı duyuldu. Hemen yakınımızda olmasına karşın göremedigimiz muharebenin ansızın patlak vermesiyle herkes kalkalmıştı. Dümdüz uzanıp giden çayırlar, çoğu kaygısızca olayan inekler ve sıcak gün ışığında hiç kımıldamayan budsonmuş gümüşsü söğütler dışında hiçbir şey görünüyordu.

Yanı başımdaki bir kadın tedirgin bir sesle, "Bizim asker onları yener," dedi. Ağaçların tepelerinden belli belirsiz bir duman yükseliyordu.

Sonra birden ırmağın ötelerinde bir dumanın ağılığını, bir duman kümesinin hızla yükselip havada asılı kaldığını gördük; hemen ardından sanki yer ayaklarımızın altından çekildi, ortalığı sarsan, yakınlardaki evlerin camlarını indiren büyük bir patlamayla şaşkına döndük.

"İşte geldiler!" diye bağırdı mavi kazaklı bir adam. "Ordalar! Görüyo musunuz onları? Ordalar!"

Çok geçmeden, bodur ağaçlarının uzak tepelerinden, Chertsey'ye doğru dümdüz uzanıp giden çayırların oradan birbiri ardı sıra tam dört zırhlı Marslı belirdi, uzun adımlar atarak ırmağa doğru ilerliyorlardı. İlk başlarında yuvarlana yuvarlana, uçan kuştan hızlı giden kukuletalı küçük cisimler gibi görünüyorlardı.

Sonra bir beşincisinin yanpiri yanpiri bize doğru geldiğini gördük. Hızla topların üstüne yürüülerken güneşte parıldayan zırhlı gövdeleri yaklaştıkça büyülüyordu. En solda, yanı en uzakta olanın kocaman bir kutuyu havaya kaldırmasıyla cuma gecesi gördüğüm o hortlaksi, tüyler ürpertici Isı Işını'nın göz açıp kapayıncaya Chertsey'ye yönelik kasabanın tepesine inmesi bir oldu.

Suyun kıyısındaki kalabalık bu tuhaf, ok gibi hızlı ve ürkünç yaratıkları görür görmez sanki bir an dehşet içinde kalakaldı. Kimse çığlık atmadi, kimse bağırmadı, susup kalmışlardı. Sonra boğuk bir homurtu, bir ayak sesi – suдан gelen bir şapırtı. Sırtladığı bir portmantoyu yere bırakamayacak kadar korku içinde bir adam birden dönünce portmantonun kenarı bana çarptı ve sendeletti. Kadının biri beni eliyle itip geçti gitti. Bu itiş kakış arasında ben de döndüm, ama aklım başından gidecek kadar dehşete kapılmış değildim. O korkunç Isı Işını'nı düşünüyordum. Suyun içine girmek! Buydu işte!

“Suyun içine girin!” diye bağırdımsa da umursayan olmadı.

Yeniden arkama dönüp yaklaşmakta olan Marslıya doğru koştum – çakılı kumsaldan aşağıya vurup yüzükoyun suya daldım. Öbürleri de benim gibi yaptılar. Geri dönmekte olan bir kayak dolusu insan ben geçip giderken karşıma çıktı. Ayaklarının altındaki taşlar çamurlu ve kaygandı, ırımkad o kadar sığdı ki belime kadar gelen suyun içinde beş altı metre koşmam gerekti. Derken, Marslı olsa olsa birkaç yüz metre ötede tepemizde yükselirken kendimi suyun içine attım. Kayıklardan ırmağa atlayan insanların çıkardığı şıptıtilar kulaklarımıda gök gürlemesi gibi patlıyordu. İnsanlar telaş içinde ırmağın iki yakasına çıktıylorlardı.

Ama Marslı makine bu tarafa kaçışan insanları bir insanın üstüne bastığı karınca yuvasındaki karıncaların şaşkınlığını umursayacağı kadar bile umursamıyordu. Boğulmak üzereyken başımı sudan çıkarınca, Marsının sorgucu ırmağın karşı yakasından ateş etmekte olan bataryalara çevrildi, oraya doğru ilerlerken de Isı Işını'nın jeneratörü olduğunu sandığım şeyi saliverdi.

Az sonra kıyıdaydı, tek adımda ırmağın ortasına geldi. En öndeeki bacaklarının dizleri karşı kıyıda büküldü, az sonra da ayağa dikildi, artık Shepperton köyünün yakınınday-

dı. Tam o sırada, sağ kıyıdakilerden habersiz köyün dışlarına gizlenmiş altı top aynı anda bombardımana başladı. Tam yakınımda sonuncusu ilkinin hemen ardından meydana gelen o şiddetli sarsıntılar yüreğimi yerinden oynattı. İlk gülle kukuletasının altı metre kadar yukarısında patlarken canavar Isı Işını'nı oluşturan kutuyu havaya kaldıryordu bile.

O kadar şaşırmıştım ki bir çığlık attım. Öteki dört Marslı canavarı görmediğim gibi umursamıyorum bile: Daha yakınımda olup bitene dikkat kesilmiştim. Aynı anda canavarın gövdesinin yakınında iki gülle daha patladı, o kukuleta tam zamanında yana dönüp kurtulduysa da dördüncü mermiden kaçamadı.

Gülle o şeyin tam yüzünde patladı. Kukuleta pörtledi, birden tutuştu ve kırmızı et ve ışılılı metal parçalarına ayrılarak paramparça oldu.

Ürktüğünden mi, sevinçten mi, bilmem, "Tam isabet!" diye haykırmışım.

Suyun içinde çevremi saran insanlardan da benzer çığlıklar geliyordu. O anın coşkusuya sudan dışarıya fırlayabilirdim.

Kafası kopan heyula sarhoş bir dev gibi sendelediyse de devrilmedi. Her nasılsa yeniden dengesini buldu ve attığı adımlara artık hiç aldırmadan ve Isı Işını'nı ateşleyen o kamerayı sımsıkı tutup kaldırarak Shepperton'a doğru yalpalaya yalpalaya ilerledi. İçinde yaşayan akıllı varlık, kukuletanın içindeki Marslı gebermiş, dört bir yana dağılmıştı; o şey artık yokluğunburgacına kapılmış çapraşık bir metal aygıtın başka bir şey değildi. Denetimden çıkışmış bir halde, düz ilerliyor. Shepperton Kilisesi'nin kulesine çarpıp bir koçbaşıyla vurulmuşcasına darmadağın etti, oradan dönüp tökezlenerek ilerledi, sonunda olanca ağırlığıyla ırmağın sularına gömülüp gözden yitti.

Ortalık şiddetli bir patlamayla sarsıldı; sular, buharlar, çamurlar ve paramparça metallerin birbirine karıştığı bir

püskürtü ta göye yükseldi. Isı Işını'nın kamerası suya çarpar çarpmaz buhar olmuştu. Derken, çamurlu bir gelgit dalgasını andıran ama nerdeyse kaynar derecede sıcak koskocaman bir dalga ırmağın yukarılarındaki bükümün oradan gelip ne varsa önüne kattı. İnsanların kıyuya erişmeye çabaladıklarını görüyor, Marsının çöküşünün gümbürtüsü arasında kaynaşan kalabalıktan yükselen bağırtı çağrıları belli belirsiz de olsa duyuyordum.

O sırada sıcaklığı zerre kadar umursamadığım gibi kendimi korumayı bile unutmuştum. Büyük bir karışıklık içindeki ırmakta siyaha kesmiş bir adamı itmek zorunda kalarak bükümün ardını görene kadar bata çıka ilerledim. Başboş altı yedi kayak inip çıkan dalgaların üstünde baş kış vuruyordu. Yıkılan Marslı akıntı yönünde göründü, gövdesinin büyük bölümü suyun altında, ırmakta yatıyordu.

Yıkıntıdan koyu buhar bulutları çıkyordu, done done yükselirken birbirine karışan buharlar arasından koskocaman kollar ve bacakların sularda sırpınarak havaya çamur ve köpük sıçrattığını ara ara ve belli belirsiz de olsa görebiliyordum. Dokunaçları tipki canlı kollar gibi bir yandan öbür yana sallıyordu, bu hareketlerin umarsız boşluğunu bir yana bırakırsak sanki yaralı bir yaratık dalgaların arasında canını kurtarmaya çabaliyordu. Makineden kızılı çalan kahverengi sıvılar boşalıyor, gürültülü püskürtüler fışkırıyordu.

Bu görünümeye odaklanmışken, sanayi kentlerimizde siren dedikleri o şeyin sesine benzeyen korkunç bir haykırış dikkatimi dağıttı. Yedekçi yolunun orada dizine kadar suya girmiş bir adam bana bağırrarak duyamadığım bir şeyler söylüyor ve işaret ediyordu. Arkaya bakınca, Chertsey yönünden gelen öteki Marslıların kıyı boyunca ırmağın aşağısına doğru dev adımlarla ilerlediklerini gördüm. Shepperton'dan gelen top atışları artık boşunaydı.

İşte o anda suya daliverdim ve acıdan kolumu kımıldamatayacak duruma gelene kadar soluğu tutarak suyun

altında güçlükle elimden geldiğince yol aldım. Çevremde çalkanıp duran sular hızla ısınıyordu.

Başımı soluk almak için bir an sudan çıkarıp gözlerimi örten saçlarımı ve suları yana savurduğumda, buharlar ilk başta Marslıların hepsini gözlerden gizleyen beyaz bir sis halinde fıldızı göye yükseliyordu. Kulakları sağır eden bir gürültü çıkiyordu. Derken onları belli belirsiz de olsa gördüm, dev karaltıları puslar arasında daha da iri görünyordu. Yanımdan geçmişlerdi, ikisi yoldaşlarının gürültüler çıkararak köpükler saçan yıkıntısının üstüne eğiliyordu.

Üçüncüsüyle dördüncüsü suda onun yanında duruyorlardı, biri benden 200 metre kadar uzakta, öbürü de Laleham tarafındaydı. Isı Işını jeneratörleri yukarılarda sallanıyor, işinlar ışık sesi çıkararak oraya buraya çarpıyordu.

Bir gürültü patırtıdır, insanların kulaklarını sağır eden ve aklını başından alan bir ses kargaçasıdır gidiyordu; Marslıların çıkardığı çangıl çungul seslerden, yerle bir olan evlerin gümbürtülerinden, bir anda alev alan ağaçların, çitlerin, kulübelerin çitirtalarından, yanından yükselen çatırtılar ve gürlemelerden geçilmiyordu. Kopkoyu dumanlar ileri atılarak ırmaktan yükselen buharlara karışıyor, Weybridge üstünde dolaşan Isı Işını birden yerini kızıl alevlerin duman dansına bırakınca akkora kesmiş parlamalarda yansılıyordu. Daha yakındaki evler hâlâ sağlam görünüyor, oynasıp titreşen yalımların önünde belli belirsiz, soluk, silik, başlarına gelecekleri bekler gibiydiler.

Oracıkta, göğsüme kadar gelen nerdeyse kaynar suyun içinde, şaşkınlıktan dilim tutulmuş, kaçmaktan umudu kesmiş bir durumda bir an öyle kaldım. Dumanlar ve buharların arasından, ırmakta benimle birlikte olan insanların, bir adamın yaklaşan ayak seslerinden ürküp çimenler arasında kaçışan küçük kurbağalar gibi sazları yararak sudan çıkışya çalışıklarını ya da yedekçi yolunun orada dehset içinde oraya buraya koşuştuklarını görebiliyordum.

Derken birden Isı Işını'nın ak ışıkları sıçrayarak üstüme geldi. Bir dokunuşuya göçüp yerle bir olan evlerden alevler yükseldi; ağaçlar gürleyerek yalazayazdı. Isı Işını oraya buraya kaçışan insanları yalayarak yedekçi yolunu alevlere boğdu ve benim durduğum yerin elli metre kadar yakınında ırmağın kıyısına erişti. Shepperton'a doğru ırmak boyunca hızla ilerlerken yoluna çıkan suların üstünden kızgın bir kamçı izi gibi buharlar yükseldi. Kıyıya yöneldim.

Çok geçmeden, nerdeyse kaynama noktasındaki o dev dalga üstüme çullandı. Çığlığı bastım ve haşlanmış, yarı kör bir durumda, acılar içinde oraya buraya sıçrayan, hisıldayan suların ortasında kıyıya doğru düşe kalka ilerledim. Bir tökezlemsem sonum olurdu. Marshların tam önünde, Wey ve Thames ırmaklarının dirsek yaptığı yere inen geniş, çakılı kumsalın oraya yığılıp kaldım. Aklımdan öensem de kurtulsam diye geçiriyordum.

Bir Marslinin ayağının başının yirmi metre kadar yakınında yere bastığını, dosdoğru gevşek çakılığa daldığını, oraya buraya sallanıp yeniden kalktığını hayal meyal anımsıyorum; uzun bir bekleyişin ardından dördünün yoldaşlarının yıkıntısını taşımalarını daha açık seçik anımsar gibi oluyorum, derken her şey yeniden belirsizleşiyor, bir duman perdesinin arasından uzanıp giden ırmak ve çayır boyunca sürgit uzaklaştıklarını görür gibi oluyorum. Sonra yavaş yavaş farkına vardım ki, bir mucize eseri kurtulmuşum.



## XIII

### *Rahiple Nasıl Karşılaştım*

Marslılar, dünyanın silahlarının gücünü birden anlayınca Horsell Parkı'ndaki ilk konumlarına çekildiler, o telaş içinde ve paramparça olmuş yoldaşlarının yıkıntısını yüklenmiş olduklarıdan benim gibi sürüden ayrılmış ve hesaba katmaya degmeyecek pek çok kurbanı elbette umursamadılar. Yoldaşlarını arkada bıraksalar ve hemen ilerleselerdi, o sırada kendileriyle Londra arasında on ikilik top baryalarından başka bir şey yoktu ve hiç kuşkusuz yaklaştıklarının haberi daha gelmeden başkente girmiş olurlardı; işte o zaman gelişleri de bundan yüz yıl önce Lizbon'u yerle bir eden deprem kadar apansız, dehşetengiz ve yıkıcı olurdu.

Ama Marslıların acelesi yoktu. Gezegenlerarası uçuşlarda silindirler birbirini izliyordu; yirmi dört saatte bir takviye geliyordu. Bu arada, artık düşmanlarının olağanüstü gücünün tam anlamıyla ayırdına varmış olan kara ve deniz kuvvetleri yetkililerinin de gözünü hırs bürümüştü, canla başla çalışıyorlardı. Her dakika yeni bir top mevzileniyordu, öyle ki sonunda daha hava kararmadan her ağaçlıkta, Kingston ve Richmond dolaylarındaki tepelerin yamaçlarında sıralanan yazılık köşklerin arasında sabırsızlıkla bekleyen kara bir namlu ağızı gizlenmişti. Fedakâr keşif erleri de, Marslıların

Horsell Parkı'nda kurdukları karargâhi çevreleyen kavrulmuş ve terk edilmiş bölgede –tümü yaklaşık otuz iki kilometrekare– yeşil ağaçlar ortasında kömüre kesmiş ve yıkıntıya dönmüş köyler, daha dün birer çam korusu olan kararmış ve dumanlar tüten geçitler boyunca, topçulara Marshlıların yaklaşlığını hemen haber verecek helyograflarla sürünerek ilerliyorlardı. Ama Marshlılar artık topçumuzun ne kadar güçlü, insanların yaklaşmasının ne kadar tehlikeli olduğunu kavramışlardı, o yüzden tek bir asker bile hayatını riske atmaya deðmedikçe silindirlerin hiçbirine bir buçuk kilometreden fazla yaklaşmayı göze alımıyordu.

Anlaşılan, bu dev yaratıklar ögleden sonranın ilk saatlerini oradan oraya gidip gelerek, ikinci ve üçüncü silindirlerde –ikincisi Addlestone Golf Sahası'nda, üçüncüsü ise Pyrford'daydı– ne varsa hepsini Horsell Parkı'ndaki o ilk çukura taşımakla geçirmişlerdi. Taşıma işinin ardından, göz alabildiğine uzanan kapkara kesilmiş fundalıklar ve yıkılmış binaların başında bir nöbetçi bırakmışlar, geri kalanlar da o koskoca savaş aygıtlarından çikarak çukura inmişlerdi. Gece oluncaya kadar arı gibi çalışmışlardır; oradan kule gibi yükselen o kopkoyu yeşil dumanlar Merrow dolaylarındaki tepelerden, hatta söylenenlere bakılırsa Banstead ve Epsom Downs'dan görülebiliyordu.

Arkamda Marshlılar bir sonraki taarruzlarına böyle hazırlanırken, önümdeki İnsanlık Âlemi de savaş için toparlanırken, yanmakta olan Weybridge'in alevleri ve dumanları arasında Londra'ya doğru sonsuz acilar içinde ve büyük bir güçlükle yola koyuldum.

Uzakta, akıntıyla sürüklenen küçükçük başboş bir kayak görünce, ıslak giysilerimi hemen çıkarıp peşine düştüm ve yetiştim, böylece o yıkımdan sağ çıktım. Kayığın kürekleri yoktu, ama haşlanmış ellerimi olabildiğince kürek gibi kullanmaya çalışarak akış aşağı Halliford ve Walton'a doğru yol aldım; güçlükle ilerliyor ve çok iyi kestirebileceğiniz gibi

ikide bir dönüp arkama bakıyordu. İrmaktan gitmeyi seçmiştim, çünkü o devler geri gelecek olurlarsa en kolay oradan kaçabileceğimi düşünüyordum.

Marslinin devrilmesiyle kaynayan sular benimle birlikte akıntı yönünde sürüklendi, o yüzden nerdeyse bir buçuk kilometre boyunca ırmağın iki yakasını da pek az görebildim. Yine de, bir aralık, Weybridge tarafından gelen birtakım karaltıların çayırlarda hızla ilerlediğini çıkarabildim. Görebildiğim kadariyla, Halliford tümden boşaltılmıştı, ırmağa bakan evlerin pek çoğu da yanmaktaydı. Oraları kızığın mavi göğün altında, dumanların ve ipince alevlerin doğruca öğle sonrasının sicağına ağılığı bu denli dingin ve issız bir durumda görmek bana bir garip gelmişti. Evlerin, çevrelerinde münasebetsiz bir kalabalık birikmeden yandığını daha önce hiç görmemiştim. Az ileride, kıyının yukarılarında dumanlar tüten kuru sazlar kor gibi parlıyor, içerilerde incecikten bir yanım çayırda doğru adım adım ilerliyordu.

Geçirdiğim şiddet dolu anlardan sonra o kadar acı çekiyordum, o kadar bitkindim ki ve suyun üzeri o kadar kızındı ki, uzun bir zaman sürüklendim. Sonra korkularım bir kez daha ağır bastı ve yeniden ellerimle kürek çekmeye başladım. Güneş çıplak sırtımı yakıyordu. En sonunda, Walton'daki köprü ırmağın kıvrımının oradan görünür olduğunda ateşim ve bitkinliğim korkularıma üstün geldi ve Middlesex'te kıyıya çıkıp uzun çimenlerin arasına külçe gibi yiğildim. O sırada galiba saat dört ya da beş sularıydı. Hemen kalkıp hiç kimseyle karşılaşmadan bir kilometre kadar yürüdüktenden sonra yeniden bir çitin gölgesine uzandım. O son çabayı gösterirken dalıp gittiğimi, kendi kendime konuştugumu anımsar gibiyim. Çok da susamıştım ve daha fazla su içmediğime yanıyordu. O sırada karıma kızıyor olmam da bir tuhaf; neden bilmem, Leatherhead'e varma konusunda pek de istekli olmamam beni iyiden iyiye tediğin ediyordu.

Rahibin ne zaman geldiğini pek anımsamıyorum, demek sizmişim. Farkına vardığında, gömlek kolları is içinde oturuyordu; sinekkaydı tıraşlı yüzünü yukarı çevirmiş, gökyüzünde yanıp sönen soluk bir ışığa bakıyordu. Gök makerel gökyüzü<sup>34</sup> dedikleri gibi idi, yazdönümü günbatımının vurdugu kuştuyunu andıran sıra sıra bulutlarla kaplıydı.

Doğrulup oturdum, rahip kıpırtımı duyar duymaz bana baktı.

“Suyun var mı?” diye sordum pattadak.

Başını hayır anlamında salladı.

“Bir saattir su isteyip duruyorsun,” dedi.

Bir an susup birbirimizi tarttık. Herhalde beni epeyce tuhaf bulmuştu; üstümde sırlısklam olmuş pantolonum ve çoraplarımdan başka bir şey yoktu, her yanım yanık içindi, yüzüm ve omuzlarım da dumandan kapkaraydı. Süzgün yüzlü, basık çeneli, kıvırcık saçlıydı, lepiska denebilecek kâkülleri daracık alnına düşmüştü; gözleri iri sayılırdı, soluk maviydiler ve boş bakıyorlardı. Uzaklara dalmışken, birden, “Neler oluyor?” dedi. “Bütün bu olup biten ne anlama geliyor?”

Yanıt vermeden dik dik baktım.

İncecik beyaz elini uzattı, ağlamaklı bir sesle sızlıyor.

“Bütün bunlara neden izin verilir ki? Acaba ne günah işledik? Sabah ayinini bitirmiş, ikinci ayinine kadar kafamı rahatlatmak için yollarda yürüyordum, sonra birden – yanın, deprem, ölüm! Sanki Sodom ve Gomorra’ya<sup>35</sup> döndü her yer! Yaptıklarımızın hepsi ziyan oldu, yaptıklarımızın hepsi... Bu Marshlılar da neyin nesi?”

“Biz neyin nesiyiz ki?” diye yanıtladım girtlağımı temizleyerek.

Dizlerine sıkıca yapıştı, dönüp yeniden bana baktı. Belki yarı dakika sesini çıkarmadan öyle baktı.

“Kafamı rahatlatmak için yollarda yürüyordum,” dedi.

“Ve birden yanın, deprem, ölüm!”

Sessizlige gömüldü, çenesi nerdeyse dizlerine degecekti.  
Derken elini sallamaya başladı.

“Bütün yaptıklarımız – bütün o Pazar okulları. Bugüne kadar ne yaptıysak, Weybridge’de ne yapıldıysa! Hepsi mahvoldu – hepsi yok oldu. Ya kilise! Daha üç yıl önce yeniden yapmıştık. O da gitti! Silinip gitti! Neden?”

Bir an yine sustuktan sonra aklını oynatmışçasına yeniden patladı.

“Onun dumanı sonsuzlara dek tütecek!” diye bağırdı.<sup>36</sup>

Gözleri ışıl ışıl parlarken incecik parmağıyla Weybridge yönünü gösterdi.

Onun nasıl bir ruh hali içinde olduğunu artık anlamaya başlıyordum. Karşılaştığı büyük facia –Weybridge’den kaçanlardan biri olduğu anlaşılıyordu– onu zıvanadan çıkarmıştı.

“Sunbury buraya uzak mı?” dedim sakince.

“Ne yapacağız?” diye sordu. “Bu yaratıklar her yeri sardı mı? Dünya onlara mı bırakıldı?”

“Sunbury buraya uzak mı?”

“Daha bu sabah ayını yönetmiştim...”

“Durum değişti,” dedim usulca. “Soğukkanlılığını yitirmelisin. Hâlâ umut var.”

“Umut ha!”

“Evet, umut çok – bütün bu yıkıma karşın.”

İçinde bulunduğu durum hakkında ne düşündüğü mü açıklamaya başladım. İlk başlarda dinliyordu, ama ben konuşmamı sürdürdükçe gözlerindeki ilginin yerini daha önceki boş bakışlar aldı ve beni dinlemez oldu.

Sözümü keserek, “Bu sonun başlangıcı olsa gerek,” dedi. “Sonun! Yüce Tanrı’nın gazabının büyük günü geldi! İnsanların dağlardan ve kayalardan üstlerine yıkılıp kendilerini saklamalarını –tahtta oturan Tanrı’nın yüzünden saklama olmasını– dileyecekleri o gün geldi!”<sup>37</sup>

Durumu kavramaya başlamıştım. Uzun uzun mantık yürütmemekten vazgeçtim, güçlükle yerimden kalktım, tepesine dikilip elimi omzuna koydum.

“Korkaklık etme!” dedim. “Korkudan aklın başından gitmiş senin. Bir felaket karşısında yıkılıp gidecekse din ne işe yarar? Bir düşün bakalım, depremler ve seller, savaşlar ve yanardağlar bugüne kadar ne işler açtı insanların başına. Tanrı’nın Weybridge’i bütün bunlardan bağışık kıldığını mı sanıyorsun?.. Tanrı sigortacı mı, be adam!”

Bir süre bir şey demeden oturdu.

Birden, “Peki, nasıl kurtulabiliriz?” diye sordu. “Bunlara bir şey olmuyor, üstelik çok gaddarlar...”

“İkisi de değil,” diye yanıldım. “Onlar ne kadar güçlülerse biz de o kadar akıllı ve temkinli olmalıyız. Bir tanesi daha üç saat önce şuracıkta öldürüldü.”

“Öldürüldü ha!” dedi çevresine bakınarak. “Tanrı’nın elçileri nasıl öldürülebilir ki?”

“Gözümle gördüm,” diyerek anlatmaya başladım. “Eğrisi doğrusuna denk geldi, o kadar,” dedim.

Birden, “Gökteki şu titrek ışık da ne?” diye sordu.

Onun sinyal gönderen bir helyograf olduğunu – bununda insanoğlunun destek ve uğraşının gökyüzündeki işaretini olduğunu anlattım.

“Ortalık her ne kadar sessiz görünse de buralar her an karışabilir. Gökteki o titrek ışık fırtınanın yaklaştığını bildiriyor. Sanırım Marslılar orada, Richmond ve Kingston dolaylarında şu tepelerin yükseldiği ve ağaçların siper olduğu Londra taraflarında ise toprak tahkimatı yapılıyor ve toplar yerleştiriliyor. Çok geçmeden Marslılar yeniden bu tarafa gelecekler...”

Sözümü bitirmeme kalmadı, rahip ayağa fırlayıp elini kaldırarak beni susturdu.

“Dinle!” dedi...

### *Dünyalar Savaşı*

Irmağın karşı yakasındaki alçak tepelerin ardından uzaklardaki top ateşinin gümbürtüsü yankılandı ve çok uzaktan tüyler ürpertici bir çığlık duyuldu. Sonra ortalık suskunluğa büründü. Çitin üzerinde cırlayan bir mayısböceği geçti gitti. Weybridge ve Shepperton'dan tüten dumanlar ve günbatımının sıcak dingin görkemi üzerinde hilal, belli belirsiz ve solgun, batı göğünde asılı duruyordu.

“Bu yoldan gitsek daha iyi olacak,” dedim, “kuzeye doğru.”



## XIV

### *Londra'da*

Marslılar Woking'e indiklerinde erkek kardeşim Londra'daydı. Tıp okuyordu ve yakındaki bir sınava hazırlanyordu, Marslıların gelişinden cumartesi sabahına kadar haberi bile olmamıştı. Cumartesi gününün sabah gazetelerinde Mars gezegeni, gezegenlerde yaşam ve benzeri konular üstünde uzunca makalelerin yanı sıra kısa ve özlü olmakla birlikte üstü kapalıca yazılmış, ama bütün çarpıcılığı da kısa ve özlü oluşundan gelen bir haber de yer alıyordu.

Habere göre, kalabalığın yaklaşması karşısında paniğe kapılan Marslılar seri atışlı bir silahla birkaç kişiyi öldürmüştür. Haber şu sözlerle sona eriyordu: "Marslılar, ne kadar ürkütücü görünüler de, düştükleri çukurdan dışarı çıkmadıkları gibi çıkabilecek gibi de görünmüyorkar. Bunun nedeni de, olasıdır ki, dünyadaki yerçekiminin onlarınkinden güçlü olması." Gazetenin başyazarları da bu son sözlere yürekler su serpen yorumlar getiriyorlardı.

O gün erkek kardeşim de gittiği biyoloji dersindeki bütün öğrenciler bu olaya hiç kuşkusuz çok yakın bir ilgi göstermişlerdi, ne ki sokaklarda olağandışı bir heyecan göze çarpmıyordu. Akşam gazeteleri ise nal gibi başlıklar altında bölüm pörçük şışirme haberler veriyorlardı. Birliklerin park

dolaylarındaki harekâti ve Woking ile Weybridge arasındaki çam ormanlarının saat sekize kadar yanması dışında en küçük bir haber yoktu. Daha sonra özel bir baskı yapan *St. James's Gazette*, telgraf iletişiminin kesildiğini apaçık duyurdu. Bunun yanan çam ağaçlarının telgraf hattının üstüne devrilmesinden kaynaklandığı sanılıyordu. Arabayla Leatherhead'e gidip döndüğüm o gece meydana gelen çarpışmalarla ilgili hiçbir habere rastlanmıyordu.

Erkek kardeşim, gazetelerde anlatılanlardan silindirin benim evden en az üç kilometre uzakta olduğunu anladığından bizim için hiç kaygılanmamıştı. Dediğine bakılırsa, o şeyleri öldürülmeden görmek için o gece hemen bana gelmemi düşünmüştü. Saat dört sularında bana hiç ulaşmayan bir telgraf çekmiş, akşam da bir müzikhole gitmişti.

Cumartesi gecesi Londra'da da gök gürültülü bir fırtına patlamış, erkek kardeşim Waterloo'ya bir arabayla ulaşmıştı. Gece yarısı treninin genellikle kalktığı peronda bir süre bekledikten sonra, meydana gelen bir kaza yüzünden trenlerin o gece Woking'e gidermeyeceğini öğrenmişti. Kazanın niteliğini ise öğrenememişti; aslında o sırada demiryolu yetkilileri de bilmiyordu. Byfleet ile Woking Kavşağı arasında meydana gelmiş olabilecek bir arızadan başka bir şey düşünemeyen görevliler, genellikle Virginia Water ya da Guilford'dan dolanıp Woking'den geçen ekspres seferler koydukları için istasyonda fazla bir kargaşa yoktu. Görevliler, Southampton ve Portsmouth Pazar Ligi gezinti trenlerinin güzergâhını değiştirmek için gerekli hazırlıklarla uğraşıyorlardı. Gececi bir gazete muhabiri, erkek kardeşim gerçekten de uzaktan andıldığı mal sevk müdürü sanmış, öünü kesip sorular sormaya kalkmıştı. Demiryolu görevlileri dışında, arızayla Marslılar arasında bağlantı kuran pek az insan vardı.

Bu olaylarla ilgili başka bir açıklamada da pazar sabahı "Woking'den gelen haberle Londra'nın yüreğinin yerinden oynadığı" söyleniyordu. Aslında ortalıkta bu abartılı sözleri

doğrulayacak hiçbir şey yoktu. Londra'da yaşayan pek çok insanın pazartesi sabahı çıkan paniğe kadar Marshlardan haberi bile olmamıştı. Haberi olanların da pazar gazetele-rinde çıkan alelacele yazılmış haberlerde ne dendığını kavramaları biraz vakit almıştı. Londralıların çoğu pazar gazetesi okumaz.

Kaldı ki, Londralı kişisel güvenliğinden o kadar emindi ve gazeteler en afallatıcı haberi bile o kadar sıradan bir şeymiş gibi veriyordu ki, Londralılar şu tür haberleri tüyleri ürpermeden okuyabiliyorlardı: "Marshılar dün akşam yedi sularında silindirden çıktılar ve metal kalkanlardan zırhlıyla korunarak ilerleyip Woking İstasyonu'nu dolayındaki evlerle birlikte tümden yerle bir ettiler, Cardigan Alayı'nın koca bir taburunu kıyımdan geçirdiler. Ayrıntılı bilgi edini-lemedi. Maxim makineli tüfekleri Marshıların zırhları karşısında hiçbir işe yaramadı; sahra toplarını da etkisiz kıldılar. Ricat eden süvariler dörtnala Chertsey'nin yolunu tuttular. Marshıların da ağır ağır Chertsey ya da Windsor'a doğru ilerledikleri anlaşılıyor. West Surrey'de büyük bir korku hü-küm sürüyor, Marshıların Londra'ya yürümesini önlemek için toprak tahkimati yapılıyor." *Sunday Sun* olup bitenleri böyle verirken, *Referee*'de alelacele çırçıtırılmış "yol gös-terici" bir makalede olay hayvanat bahçesindeki vahşi hayvanların köyen içine saliverilmesine benzetiliyordu.<sup>38</sup>

Londra'da hiç kimsenin zırhlı Marshıların neye benzediği konusunda açık seçik bir fikri bulunmasa da, bu canavarların ağırcanlı yaratıklar olduklarına ilişkin bir saplan-tı vardı: "Sürünerek ilerliyorlar", "acı içinde kıvrana-rak emekliyorlar" – ilk başlardaki hemen bütün haberlerde bu tür deyimler yer alıyordu. Telgrafların Marshıların ilerleyişini gözüyle görmüş birileri tarafından yazılmış olması olanak-sızdı. Pazar gazeteleri yeni bir haber geldikçe yeni baskilar yapıyorlar, hatta bazı gazeteler yeni bir haber gelmemişken bile yeni baskı yapmaktan kaçınımıyordu. Aslına bakılırsa,

ögleden sonranın geç saatlerine kadar insanlara anlatılacak daha fazla bir şey yoktu, ta ki yetkililer ellerine geçen haberî basın ajanslarına verinceye kadar. Haberde de Walton ve Weybridge'de oturanların, hatta tüm bölge halkın Londra yollarına düştüğü belirtiliyordu, hepsi bu kadardı.

Erkek kardeşim sabah Yetimhane'nin kilisesine gittiğinde önceki gece olup bitenlerden hâlâ haberi yoktu. Orada kimilerinin bir istiladan söz ettiklerini duymuş ve özel olarak düzenlenen bir barış duasına katılmıştı. Kiliseden çıkışınca bir *Referee* almıştı. Oradaki haberi okuyunca telaşlanmış, iletişimini yeniden sağlanıp sağlanmadığını öğrenmek için Waterloo İstasyonu'na dönmüştü. Omnibüslere, at arabalarına kurulmuş, bisikletlerine binmiş ya da en iyi giysileriyle yürümekte olan insanlar, gazete satıcılarının bağıra çağırı duyurdukları tuhaf haberlerden pek o kadar etkilenmemiş gibiydiler. İnsanlar gazete haberleriyle yalnızca yörede oturanlar açısından ilgileneiyorlar, endişelenenler de yalnızca onlar adına endişeleniyorlardı. Erkek kardeşim Windsor ve Chertsey demiryolu hatlarının kapandığını ilk kez istasyonda öğrenmişti. Hamallar sabahleyin Byfleet ve Chertsey istasyonlarından gelen ilginç telgrafların birden kesildiğini söylemişlerdi. Erkek kardeşim onlardan pek az kesin bilgi edinebilmisti. Verdikleri bilgi "Weybridge dolaylarında çatışmalar sürüyor"un ötesine geçmiyordu.

Tren seferleri darmaduman olmuştu. Güneybatı demiryolu şebekesi üzerindeki yerlerden gelecek yakınlarını karşılamaya koşmuş bir yığın insan istasyon çevresinde bekliyordu. Kır saçlı yaşı bir beyefendi kardeşimin yanına gelerek Güneybatı Kumpanyası'na veryansın etmişti. "Birileri onlara haddini bildirmeli," diyordu.

Richmond, Putney ve Kingston'dan, ırmakta o gün sandal gezintisine giden, kanal havuzunun kapaklarının kapalı olduğunu görüp ortalıkta bir panik havası estiğini hissedince de gerisineri dönenlerle dolu bir iki tren gelmişti. Mavi be-

yaz spor ceketli bir adam, erkek kardeşime ilginç havadislerle dolu bir hikâye anlatmıştı.

“Bir yiğin insan değerli şeylerini ve daha bir sürü şeyini kutulara doldurmuş, binek ve yük arabalarıyla Kingston'a doğru gidiyor,” demişti. “Molesay, Weybridge ve Walton'dan geliyorlar, Chertsey'de top sesleri duyulduğunu, ağır top ateşi olduğunu ve atlı askerlerin onlara hemen toz olun dediklerini söylüyorlar, meğer Marshılar geliyormuş. *Biz de* Hampton Court İstasyonu'nda top sesleri duyduk, ama gök gürlüyor sandık. Bütün bunlar neyin nesi, be yahu? Marshılar çukurlarından dışarı çıkamazlar, değil mi?”

Kardeşim yanıt verememişti.

Sonradan, ortalıkta esen belli belirsiz panik havasının yeraltı trenine binenleri de sardığını, pazar gezintisine çıkanların güneybatının tüm “akciğerlerinden” –Barnes, Wimbledon, Richmond Parkı, Kew Bahçeleri ve başka yerler<sup>39</sup> her zamankinden erken dönmeye başladıklarını öğrenmişti; ama hiç kimse kulaktan dolma bilgilerden başka bir şey bilmiyordu. Garın oralardaki herkeste bir tedirginlik görüülüyordu.

İstasyonda biriken kalabalık, beş sularında Güneydoğu ve Güneybatı istasyonları arasındaki hemen her zaman kapalı olan ulaşım hattının açılması ve büyük toplar taşıyan yük vagonlarıyla askerlerin doluşturulduğu yolcu vagonlarının geçisi karşısında büyük bir heyecana kapılmıştı. Bunlar Kingston'ı korumak için Woolwich ve Chatham'dan getirilen toplardı. “Canlı canlı yutacaklar sizi!”, “Biz hayvanları terbiye etmesini biliriz!” gibisinden espriler patlatılıyordu. Çok geçmeden istasyona bir polis ekibi gelmiş, halkın peronlardan çıkarmaya başlamıştı, kardeşim de yeniden caddeye dönmüştü.

Kilise çanları akşam duasına çağrıryor, Selamet Ordu-su'nun kadınlar mangası Waterloo Yolu'ndan ilahiler söyleyerek geliyordu. Birkaç berdüş, köprüünün üstünden, akış

aşağı parça bölük sürüklenen ne idüğü belirsiz kahverengi bir pislik tabakasına bakıyordu. Güneş daha yeni batıyordu, Saat Kulesi ve Parlamento Binası düşlenebilecek en dingin göklerden birine doğru, enlemesine uzanan ve kırmızıya çalan mor bulut şeritleriyle bezeli altın sarısı bir gökyüzüne doğru yükseliyordu. Irmağın üstünde bir cesedin yüzüğü söyleniyordu. İhtiyat zabiti olduğunu söyleyen bir adam kardeşimle batıda bir helyografin oynayan ışıklarını gördüğünü söylemişti.

Kardeşim Wellington Caddesi'nde ellerinde baskından yeni çıkış gazeteler ve parlak pankartlarla Fleet Cadde'sinden kopup gelmiş birkaç tombul yaygaracı veletle karşılaşmıştı. Wellington Caddesi'nden aşağı koştururlarken, "Korkunç facia!" diye bağırsıyorlardı. "Weybridge'de çatışma! Tam tek mil! Marslılar geri püskürtüldü! Londra'nın tehlikede olduğu söyleniyor!" Kardeşim ister istemez üç peni verip bir gazete almıştı.

Bu canavarların ne kadar güçlü ve ne kadar korkunç olduğunu ancak o zaman biraz olsun anlamıştı. Onların bir avuç küçük hantal yaratık değil, koskoca mekanik gövdelerle hükmeden zeki varlıklar olduklarını, çok hızlı hareket ederek en güçlü topların bile karşı koyamadığı bir güçle saldırdıklarını öğrenmişti.

"Nerdeyse otuz metre boyunda, bir ekspres tren kadar hızlı, kızgın işinlar fırlatabilen, çok iri bir örümceğe benzeyen makineler" diye tanımlanıyorlardı. Horsell Parkı dolaylarındaki kırlara, özellikle Woking bölgesiyle Londra arasına çoğu sahra toplarından oluşan kamuflajlı baryalar mevzilendirilmişti. Makinelerin besinin Thames ırmağına doğru ilerlediği görülmüş ve bunlardan biri şans eseri de olsa yok edilmişti. Geri kalan mermiler ıskalılmış ve Isı İşinları baryaları o saat yok edivermişti. Askerlerin ağır kayıplar verdiğiinden söz edilmekle birlikte haber iyimser bir üslupla kaleme alınmıştı.

Marslılar geri püskürtülmüşti; yenilmez degildiler. Woking dolaylarındaki çemberin içinde, silindirlerle yeniden oluşturdukları üçgene geri çekilmişlerdi. Helyograflarla işaretleşen askerler dört bir yandan üstlerine gidiyorlardı. Windsor, Portsmouth, Aldershot ve Woolwich'ten, hatta kuzeyden bile hızla toplar taşınıyordu; aralarında Woolwich'ten getirilen uzun namlulu doksan beş tonluk toplar da vardı.Çoğu Londra'yı koruyan yüz on altı top ya mevzilenmişti ya da hızla yerleştiriliyordu. İngiltere'de daha önce hiç bu kadar çok askeri gereç bu kadar büyük bir hızla bir araya toplanmamıştı.

Dünyaya inebilecek başka silindirlerin de hızla üretilip dağıtılmakta olan tahrip gücü yüksek patlayıcılarla anında yok edilebileceği umuluyordu. Haber durumun bundan daha tuhaf ve vahim olamayacağı belirtilerek sürüyor, ama halka paniğe kapılmaktan kaçınması, paniğe kapılanların da bundan caydırılması telkin ediliyordu. Marslıların çok tuhaf ve ürkünç olduklarından kuşku yoktu, ama bizim milyonlarca insanımızın karşısında taş çatlaşın yirmi Marslı olabilirdi.

Yetkililer, silindirlerin büyülüğüne bakarak her silindirde en fazla beş –toplum on beş– Marslı olabileceğinikestirmekte haksız sayılmazlardı. Üstelik en azından biri –belki daha fazası– ortadan kaldırılmıştı. Halk yaklaşan tehlikeye karşı mutlaka uyarılacaktı, kaldı ki tehdit altındaki güneybatı banliyölerinde oturan insanların korunması için ayrıntılı önlemler alınmaktaydı. Ve nerdeyse resmi bir bildiri gibi kaleme alınmış olan bu haber Londra'nın güvenliği ve yetkililerin bu güçluğun üstesinden gelmeyeceğine olan güveni konusunda durmadan tekrarlanan güvencelerle son buluyordu.

Bu haber iri püntolarla basılmıştı, baskı o kadar yenyidi ki daha mürekkebi kurumadığı gibi bir yorum ekleyecek vakit bile kalmamıştı. Bu habere yer verebilmek için ga-

zetedeki öteki haber ve yazıların acımasızca doğraniپ çikartılmış olduğunu görmek erkek kardeşimin çok tuhafına gitmişti.

Welling Caddesi gazeteleri çarşaf çarşaf açmış heyecanla okuyan insanlardan geçilmiyordu; Kordon Boyu bu kalabalığı görür görmez oracıkta bitiveren seyyar satıcıların bağırtıyla çınlıyordu. İnsanlar otobüslerden atlayarak gazeteleri kapişıyorlardı. Bu haber, daha önce ne kadar kavıtsız kalmış olurlarsa olsunlar, insanları hiç kuşkusuz aşırı heyecanlandırmıştı. Erkek kardeşimin anlattığına bakılırsa, Kordon Boyu'ndaki bir haritacı dükkânının kepengi kaldırılıyordu ve pazar giysilerini giymiş, hatta limon sarısı eldivenlerini takmış bir adamın içerisinde Surrey haritalarını alelacele vitrine yaptığı görülebiliyormuş.

Kardeşim, elinde gazeteyle Kordon Boyu'ndan Trafalgar Meydanı'na doğru yürüken West Surrey'den kaçanlardan bazılarını görmüştü. Adamın biri zerzevatçıların kullandığı türden bir arabayı sürüyordu, arabada karısıyla iki oğlu ve birkaç parça eşya vardı. Westminster Köprüsü'nün oradan geliyordu, içinde saygın görünüşlü beş altı kişiyle bazı kütular ve çırıklar bulunan bir saman arabası da hemen arkasından onu izliyordu. Bu insanların yüzlerinden yorgunluk akıyor, kıyafetleri omnibüsteki insanların en iyi pazar kıyafetleriyle gözle görülür biçimde çelişiyordu. Şık giyimli insanlar arabalarının içinden onlara kaçamak bakışlar fırlatıyordu. Ne tarafa gideceklerini bilememiş gibi Meydan'da duraklamışlar, sonunda Kordon Boyu'ncaya doğuya yönelmişlerdi. Onların biraz ardından da iş kıyafetlerini giymiş, şu küçük ön tekerleğiyle modası geçmiş üç tekerlekli bisikletlerden birini süren bir adam görünümüştü. Üstü başı kir pas içinde, yüzü kireç gibiydi.

Kardeşim, Victoria'ya doğru inerken benzer durumda birtakım insanlarla karşılaşınca belki bana da rastlayabileceğim sanısına kapılmıştı. Trafigi düzene sokmaya çalışan

görülmemiş sayıda polis dikkatini çekmişti. Marsh'lardan kaçanların bazıları omnibuslerdeki insanlara haberleri aktarıyorlardı. İçlerinden biri Marsh'ları gördüğünü ileri sürüyordu. "Akrobatların sırttan ayaklıklarının üstüne bir kazan kondur, öyle bir şey işte, ister inan ister inanma, uzun adımlar atarak insanlar gibi yürüyorlar." Çoğu yaşadıkları gariplikler karşısında büyük bir heyecana kapılmış ve kendinden geçmiş gibiydi.

Victoria'nın az ötesindeki meyhaneler bu yeni gelenlerle civıl civıldı. İnsanlar sokak köşelerinde topluşmuşlar, gazete okuyorlar, heyecanlı heyecanlı konuşuyorlar ya da gözlerini dikmiş bu beklenmedik pazar konuklarına bakıyorlardı. Karanlık bastırıldıça ortalık daha da kalabalıklaşıyor gibiydi; kardeşime bakılırsa, yollar en sonunda Derby günlerindeki Epsom Caddesi'ne dönmüştü.<sup>40</sup> Kardeşim kaçip gelenlerin bazlarından bir şeyler öğrenmeye çalışmış, ama çoğundan doyurucu bir yanıt alamamıştı.

Kimse Woking'le ilgili doğru dürüst bir haber veremiyordu; yalnızca adamın biri onu Woking'in bir gece önce yerle bir edildiğine inandırmaya çalışmıştı.

"Byfleet'ten geliyorum," demişti, "bisikletli bir adam sabahın köründe bizim oraya geldi, kapı kapı dolaşarak oradan ayrılmamız için uyardı bizi. Ardından askerler çıktı. Dışarı çıkip bakınca güneşe doğru uzanan duman bulutlarından başka bir şey göremedik – dumandan göz gözü görmüyordu, o taraftan gelen tek bir Allahın kulu yoktu. Daha sonra da Chertsey'den top sesleri duyuldu, millet Weybridge'den sükün etti. Ben de evimi kapatıp buraya geldim işte."

O sırada sokaklardaki insanlar istilaçların işini bütün sıkıntırlara yol açmadan bitiremediği için yetkililerin suçlanması gerektiği hissine adamaklı kapılmışlardı.

Sekiz sularında Londra'nın tek mil güneyinde ağır top atışları artık açık seçik duyulabiliyordu. Erkek kardeşim ilk başta anacaddelerdeki trafiğin gürültüsü yüzünden top atış-

larını fark etmemiş, ama ırmağa inen sessiz arka sokaklara dalınca o sesleri belirgin bir biçimde duyabilmisti.

İki sularında Westminster'dan gerisingeri Regent's Park yakınlarındaki dairesine doğru yürümüştü. Artık hem benim için çok endişeleniyor, hem de belanın ne kadar büyük olduğunu anladığı için huzursuzlanıyordu. Tıpkı cumartesi günü bende olduğu gibi, onun aklı da askeri ayrıntılara takılıp duruyordu. Aklından sessizce bekleyen bütün o topları, birden göç yollarına dönen kırsal yöreleri geçiriyor, "akrobaların otuz metre boyundaki sırttan ayaklıklarını üstündeki kazanları" gözünün önüne getirmeye çalışıyordu.

Oxford Caddesi'nden, kaçanlarla dolu birkaç araba geçiyordu, Marylebone Yolu'nda da birkaç araba vardı, ama haber o kadar yavaş yayılıyordu ki Regent Caddesi ve Portland Yolu yer yer toplaşmış konuşuyor olsalar da her zamanki pazar akşamı gezintisine çıkanlardan geçilmiyordu; Regent's Park'ın kenarları boyunca seyrek gaz lambalarının ışığı altında "yürüyüše çıkmış" sessiz çiftlerin sayısı da her zaman olduğundan az sayılmazdı. Gece sıcak ve dingin, hatta biraz boğucuydu, top atışları ara ara da olsa sürüyordu, gece yarısından sonra da güneyde çarşaf şimşekler<sup>41</sup> çakıyor gibiydi.

Başında kötü şeyler gelmiş olabileceğinden korktuğu için gazeteyi tekrar tekrar okumuştu. Tedirginlige kapılmış, akşam yemeğini yedikten sonra da kendini dışarı atıp ne yaptığı bilmez bir halde dolaşmıştı. Eve-doneunce kendini sınav için aldığı notlara vermeye çalışmışsa da bir işe yaramamıştı. Gece yarısını biraz gece yatmış, ama gördüğü ürkünç düşlerden, pazartesi günü sabaha karşı kapıların vurulduğunu, insanların sokakta koşturduklarını, uzaklarda trampetlerin çalındığını, çanların çönladığını duyarak uyanmıştı. Tavanda kızıl yansilar titreşiyordu. Kısa bir süre sabah mı oldu, yoksa dünya aklını mı oynattı bilemeden, afallamış bir halde yattığı yerden kırıdamamıştı. Derken yataktan fırladığı gibi pencereye koşmuştu.

Bir çatı katı odasında kalıyordu; başını çıkarıp dışarı bakınca, pencerenin pervazının sesi üzerine sokak boyunca pek çok yerden camlar açılmış, pencerelerde darmadağın saçlarıyla bir sürü kafa belirmişti. Millet bağırrarak sorular soruyordu. Polisin biri, kapıyı yumruklayarak, "Geliyorlar! Marshilar geliyor!" diye haykırıp bitişikteki kapıya koşmuştu.

Trampetler ve borazanların gürültüsü Albany Cadde'si'ndeki kişıldan geliyordu, duyulabilir yakınıltaki bütün kiliseler ayrı telden çan çan tehlike çanları çalarak milleti uykudan uyandırmaya çalışıyordu. Karşı sıradaki evlerin karanlık pencereleri birer birer sapsarı aydınlanıyordu.

Caddenin yukarılarından kapalı bir araba dörtnala gelmiş, köşede gürültüsü birden yükselmiş, pencerenin altından geçerken takırtıları göğü tutmuş, uzaklaşırken sesi yavaş yavaş alçalıp yitmişti. Onun hemen ardından da birkaç taksi gelmiş, arkalarından da çoğu yokuştan doğruca Euston'a inmek yerine özel Kuzeybatı trenlerinin yolcu aldıkları Chalk Farm İstasyonu'na doğru uçarcasına yol alan uzun bir taşit kaflesi sökün etmişti.

Kardeşim, ev ev dolaşıp kapıları yumruklayarak anlaşılır mesajlar ileten polisleri uzun bir süre pencereden boş ve şaşkın bakışlarla izlemiştir. Biraz sonra arkasındaki kapı açılmış, merdiven sahanlığının karşısındaki odada kalan adam girmişi içeri; üstünde yalnızca gömlek ve pantolonu vardı, terlikleriyleydi, pantolon askıları beline inmişti, saçları yataktan kalktığı gibi darmadağındı.

"Neler oluyor bu lanet olası yerde?" diye sormuştu.  
"Yangın mı çıktı? Nedir bu lanet olası şamata?"

İkisi de pencereden boyunlarını uzatarak polislerin ne diye bağırıklarını anlamaya çalışmışlardı. Yan sokaklardan çıkışip gelen insanlar köşe başlarında toplaşarak konuşuyorlardı.

"Nedir bu gürültü patırtı yahu?" demişti kardeşimin komşusu.

Kardeşim bu soruyu belli belirsizce geçiştirdikten sonra giyinmeye başlamıştı; sokaklarda gittikçe büyüyen heyecanın tek bir anını bile kaçırırmak istemediği için her giysiyi alışında pencerenin önüne koşuyordu. Çok geçmeden de, her zamankinden çok daha erken basılan gazeteleri satan adamlar caddeye dolmuş, manşetleri haykırıylardı:

“Londra yok olma tehlikesiyle karşı karşıya! Kingston ve Richmond savunmaları çöktü! Thames Vadisi’nde korkunç kıyımlar!”

Yakınlarında kim varsa –aşağıdaki odalarda yaşayanlar, yolun iki yanındaki ve yol boyunca uzanan evlerdekiler, Regent’s Park Sıraevleri’nin ardına düşen, Marylebone’un bu tarafındaki sokaklarda, Westbourne Park bölgesinde ve St. Pancras’ta oturanlar, Kilburn, St. John’s Wood ve Hampstead’ın batısı ve kuzeyine düşen evlerdekiler, Shoreditch, Highbury, Haggerstone ve Hoxton’ın doğusundakiler, açıkçası Ealing’den East Ham’e Londra’nın ucsuz bucaksız dolaylarında yaşayanlar– gözlerini ovaştırmayı, pencerelerini açıp dışarıya bakıyor ve abuk sabuk sorular soruyor, yaklaşan Korku fırtinasının ilk soluğu sokakları yalarken telaş içinde giyiniyorlardı. Büyük paniğin eli kulağındaydı. Pazar gecesi uyuşukluk ve kayıtsızlık içinde yatağa yatan Londra, pazartesi sabahının erken saatlerinde tehlikeyi olanca canlılığıyla hissederek uyanmıştı.

Pencereden bakarak olup biteni çözemeyen erkek kardeşim, gökyüzü tanyeri ağarırken evlerin korkuluk duvarları arasından pembeye çaldığında aşağıya inip sokağa çıkmıştı. Kimileri yayan, kimileri taştlarla kaçmakta olanların sayısı her an artıyordu. İnsanların, “Kara Duman! Kara Duman!” diye haykırdıklarını duyuyordu. Korkunun herkese bulaşması kaçınılmazdı. Kapının ağzında duraksayan kardeşim kendisine doğru yaklaşan bir gazete satıcısı daha görünce hemen bir gazete almıştı. Adam öbürleriyle birlikte kaçıyor, kaçarken de gazetelerini bir şiline satmayı ihmal etmiyor-

du – kâr ve paniğin insanı gülümsetebilecek gariplikteki bir karışımıydı bu.

Kardeşim, Başkomutanın o tüyler ürpertici açıklamasını da işte o gazeteden okumuştu:

“Marslılar füzelerinden kara ve zehirli bir buhardan oluşan dev bulutlar püskürtebilmektedirler. Batoryalarımızı dumana boğarak yok etmişler, Richmond, Kingston ve Wimbledon’ı haritadan silmişlerdir, şimdi de yollarına çıkan her şeyi yok ederek ağır ağır Londra’ya doğru ilerlemektedirler. O Kara Duman’dan bir an önce kaçmak dışında hiçbir kurtuluş yoktur.”

Açıklama bu kadardı, ama bu kadarı da yetmişi. O altı milyonluk koca kentte yaşayan herkes ürküp afallamış, arkasına bakmadan kaçıyordu; çok geçmeden kuzeye doğru cumbür cemaat yollara düşeceklerdi.

“Kara Duman!” diye haykırıyorlardı. “Yanıp tutuşacağız!”

Yakınlardaki kilisenin çin çin öten çanları ortalığı ayağa kaldıryordu, kelle götürür gibi giden bir araba çığlıklar ve küfürler arasında caddenin yukarısındaki bir su oluguna çarpmıştı. O tıksıncı sarı ışık evlerin içinde gidip geliyor, yoldan geçen bazı takiler de söndürmedikleri farlarıyla caka satıyordu. Tepede tanyeri gittikçe ağarıyor, duru, kımiltısız ve dingin bir görünüm alıyordu.

Erkek kardeşim, odalarda oraya buraya koşuşanların, merdivenlerden inerken de arkasında bir aşağı bir yukarı koştururanların ayak seslerini duymuştu. Ev sahibesi alelacele üstüne geçirdiği sabahlığı ve şalıyla kapıya çıkmış, kocası da arkasından fırlamıştı.

Artık olup bitenlerin önemini kavrar gibi olduğundan, çarçabuk odasına dönüp tüm parasını –topu topu on sterlin kadar– cebine koymuş ve kendini yeniden sokağa atmıştı.



## XV

### *Surrey'de Neler Olmuştu*

Rahip, Halliford yakınlarındaki düz çayırların orada, çitin altında oturmuş benimle meczup gibi konuşurken, kardeşim de kaçanların Westminster Köprüsü'nden akın akın geçişlerini seyrederken, Marslılar yeniden saldırıyla geçmişlerdi. Buraya kadar anlatılan çelişik hikâyelerden anlaşıldığı kadarıyla, Marslıların çoğu o akşam dokuza kadar Horsell'daki çukurda kalarak birtakım hazırlıklarla uğraşmış, ivedilikle dev yeşil duman bulutları saliveren bir işlem üstünde çalışmıştı.

Ama üç sekiz sularında açık seçik ortaya çıkmış, ağır ağır ve temkinlilikle ilerleyerek Byfleet ve Pyrford üstün den Ripley ve Weybridge'e doğru yol alarak günbatımını arkasına almış sabırsızlıkla bekleyen baryaların karşısında belirmiştir. Bu Marslılar bir arada değil, her biri en yakınındakinden belki iki kilometre uzaklıkta bir hat üzerinde ilerliyorlardı. Birbirleriyle en tizden en pese kadar değişen canavar düdüğü misali ulumalarla haberleşiyorlardı.

Bizim Yukarı Halliford'da duyduğumuz, işte bu ulumalar ve Ripley ve St. George Tepesi'nden gelen top atışlarıydı. Ripley'deki topçular, kesinlikle oraya konuşlandırılmaması gereken o acemi topçu gönüllüleri çılginca, vakitsiz ve etki-

siz bir yaylım ateşi açtıktan sonra bazıları atlara atlayarak, bazıları yayan yapıldak terk edilmiş köye kaçmışlar; Marslı da Isı Işını'nı kullanmaya gerek duymadan toplarını silindir gibi ezip geçmiş, temkinlilikle aralarından ilerleyerek önlere-ne geçmiş, böylece umulmadık bir anda Painshill Parkı'nda-ki topların karşısına çıķıp hepsini yok etmişti.

Ne ki, St. George Tepesi'ndeki askerler ya daha iyi komuta edilmişler ya da daha üstün bir cesaret göstermişlerdi. Anlaşılan, bir çam ormanına gizlenmiş olduklarıdan, en yakınlarındaki Marslı tarafından bile fark edilmemişlerdi. Toplarını sanki bir gösteri atışı yapacaklarmış gibi telaşsızca doldurmuşlar ve bin metreye yakın bir atış mesafesinden ateşlemişlerdi.

Top mermileri Marsının dört bir yanında şimşek gibi çakmıştı, birkaç adım attıktan sonra sendeleyip yıkıldığını görmüşlerdi. Hep birlikte çığlıklar atmışlar ve kendilerinden geçmişcesine topları çarçabuk yeniden doldurmuşlardı. Devrilen Marsının uzun uzun uluduğu duyulmuş, çok geçmeden de ışıl ışıl ışıldayan ikinci bir dev ona yanıt vererek güneydeki ağaçların tepesinden belirivermişti. Anlaşılan, tripodun bir ayağı top mermilerinden biri tarafından parçalanmıştı. Açılan ikinci yaylım ateşinin tekmil mermileri yerdeki Marsının açığından geçip gitmiş, o anda da Marsının iki arkadaşı Isı Işınlarını bataryaya yöneltmişti. Mühimmat tümden havaya uçmuş, topların çevresindeki çam ağaçları tutuşup alevlere boğulmuş, ancak tepenin doruguna doğru koşmaya başlamış olan birkaç asker canını kurtarabilmişti.

Daha sonra üçünün baş başa verip durduğu anlaşılıyordu, onları izleyen keşif erleri yarı saat boyunca oldukları yerde kaldıklarını rapor etmişlerdi. Devrilmiş olan Marslı tepeliğinin içinden güçlükle sürünererek sıyrılmıştı, küçük kahverengi bir karaltı gibiydi, uzaktan garip bir biçimde bir kük lekesi gibi görünüyor ve anlaşıldığı kadariyla ayağını onarmaya uğraşıyordu. Dokuz sularında işini bitirmiş olsa

gerekti, çünkü tam o sırada başlığı ağaçların üstünde yeniden görünmüştü.

O gece, bu üç gözcüye her biri kalın siyah bir boru taşıyan dört Marshı daha katıldığında dokuzu birkaç dakika geçiyordu. O üçüne de benzer birer boru verilmiş ve yedisi birlikte ilerleyerek St. George Tepesi, Weybridge ve Ripley'nin güneybatısındaki Send köyü arasındaki eğik bir hat boyunca eşit aralıklarla dizilmişti.

Harekete geçtikleri anda önlerindeki tepelerden birden bir düzine roket fırladı ve Ditton ve Esher dolaylarında beklemekte olan baryaları uyardı. Aynı zamanda Marshıların savaş aygıtlarından dördü, yine o borularla donatılmış olarak ırmağı astı ve ben ve rahip Halliford'dan kuzeye uzanan yolda bitkin ve bin bir güçlükle koşturmayla çalışırken batı göğünün altında karaya kesmiş ikisini görüverdik. Kırları kaplayan sütbeyaz bir sis onların boyunun üste birine yükseldiğinden, bize bir bulutun üstünde ilerliyorlarmış gibi geldi.

Bu görünüm karşısında rahip duyulur duyulmaz bir çığlık atıp kaçmaya başladı; ama ben bir Marshıdan kaçmanın hiçbir işe yaramayacağını bildiğim için yana dönüp çiyle kaplı isırganotları ve böğürtlençalıları arasından sürünerek kendimi yolum kıyısındaki geniş hendeğe attım. Rahip arkasına bakıp ne yaptığımı görünce geri dönüp yanına geldi.

İki Marshı durdu; yakınımızdaki yüzünü Sunbury'ye dönmüş dikiliyordu, uzağımızdaki ise ta otelerde Staines'e doğru, akşam yıldızının altında silik bir karaltı gibiydi.

Mashıların ara sıra işitilen ulumaları kesilmişti; silindirlerini çevreleyen o dev hilalda tam bir sessizlik içinde mevzilenmişlerdi. Hilalin bir ucundan öbür ucuna nerdeyse yirmi kilometrelik bir uzaklık vardı. Barut keşfedileli beri hiçbir savaşın başlangıcında böyle bir suskunluk olmamıştı. Bunun bizim überimizde bıraktığı izlenim Ripley dolaylarındaki bir gözlemeçinin üzerinde bıraktığı izlenimle aynı olsa gerekti –

Marshılar, yalnızca incecik ayın, yıldızların, günbatımından kalan kızılığın ve St. George Tepesi ile Painshill ormanlarından vuran kızıl parıltının aydınlattığı karanlık gecenin biricik efendisi gibiydiler.

Ama bu hilalin karşısına düşen her yerde, Staines, Hounslow, Ditton, Esher, Ockham'da, ırmağın güneyindeki tepeler ve ormanların arasında, ırmağın kuzeyine doğru dümdüz uzanan çayırlarda, bir ağaç kümesi ya da köy evlerinin yeterince gizlediği her yerde toplar beklemekteydi. Patlatılan işaret fişeklerinin kıvılcımları gecenin karanlığına saçılıp gözden kayboldu ve tüm bunları izlemekte olan temsil topçular gergin bir bekleniyi gömülüdüler. Marshılar ateş hattına bir girseler, o kımıltısız insan karaltıları, gecenin ilk saatlerinde kopkoyu parıldayan o toplar o saat gazaba gelecek ortalığı gümbür gümbür gömüldeteklerdi.

Hiç kuşku yok ki, yalnızca benim değil tetikte bekleyen binlerce insanın aklını asıl kurcalayan, Marshıların bizi ne kadar anladıklarıydı. Milyonlarcamızın örgütlü, disiplinli bir biçimde elbirliği ettiğimizi kavrıiyorlar mıydı? Yoksa onları topa tutmamızı, top mermilerimizin onları birden vurmasını, ordugâhlarını aralıksız abluka altında tutmamızı, ari kovanına çomak sokulmuş gibi öfkeden kudurarak hep birlikte kalkıştığımız bir saldırısı olarak mı yorumluyorlardı? Bizi yok edebileceklerini akıllarından geçiriyorlar mıydı? (Neyle beslendiklerini o sırada hiç kimse bilmiyordu.) O dev gözcünün karaltısını izlerken kafamın içinde buna benzer bir sürü soru dolanıyordu. Aklımın bir köşesinde de Londra dolaylarında ne kadar oldukları bilinmeyen tüm o kuvvetler vardı. Tuzak çukurlarını kazmış mıydılar? Hounslow'daki baruthaneler birer tuzak olarak hazırlanmış mıydı? Londralılar kendi yüce kentlerinde Moskova'dakinden daha büyük bir cesareti gösterebilecekler miydi?<sup>42</sup>

Derken, bize hiç bitmeyecekmiş gibi gelen bir süre sonra, çitin arkasına sinmiş çevreyi gözlüyorduk ki uzaklardan top

atışına benzer bir ses duyuldu. Sonra daha yakından bir ses, ardından bir ses daha. Az sonra yan tarafımızdaki Marslı borusunu yukarı kaldırıp yeri göğü birbirine katan bir gümbürtüyle bir top gibi ateşledi. Staines'in oralardaki Marslı da ona yanıt verdi. Ama ne alev çıktı, ne de duman, yalnızca boğuk bir patlama duyuldu.

Bir dakikalık aralarla ateşlenen bu ağır toplar beni o kadar heyecanlandırmıştı ki, kendi güvenliğini de, ellerimin haşlanmış olduğunu da tamamen unutup çite tırmadım ve gözlerimi Sunbury taraflarına diktim. Tam o sırada bir patlama daha duyuldu ve kocaman bir mermi hızla tepemizden geçip Hounslow'a doğru yollandı. Hiç değilse bir duman, bir alev ya da bir iz görmeyi bekliyordum. Ama yukarıda tek bir yıldızın göze çarptığı lacivert gökyüzünden ve aşağılarda dört bir yana yayılan o sütbeyaz sisten başka bir şey görmedim. Ne merminin bir yere çarptığı duyuldu, ne de bir patlama sesi geldi. Ortalık yeniden sessizliğe büründü; toplar artık üç dakikalık aralarla ateşleniyordu.

Yanı başımda dikilen rahip, "O da ne öyle?" diye sordu.

"Kim bilir!" dedim.

Bir yarasa kanat çırparak yanımızdan geçti gitti. Uzaklarda bir bağırtıdır koptuysa da hemen kesildi. Yeniden Marsilya baktığında, ırmak boyunca hızla yalpalayarak doğuya doğru gittiğini gördüm.

Gizlenmiş bataryalardan birinin her an ona ateş açmasını bekledimse de akşamın sessizliği sürüp gitti. Marslinin karaltısı da uzaklaşıkça ufaldı, çok geçmeden de sisin ve gecenin gittikçe basan karanlığına dalıp gözden kayboldu. Papazla ortak bir dürtüye kapılarak biraz daha yukarı tırmadık. Sunbury tarafları karanlık bir görünümeye bürünmüştü, sanki oralarda birden koni biçiminde bir tepe oluşmuştu da kırılığın daha ötesini görmemize engel oluyordu; biraz sonra daha uzakta, ırmağın ötelerinde, Walton'ın oralarda bir tepe daha gördük. Bu tepemsi biçimler biz baktıkça alçalıp genişliyordu.

Birden kuzeye bakayım dedim ve orada o bulutsu karanlık tepeciklerden birinin daha yükseldiğini gördüm.

Birden her şey durmuş gibiydi. Uzaklarda, güneydoğu da, Marshların sessizliği daha da vurgulayan baykuş sesleri çıkararak birbirleriyle haberleşiklerini duyduk, çok geçmeden de silahlarının uzaktan gelen gümbürtüsüyle ortalık yeniden sarsıldı. Ama bizim dünyevi topçumuzdan hiçbir karşılık gelmedi.

Doğrusu, o sırada bütün bunların ne olduğunu kavramamıştık; ama sonradan alacakaranlıktan beliriveren o ürkünç tepeciklerin ne anlama geldiğini anlayacaktı. Daha önce sözünü ettiğim o kocaman hilalin içinde bulunan Marshların her biri, bilinmeyen bir işaret üzerine, taşıdığı o topa benzeyen boruya, karşısına çıkan her tepeye, her ağaçlığa, her ev topluluğuna ya da topları gizleyebilecek her yere kocaman mermiler fırlatmıştı. Bazıları yalnızca bir, bazıları da bizim gördüğümüzde olduğu gibi iki top mermisi ateşlemiştir; Ripley'dekinin ise o sırada en az beş mermi fırlattığı söyleniyordu. Bu top mermileri yere çarpinca patlamıyor, parçalar oluyorlar ve çok geçmeden kıvrılarak yükselen kocaman, kapkara bir kümebulut, yavaş yavaş tüm çevreye çöküp yayılan bir gaztepe oluşturan çok büyük miktarda yoğun, kopkoyu bir buhar salıyordu. Bu buhar değişti, keskin zerrelerini solyan herkese ölüm getiriyordu.

Bu buhar en koyu dumandan daha yoğundu, o kadar ki büyük bir gürültüyle fışkırıp boşaldıktan sonra aşağıya çöküyor ve bir gazdan çok bir sıvı gibi yere akiyordu, hatta volkanik yarıklardan aktığı söylenen karbonik asit gazı<sup>43</sup> gibi tepelerden inerek vadileri, hendekleri, nehir yataklarını kaplıyordu. Suya değer degmez de kimyasal bir etki meydana geliyor, suyun yüzeyi hemen ağır ağır dibe çöken ve daha fazlası için yer açan tozsuz bir köpük bağlıyordu. Bu köpük suda kesinlikle çözünmüyordu; en tuhafı da, gazın etkisine karşın insanın bu köpük tabakasından süzülmüş suyu hiç

rahatsızlık duymadan içebilmesiydi. Bu buhar bildik bir gaz gibi yayılmıyordu. Bayırlardan yavaşça akarak ve rüzgârla ağırdan sürüklenerek ırmak kıyılara toplanıp yiğiliyor, havadaki sis ve nemle çok yavaş bir biçimde birleşip toprağa toz halinde çöküyordu. Renk tayfinin mavisine dört çizgilik bir grup katan o bilinmeyen element bir yana, bu maddenin niteliği konusunda hâlâ en küçük bir bilgimiz yok.

Yayılıp saçılışının yarattığı o gümbürtülü sarsıntı son bulduktan sonra, bu kara duman yere o kadar sımsıkı yapışıyordu ki, hatta çökmesinden önce bile, o gece Cobham Caddesi'nde ve Ditton'da kanıtlandığı üzere on beş metre kadar yükseklerde, yüksek evlerin çatıları ve üst katlarında ve yüksek ağaçların üstünde zehrinden kurtulma şansı vardı.

Cobham Caddesi'nde kurtulmayı başarmış olan adam, dumanın kıvrıla dolana savruluşunun tuhaflığını, kilisenin çan kulesinin tepesinden baktığında evlerin köyün kapkara boşluğununda birer hayalet gibi yükseldiğini çok güzel anlatıyordu. Bir buçuk gün boyunca bitkin, aç ve güneşten kavrulmuş bir durumda orada kalmıştı; kırmızı damları, yeşil ağaçları, ardından kara bir peçeyle örtülü çalılarıyla, bahçe kapıları, ağılları, müştemilat ve duvarlarıyla yeryüzü mavi göğün altında, yumuşak siyah bir enginlikteki uzak tepelerin karşısında orada burada gün ışığıyla aydınlanıyordu.

Ne ki, bu, kara dumanın kendi kendine yere çökünceye kadar olduğu gibi bırakıldığı Cobham Caddesi'nde böyledi. Marshlar, kara duman işini gördükten sonra, genellikle arasına dalıp üstüne bir buhar püskürterek havayı ondan arındırıyorlardı.

Bunu yakınlarımızdaki buhar kümeleriyle de yapıyordular; yıldızların aydınlattığı gecede her nasılsa geri dönüşümüz Yukarı Halliford'daki terk edilmiş bir evin penceresinden gördük. Oradan, Richmond Tepesi ile Kingston Tepesi'ndeki ışıldakların bir oraya bir buraya çevirdiğini göribiliyorduk; on bir sularydı, pencere zangır zangır zangır-

dadı, hemen ardından da oralara mevzilendirilmiş olan ağır kuşatma toplarının sesini duyduk. Hampton ve Ditton'daki görünmez Marslılara rastgele yöneltilen bu top atışları aralıklarla on beş dakika kadar sürdü, sonra da elektrik lambalarının solgun ışıkları yok oldu, ortalığı parlak bir akkor kapladı.

Dördüncü silindir –pirıl pirıl, yeşil bir göktaşı– Bushey Park'a düşmüştü, sonradan öğrendim. Richmond ile Kingston arasında uzanan tepelerdeki toplar atışa başlamadan, ta uzaklardan, güneydoğu yönünden aralıklı top atışları duyulmuştu, bana kalırsa bu o kara duman topçu erlerini boğmadan önce gelişigüzel ateşlenen topların sesiydi.

Demek, Marslılar, insanların eşekarısı yuvalarını dağıtmak için dumana boğmalarıyla aynı yöntemi kullanmışlar, o tuhaf boğucu buharı Londra dolaylarına salmışlardır. Hilalin iki ucunun arası yavaş yavaş açılmış, en sonunda Hanwell'den Coombe ve Malden'a kadar uzanan bir hat oluşturmuştu. O yok edici boruları gece boyunca işleyip durmuştu. St. George Tepesi'ndeki Marsının vurulup indirilmesinden sonra, kendilerine ateş edebilecek bataryalara en küçük bir atış şansı tanımadılar. Görülmeyecek biçimde gizlenmiş topların bulunabileceği her yere yeni bir kara duman kapsülü atılıyor, topların gözler önünde olduğu yerlere ise Isı Işını gönderiliyordu.

Gece yarısı olduğunda, Richmond Parkı'nın yamaçlarındaki ağaçlardan yükselen alevlerin ve Kingston Tepesi'nin üstündeki göz kamaştırıcı parıltının ışıığı, Thames Vadisi'ni tümüyle karanlığa boğan ve göz alabildiğine uzanan kara duman ağına vurdu. Ve bu kara dumanın içinde ağır ağır ilerleyen iki Marsının tıslayan buhar püskürteçlerini bir o yana bir bu yana yönelikleri görüldü.

O gece Marslılar ya Isı Işını ürettikleri madde sınırlı olduğu için ya da ülkeyi tümden yok etmek değil yalnızca karşısına dikilen direnişi bastırmak ve yıldırmak istediklerin-

den Isı İşinlarını idareli kullanıyorlardı. Direnişi bastırmayı ve yıldırmayı kuşkusuz başarmışlardı. Girişikleri harekâta karşı örgütlü direniş pazar gecesi sona ermişti. Direnmeye kalkmak o kadar umutsuzdu ki, onlara karşı koymayı kim-seler göze alamamıştı. Seri ataklı silahlarıyla Thames ırmağı üstünden gelen hucumbotlar ve destroyerlerin mürettebatı bile orada kalmaya yanaşmamış, başkaldırmış ve geri gitmişti. O geceden sonra askerlerin kalkıldığı biricik saldırısı harekâtı mayın dösemek ve tuzak çukuru kazmak olmuştu ki, bunu bile umarsızca ve düzensiz aralıklarla yapmışlardır.

Alacakaranlıkta gerilim içinde bekleyen Esher taraflarındaki o baryaların neye uğradığını bir gözünüzün önüne getirin, tabii ne kadar getirebilirseniz. Oradan hiç kimse sağ çıkmamıştı. O sessiz sedasız bekleyişi, tetikte bekleyen subayları, kollarını sıvamış topçu erlerini, el altında tutulan mühimmatı, top arabalarının başındaki askerleri, izin verildiği kadar yaklaşıp olan biteni izlemeye çalışan sivilleri, akşamın sessizliğini; Weybridge'den gelen yanmış, yaralanmış insanları taşıyan ambulansları ve hastane çadırlarını ve de Marslıların açtığı ateşin tekdüze yankılanışlarını, ağaçların ve evlerin üstünden hızla geçerek yakınlardaki tarlalara çakılan o sakar mermileri gözünüzde canlandırabiliyor musunuz?

Sonra, birden dikkatinizi başka bir yere çevirerek, pervasızca ilerleyen, göße yükselen, alacakaranlığı göz gözü görmez kılan karanlığın hızla yayılan sarmallarını ve kırıdanışlarını, baştan başa buhar kesilmiş tuhaf ve korkunç bir düşmanın kurbanlarının üstüne yürüyüşünü; hemen oracıkta belli belirsiz görünen, kaçışan, çığlıklar atan, tepe üstü düşen insanlar ve atları, ansızın bırakılıp kaçılan topları, solukszu kalarak yererde kıvranan insanları ve o donuk duman külahının hızla yayılışını da canlandırabilirsınız gözünüzde. Sonra da gece ve tükeniş – ölülerini örtüp gizleyen, içinden geçirilmez sessiz bir buhar yiğini yalnızca.

*H. G. Wells*

Kara duman daha gün ağarmadan Richmond sokaklarında akıp dolanıyor, dağılıp çözülmekte olan devlet örgütü de son bir çabayla Londra halkını kaçmaktan başka çareleri olmadığı yolunda uyarıyordu.

## XVI

### *Londra'dan Toplu Göç*

Pazartesi günü tam şafak sökerken dünyanın en büyük kentine hızla yayılan o karşı konulmaz dehşet dalgası gözü nuru önüne geliyor olsa gerek – tren istasyonlarının çevresini ana baba gününe döndüren, Thames nehrindeki teknelere biniş sırasında korkunç bir itiş kakışa yol açan ve uygun bütün yollardan büyük bir hızla kuzeye ve doğuya yönelen o kaçış seli çabucak büyüerek bir tufana dönüşmüştü. On sularında polis örgütünün, gün ortalarında da demiryolu kuruluşlarının bile iler tutar yanı kalmamıştı, dağılıp işlemez olmuşlardı, sonunda eriyip çözülmüşler, onlar da toplum yapısındaki o hızlı çöküse uğramışlardı.

Thames'in kuzeyinde kalan bütün demiryolu hatları ve Cannon Caddesi'ndeki güneydoğulular pazar günü gece yarısına doğru uyarılmışlardı; trenler tıklım tıklım dolu sayılırdı, saat ikide bile millet vagonlarda ayakta duracak bir yer bulmak için birbirini yiyordu. Üç sularında insanlar Bishopsgate Caddesi'nde bile birbirlerini ezip çığıyorlardı; Liverpool Caddesi İstasyonu'ndan birkaç yüz metre uzakta tabancalar sıkılıyor, insanlar bıçaklanıyor, trafiği yoluna sokmak için gönderilmiş polisler ifrit kesilip öfkeden ku-

durarak, korumak için gönderildikleri insanların kafalarını patlatıyorlardı.

Günün ilerleyen saatlerinde makinistler ve ateşçilerin Londra'ya geri dönmeyi reddetmeye başlamalarıyla birlikte, kaçışın baskısı altındaki insanlar gittikçe büyüyen kalabalıklar halinde tren istasyonlarından uzaklaşmışlar ve kuzeYE giden yollara düşmüşlerdi. Öğleye doğru Barnes'da bir Marslı görülmüş ve ağır ağır çöken bir kara duman bulutu Thames boyunca ve Lambeth'teki apartmanların üstünden usulca ilerleyerek köprüler üzerinden kaçışı olanaksız kılmıştı. Başka bir bulut kümesi de Ealing üstünden gereker Castle Tepesi'nde sağ kalan küçük bir topluluğu kuşatmış, kaçmalarına olanak tanıtmamıştı.

Kardeşim, Chalk Farm'daki kuzeybatı trenine binmek için bir süre boş yere boğuştuktan sonra –tıklım tıklım eşya yüklü trenlerin şimendiferleri bağrişan insanların arasından güçbela ilerleyedursun, on-on iki irikiyim adam kalabalığın makinisti kazana düşürmesini önlemeye çabalıyordu– Chalk Farm Yolu'na varmayı başarmış, hızla ilerleyen bir yiğin aracın arasından sıyrılp karşıya geçmiş ve şansı yaver giderek bir bisikletçi dükkânının yağmalanışında en başa geçmişti. Kaptığı bisikleti camekândan dışarı çıkarırken ön tekerleğin lastiği yarılmışsa da, kardeşim bileğinin kesilmesi dışında ucuz kurtulmuştu. Haverstock Tepesi'nin dik yamacının yerlere serilmiş bir sürü at yüzünden geçilmez hale geldiğini görünce de Belsize Yolu'na vurmuştu.

Böylece o çılgın paniğin içine düşmekten kurtulmuş ve Edgware Yolu'nun çevresinden dolanarak yedi sularında Edgware'e erişmişti; gerçi aç ve bitindi, ama hiç değilse kalabalığın epeyce önüne geçmişti. İnsanlar yolun ortasında kaygılı ve şaşkın bakışlarla dikiliyorlardı. Kardeşimin yanından birkaç bisikletli, bazı atlılar ve iki otomobil geçmişti. Edgware'e bir buçuk kilometre kala tekerleğin jantı kırılmış, bisiklet kullanılır olmaktan çıkmıştı. O da bisikleti yolun ki-

yısına bırakıp yorgun argın yürüyerek köye girmiştir. Köyün anayolundaki bazı dükkânların kepenkleri yarı açıktı; kaldırımlarda, kapı önlerinde ve pencerelerde toplaşmış insanlar kaçmaya başlayanların bu olağandışı yürüyüşünü şaşkınlıkla izliyorlardı. Kardeşim hanlardan birinde biraz yiyecek bulmayı başarmıştı.

Bundan sonra ne yapacağını bilemeden bir süre Edgware'de kalmıştı. Kaçanların sayısı artıyordu. Kardeşim gibi onlar da çoğunlukla köyde duraklamayı seçiyorlardı. Mars'tan gelen istilacılardan yeni bir haber yoktu.

Yol o sırada da kalabalıktı, ama henüz tıklım tıklım olmaktan uzaktı. O saatte kaçanların çoğu bisikletlilerden oluşuyordu, ama çok geçmeden hızla geçip giden otomobiller, faytonlar ve yük arabaları belirmiş, St. Albans yolunda tozu dumana katmışlardı.

Kardeşimi en sonunda doğuya uzanan sessiz bir dar yola dalmaya yöneltten, aklından belli belirsiz de olsa bazı dostlarının oturduğu Chelmsford'a gitmeyi geçirmesi olmuştu belki de. Kısa bir süre sonra karşısına bir çit merdiveni çıkmış, onu geçtikten sonra kuzeydoğuya uzanan bir keciyoluna girmiştir. Birkaç çiftlik eviyle adlarını merak etmediği bazı yerlerin yakınından geçmiştii. High Barnet'a uzanan çimenlik bir yolda çok geçmeden yol arkadaşı olacağı iki kadınla karşılaşınca kadar kaçan insanlara pek rastlamamıştı. O iki kadın tam zamanında yetişerek kurtarmıştı.

Kadınların çığlıklarını duymuş ve bir koşu köşeyi döner dönmez iki adamın kadınları küçük bir gezinti arabasının içinden çıkarmaya, üçüncü bir adamın da ürkümüş midilliyi güçbela kafasından tutmaya çalıştığını görmüştü. Kadınlarından beyaz giysili, kısa boylu olanının çığlık atmakla yetinmesine karşılık; esmer, boylu boslu olan kolunu yakalamış olan adama boşta kalan elinde tuttuğu kamçıyla vuruyordu.

Kardeşim olup biteni o saat kavramış, bağırarak üstlerine koşmuştu. Adamlardan biri kadınları bırakarak kar-

deşime donecek olmuş, usta bir boksör olan kardeşim de karşısındakinin bakışından kavganın kaçınılmaz olduğunu anlayınca dosdoğru adamin üstüne yürüyüp bir yumrukta arabanın tekerleğine yapıştırmıştı.

Kardeşim centilmence boks yapmanın ne yeri ne de zamanı diye düşünerek adamin işini bir tekmede bitirdikten sonra boylu boslu kadını kolundan çeken adamin yakasına yapışmıştı. Tam o sırada midillinin toynaklarının tıkırtısını duymuş, kamçı suratında şaklamış, üçüncü adam yumruğunu iki kaşının ortasına indirmiş, yakasına yaptığı adam da elinden kurtulup yoldan aşağı vurarak geldiği yöne kaçmıştı.

Biraz afallamış da olsa kardeşim kendini atı başından tutan adamlı yüz yüze bulmuş ve birden arabanın iki yana sallanarak yoldan aşağıya sürüklendiğini, içindeki kadınların da dönüp arkalarına baktıklarını fark etmişti. Karşısındaki irikiyim kabadayı üstüne gelmeye kalkmış, ama suratına yumruğu indirdiği gibi olduğu yere mihlamiştı adımı. Derken, bir başına kaldığını fark edip arabanın arkasından aşağı doğru koşmaya başlamıştı, o iriyarı adam da hemen ardındaydı, az önce kaçıldığı adam da geri dönmüş, onu uzaktan izliyordu.

Kardeşim birden tökezlenip düşünce peşinden koşan adam da ona çarpmış, yerden kalktığında kendini yeniden iki düşmanla karşı karşıya bulmuştu. Boylu boslu kadın büyük bir cesaret gösterip dizginlere asılarak onun yardımına koşmasa, o iki adamlı başa çıkması uzak bir olasılık olarak kalacaktı. Anlaşılan, başından beri kadının bir tabancası varmış, ama arkadaşıyla birlikte saldırıyla uğradıklarında koltuğun altındaymış. Kadın beş altı metreden ateş etmiş, ama az daha kardeşimi vuruyormuş. Sonunda soyguncuların öbürü kadar cesur olmayanı tabanları yağlamış, arkadaşı da onun korkaklığını lanet okuyarak ardına takılmıştı. İlkisinin de yolun ilerisinde, üçüncü adamin baygınlığı yerde durakladığını görmüşlerdi.

Boylu boslu kadın, "Alın bunu!" diyerek tabancasını kardeşime vermişti.

Kardeşim, patlak dudağındaki kanı silerek, "Siz arabaya dönün," demişti.

Kadın bir şey demeden dönmüş –ikisi de nefes nefeseymiş– ve ürkmüş midilliyi zapt etmeye çalışan beyazlı kadının yanına koşmuşlardı.

Öyle anlaşılıyor ki, bu kadarı soygunculara yetmişti. Kardeşim başını çevirip yeniden bakınca kaçtıklarını görmüştü.

Kardeşim, "Müsaadenizle ben buraya oturacağım," diyerek ön koltuktaki boş yere tırmanınca kadın dönüp kuşkuyla bakmıştı.

Sonra da, "Dizginleri bana bırakın," diyerek kamçıyı midillinin sağısında şaklatmıştı. O üç adam birdenbire yoldaki bir dönemecin arasında gözden yitirmiştir.

Böylece kardeşim, hiç umulmadık bir biçimde, nefes nefese, dudağı patlamış bir halde ve parmak eklemleri kanlar içinde, bu iki kadınla hiç bilmediği bir yolda arabayla giderken bulmuştı kendini.

Meğer kadınlar Stanmore'da oturan ve sabahın ilk saatlerinde Pinner'daki tehlikeli bir vakadan dönerken yolunun üstündeki bir tren istasyonunda Marslıların gelmekte olduklarını duyan bir cerrahın karısıyla kız kardeşimişler. Cerrah eve varır varmaz kadınları uyandırmış – uşakları iki gün önce onları terk etmişti – biraz kumanya toparlamış, tabancasını arabanın koltuğunun altına koymuş – kardeşimin şansına – sonra da orada bir tren bulabileceklerini düşünerek kadınlar arabayı Edgware'ye sürmelerini söylemiştir. Kendisi ise komşuları da haberdar etmek için geride kalmıştı. Sabah dört buçuk sularında onları yakalayacağını söylemiştir, ama saat dokuza geliyordu ve hâlâ görünmemiştir. Kadınlar da oralardaki trafiğin durmadan yoğunlaşması yüzünden Edgware'de duramamışlar ve bu yan yola girmişlerdi.

Çok geçmeden New Barnet yakınlarında yeniden durduklarında başlarından geçeni kardeşime böyük pörçük de olsa böyle anlatmışlardı. Kardeşim de en azından ne yapacaklarına karar verinceye ya da kayıp adam ortaya çıkıncaya kadar onları bırakmayacağına söz vermişti; tabii bu arada kendilerini güvende hissetsinler diye –tabancadan hiç anlamadığı halde– usta bir nişancı olduğunu söylemeyi de unutmamıştı.

Yol kıyısında mola vermişler, midilliyi de çalılığa salmışlardı. Kardeşim de onlara Londra'dan nasıl kaçtığını, Marslılar ve uyguladıkları yöntemler konusunda tüm bildiklerini anlatmıştı. Güneş gökyüzünde biraz daha yükseldikten bir süre sonra konuşmaları son bulmuş, yerini tedirgin bir bekleyişe bırakmıştı. Kardeşim yoldan gelip geçen yolculardan elinden geldiğince bilgi edinmişti. Ama yarı yamalak da olsa aldığı her yanıt, insanlığın büyük bir felaketle karşı karşıya olduğu konusundaki düşüncesini ve bu kaçışı sürdürmenin ivedilikle gerekli olduğu yolundaki inancını pekiştirmiştir. Konuyu kadınlara da açmıştı.

Boylu boslu kadın, "Paramız var," dedikten sonra şöyle bir duraksamışsa da, kardeşimle göz göze gelince durakması geçmişi.

"Benim de param var," demişti kardeşim.

Kadın yanlarında otuz sterlin kadar altın para ve bir de beş sterlinlik bir banknot olduğunu söylediğinden sonra o parayla St. Albans ya da New Barnet'tan trene binebileceklerini önermişti. Kardeşim de, Londralıların trenlere ne kadar çılgınca üşüştüklerini görmüş olduğu için bu öneriyi umutsuz bulmuş, Essex'ten geçerek Harwich'e ulaşma, oradan da ülkeyi tümden terk etme düşüncesini ortaya atmıştı.

Bayan Elphinstone –beyaz giysili kadının adı buydu-mantıklı düşünecek halde değildi, ikide bir "George" deyip duruyordu; neyse ki görüşcesi insanı şaşırtacak kadar sakin ve ölçülüydü de en sonunda kardeşimin önerisini kabul et-

mişti. Böylece Great North Road'dan geçmeyi tasarlayarak Barnet'a doğru yola devam etmişlerdi; kardeşim fazla yormak istemedikleri midillinin önüne düşmüştü.

Güneş gökyüzünde yükseldikçe öyle bir sıcak bastırılmıştı ki, bastıkları kalın, akça kumlar ayakları yakacak kadar kızdı ve göz alıyordu, o yüzden çok yavaş ilerleyebiliyorlardı. Çalılıklar tozdan bozarmıştı. Barnet'a doğru yol alırlarken, gittikçe yükselen bezdirici bir uğultu duyular olmuştı.

Gittikçe daha çok insanla karşılaşmaya başlamışlardı. Çoğu bezgin ve bitkindi, kir içindeydiler, başlarını önlerine eğmişler, kendi kendilerine anlaşlamayan sorular mırıldanarak yürüyorlardı. Yanlarından gözlerini yerden ayırmayan, smokinli bir adam geçmişti. Adamın sesini duyup arkalarına baktıklarında, bir eliyle saçına yapıştığını, öbür eliyle de bazı görünmez şeyleri tokatladığını görmüşlerdi. Adamcağız, öfke krizi dinince, bir kez bile arkasına bakmadan yürüüp gitmişti.

Kardeşim ve yol arkadaşları Barnet'in güneyine düşen dörtyolağzına doğru giderlerken sol taraflarındaki tarlalarдан geçerek yola yaklaşmakta olan bir kadın görmüşlerdi, kadının kucağında bir çocuk, yanında da iki çocuk vardı; derken, yanlarından bir elinde kalın bir sopa, öbür elinde de küçük bir bavul olan kirli siyah giysili bir adam geçmişti. Biraz sonra da, yolun köşesinin oradan, anayolla kesişme noktasını kapatan evlerin arasından, tere batmış siyah bir midillinin çektiği ve toz toprak içinde kalmış, melon şapkalı, sarı benizli bir delikanının sürdüğü küçük bir araba görülmüştü. Arabaya Doğu Yakası'ndaki fabrikalarda çalışan kızlara benzeyen üç genç kız ile iki küçük çocuk dolmuştu.

Arabanın çıldırmış gibi bakan, beti benzi kül kesilmiş sürücüsü, "Bu yoldan gitsek Edgware'e uyarız di mi?" diye sormuştur; kardeşim Edgware'e gitmek için sola sapması gerektiğini söyleyince de bir teşekkür bile etmeden midilliye kırbacı bastığı gibi uzaklaşmıştır.

Kardeşim, uçuk gri bir duman ya da hafif sisin karşısındaki evlerin arasından yükselerek konakların sırları arasından görünen yolun ardından bir terasın beyaz cephesini örtüğünü fark etmişti. Bayan Elphinstone, karşısındaki evlerin üstünden sıcak mavi göge yükselen dumana boğulmuş kızıl alevleri görünce çığlığı basıvermişti. O tekdeğer gürültü artık tekerleklerin gıcırtısının, arabaların tıkırışısının ve toynakların kısa kesik takırtısının ahensizce birbirine karıştığı pek çok sese ayrılmıştı. Yol dörtyolagzına aşağı yukarı elli metre kala sapiyordu.

Bayan Elphinstone, “Üstüme iyilik sağlık! Nereye sürükluyorsunuz bizi böyle?” diye bağırmıştı.

Kardeşim de arabayı durdurmuştu.

Çünkü anayol mahşer gibiydi, birbirini itip kakarak koşturnan bir insan seli kuzeye doğru akıp gidiyordu. Güneşin parlaklığında beyaz ve ışılıtlı görünen kocaman bir toz bulutu yerden beş altı metre yüksekteki her şeyi boz bir örtüyle örtüyor ve koşturup duran atların, kadınlar ve erkeklerin ayakları ve akla gelebilecek her türlü aracın tekerlekleri altında sürekli yeniden havaya kalkıyordu.

“Açılın!” diye bağırtılar geliyordu kardeşimin kulağına. “Yol verin!”

Sokakla yolun kesiştiği noktaya yaklaşmaya kalkışmak, arabayı bir yangının dumanları arasına sürmekten farksızdı; kalabalık bir yanık gibi kükrüyordu, yerden kalkan kızgın tozlardan keskin bir koku yayılıyordu. Bütün bu kargaşa yetmiyormuş gibi, yolun biraz yukarıındaki bir konak yanıyor, siyah dumanlar kıvrıla kıvrıla yola doğru savruluyordu.

Yanlarından iki adam geçip gitmişti. Derken, elinde ağır bir bohçayla kir pas içinde bir kadın görünümüştü, ağlıyordu. Kaybolmuş bir av köpeği, dili bir karış dışında, ne yapacağını bilemez bir halde çevrelerinde dolanmıştı; o kadar ürkmüş ve çaresizdi ki kardeşimin bir kışkışlamasıyla kaçmış ve bağırmıştı.

Sağ taraflarına düşen evlerin arasından Londra yolunu görebildikleri kadarıyla, iki yandaki konakların arasından telaşla geçmeye çalışan kire batmış bir insan seli gümbürtüyle akıyordu; kara kafacıklar, yumru yumru kalabalıklar gittikçe belirginleşiyor, köşeye doğru atılıp hızla geçiyorlar ve yeniden bir toz bulutunun yuttuğu gözden kaybolan bir kalabalığa karışıyorlardı.

“Yürüyün! Yürüyün!” diye bağırtılar duyuluyordu. “Açılın! Açıln!”

İnsanlar birbirlerini sırtlarından itiyorlardı. Kardeşim midillinin başındaydı. Bu karşı durulmaz insan selinde sürüklendi, ağır ağır, adım adım sokak boyunca ilerliyordu.

Edgware’de ortalık tümden karışmıştı, Chalk Farm’da bir kıyamettir gidiyordu, millet aklını kaçırmış gibiydi. Kalabalığın içine düştüğü bu kargaşayı hayal etmek bile zordu. Kendini kaybetmiş bir kalabalıktı. İnsan karaltıları köşeden taşıp gidiyor, sokaktaki grubu arkalarında bırakıp uzaklaşıyorlardı. Kenarlardan yürüyenler ise tekerleklerin altında kalmamaya çalışıyor, hendeklere yuvarlanıyor, birbirlerine çarpıp tökezliyorlardı.

Yük ve binek arabaları o kadar iç içe girmişlerdi ki, bir fırsatını bulur bulmaz ileri atılarak insanları ikide bir çitlere ve konakların kapısına doğru kaçırınca daha hızlı ve daha telaşlı araçlara pek geçit vermiyorlardı.

“Yürüyün!” diye bağıriyordu herkes. “Yürüyün! Geliryorlar!”

Arabalardan birinde Selamet Ordusu üniformalı kör bir adam dikilmiş, eğri büğrü parmaklarıyla birtakım işaretler yaparken, “Ebediyet! Ebediyet!” diye avazı çıktıktan sonra bağırıyordu. Sesi boğuk olmakla birlikte o kadar yüksek çıkyordu ki kardeşim onu güneşe doğru uzanan toz bulutlarının arasında gözden kaybolduktan çok sonra bile duyalımıştı. Arabalara dolmuş insanlardan bazıları atları ahmakça kırbaçlıyor ve öteki sürücülerle dalaşıyor; bazıları

hiç kırıdamadan oturmuş, açıklı gözlerle boş boş bakıyor; bazıları da ya hırsla tırnaklarını kemiriyor ya da bitkinlikten arabalarının içine serilmiş yatıyorlardı. Atların gemleri köpüğe boğulmuş, gözleri kan çanağına dönmüştü.

Ortalık faytonlardan, binek arabalarından, pazar arabalarından, yük arabalarından geçilmiyordu; tabii bir posta arabası, üstünde "St. Pancras İdaresi"<sup>44</sup> yazan bir çöp arabası ve bir de orman kaçıklarıyla dolu kocaman bir kereste arabası da cabası. Bir bira imalathanesinin iki yan tekerleğine az önce kan bulaşmış yük arabası da gacır gucur geçip gitmişti.

"Çekilin yoldan!" diye bağıriyordu millet. "Çekilin yoldan!"

Kör adamın sesi yolun oradan, "Ebedi...yet! Ebedi... yet!" diye yankılanıyordu.

Hüzünlü, yorgunluk ve açlıktan bitkin düşmüş, iyi giyimli kadınlar, ağlarken ikide bir tökezlenen, zarif giysileri toz toprak içinde, yorgun yüzleri gözyaşlarına boğulmuş çocuklarınla geçip gidiyorlardı. Çoğunun yanında bazen yardımcı olmaya çalışan, bazen de bağıriп çağırıp hot zot eden erkekler göze çarpıyordu. Rengi atmiş paçavralar içinde, bağıriп çağırarak küfürler savuran birkaç bitik berduş da onları itip kakarak kendilerine yol açmaya çalışıyordu. İriyarı işçiler çevrelerindekilere omuz atarak ilerliyorlar, kıyafetlerinden kâtiplere ya da tezgâhtarlarla benzeyen perişan, hırpanı kılıklı adamlar arada sırada önlerindekileri itıştırerek yürümeye çalışıyorlardı; kardeşimin o sırada fark ettiğİ yaralı bir asker, yataklı wagon görevlisi kıyafetli adamlar vardı, zavallının biri de geceliğinin üstüne son anda bir ceket geçirebilmişti.

Ama çok farklı insanlardan olussa da bu koca kalabalığın ortak yanları da yok değildi. Yüzlerinde korku ve acı okunduğu gibi peşlerinden de korku geliyordu. Yoldan bir gürültü gelmesin, bir arabada yer kavgası çıkmayagörsün, kalabalığın tekmili birden adımlarını hızlandırıyordu; hat-

ta korkudan ve ezginlikten dizleri tutmayan bir adam bile bir an yeniden canlanabiliyordu. Sıcak ve toz bu kalabalığı çoktan perişan etmişti. Ciltleri kurumuş, dudakları kararmış ve çatlamıştı. Hepsi de susuzluktan ölüyordu, dermanları kalmamıştı, yürümekten ayakları şişmişti. Onca feryat figan arasında kavga edenlerin, yanıp yakılanların, yorgunluk ve bitkinlikten sizim sizim sizlananların sesleri eksik olmuyordu; çoğunuń sesi kısılmış, incelmiştı. Ama tüm bu seslerin arasından tek bir nakarat yükseliyordu:

**“Kaçılın! Kaçılın! Marshılar geliyor!”**

Pek azı durup bu insan selinin kıyısına çekiliyordu. Sokak eğim yaparak dar bir boşluktan anayola açlıyor, Londra yönünden geliyormuş gibi görünerek gözleri yanıltıyordu. Yine de bir insan burgacı yolun ağzına sürüklendi; çelimsiz olanlar dirsek yiyp kendilerini insan selinin dışında buluyorlar, bir süre bekledikten sonra yeniden insan selinin içine dalıyorlardı. Sokağın biraz aşağısında, çıplak bacağı kanlı paçavralara sarılı bir adam yatıyordu, iki arkadaşı da üstüne eğilmişti. Arkadaşları olduğu için talihli sayılırdı.

Kır düşmüş asker büyülü, sırtına kirli siyah bir redingot geçirmiş ufak tefek bir ihtiyar aksayarak gelmiş, arabanın yanına oturmuş, çizmesini çıkarıp —corabı kan içindeydi— silkeleyerek içindeki çakıl taşını çıkarmış, sonra yine aksayarak yeniden yola koyulmuştu; derken sekiz dokuz yaşlarında küçük bir kız bir başına çıkagelmiş, ağlayarak kardeşimin yakınındaki çitin altına bırakmıştı kendini.

**“Artık devam edemiyorum! Artık devam edemiyorum!”**

Kardeşim birden şaşkınlığın verdiği uyuşukluğu üstünden atıp kızı sevecen sözlerle yerden kaldırılmış, Bayan Elphinstone'un yanına taşımıştı. Ama kızçağız kardeşim ona dokunur dokunmaz çok korkmuş gibi kaskatı kesilmişti.

Tam o sırada kalabalığın içinden bir kadın aylak bir sesle, “Ellen!” diye haykırmıştı. Çocuk da birden, “Anne!” diye bağırarak kardeşimin kollarından ok gibi fırlamıştı.

Atıyla sokaktan geçen bir adam, "Geliyorlar!" diyerek gözden kaybolmuştu.

Kardeşimin, bir arabacının yeri göğü inleterek, "Hey, sa-vulun!" diye bağırdığını duymasıyla kapalı bir binek arabasının sokağa saptığını görmesi bir olmuştu.

İnsanlar atın altında kalmamak için nerdeyse birbirlerini ezeceklerdi. Kardeşim midilliyle gezinti arabasını gerisingeri çalıların arasına çekmiş, adam da arabasıyla yanından geçip sapağın orada durmuştu. İki atlık oku olan arabalardandı, ama yalnızca bir ata koşum takımı vurulmuştu.

Kardeşim, belli belirsiz de olsa, toz bulutunun arasından iki adamın arabadan beyaz bir sedye çıkardıklarını ve sedyeyi usulca kurtbağırı çalılarının oradaki çimenlerin üstüne bırakıklarını görmüştü.

Adamlardan biri koşarak kardeşimin yanına gelmişti.

"Su var mı burada?" demişti. "Adam ölüyor. Dili damağına yapıştı. Lord Garrick bu."

"Lord Garrick ha!" demişti kardeşim. "Yüksek Mahkeme Başkanı, öyle mi?"

"Su var mı?" diye yinelemişti adam.

"Evlerden birinde bir küp olabilir," diye yanıt vermişti kardeşim. "Bizim suyumuz kalmadı. Dostlarımı yalnız bırakmayı göze alamam."

Adam kalabalığın içine daldığı gibi köşedeki evin bahçe kapısına seğirtmişti.

İnsanlar adamı itiştirip kakıştırarak, "Koş!" diyorlardı. "Geliyorlar! Koş!"

Tam o sırada kardeşimin gözüne sakallı, gaga burunlu bir adam çarpmıştı; adamın güçlükle taşıdığı küçük çanta kardeşimin gözleri önünde açlıvermiş, içindeki altın paralar ortalığa saçılmış, cil cil altınlar yerlere dökülmüşü. İnsanlar ve atların koşuştururan ayakları altında dört bir yana yuvarlanıyorlardı. Adam durup paralara aval aval bakarken bir arabanın oku omzuna çarpmış, sendeletmişti adamı. Ferya-

di basıp kendini geri attığında da az kalsın bir yük arabasının tekerleği altında kalıyordu.

Çevresindeki herkes, "Kaçılın!" diye bağıryordu. "Yol verin!"

Adam, araba geçer geçmez, iki elini açarak altınların üstüne atlamış, paraları avuç avuç ceplerine doldurmaya başlamıştı. Tam o sırada hemen yanında duran bir at şaha kalkmış, adamcağız yerden kalkayım derken atın ayaklarının altında ezilmişti.

Kardeşim, "Durun!" diye bağırmış, önüne çıkan bir kadını yana iterek atı geminden yakalamaya çalışmıştı.

Ama daha uzanmadan tekerleklerin altından gelen bir çığlık duymasıyla toz bulutunun arasından tekerlein zavallığının sırtının üstünden geçtiğini görmesi bir olmuştu. Sürücü kırbacını arabanın arkasından seğerten kardeşime doğru şaklatmıştı. Adamın bağırtıları kardeşimi allak bullak etmişti. Adamcağız sağa sola saçılan paraların arasında toz toprağın içinde kıvrıyor, yerinden kalkamıyordu, tekerlek belkemiğini kırmış, bacaklarını kötürum etmişti. Kardeşim doğrulup arkadan gelen arabacıyla bağırırken, yağız atlı bir adam yardımına koşmuştu.

"Çekin şunu yoldan," demişti adam; kardeşim de boşta kalan eliyle adamı yakasından tutarak yana doğru sürüklemişti. Ama adam paralarına yapmış bırakmıyordu, kardeşime gözlerini devirerek bakıyor, bir avuç altını sımsıkı tuttuğu eliyle de koluna vuruyordu. Arka taraftan, "Yürüyün! Yürüyün!" diye öfkeli sesler geliyordu. "Açılın! Açıln!"

Bir binek arabasının oku bir yük arabasına bindirince çıkan çatırıyla atlı durmuştı. Kardeşim başını kaldırıp yukarı bakınca, altınları bırakmayan adam başını çevirmiş, yakasını tutan kardeşimin bileğini ısırıvermişti. Çarpışmadan dolayı yağız at tökezleyerek yana doğru gitmiş, yük arabasının atı da onunla yan yana gelmişti. Toynaklılardan biri kardeşimin ayağını kıl payı sıyırmıştı. Yerdeki adamın

yakasını bırakarak kendini geriye atmıştı kardeşim. Yerde yatan o zavallığın yüzündeki öfkenin yerini dehşete bıraklığını görmesiyle adamçağızın gözden kaybolması bir olmuş, kardeşim de kalabalığın içinde geriye sürüklerek kendini sokağın ağızının ötesinde bulmuş, yerine donebilmek için o insan seliyle boğuşmak zorunda kalmıştı.

Bayan Elphinstone'un güzel şeyler hayal etmek isteyen küçük bir çocuk gibi elleriyle gözlerini örttügünü, bir yan dan da fal taşı gibi açılmış gözlerle toz toprağın içinde simsiyah ve kümültisiz yatan, dönen tekerleklerin altında ezilip yamyassı olmuş bir şeye baktığını görmüştü. Kardeşim, "Geri dönemelim!" diye bağırarak midilliyi geriye çevirmeye kalkmıştı. "Bu... bu cehennemden geçemeyiz," demişti; gerisingeri yüz metre kadar gittiklerinde gırtlak gırtlağa gelmiş kalabalık gözden kaybolmuştu. Dönemeçten geçerlerken kardeşim kurtbaşrıların altındaki hendekte can çekişmekte olan adamın yüzünü görmüştü, adamın beti benzi kireç kesilmiş, canı çekilmiş, tere batmıştı. İki kadın koltuklarında büzülmüş, hiç ses çıkarmadan tir titriyorlardı.

Dönemecin ilerisinde kardeşim yeniden durmuştu. Bayan Elphinstone'un yüzü kâğıt gibiydi, görüşcisi de oturduğu yerde ağlıyordu, artık "George'a seslenemeyecek kadar perişan bir durumdaydı. Kardeşim ise dehşete düşmüş, akı başından gitmişti. Ama geri dönüşlerinden hemen sonra, oradan geçmeyi denemelerinin ne kadar zorunlu ve kaçınılmaz olduğunu anlamıştı. Birden kararlı bir biçimde Bayan Elphinstone'a dönmüştü.

"Bu yoldan gitmemiz gerekiyor," diyerek midilliyi gerisingeri döndürmüştü.

Bu kız o gün ne kadar müstesna biri olduğunu bir kez daha kanıtlamıştı. Kardeşim, o insan selinin içine dalabilmek için, trafiğin orta yerine atılmış, bir faytonun atını tutup durdurmuş, Bayan Elphinstone da midilliyi yakaladığı gibi karşıya sürmüştü. Tam o sırada oradan geçen bir yük

arabası zink diye durmaya çalışmışsa da gezinti arabasını sıyırmış, uzun bir parça koparmıştı. Çok geçmeden onlar da akıntıının içinde sürüklenemeye başlamışlardı. Kardeşim, arabacının şaklattığı kırbacın yüzünde ve ellerinde bıraktığı kıpkırmızı izlerle, arabaya atlayıp dizginleri Bayan Elphinstone'un elinden almıştı.

Tabancayı ona vererek, "Bizi çok sıkıştırırsa arkadaki adama doğrult," demişti. "Yok, yok! Atına doğrult."

Sonra da arabayı yolun karşısına çekebilmek için fırsat kollamaya başlamıştı. Ama bir kez o insan seline dalmıştı ya, artık istedigini yapabilmesi pek mümkün görünmüyordu, toza toprağa bulanmış kalabalığın kargaşasına karışmıştı. O akıntıya kapılıp hızla Chipping Barnet'tan geçmişlerdi; kendilerini güçbela yolun karşı tarafına attıklarında kasabanın merkezini bir buçuk kilometre kadar geride bırakmışlardı. Gürültüden geçilmiyordu, ortalık mahşer yine dönmüştü; neyse ki, yolun kasabanın içlerinde ve ötesinde sürekli çatallanması kalabalığın sıkışıp kalmasını bir ölçüde önleyordu.

Hadley üzerinden doğuya vurmuşlar ve yolun iki yanında, daha ileride bir yerde de çok büyük bir kalabalıkla karşılaşmışlardı; bazıları dereden su içiyordu, bazıları da suya erişmek için birbirleriyle boğaz boğaza gelmişti. Daha ileride de, East Barnet yakınındaki bir tepeden baktıklarında, Büyük Kuzey Demiryolu boyunca hiçbir sinyal vermeden, sıra düzen tanımadan birbiri arı sıra ağır ağır kuzeye doğru giden iki tren görmüşlerdi – ikisi de tıkkım tıkkımdı, lokomotiflerin arka tarafındaki kömürlerin üstü bile insan doluydu. Kardeşim bu trenlerin Londra dışında bir yerlerde doldukları kanısına varmıştı, çünkü o sırada çevrelerine korku salıp dehşet saçan insanlar merkez garını erişilmez kılmışlardı.

Bütün gün yaşadıkları vahşet sonucunda mecsiz düştüklerinden oraya yakın bir yerde akşamda kadar mola vermişlerdi. Artık mideleri kazınmaya başlamıştı, gece soğuktu

*H. G. Wells*

ve hiçbir uyumayı gözealamıyordu. Akşam olduğunda, durakladıkları yerin yakınındaki yoldan pek çok insan gelmeye başlamıştı, karşılaşabilecekleri bilinmedik tehlikelerden kaçıyorlar, kardeşimin geldiği tarafa doğru gidiyorlardı.

## XVII

### *“Yıldırımların Çocuğu”<sup>45</sup>*

Marslıların biricik hedefi yok etmek olsaydı, Londra'nın yavaş yavaş en yakın ilçelere yayılmakta olan tüm halkını daha pazartesi günü ortadan kaldırmış olurlardı. Aynı çılğına dönmüş kalabalık yalnızca Barnet'tan geçen yol boyunca değil, aynı zamanda Edgware ve Waltham Abbey'den geçen yollarda, doğuda Southend ve Shoeburyness'e giden yollar boyunca ve Thames'in güneyinde Deal ve Broadstairs'e uzanan yollar boyunca da akıp gidiyordu. Biri o hazırlı sabahı Londra üzerindeki kızgın maviliğe balonla yükselebilseydi, sokakların sonsuz dolambacından kuzeye ve doğuya uzanan bütün yolların sel gibi akan kaçakların oluşturduğu siyah noktacıkları, her biri insanoğlunun kapıldığı dehşetin, çektiği bedensel acının ta kendisi olan o noktacıkları izleyebilirdi. Okurlarım akın akın ilerleyen o siyah noktacıkların bütün bunları yaşayan birine nasıl göründüğünü kavrasınlar diye, kardeşimin Chipping Barnet'tan geçen yolda olup bitenlere ilişkin anlattıklarını geçen bölümde aktarmıştım. Dünya tarihinde daha önce hiç bu kadar büyük bir insan kitlesi topluca harekete geçip acı çekmemiştir. Dillere destan Got ve Hun sürüleri, Asya'nın gördüğü o en büyük ordular bu insan selinin içinde bir damla olarak kalındı. Üstelik bu

düzenli bir askeri yürüyüş de değildi; bir bozgundu –muazzam ve dehşetengiz bir bozgun– ne yapacağını bilemeyen, allak bullak olmuş altı milyon insan, silahsız ve tedariksiz, arkasına bakmadan kaçıyordu. Uygarlığın darmadağın oluşunun, insanlığın toplukiyimini başlangıcıydı bu.

Balonla yükselecek adam, dört bir yana dal budak salmış sokaklar ağıının, –daha şimdiden boşaltılmış– evler, kileseler, meydanlar, eğimli yollar ve parkların dev bir harita gibi yayıldığını, bu haritanın güneye doğru *simsiyah bir lekeyle kaplandığını* görcübildi. Ealing, Richmond, Wimbledon üzerinden bakıldığından, sanki koskocaman bir dolmakalem haritanın üstüne mürekkep püskürtmiş gibi görünebilirdi. Her siyah leke dur durak bilmeden genişleyip yayılıyor, oraya buraya dal budak salıyor, tipki bir mürekkep damlasının kurutma kâğıdı üstünde yayılması gibi yer yer kabartılarım kenarında toplanıyor, yer yer bir sırtın üzerinden yeni bulunmuş bir vadiye hızla akıyordu.

Ve işil işil ışıldayan Marslılar uzaklarda, ırmağın güneyine doğru yükselen mavi tepelerin arasında, bir aşağı bir yukarı dolaşıyorlar, zehirli dumanlarını oraya buraya sessiz sakin ve düzenli bir biçimde yayıyorlar, iş tamamlandıktan sonra buhar püskürtücüleriyile dumanı yeniden çökertiyorlar, böylece fethedilmiş ülkeye el koyuyorlardı. Göründüğü kadariyla, tümüyle yok etmekten çok, tam bir yılgnılık yaratmayı ve her türlü direnişi bastırmayı amaçlıyorlardı. Rastladıkları tüm barut depolarını havaya uçuruyorlar, telgraf tellerini kesiyorlar, karşılara çıkan demiryolu hatlarını işlemez duruma getiriyorlardı. İnsanlığı kötürum bırakıyorlardı. Göründüğü kadariyla, harekât alanlarını genişletme konusunda hiç aceleleri yoktu, bütün gün Londra'nın merkez kesimlerinin dışına çıkmamışlardı. Olasıdır ki Londra'daki çok sayıda insan pazartesi sabahı evlerine tıkılıp kalmıştı. Besbelli pek çoğu Kara Duman'dan boğularak evlerinde can vermişti.

Londra Limanı öğle sularında afallatıcı bir görünümeye bürünmüştü. Kaçanların önerdiği olağanüstü paraların cazibesine kapılan istimbotlar ve türlü türlü gemiler oraya yığılmıştı, bu teknelere kadar yüzüp tırmanmaya çalışanların kancalarla dürtülerek batırıldığı ve boğulduğu söyleniyordu. Öğleden sonra bir sularında giderek seyrelen o kara buhar- dan artakalan bir bulut Blackfriars Köprüsü'nün kemerleri arasında belirmişti. Liman o saat mahşer yerine dönmüş, millet birbirine girmiş, tekneler birbirine çarpmıştı, bir yığın tekne ve mavna bir süre Tower Köprüsü'nün kuzey kemerinin altında sıkışık kalmış, gemiciler ve mavnacılar ırmak kıyısından akın eden insanlarla cebelleşmek zorunda kalmışlardı. İnsanlar köprünün ayaklarından aşağıya inmeye kalkmışlardı.

Bir saat sonra, bir Marslı Saat Kulesi'nin yanında görünen ırmak boyunca ağır ağır ilerlerken Limehouse'un yukarılarında suyun üstünde gemi enkazlarından başka bir şey görünmüyordu.

Beşinci silindirin dünyaya inişini birazdan anlatacağım. Altıncı silindir Wimledon'a inmişti. Bir çayırlarda, arabada uyuyan kadınların başında nöbet tutan kardeşim silindirin tepelerin çok ötesindeki yeşil ışıltısını görmüştü. Denize ulaşmaktan hâlâ umudu kesmeyen küçük grup, tıklım tıklım kırlardan geçerek Colchester'a doğru ilerlemiştir. Marslıların artık Londra'nın tümünü ele geçirdikleri haberi doğrulanmıştır. Highgate'te, hatta söylenenlere bakılırsa Neasden'da görülmüşlerdi. Ama kardeşim onları ancak ertesi gün görebilecekti.

Dört bir yanı kaplayan kalabalıklar ivedilikle erzak bulmaları gerektiğini o gün farkına varmaya başlamışlardı. Açıkları arttıkça mülkiyet haklarını umursamaz oluyorlardı. Çiftçiler sığır ahırlarını, tahıl ambarlarını ve olgunlaşmakta olan ekinlerini koruyabilmek için silahlarına sarılmışlardı. Pek çokları kardeşim gibi doğuya yönelmişti, umutsuzluğa

kapılarak yiyecek bulabilmek için gerisingeri Londra yollara düşenler de yok değildi. Bunların çoğu kuzey banliyölerinden gelen, Kara Duman'la ilgili bilgileri söylentilerden öteye gitmeyen insanlardı. Kardeşim Hükümet üyelerinin nerdeyse yarısının Birmingham'da toplandığını, iç bölgelere döşenecek mayınlarda kullanılmak üzere çok büyük miktarda güçlü patlayıcıların hazırlandığını işitmişti.

Midland Demiryolu Kumpanyası'nın ilk gün yaşanan panik sırasında kaçan görevlilerin yerini doldurduğu, ulaşımı yeniden sağladığı ve Londra'ya yakın ilçelerdeki yiğilmayı rahatlatmak için St. Albans'tan kuzeye trenler kaldırdığı da söylemişti kendisine. Bir de Chipping Ongar'da, kuzeydeki kasabalarda büyük un depoları bulunduğu ve yörede açlık çeken insanlara yirmi dört saat içinde ekmek dağıtıla-cağını bildiren bir duvar ilanı asılmıştı. Ama edindiği bütün bu bilgiler kardeşimi önceden yaptığı kaçış planından caydırılmıştı; üç yol arkadaşı bütün gün doğuya doğru yol almakla birlikte ekmek dağıtımının bir vaatten öteye gitmediğini görmüşlerdi. Doğrusu, bunun bir vaatten öteye gittiğini hiç kimse görmemişti. O gece yedinci yıldız inmiş, Primrose Tepesi'ne konmuştu. Bayan Elphinstone kardeşimle sırayla tuttuğu nöbetteydi o sırada. İndiğini görmüştü.

Geceyi olgunlaşmamış bir buğday tarlasında geçiren üç kaçak çarşamba günü Chelmsford'a varmışsa da, orada oturanlardan oluşan ve kendine Kamu Yiyecek Sağlama Komitesi adını veren bir kuruluş karşılığında hiçbir şey vermeden, yalnızca ertesi gün onlara da pay ayıracakları sözünü verecek midilliye el koymuştu. Orada Marshların Epping'de olduğu söylentileri dolaşıyordu, Waltham Abbey Baruthanesi'nin istilacılardan birini havaya uçurayım derken berhava olduğu duyulmuştu.

Orada Marshları kilise kulelerinden gözetliyorlardı. Kardeşim, neyse ki, üçü de çok aç oldukları halde yiyecek için orada beklemektense hemen kıyıya doğru yola koyulmayı

yeğlemiştir. Ögle sularında, belki garip ama, yiyecek peşine düşmüş birkaç süüt bozuk yağmacıyı saymazsa çok sakin ve issız görünen Tillingham'dan geçmişlerdi. Tillingham yakınlarında birden denizi görmüşler ve akılları durduracak kadar çok, aklın hayalin almayacağı kadar envai çeşit gemi ve tekneyle karşılaşmışlardı.

Cünkü gemiciler artık Thames ırmağından yukarılara gidemiyorlar, insanları kurtarmak için Essex sahiline, Harwich, Walton ve Clacton'a, oralardan da Foulness ve Shoebury'ye yöneliyorlardı. Tekneler Naze'e<sup>46</sup> doğru uzanarak sisler içinde kaybolan kocaman bir orak biçiminde sıralanmışlardı. Kıyının yakınılarında bir yığın İngiliz, İskoç, Fransız, Hollanda ve İsveç balıkçı teknesi; Thames nehrinden gelmiş istimbotlar, sonra yatlar, şarjlı tekneler; daha uzakta daha büyük yük gemileri, çok sayıda pislik içinde kömür gemisi, zarif ticaret gemisi, sığır gemisi, yolcu botu, tanker, tarifesiz yük gemisi, hatta eski bir beyaz nakliye gemisi, Southampton ve Hamburg'dan gelmiş beyazlı grili ter temiz büyük yolcu gemileri göze çarpıyordu; kardeşim, Blackwater boyunca uzanan mavi kıyıyla bir yığın sandalın doluştuguunu, bu sandal akınının Blackwater'dan neredeyse Maldon'a kadar uzandığını, sandalcıların sahildeki insanlarla pazarlık ettiklerini belli belirsiz de olsa görebiliyordu.

Birkaç kilometre açıkta epeyce suya batmış gibi görünen bir zırhlı vardı, kardeşimin anlayabildiği kadariyla su basmış bir gemiye benzıyordu. *Yıldırımların Çocuğu* adlı zırhlı torpido hücumbotuydu bu. Görünürdeki tek savaş gemisi idi, ama uzaklarda, çarşaf gibi uzanan denizin –çünkü o gün yaprak oynamıyordu– üzerinden sağa bakıldığından, yılaklı bir kara dumanın uzun bir çizgi halinde, her an harekete geçmeye hazır bekleyen Kanal Filosu'nun öteki zırhlılarının üstünde dolanıp durduğu görülmüyordu; zırhlılar Marslıların istilası süresince Thames nehrinin ağzında tetikte bekleyecekler, ama istilayı önlemeye güç yetiremeyeceklerdi.

Bayan Elphinstone, deniz görünür görünmez, paniğe kapılmış, görüncesinin güven verme çabaları fayda etmemiştir. Daha önce hiç İngiltere dışına çıkmamıştı, tek bir dostunun bile olmadığı yabancı bir ülkeye gitmektense ölmeyi yeğlerdi, falan filan. Zavallı kadıncağız Fransızların Marsh'lardan bir farkı olmayacağı düşünür gibiydi. İki günlük yolculukları boyunca sınırları gittikçe bozulmuş, daha ürkek ve karamsar olmuştu. Stanmore'a geri dönmekten başka bir şey düşünmüyordu. Stanmore her zaman güvenli olmuş, orada işler her zaman rast gitmişti. Üstelik Stanmore'da belki George'u da bulurlardı...

Onu sahile büyük bir güçlükle indirmişler, o arada kardeşim Thames'den gelmiş bir yandan çarklıdaki bazı gemilerin dikkatini çekmeyi başarmıştı. Gemiden kıyıya yollanan kayıktakiler üçü için otuz altı sterlinden pazarlığa girişmişlerdi. Söylediklerine göre, yandan çarklı Ostende'ye<sup>47</sup> gidiyordu.

Kardeşim güverte iskelesinde yol paralarını ödeyip yanındakilerle birlikte kazasız belasız istimbota bindiğinde saat iki sularydı. Gemide ateş pahası da olsa yiyecek vardı; üçü öndeği koltuklardan birine yerleşip doğru dürüst bir yemek yemeyi başarmışlardı.

Gemide zaten bazıları son paralarıyla bilet almış kırk kadar yolcu vardı, ama kaptan öğleden sonra beşे kadar Blackwater açıklarından ayrılmamış, güvertedeki koltuklar hincahınç doluncaya kadar yolcu almayı sürdürmüştü. Saat beşte güneyden top sesleri gelmeye başlamasayı herhalde bir süre daha orada kalacaktı. Açıklardaki zırhlı da karşılık verircesine küçük toplarından birini ateşlemiş ve bayraklarını çekmişti. Bacalarından kapkara bir duman salmıştı.

Yolculardan bazıları, seslerin gittikçe yükseldiği fark edilinceye kadar bu top ateşinin Shoeburyness taraflarından geldiğini sanmışlardı. Tam o sırada, güneydoğuya doğru uzaklarda, kara duman bulutlarının altında üç zırhlının di-

rekleri ve su yüzeyi üzerinde kalan kısımları birbiri ardi sıra görünmüştü. Ama çok geçmeden kardeşimin dikkatini güneyden, uzaklardan gelen top sesleri çekmişti. Uzaklardaki kurşuni pusun arasından bir duman sütununun yükseldiğini görür gibi olmuştu.

Küçük istimbot hilal biçiminde dizilmiş gemilerin doğusuna doğru yol almaya, Essex'in alçak kıyıları maviye bürünmeye ve puslanmaya başlamıştı ki, uzaklarda küçük ve belli belirsiz bir Marslı görünmüştü, Foulness'in oradan bulanık kıyı boyunca ilerliyordu. Bunun üzerine köprü üstündeki kaptan korku ve öfkeye kapılara, onca geciği için kendine sövüp saymaya başlamış, onun kapıladığı dehşetten geminin çarkları da nasibini almıştı sanki. Vapurdaki herkes küpeştede ya da koltuklarda dikilmiş, boyu iç kesimlerdeki ağaçları da, kilise kulelerini de aşan ve uzaklarda sanki uzun adımlarla yürüyen bir insanın gülünç taklidini yaparak ilerleyen o karaltıya bakakalmıştı.

Kardeşimin gördüğü ilk Marslıydı; kıyıdan açıldıka suyun içinde bata çıka yürüyen, bile bile gemilerin üstüne doğru giden o devi dehşetten çok şaşkınlık içinde izlemiştir. Derken, uzakta, Crouch'tan ileride, bodur ağaçlarının üstünden uzun adımlar atarak ilerleyen ikinci bir Marslı, ardından daha da uzakta, denizle gökyüzü arasında asılı kalmış gibi görünen pırıl pırıl bir gelgit düzüğünün çamurlarına bata çıka yürüyen bir Marslı daha ortaya çıkmıştı. Üçüncü de, Foulness ile Naze arasına yiğilmiş sayısız teknenin kaçışını önlemek istiyormuşçasına ağır ağır denize doğru gidiyordu. Küçük yandan çarklı, makinelerinin titreşerek var güçleriyle çalışmasına, çarklarının köpükler saçarak dönmesine karşın, üstüne gelen bu dehşet verici beladan ancak ürkütücü bir yavaşlıkla uzaklaşabiliyordu.

Kardeşim, kuzeybatıya baktığında, kocaman bir hilal biçimde sıralanmış gemilerin yaklaşan belayı sezip harekete geçtiğini görmüştü; biri öbürünün ardına geçiyor, bir baş-

kası bordadan pruvaya dönüyor, istimbotlar düdük çalarak bacalarından dumanlar çıkarıyor, yelkenler açılıyor, çatınlalar telaş içinde bir oraya bir buraya atılıyordu. Kardeşim kendini bu manzaraya ve uzaklarda soldan adım adım yaklaşmakta olan tehlikeye o kadar kaptırmıştı ki, burnunun ucunda olup bitenin farkına varamamıştı. Çarpışmamak için birden dönen istimbot hızla hareket edince, üstünde dikildiği sıradan savrulmuş, kendini tepe üstü yerde bulmuştu. Millet bağırı çağırıyor, oraya buraya koşuşturuyor, pek karşılık bulmasa da sevinç çığlıklarını duyuluyordu. İstimbot yalpa vurunca kardeşim ellerinin üzerine yuvarlanmıştı.

Ayağa kalkar kalkmaz, sancak tarafında, yan yatmış, baş küç vuran teknenin nerdeyse yüz metre kadar ilerisinde koskocaman bir demir gövdenin suları bir sabanın ucu gibi yardığını, iki yana saçıtığı dev köpüklü dalgaların istimbotun üstüne geldiğini, çarklarını havada fırıl fırıl döndürdüğünü, güvertesini sulara gömdüğünü görmüştü.

Kardeşim yediği bir dalgayla bir an öünü görememişti. Gözlerini yeniden açtığında, o heyula yanlarından geçip gitmiş, hızla kıyıya doğru yol alıyordu. Bodoslama giden bu gövdeden kocaman demir düzenekler yükseliyor, ikiz bacaları da havaya yalımlı dumanlar salıyordu. *Yıldırımların Çocuğu* adlı muhripti bu, buharlar çıkararak dosdoğru ilerliyor, tehdit altındaki gemilerin yardımına koşuyordu.

Küpeşteye sımsıkı yapışıp yalpa vurup duran güverteye ayaklarını sağlam basan kardeşim, Marshılara saldırıyla geçen bu dev deniz canavarının geçişini izlemiş, artık birbirine iyice sokulan ve tripod destekleri nerdeyse tümden suyun altında kalacak kadar açıklarda duran üç Marslıyı görmüştü. Marshılar, suya batmış durumda, üstelik bu kadar uzaktan bakıldığında, dümen suyunda istimbotun umarsızca yalpaladığı o koskocaman demir gövdeden çok daha az ürkütücü görünüyorlardı. Ola ki, bu yeni düşmanı şaşkınlıkla izliyorlardı. Belki de akıllarınca onu kendilerinden biri sanıyorlar-

di. *Yıldırımların Çocuğu*, top ateşi açmadan tam yol üstlerine gidiyordu. Düşmana bu kadar yaklaşabilmesi olasılıkla ateş açmamış olmasındandı. Ona ne yapacaklarını bilememişlerdi. Tek bir top mermisi ateşlese onu Isı Işını'yla o saat denizin dibine gönderebilirlerdi.

Muhrip buharlar saçarak o kadar hızlı yol alıyordu ki, bir dakika içinde istimbot ile Marslıların tam ortasına gelmişti – Essex kıyılarının gittikçe uzakta kalan yatay genişliğinde gittikçe küçülen siyah bir gövde.

En öndeği Marslı birden borusunu aşağıya indirip zırhlıyla bir siyah gaz kapsülü atmıştı. Gaz kapsülü zırhının iskele tarafına çarpıp simsiyah bir püskürtü halinde açık denize sürüklendi, zırhlı çevreye saçılan bu kara duman sağanagından sıyrılp çıkmıştı. Alçakta kalan istimbottan bakanlar, güneş gözlerini de aldığından, zırhlıyı çoktan Marslıların arasına karışmış gibi görmüşlerdi.

O siska karaltıların, kıyıya doğru geri çekilirlerken, birbirlerinden ayrılip suda yükseldiklerini, içlerinden birinin de Isı Işını'nın kameraya benzeyen jeneratörünü kaldırdığını görmüşlerdi. Marslı jeneratörü yanlamasına aşağıya doğru çevirmiş, Isı Işını'nın suya değdiği yerden bir buhar sütunu yükselmişti. Akkorlaşmış bir demir çubuk kâğıdı nasıl delip geçer, Isı Işını da geminin yan tarafındaki demir zırhi öyle delip geçmiş olsa gerekti.

Yükselen buharların arasından titrek bir alev süzülmüş, çok geçmeden de Marslı yalpalayıp tökezlenmişti. Derken yukarıdan aşağıya ikiye bölünmüş, sularla buharlar birbirine karışarak koskocaman bir sütun halinde havaya yükselmişti. *Yıldırımların Çocuğu*'nın topları buharların arasından birbiri ardı sıra gürlüyordu, top mermilerinden biri istimbotun yakınında suları havaya sıçrattıktan sonra kuzeYE savuşmakta olan öteki gemilere doğru sekmiş ve bir balıkçı teknesini paramparça etmişti.

Ama hiç kimse pek umursamamıştı bunu. Köprüdeki kaptan Marslinin yıkıldığını görür görmez çığlıklar atmış, teknenin kıçına yiğilmiş olan yolcular da hep bir ağızdan bir bağırtı koparmışlardı. Ardından bir bağırtı daha kopmuştu. Bunun nedeni, ortasından alevler yükselen, havalandırma boruları ve bacalarından ateşler çıkan uzun ve siyah bir şeyin o beyaz çalkantıların arasından fırlayıvermiş olmasıydı.

Zırhlı hâlâ hayattaydı; belli ki dümen donanımı zarar görmemişti ve makineleri çalışıyordu. Dosdoğru ikinci Marslinin üstüne gidiyordu, ama yüz metre kadar bir mesafe kala Isı Işını belirivermişti. Derken, büyük bir gümbürtünün duyulması, kör edici bir ışığın belirmesiyle güvertelerinin, bacalarının havaya uçması bir olmuştu. Marslı geminin patlamasının şiddetile kösteklenmiş ve hızının ivmesiyle hâlâ ilerleyen alevler içindeki enkaz Marsliya çarptığı gibi bir mukavva kutuymuşçasına yassıltmıştı. Kardeşim farkında olmadan bir çığlık atmıştı. Ortalığı saran kızın buharlar yeniden her şeyin üstünü örtmüştü.

“Elde var iki!” diye bağırtmışı kaptan.

Herkes bağıriyordu; istimbot baştan başa çığınca sevinç çığlıklarıyla inliyordu; bu sevinç çığlıklarına açıklara doğru yol alan gemiler ve teknelerden önce biri, ardından tekmili de katılmıştı.

Denizin üstünde dakikalarca dolanıp duran buharlar üçüncü Marsliyi ve sahili tümüyle perdelemişti. İstimbot bütün bu süre boyunca durmadan açılmış, çarpışmadan uzaklaşmıştı; en sonunda ortalık durulup da o kara buhar kümesi rüzgârla geçip gittiğinde, *Yıldırımlarım Çocuğu*'nun da, üçüncü Marslinin da yerinde yeller esiyordu. Ama açıklardaki zırhlılar artık iyice yakına gelmişlerdi, istimbotun yanından geçerek sahile yaklaşıyorlardı.

Küçük tekne gittikçe açılarak yol alıyor, zırhlılar ise yarı istim yarı siyah gazdan oluşan,burgaçlanarak olmadık bi-

çimlere bürünen ebruli bir buhar kümesinin hâlâ gözlerden gizlediği sahile doğru ağır ağır uzaklaşıyorlardı. Kaçaklar ordusu kuzeydoğuya savruluyordu; zırhlılarla istimbot arasında seyreden birkaç balıkçı teknesi göze çarpıyordu. Bir süre sonra, savaş gemileri çökmekte olan bulut kümesine gelmeden kuzeye dönmüşler, sonra birden güneyde yoğunlaşan akşam pusunun içine dalmışlardı. Kıyı giderek belirsizleşmiş ve en sonunda batan güneşin çevresine toplanmakta olan alçak bulut kümelerinin arasında görünmez olmuştu.

Sonra birden günbatımının altın sarısı pusunun arasından topların sarsıntıları duyulmuş, oraya buraya seğerten kara gölgeler belirmiştir. Herkes istimbotun parmaklık kuppeştesine dolmuş, gözlerini batıdaki kör edici kızıltıya dikmişti, ama açık seçik bir şey görmek mümkün değildi. Yatık bir duman yiğini yükseliyor ve güneşin önünü kesiyordu. İstimbot sonu gelmeyen bir belirsizliğin içinde zonklaya titreye ilerliyordu.

Güneş boz bulutların arasında kaybolmuş, gökyüzü söyle bir kıvardıktan sonra kararmış, titrek akşam yıldızı kendini göstermişti. Kaptan bağırrarak uzakları işaret ettiğinde koyu bir alacakaranlık vardi. Kardeşim göz kesilmişti. Bozluğun içinden bir şey hızla göye yükselmiş, büyük bir hızla yan yatarak batıda göğü saran bulutların üstündeki aydınlık açıklığa atılmıştı, geniş bir eğride hızla yayılan, gittikçe küçülerek ağır ağır aşağıya çöken ve yeniden gecenin boz gizeminde yiten yassı, geniş ve çok iri bir şeydi. Havaya saçılırken yeryüzünü karanlığa boğmuştu.<sup>48</sup>



**İKİNCİ KİTAP**

**MARSLILARIN**

**YÖNETİMİNDEKİ DÜNYA**



## I

*Ayaklar Altında*

Birinci kitapta, kardeşimin başından geçenleri anlatayım derken kendi serüvenlerimi anlatmayı o kadar boşlamıştım ki, son iki bölüm boyunca rahiple birlikte Kara Duman'dan kaçıp kurtulabilmek için Halliford'daki o boş evde gizlenişimden hiç söz edememiştim. Oradan alıp devam edeyim diyorum. Pazar gecesi ve bütün bir ertesi gün –panik çıktıgı gün– orada, Kara Duman'ın dünyaya ilişkimizi kestiği, gün ışığı alan o adacıkta kalmıştık. O iki bezdirici gün boyunca iç karartıcı bir durağanlık içinde, hiçbir şey yapmadan beklemiştik.

Karım aklıma geldikçe içim içimi yiyordu. Onun Leatherhead'de tehlikenin göbeğinde dehşete kapılmış bir halde, benim olduğunu düşünerek yasımı tuttuğunu gözümün önüne getirebiliyordum. Odalarda dolanıp duruyor, onu orada nasıl bıraktığımı, ben yokken başına gelebilecekleri düşündükçe gözyaşlarımı tutamıyordu. Benim bildiğim kuzenim hiçbir tehlikeden korkmayacak bir adamdı, ama tehlikenin hemen farkına varıp çabucak ortaya atılacak cinsten biri değildi. Kaldı ki, şimdi gerekli olan, atılganlık değil sakınganlığı. Tek avuntum, Marslıların Londra'ya doğru ilerlediklerine, karımdan uzaklaştıklarına inanıyor

olmadı. Böylesi kaygılar insanı alıngan ve sabırsız yapıyor. Rahibin ardı arası kesilmeyen yakınmaları beni canımdan bezdirmiş, çileden çıkarmıştı, onun bencilce umutsuzluğunu görmekten usanmıştım. Bir süre serzenişte bulunmayı denedim, ama baktım olmuyor, ondan uzak durmaya karar verdim; küreler, kâğıtlar ve müsvedde defterleriyle dolu olduğuna bakılırsa bir çocuğun çalışma odası olduğu anlaşılan bir odaya çekildim. Ama beni orada da rahat bırakmayınca, yüregimi eriten dertlerimle baş başa kalabilmek için çatı katına çıkıp sandık odasına kapandım.

O gün sabahtan akşamaya kadar ve ertesi sabah Kara Duman'ın kuşatması altında çaresiz kaldık. Pazar akşamı bitişik evde birilerinin olduğunu fark ettik – pencerede bir yüz, oradan oraya taşınan ışıklar, daha sonra bir kapının çarpıp kapatılışı. Ama bu insanlar kimdi, sonradan başlarına neler geldi, bilmiyorum. Ertesi gün onlardan en küçük bir belirti yoktu ortalıkta. Kara Duman bütün bir pazartesi sabahı ağır ağır nehre doğru sürüklendi, bize sessizce yaklaştı, en sonunda gizlendiğimiz evin önündeki yol boyunca sürüklenerek gözden kayboldu.

Öğle sularında tarlalardan bir Marslı çıktı; duvarları ıslık sesi çıkararak yalayan, değiştiği bütün pencereleri kıran ve ön odadan kaçmaya çalışırken rahibin elini haşlayan kızgın bir buhar püskürterek o Kara Duman'ın özünü çevreye saçıyordu. En sonunda sırlısklam olmuş odalardan sürünerken geçip yeniden dışarıya baktığımızda, kuzeyde ortalık üstünden kara bir kar firtinası geçmiş gibiydi. Nehre doğru bakınca, kavrulmuş çayırların karalığına tarifsiz bir kıızılığın karışmış olduğunu görerek şaşakaldık.

Gerçi Kara Duman korkumuzu üstümüzden atmıştık, ama bu değişikliğin durumumuzu nasıl etkilediğini bir süre anlayamadık. Ancak biraz sonra artık bu eve hapsolmak zorunda olmadığımızın, çıkış gidebileceğimizin ayırdına vardım. Kaçış yolunun açık olduğunu kavrar kavramaz ne

zamandır bastırdığım eyleme geçme isteğim ortaya çıkmıştı. Ne ki, rahip miskinlik ediyor ve saçmaliyordu.

“Burada güvendeyiz işte, güvendeyiz,” deyip duruyordu. Onu bırakıp gideyim dedim, ama ne mümkün! Topçu erinin öğretiklerinden akıllandığım için biraz yiyecek içeceğ bulup buluşturduğum. Yanıklarım için melhem ve eski bez parçaları bulmuştum, yatak odalarından birinde gözüme ilişen bir şapkayla bir pazen gömleği de aldım. Yalnız başıma gitmekte kararlı olduğumu, yalnız gitme fikrini gerçekten benimsediğimi anlar anlamaz rahip de yerinden fırladı, anlaşılan benimle geliyordu. Bütün bir öğleden sonra olaysız geçmişti, biz de yanılmiyorsam beş sularında siyaha kesmiş yoldan Sunbury'ye doğru yola koyulduk.

Sunbury'de ve aralıklarla yol boyunca kıvrılmış yatan ölü bedenlere –insanların yanı sıra atlar da vardı– hepsi de kalın siyah bir toz tabakasıyla kaplı arabalar ve bavullara rastladık. O cüruf tabakası hana Pompeii'nin yok oluşuya ilgili okuduklarını hatırlattı. Hampton Court'a başımıza bir şey gelmeden ulaştığımızda daha önce karşılaştığımız o tuhaf ve alışılmadık görüntüler hâlâ gözümüzün önündeydi, ama Hampton Court'ta o iç karartıcı toz yığıntısıyla kaplanmaktan kurtulmuş bir yeşil alan görünce gözlerimiz bayram etti. Geyiklerin kestane ağaçlarının altında bir oraya bir buraya koşturdukları, uzakta bazı kadınlarla erkeklerin Hampton'a doğru kaçışıkları Bushey Parkı'ndan geçerek Twickenham'a vardık. İnsanlarla ilk kez karşılaşıyorduk.

Yolun karşı tarafında, uzakta, Ham ile Petersham arasındaki orman hâlâ yanıyordu. Twickenham Isı Işını'ndan da, Kara Duman'dan da zarar görmemişti, burada daha çok insan vardı, ama hiçbir bize bilgi veremiyordu. Çoğu bizim gibiydi, bu geçici durgunluğu fırsat bilmişler, bulundukları yeri değiştirmeye çalışıyorlardı. Buradaki evlerin pek çoğunun hâlâ korkuya kapılmış yöre halkıyla, kaçmayı göze alamayacak kadar korkmuş insanların dolu olduğu izlenimini

edindim. İnsanların paniğe kapılarak arkalarına bakmadan kaçmış olduklarının izleri burada da yol boyunca görülebiliyordu. Birbiri ardı sıra geçen arabaların çarpıp yolun ortasına fırlattığı paramparça olmuş üç bisiklet hâlâ gözlerimin önünden gitmiyor. Richmond Köprüsü'nden geçtiğimizde sekiz buçuk sularydı. Gerçi köprü korunmasız olduğu için elbette hızla geçiyorduk, ama yine de nehirden aşağıya doğru sürüklenen, bazıları birkaç metre ötemizdeki birtakım kırmızı yığınlar gözümden kaçmadı. Bunların ne olduklarını anlayamadım –dikkatle inceleyeceğim vakit yoktu– ama aklımdan belki de doğru olmayan korkunç düşünceler geçtiğini söyleyebilirim. Burada, Surrey taraflarında da dumandan artakalan o siyah toz ve ölü bedenler –istasyon girişinin yakınında yiğilmişlardı– vardı, Barnes'a yaklaşincaya kadar da tek bir Marsh görünmedi.

Karanlık bir uzaklıkta üç kişilik bir grubun bir ara sokaktan nehre doğru koştuğunu gördük, bunun dışında ortaikta kimse yoktu. Tepeye doğru Richmond kasabası alev alev yanıyordu; Richmond kasabası dışında Kara Duman'dan hiçbir iz yoktu.

Derken, Kew'a yaklaşıyorduk ki, birden birkaç kişinin koşarak geldiğini ve bir Mars Savaş Aygıtı'nın üst düzeneklerinin evlerin tepesinde beliriverdiğini gördük, aramızda yüz metre bile yoktu. Bu tehlike karşısında dehşet içinde kalakalmıştık, aşağıya baksa o saat yok olmuşduk. O kadar büyük bir korkuya kapılmıştık ki yola devam etmeyi göze almadık, yana dönüp bir bahçenin içindeki bir kulübeye gizlendik. Rahip kulübenin bir köşesine sinip sessizce ağlamaya başladı, bir daha yerinden kırıdamayacağını söylüyordu.

Gel gör ki, Leatherhead'e erişmeyi bir kere kafama koymuştum, alacakaranlıkta temkinliliği elden bırakmadan dışarı çıktım. Önce bir çalılıktan, sonra da büyük bir müstakil evin yanındaki aralıktan geçip Kew yoluna çıktım. Rahibi

kulübede bırakmıştım, ama çok geçmeden bir koşu arkamdan yetişti.

Bu ikinci yola çıkış hayatımın en gözü kara işiydi. Çünkü Marslıların çevremizde dolaştığı açıktı. Rahip bana daha yeni yetişmişti ki, uzakta, Key Lodge'a uzanan çayırlarda ya daha önce gördüğümüz ya da bir başka Savaş Aygıtı'ni gördük. Dört beş küçük karaltı gri yeşil çimenlerin üstünde Savaş Aygıtı'nın önünden koşarak kaçtı ve çok geçmeden Marslinin onların peşinde olduğu anlaşıldı. Üç kocaman adımda aralarına dalmıştı, ayaklarının altından dört bir yana kaçtılar. Marslı onları yok etmek için İslı Işını kullanmadı, onları birer birer tutup kaldırıyor; típkı hamalların sırtındaki küfeye benzeyen, arkasındaki büyük madeni sepete yavaşça bırakıyordu.

Marslıların bozguna uğrattıkları insanlığı yok etmekten başka bir amaçlarının da olabileceği ilk kez o zaman aklıma geldi. Bir an kanımız dondu, öylece kaldık, sonra döndük, arkamızdaki bir kapıdan içeri dalıp duvarla çevrili bir bahçeye girdik, kendimizi talihin cilvesi bir hendeğin içinde bulduk, yıldızlar görününceye kadar birbirimizle fısıldasmayı bile göze alamadan uzanıp kaldık orada.

Yeniden yola koyulmak için cesaretimizi topladığımızda sanırım gecenin on biriydi, ama artık yolun ortasına çıkmayı göze alamadığımızdan çali çitlerin kıyısından, tarlaların arasından, karanlığın ortasında, rahip sağda ben solda, dört bir yanımı sarmış olabilecek Marslılara karşı gözümüzü dört açarak ilerliyorduk. Gide gide, başları ve gövdeleri korkunç bir biçimde yanmış, ama bacaklarıyla postalları büyük ölçüde sağlam kalmış cesetlerin çevreye saçıldığı, yanıp kavrulmuş ve kapkara kesilmiş, ama artık soğumaya yüz tutmuş ve küllenmiş bir alana geldik; paramparça olmuş dört top ve un ufak olmuş top arabalarının on beş metre kadar gerisinde de ölü atlar yatıyordu.

Sheen yerle bir olmaktan kurtulmuş görünse de çit çıkmıyordu, ortalıkta kimseler yoktu. Orada hiçbir ceset de görmedik, ama gece yan yollara giremeyeceğimiz kadar karanlıktı. Sheen'de yol arkadaşım birden baygınlık geçirdiğini ve susuzluktan olduğunu söyleyince evlerden birine girmeyi denemeye karar verdik.

Biraz zorladıkten sonra penceresinden girdiğimiz ilk ev küçük bir yarı müstakil villaydı; içerisinde biraz küflenmiş peynirden başka yiyecek bir şey bulamadım. Ama hiç değilse su vardı, ileride yine bir eve girmeye kalktığımızda işimize yarayabilecek bir nacağı almayı da ihmali etmedim.

Karşıya geçip yoluń Mortlake'e saptığı bir yere çıktıktı. Orada karşımıza duvarla çevrili bir bahçesi olan beyaz bir ev çıktı, evin kilerinde biraz yiyecek vardı – bir kabin içinde iki somun ekmek, pişirilmemiş bir biftek ve yarım jambon. Bu listeyi eksiksiz bir biçimde verebiliyorum, çünkü on beş gün boyunca yalnızca bunları yemek zorunda kalmıştık. Bir rafın altında bira şişeleri duruyordu, ayrıca iki paket kuru fasulye, birkaç da pörsümüş kıvırcık salata vardı. Bu kiler daha çok bulaşık yıkandığı anlaşılan bir mutfağa açılıyordu, odunların durduğu o mutfaktaki bir dolapta da on iki şişe kadar Burgonya şarabı, konserve çorbalar, somon balığı, iki kutu da bisküvi bulduk.

Kilerin bitişiğindeki mutfakta karanlıkta oturduk – ışık yakmayı göze alamıyorduk – jambonla ekmek yiyp aynı şişeden bira içtik. Rahipürkekliğini ve tedirginliğini hâlâ üstünden atamamış olmakla birlikte artık yola koyulmamız konusunda direktiyordu, ben de bizi oraya hapsedecek şey meydana gelmeden gücünü toplaması için onu bir şeyler yemeye zorluyordum.

“Henüz gece yarısı olduğunu sanmıyorum,” dediğim anda, parlak yeşil kör edici bir ışılıtı saçan bir gümbürtü kopту. Mutfakta ne varsa yerinden oynadı, koyu yeşil bir ışıkta açık seçik görünüp kayboldu. Derken, o güne kadar da, o

günden bugüne de tanık olmadığım ölçüde şiddetli bir sarsıntı meydana geldi. Hemen ardından, o anda desek yeridir, arkamdan güm diye bir ses geldi, paramparça olan camların şangırtıları, yıkılan duvarların çatırtıları duyuldu ve tavanın sıvaları un ufak tepemize indi. Yüzükoyun yere yuvarlanarak kafamı fırının tutamağına çarpıp kendimden geçmişim. Rahibin söylediğine göre, uzun süre baygınlıkta kalmışım; kendime geldiğimde yine karanlıktaydık, sonradan anlayacağım üzere alnındaki bir kesik yüzünden yüzü kan içinde kalan rahip yüzüme su serpiyordu.

Bir süre olup biteni hatırlayamadım. Sonra her şey yavaş yavaş aklıma geldi. Şakağında bir şışlik olduğunu fark ettim.

Rahip, alçak sesle, "Şimdi daha iyi misin?" diye sordu.  
Güçlükle yanıldım. Doğrulup oturdum.

"Kımıldama," dedi. "Yerler mutfak rafından düşen tabak çanak kırıklarıyla dolu. Yürürsen ses çıkaracaksın, galiba *onlar* dışarıda."

Ses çıkarmadan oturduk, birbirimizin soluk alışlarını bile zor duyuyorduk. Çit çitmiyordu, yalnızca yakınımızda bir şey, bir siva ya da kırık tuğla parçası pat diye kayıp düştü, o kadar. Dışarıdan, çok yakından aralıklarla metalik bir takırtı duyuluyordu.

O ses yeniden duyulunca, "İşte, bak!" dedi rahip.

"Evet," dedim. "Ama ne ola ki?"

"Bir Marslı!" dedi.

Bir kez daha kulak verdim.

"Isı İşini'na pek benzemiyor," dedim, daha önce Shepperton Kilisesi'nin kulesine çarptığını görmüş olduğum o kocaman Savaş Aygıtlarından birinin eve çarpmış olabileceği geçti aklımdan.

O kadar tuhaf ve belirsiz bir durumda kalmıştık ki, gün ağarana kadar üç dört saat yerimizden kırıdamadık. Sonra hâlâ zifiri karanlık olan pencereden değil de bir kiriş ile

ardımızdaki duvardaki kırık tuğlaların arasındaki üçgen bir aralıktan bir ışık vurdu içeriye. O zaman mutfağın içini belli belirsiz de olsa ilk kez görebildik.

Bahçeden gelip oturduğumuz masanın üstünden geçerek ayaklarımızın dibine yiğilan kocaman bir kesek pencereyi patlatmıştı. Dışarıda topraklar evin önüne tepeleme yiğilmişti. Pencere pervazının tepesinde yerinden sökülmüş bir gider borusu göze çarpıyordu. Yerler paramparça olmuş hırtı pırtıdan geçilmiyordu; mutfağın eve bakan tarafı darmadağın olmuştı; gün ışığı içeriye vurduğu için evin büyük bölümünün çöktüğü anlaşıliyordu. Modaya uygun olarak soluk yeşile boyanmış zarif mutfak rafı, hemen altındaki bakır ve kalaylı kap kacak, mavi beyaz çini taklidi duvar kâğıdı ve ocağın üstündeki duvarda çırپısan renkli gazete ekleri<sup>49</sup> bu yıkıntıyla çarpıcı bir karşılık oluşturuyordu.

Gün ağardıkça, duvardaki aralıktan nöbet tutmakta olan bir Marslinin gövdesini gördük, sanırım hâlâ parıldayan silindirin üstünde duruyordu. Onu görür görmez, temkinliliği elden bırakmadan emekleyerek mutfağın yarı aydınligından bulaşıkhanenin karanlığına geçti.

Birden kafama dank etti.

“Beşinci silindir,” diye fisıldadım, “Mars’tan yapılan beşinci atım bu eve isabet etti ve bizi bu yıkıntıının altına gömdü.”

Rahip bir an duraksadıktan sonra fisıldadı:

“Tanrıım, sen bize merhamet et!”

Ardından da kendi kendine sizlandığını duydum.

Rahibin sizlanmalarını saymazsak, bulaşıkhanede hiç sesimizi çıkarmadan duruyorduk, doğrusu nefes almaktan bile çekiniyordum, gözlerimi mutfak kapısından gelen soluk ışığa dikmiş oturuyordum. Rahibin değirmi yüzünü, yakası ve kol ağızlarını belli belirsiz görebiliyordum. Dışarıdan çekiçle vuruluyormuş gibi metalik bir ses gelmeye başladı, ardından şiddetli bir uğultu duyuldu, kısa bir sessizlikten

### *Dünyalar Savaşı*

sonra da bir motorun viniltisine benzeyen bir vinilti. Çoğunun ne olduğunu anlayamadığımız bu gürültüler aralıklarla sürüp gidiyor, daha da kötüsü gittikçe artıyordu. Çok geçmeden bir gümbürtü koptu, ortalık sarsıldı ve çevremizde ne varsa yerinden oynadı, kilerdeki kap kacak çangır çungur sallandı, gümbürtü ve sarsıntı sürüyordu. Bir seferinde ışık kararır gibi olunca mutfağın ürkünç kapı aralığı tümüyle karanlığa büründü. Orada saatlerce sesimizi çıkarmadan, tır tır titreyerek çöküp kalmış olmaliyiz, ta ki sonunda bitkin düşüp kendimizden geçinceye kadar...

Sonunda uyandığında çok açıkmiş olduğumu fark ettim. Bana öyle geliyor ki, uyanmadan önce de günün büyük bir bölümünü aç geçirmiştik. Baktım aşıktan gözlerim kararıyor, ister istemez yerimden kalktım. Rahibe yiyecek bir şeyler bakınacağımı söyleyip el yordamıyla kilere doğru ilerledim. Rahipten bir yanıt gelmediyse de, ben bir şeyler atıştırmaya başlar başlamaz çıkışlığım hafif sesleri duyup yerinden doğrulduğunu, emekleyerek ardımdan geldiğini fark ettim.



## II

### *Yıkık Evden Gördüklerimiz*

Bir şeyler atıştırdıktan sonra sürünerek bulaşıkhaneye geri döndük, orada yine uyuklamış olmaliyım, çünkü gözümdü açtığında yalnızdım. O gümbürtülü sarsıntı bezdirici bir inatçılıkla sürüyordu. Sesimi yükseltmeden birkaç kez rahibe seslendim, sonunda el yordamıyla mutfak kapısına ulaştım. Ortalık hâlâ aydınlintı, odanın öbür ucunda onu seçebildim, Marslıların bulunduğu yere bakan üçgen aralığın önünde oturuyordu. Kambur durduğu için kafası görünmüyordu.

Bir hangardan gelen seslere benzeyen birtakım gürültüler duyuyordum, her yer sürüp giden gümbürtüyle sarsılıyordu. Duvardaki aralıktan bir ağacın altın sarısına çalan tepesini ve dingin akşam göğünün sıcak mavisini görebiliyordum. Birkaç dakika kadar papaza baktıktan sonra yerdeki çanak çömlek kırıklarına basmamak için büyük bir dikkat göstererek usulca ona doğru ilerledim.

Bacağına dokunur dokunmaz öyle bir sıçradı ki büyük bir siva parçası yerinden kopup kaydı, dışında küt diye yere çarptığı duyuldu. Çığlığı basmasın diye hemen kolundan yakaladım, orada uzunca bir zaman hiç kimildamadan çömelip kaldık. Bir süre sonra kale duvarımızdan geriye ne

kaldığını görmek için dönüp baktım. Sökülen siva yıkık duvarda dik bir yarık açmıştı; bir kırışın arkasından dikkatlice ayağa kalkınca o yarıktan bir gece önceki sessiz sakin taşıra yolunun ne hale gelmiş olduğunu gördüm. Gözler önündeki değişiklik gerçekten de çok büyüktü.

Beşinci silindir ilk uğradığımız evin orta yerine düşmüş olsa gerekti. Çarpma sonucunda yapı yok olmuştu, tümden ezilmiş, un ufak olmuş, dört bir yana dağılmıştı. Silindir şimdi evin temellerinin çok daha altında, Woking'de baktığım çukurdan çok daha geniş, derin bir çukurun dibinde duruyordu. Çevresindeki topraklar bu muazzam çarpma sonucunda etrafı saçılmış –buna ancak “saçılmış” denilebilirdi– ve üst üste yiğilerek bitişikteki evlerin yıkıntılarının üstünü örtmüştü. Çamura bir çekiçle şiddetli bir darbe indirilmiş gibi olmuştu. İçinde bulunduğu ev geriye doğru çökmüştü; ön taraf, hatta giriş katı bile bütünüyle yok olmuştu; mutfak ve bulaşıkhanenin rastlantıyla ayakta kalmış, silindirin bulunduğu taraf dışında dört bir yandan tonlarca toprakla kuşatılmış olarak toprağın ve yıkıntıların altına gömülüştü. Bu durumda biz şimdi Marslıların oluşturmakla uğraştıkları o yuvarlak çukurun tam kıyısında bulunuyorduk. O vuruş sesleri belli ki hemen arkamızdan geliyor ve parlak yeşil bir buhar durmadan yükselerek dışarıyı gözetlediğimiz deliği bir tül gibi örtüyordu.

Çukurun ortasında duran silindirin kapağı açılmıştı, çukurun karşı tarafında ise ezilmiş ve çakıl taşlarıyla örtülmüş çalıların arasında o büyük Savaş Aygıtlarından biri akşam göğünün altında dimdik yükseliyordu, içindeki tarafından terk edilmişti. Gerçi ilk başta çukuru ve silindiri anlatmam daha uygun düşerdi, ama çukur kazma işiyle uğraştığını gördüğüm o olağanüstü parlaklıktaki mekanizma ve hemen yanına yiğilmiş toprakların üstünde ağır ağır ve güçlükle sürünenek dolanan o garip yaratıklar yüzünden başlangıçta onlar pek dikkatimi çekmemiştir.

Dikkatimi ilk çeken besbelli o mekanizma olmuştu. Bu, o günlerden sonra İş Makineleri<sup>50</sup> adı verilen o karmaşık aygıtlardan biriydi, üstünde yapılan incelemeler dünyamızdaki buluşları daha şimdiden çok büyük ölçüde hızlandırmış bulunuyor. Onu ilk bakışta eklemli ve becerikli beş bacağı, gövdesinden çıkan sayısız kaldırıç ve kolu, uzanıp sımsıkı tutmasını sağlayan dokunaçları olan madeni bir örümceğe benzetmiştim. Kollarının birçoğu içeriye çekilmişti, ama üç uzun dokunacından silindirin kaplaması üzerinde sıralanan ve anlaşıldığı kadarıyla silindirin duvarlarını güçlendiren bir takım çubuklar, madeni levhalar çıkıyordu. Bunları çıkarıp kaldırıyor, arkasındaki toprağın düz yüzeyine indiriyordu.

O denli hızlı, çaprazık ve yetkin hareket ediyordu ki, ilk başta madeni parlaklığına karşın onu bir makine olarak görmemiştim. Savaş Aygıtları da olağanüstü düzeyde eşgündümlü ve hareketliydiler, ama bununla boy ölçüsemezlerdi. Bu araçları hiç görmemiş olup da ressamların zayıf hayal gücünün ürünü resimlere ya da benim gibi görgü tanıklarının yetersiz anlatımlarına kalanlar onlardaki hayatı pek kavrayamazlar.

Özellikle sonradan savaşın hikâyesinin anlatıldığı ilk kitapçılardan birindeki illüstrasyonları hatırlıyorum. Belli ki, ressam Savaş Aygıtlarından birini üstünkörü incelemiş ve bu kadarıyla yetinmişti. Savaş Aygıtlarını yaniltıcı bir tekdüzelikle yansıtmış, esneklikten de incelikten de yoksun, yatık, kaskatı tripodlar olarak betimlemiştir.<sup>51</sup> Bu resimlerin yer aldığı kitabı o zaman pek tutulmuştu, burada onlardan söz etmemen nedeni yaratmış olabilecekleri izlenime karşı okuru uyarmaktan başka bir şey değil. Hollandalıların yaptığı oyuncak bebekler insana ne kadar benzeyorsa, o resimlerdeki de Marslılara o kadar benzıyordu. Bana sorarsanız, o resimler olmasa kitabı çok daha iyi olurdu.

O İş Makinesi'nin bana ilk başta bir makine gibi değil de, onu denetleyen Marsının beyin işlevi gören duyarlı do-

kunaçlarının hareket ettirdiği parlak kabuklu bir yengece benzeyen bir yaratık gibi geldiğini söyleyebilirim. Ama daha sonra gri-kahverengi, parlak, kösele gibi kabuğunun daha geride dolanmakta olan gövdelere ne kadar benzediğini fark edince, bu becerikli işçinin gerçek niteliği kafama dank etti. O zaman ilgim öteki yaratıklara, gerçek Marsh'lara kaydı. Onları kısa bir süre de olsa daha önce de izlemiş olduğum için o ilk başlardaki tiksintim artık gözlemlerimi gemlemiyordu. Üstelik gizlenmiştim ve hareket etmiyordum, hemen harekete geçmek zorunda da değildim.

Şimdi bunların akla hayale gelebilecek en ürkünç yaratıklar olduğunu görüyordum. Bir metre çapında, kocaman ve yuvarlak birer gövdeydi bunlar –ya da kafa demek daha doğru belki de– her gövdenin ön tarafında bir yüz vardı. Bu yüzde burun delikleri yoktu –Marsh'ların koku duyularının olmadığı anlaşıliyordu– ama çok iri ve koyu bir çift göz ve gözlerin hemen altında etsi bir gaga vardı. Bu kafa ya da gövdenin –ona ne diyeceğimi ben de bileyorum– arkası kulakzarı olabileceğini akla getiren gergin bir yüzeyle kaplıydı, bizim onlarındakine oranla daha yoğun olan atmosferimizde pek işe yaramasa da anatomik olarak kulak olduğunu düşündürüyordu. Ağzın etrafında sekizerli iki desteden oluşan, ince uzun, nerdeyse kamçıya benzeyen on altı dokunaç görülmüyordu. Saygın anatomi bilgini Profesör Howes bunları yerinde bir deyimle *eller* olarak tanımlayacaktı. Bu Marsh'lalar, onları ilk gördüğüm sırada bile, bu eller üstünde kalkmaya çabalıyorlar, ama yeryüzü koşullarında ağırlıkları arttıgı için bu hiç kuşkusuz mümkün olmuyordu. Mars'ta bu eller üstünde daha rahat ilerlediklerini düşünmemek için bir neden yok.

Hemen belirteyim ki, o zamandan bu yana yapılan teşrihler, bedenlerinin iç yapısının da aynı ölçüde basit olduğunu ortaya koydu.<sup>52</sup> Bedenin büyük bölümü gözlere, kulağa ve duyarlı dokunaçlara iri sinirler gönderen beyinden olu-

şuyordu. Ayrıca ağızın açıldığı girift akciğerler ile kalp ve damarlar vardı. Atmosferin daha yoğun, yerçekiminin daha fazla olmasının akciğerlerde yarattığı baskı dış zardaki kasımlardan açıkça belli oluyordu.

Marslıların organları bunlardan ibaretti işte. İnsanlara tuhaf gelebilir, ama vücutlarımızın büyük bölümünü oluşturan o girift sindirim düzeneği Marslıarda bulunmuyordu. Onlar kafadan, safi kafadan ibarettiler. Sindirim organları yoktu. Hiçbir şey yemiyorlardı ki, neyi sindirecekler. Onun yerine başka yaratıkların taze, hayat dolu kanını alıp kendi damarlarına *zerk ediyorlardı*. Bunu nasıl yaptıklarını gözleştirmeye gördüm, yeri geldiğinde söz edeceğim. Ama hanım evladı gibi görülecek olsam da, izlemeye bile dayanamadığım bu olayı anlatacak cesareti bulabileceğimden emin değilim. Yine de şu kadarını söyleyeyim ki, diri bir hayvandan, çoğu kez de bir insandan alınan kan küçük bir akıtaçla doğruca alicının damarına akıtıliyordu...

Hiç kuşkusuz bunu aklımızdan geçirmek bile bize korunkıç ve tiksinç gelebilir, ama bir yandan da bizim etoburluğumuzun akıllı bir tavşana nasıl göründüğünü unutmamız gerektiğini düşünmeden edemiyorum.

Yemek yemenin ve sindirme işleminin insan hayatımda ne kadar büyük bir vakit ve enerji kaybına yol açtığını düşünüyümüzde, bu zerk etme uygulamasının fizyolojik yararlarını yadsıtmak olanaksız. Bedenimizin yarısı çok çeşitli yiyecekleri kana dönüştürmek için uğraşan salgı bezleri, borular ve organlardan oluşur. Sindirim işlemleri ve onların sinir sistemimizde uyandırdığı tepkiler ya gücümüzü yer bitirir ya da zihinlerimizi canlandırır. İnsanlar karaciğerlerinin sağlıklı ya da sağıksız olmasına, mide bezlerinin sağlam olup olmamasına göre kendilerini mutlu ya da mutsuz hissederler. Ama Marslılar organlara bağlı bütün bu ruh ve duyguları dalgalandırmalarından özgürdüler.

Marslıların besin kaynağı olarak neden su götürmez biçimde insanları yeğledikleri, bir ölçüde, Mars'tan yolluk olarak getirdikleri kurbanlarının kalıntılarının yapısıyla açıklanabilir. İnsanların elde ettikleri pörsümüş kalıntılarla bakılırsa, bunlar gevşek silisli iskeletleri (nerdeyse silisli süngeüler gibi) olan, kas yapıları zayıf, aşağı yukarı bir seksen boyunda, yuvarlak kafalı, iri gözleri çakmaktaımsı göz çukurlarına gömülü, iki ayaklı yaratıklardır. Öyle görünüyor ki, her silindirde bunlardan iki üç tane getirilmiştir ve dünyaya varmadan hepsi öldürülmüştür. Bu bakımından talihli oldukları bile söylenebilir, çünkü gezegenimizde dik durmaya kalktıkları anda bedenlerindeki bütün kemikler kırılacaktı.

Bu açıklamaya girişmişken, o sıralar tümünü bilmiyor olsak da, Marslıları hiç tanımayan okurun bu saldırgan yaratıkları gözünde daha açık seçik canlandırılmasını sağlayacak daha başka ayrıntıları burada verebilirim.

Fizyolojileri bizimkinden üç noktada daha tuhaf farklılıklar gösteriyordu. İnsanın kalbi gibi onların da organizmları uyumak nedir bilmiyordu. Gücünü yeniden toplaması gereken kapsamlı bir kas sistemleri olmadığı için, dönem dönem bitkin düşmek nedir bilmiyorlardı. Anlaşılan, yorulma duyguları ya çok sınırlıydı ya da hiç yoktu. Dünyada çaba göstermeden hareket edebilmeleri olanaksız olduğu halde hareket halinde kalmayı sonuna kadar südürebiliyorlardı. Dünyada belki yalnızca karıncaların yaptığı gibi günde yirmi dört saat çalışıyorlardı.

İkincisi, cinsel bir dünyada insana şaşırtıcı gelse de, Marslılar kesinlikle cinsiyetsizdiler, dolayısıyla da insanlar arasındaki cinsiyet farklılığından kaynaklanan bütün o firtinalı duygular onlarda yoktu. Artık tartışılmaz bir biçimde biliniyor, savaş sırasında dünyada doğan bir Marslinin onu dünyaya getiren Marshiya yapışık olduğu, tıpkı zambak soğanlarının tomurcuklanması ya da tatlı sularda da yaşayan

denizşakayıklarında erişkinin gövdesinin her iki yanından yeni birer bireyin gelişmesi gibi bir anlamda *tomurcuklanlığı* görülmüştü.

İnsanda, yeryüzündeki tüm gelişmiş hayvanlarda bu tür bir çoğalma yöntemi yitip gitmiştir; ama dünyamızda bile ilk üreme yöntemi kesinlikle buydu. Gelişkin olmayan hayvanlar arasında, hatta omurgalı hayvanların ilk kuzenleri sayılabilen Tulumlular'a<sup>53</sup> kadar iki yöntem bir arada sürüp gidiyordu, ama en sonunda eşeyli üreme eşeysiz üremeye tümenden üstün geldi. Oysa Mars'ta anlaşıldığı kadarıyla bunun tam tersi olmuştu.

Burada, sözde bilimsel bir şöhret edinmiş, vesveseli bir yazarın Marslıların istilasından çok önce kaleme aldığı bir yazında, insanoğlunun önünde sonunda Marslıların şimdiki durumundan çok da farklı sayılamayacak bir beden yapısı edineceği tahmininde bulunduğu belirtmekte yarar var. Hatırlıyorum, bu yazarın kehaneti 1893 yılının Kasım ya da Aralık ayında *Pall Mall Budget*<sup>54</sup> adlı bugün artık modası geçmiş bir dergide yayımlanmıştı; yine Marslıların istilasından önce yayımlanan *Punch*<sup>55</sup> adlı dergide o yazının bir yergisinin çıktığini da hatırlıyorum.<sup>56</sup> Sözünü ettığım yazar –aptalca ve patavatsız bir üslupla– mekanik aletlerin yetkinleşerek önünde sonunda kolların ve bacakların yerine geçeceğini, kimyasal aygıtların da yetkinleşerek önünde sonunda sindirim organlarının yerini alacağını; saçlar, burun, dişler, kulaklar, çene gibi organların da insanoğlunun bedeninin gerekli bölümleri olmaktan çıkacağını ve doğal ayıklanmanın kendini gelecek çağlarda bu organların giderek küçülüp eksilmesi doğrultusunda göstereceğini belirtmişti. En gerekli organ olarak bir tek beyin kalacaktı. Bunun dışında bedenin yalnızca bir bölümünün daha varlığını sürdürmek için sağlam bir dayanağı olacaktı ki, o da “beynin öğretmeni ve aracı” olan eldi. Bedenin öteki bölümleri gittikçe küçülürken eller gittikçe büyüyecekti.

Her şakada bir doğruluk payı vardır derler ya, Marslılar da hiç tartışmasız vücudun hayvan yanının akıl tarafından bastırılmasını çoktan gerçekleştirmişler anlaşılan. Bedenin geri kalan bölümleri gittikçe küçülüp eksilirken beyin ve ellerin giderek geliştiği (ellerin en sonunda o iki duyarlı dokunaç takımını oluşturduğu) Marslıların bizden pek de farklı olmayan varlıklardan türemiş olabilecekleri doğrusu bana hayli inandırıcı geliyor. Beden olmayınca beyin elbette insanoğlunun duygusal altkatmanlarından arınmış salt bir bencil akıl olup çıkacaktı.

Bu yaratıkların sistemlerinin bizimkinden ayrılan son çarpıcı yanı ise insana çok önemsiz bir ayrıntı gibi gelebilir. Dünyada onca hastalık ve acıya yol açan mikroorganizmalar Mars'ta ya hiç ortaya çıkmamıştı ya da Marslıların sağlık bilimi onları çağlar önce ortadan kaldırılmıştı. İnsan yaşamındaki yüzlerce hastalık, bütün o hummalar ve bulaşıcı hastalıklar, verem, kanser türleri, tümörler ve benzeri hastalıklar Marslıların yaşam alanına uğramamıştı bile. Mars'taki yaşam ile yeryüzündeki yaşam arasındaki farklılıkların söz açılmışken, Kızıl Yabanotu'nun akluma getirdiği tuhaftıklara kısaca değinmek isterim.

Mars'taki bitkiler âleminde ağır basan rengin yeşil olmadığı, canlı bir kan kırmızısına çalan bir renk olduğu anlaşılıyor. Ne olursa olsun, Marslıların (bilerek ya da kazara) yanlarında getirdikleri tohumlar her durumda kırmızı bitkiler vermişti. Ne var ki, yalnızca birçoklarında Kızıl Yabanotu olarak bilinen bitki yeryüzündeki bitkilerle rekabete girdiğinde ayakta kalabilmişti. Kızıl Sarmaşık epeyce kısa ömürlü bir bitki olduğu için büyüdüğünü pek az insan görebilmişti. Oysa Kızıl Yabanotu bir süre afallatıcı bir canlılık ve gürlükle büyümüştü. Eve hapsoluşumuzun üçüncü ya da dördüncü gününde çukurun kenarlarına yığılmış, kaktüsü dalları üçgen penceremizin kenarlarında kızıl bir püsküllü saçak oluşturmuştu. Sonradan tekmil kır-

lara, özellikle de derelerin bulunduğu her yere saçılığını fark edecektim.

Marslıların, kafa-bedenlerinin arkasında işitme organı olduğu anlaşılan tek bir yuvarlak kulakzarı ve görüş uzaklıkları bizimkinden pek farklı olmayan gözleri vardı, ama Philips'e<sup>57</sup> bakılırsa onlar mavi ve moru siyah olarak görüyordular. Genellikle Marslıların sesler ve dokunaşlarının hareketleri aracılığıyla iletişim kurdukları düşünülür; örneğin, daha önce de dejindiğim ve bugüne dek Marslılar konusunda ana bilgi kaynağı olagelmiş o ehil ama alelacele çırپıştırılmış (belli ki Marslıların davranışlarının görgü tanığı olmamış biri tarafından kaleme alınmış) kitapçıkta ileri sürülen de budur. Demem o ki, sağ kalanların bir teki bile Marslıların hareketlerini benim kadar görmemiştir. Bir rastlantıdan kendime pay çıkarmak istemem, ama ne yapayım ki bu bir gerçek. Onları kim bilir kaç kez yakından izlediğimi ve dördünün, beşinin, (bir seferinde) altısının en ayrıntılı ve çapraşık işlemleri hiç ses çıkarmadan ve dokunaşlarını hareket ettirmeden hep birlikte yaptıklarını gördüğümü söyleyebilirim. Beslenmeye başlamalarından önce her zaman o yabansı uluma duyuluyordu; uluma hiç hafiflemeden sürüyordu ve bence kesinlikle bir sinyal değildi, yalnızca emme işlemeye başlamadan önce havanın dışarıya verilmesiydi. Psikolojiden hiç değilse biraz anladığımı söyleyebilirim, o yüzden Marslıların birbirleriyle düşünce alışverişinde bulunurken hiçbir fiziksel aracı kullanmadıklarından en küçük bir kuşkusum yok. Hem de bu konuda güçlü önyargılarım olmasına karşın bu kaniya vardım. Belki birkaç okur hatırlayacaktır, Marslıların istilasından önce telepati kuramına hiç de küçümsemeyecek bir şiddetle karşı çıkan yazılar yazmıştım.

Marslılar üstlerine bir şey giymiyordları. Onların süslenme ve edep kavramları ister istemez bizimkinden farklıydı; ayrıca, sıcaklık değişikliklerine açıkça bizden çok daha az duyarlı oldukları gibi, basınç değişikliklerinin de sağlıkla-

rı üzerinde hiçbir ciddi etki uyandırmadığı anlaşılıyordu. Ama giysi giymiyor olsalar da, hiç kuşku yok ki insanoğluna büyük üstünlükleri bedensel olanaklarına kattıkları daha başka yapay eklentilerdeydi. Biz insanlar bisikletlerimiz ve tekerlekli patenlerimizle, Lilienthal<sup>58</sup> icadı kanatlı planörlerimizle, tüfeklerimiz ve tabancalarımızla, Marslıların tamamlamış oldukları evrimin daha başlarındaydık. Marshılar, tipki insanların farklı durumlarda farklı giysiler giymeleri, aceleleri olduğu zaman bisiklete atlamaları ya da yağmurlu havalarda yanlarında şemsiye almaları gibi, gereksinimlerine göre farklı bedenler giyinen salt beyinler olup çıkmışlardı nerdeyse. Bir insana belki de en akıl almadık gelecek şey, insanların kullandığı aygıtların hemen hepsinin düzeneklerinin ağır basan özelliği olan *tekerleğin* ne tuhaftır ki Marshıların araç gereçlerinde bulunmamasıydı; dünyaya taşıdıkları şeyler arasında tekerlek kullandıklarına ilişkin en küçük bir iz ya da belirti yoktu. Oysa hiç değilse bir yerden bir yere giderken tekerlekten yararlanmaları beklenirdi. Bununla bağlantılı olarak, tuhaftır ama bu dünyada bile Doğada tekerlek gibi bir şeye rastlanmadığı gibi, tekerleğin geliştirilmesini sağlayacak başka şeylerin de yer almadığını belirtmekte yarar var. Ve Marshılar tekerleği ya bilmiyorlar (ki buna inanmak olanaksız) ya da kullanmaktan çekiniyorlardı, ama aygıtlarının sabit bir eksen ya da göreli sabit bir eksen üzerinde dönmesine, tek bir düzlemede çevrimli devimlere her nedense pek az rastlanıyordu. Makinelerin hemen bütün bağlantılarında, küçük ama kusursuz eğimli sürütmeli yataklar üzerinde hareket eden sürgülü parçalardan oluşan karmaşık bir sistem görülmüyordu. Konuya bu kadar ayrıntılı girmişken, Marshıların makinelerinin uzun pistonlarının çoğunu esnek bir kılıf içindeki disklerin oluşturduğu bir çeşit yapay kas örgüsü tarafından harekete geçirildiğini belirtmeden geçmemeli; bu diskler içlerinden bir elektrik akımı geçtiğinde kutuplanıp güçlü bir biçimde birbirine çekiliyor

ve yaklaşıyordu. Böylece, o makinelerin –insana çarpıcı ve tedirgin edici gelen– devininimin her nasılsa bir hayvanın hareketlerine benzemesi sağlanıyordu. Yarıkta dışarıya ilk göz attığında silindiri boşaltışını izlediğim o yengeçsi İş Makinesi bu yapay kaslardan geçilmiyordu. Ardında, uzaya yaptığı uzun yolculuktan sonra güneşin altında uzanmış yatan, kesik kesik nefes alarak, gücsüz düşmüş doku-naçlarını güçlükle kımildatarak zar zor hareket eden gerçek Marslılardan çok daha canlı görünüyordu.

Ben hâlâ Marslıların gün ışığındaki ağır hareketlerini izleyip bedenlerinin o tuhaf ayrıntılarının her birini kafama kazımaya çalışırken, birden kolumdan sertçe çekmesiyle rabi-hin varlığını hatırlamam bir oldu. Döner dönmez abus bir surat ve kınayan dudaklarla karşılaştım. Aynı anda ancak birimizin bakıldığı o yarıkta o da bakmak istiyordu; o yüzden, Marslıları izlemekten bir süreliğine vazgeçerek bu ayrıcalığı ona bırakmak zorunda kaldım.

Yeniden baktığında, yoğun bir biçimde çalışmayı sürdür- ren İş Makinesi silindirden çıkardığı çeşitli aygit parçalarını bir araya getirmiş, kendisine şaşmaz benzerlikte bir alet oluşturmuştu bile; aşağılarda solda da küçük bir kazı düzeneği çalışıp duruyor, yeşil buharlar püskürterek ve çukurun çevresinde yol alarak toprağı sistemli bir biçimde durmak-sızın kazıyor ve bir kenara yiğiyordu. Meğer yıkıntıya dönen sığınağımızı ha bire titreten o aralıksız gümbürtüler ve düzenli sarsıntıların nedeni buymuş. Çalışırken tepesinden dumanlar tütyör ve bir ıslık sesi çıkarıyordu. Görebildiğim kadarıyla, içinde onu yöneten bir Marshı yoktu.



### III

## *Mahpus Kaldığımız Günler*

İkinci bir Savaş Makinesi'nin gelişiyile gözetleme deliğinin oradan ayrılip bulaşıkhaneye çekildik, yüksekten bakan Marslinin duvarın arasında bizi görebileceğinden korkmuştuk. Gerçi sonraki günlerde, dışarıdaki gün ışığı göz kamaştırdığı için sığnağımızın kapkaranalık görüneceğini düşünerek Marslıların bizi görmelerinden daha az korkmaya başlayacaktık; ama ilk başlarda Marslıların yaklaşlığına ilişkin en küçük bir belirti karşısında bile yüreğimiz küt küt atarak bulaşıkhaneye çekiliveriyorduk. Yine de, karşı karşıya bulunduğu tehlike ne kadar dehset verici olursa olsun, ikimiz de yarıktan dışarıyı gözetlemenin çekiciliğine direnemiyorduk. Açıktan ölmekle çok daha feci bir ölüm arasında gidip gelen çok büyük bir tehlikeyle karşı karşıya olmamıza karşın o ürkünç yarıktan dışarıya bakabilmek için birbirimizle gırtlak gırtlağa gelmemizi bugün ne zaman hatırlasam şaşırıp kalırım. Gülünç bir gariplik içinde hem kendimizi tutamayarak, hem de sesimizin duyulmasından korkarak mutfakta birbirimizle yarışıyor, daracık bir alanda yumruklaşıyor, itişip tepişiyorduk.

Aslında sorun gerek düşünce, gerek davranış bakımından yaratılışımızın da, alışkanlıklarımızın da kesinlikle bağ-

daşmamasından kaynaklanıyordu; karşı karşıya olduğumuz tehlike ve içinde bulunduğumuz yalıtılmışlık bu bağdaşmazlığı daha da belirgin kılıyordu, o kadar. Daha Halliford'dayken çaresizce bağıriп çağırarak beni oyuna getirmesinden, o salakça anlayışsızlığından zaten nefret etmiştim. Bitmek tükenmek bilmeyen homurdanmaları bir hareket tarzı belirleme konusundaki bütün çabalarımı boşça çıkartıyor, zaman zaman da oraya hapsolmuşluk ve içine düştüğüm gerilim yüzünden çıldırayayıordum. Sersem bir kadın kadar bile kendini dizginleyemiyordu. Saatlerce ağlıyordu; hiç kuşkum yok bu çitkirildim şımarık çocuk âciz gözyaşlarının önünde sonunda etkili olacağını sanıyordu. İnsanı iyip bitiren ısrarları yüzünden onu kafamdan silip atamıyor, karanlıkta öylece oturuyordum. Benden daha çok iyordu, ben de ancak Marshlılar çukurlarındaki işlerini halledinceye kadar o evden çıkmayarak sağ kalabileceğimizi, başka şansımızın olmadığını, bir süre daha dayanmamız gerektiğini, yakında bu yiyeceklerle muhtaç kalabileceğimizi boş yere anlatıp duruyordum. Uzun aralıklarla hiç düşünmeden tıka basa yi-yordu. Pek az uyuyordu.

Zamanla umursamazlığı ve adamsendeciliği başımızdaki kaygıları, yaşadığımız tehlikeyi o denli şiddetlendirdi ki, böyle şeylerden o kadar nefret etmemeye karşın ona tehditler yağıdırmaktan, hatta birkaç kez vurmaktan kendimi alamadım. Bu bir süreliğine aklını başına getirdi. Ama neylersin, o kaypak ve kurnaz, zayıf yaratıklardandı – Tanrı'yla da, insanla da, hatta kendileriyle bile yüzleşmemeyen, onurdan zerre kadar nasibini almamış, korkak, cibiliyetsiz, içi nefret dolu insanlardan.

Bütün bunları hatırlamak ve kaleme almak benim için tatsız olsa da, hikâyemin eksiği gediğinin kalmaması için yaziya döküyorum. Hayatın karanlık ve korkunç yanlarından yakayı sıyırmış olanlar benim gaddarlığımı, bu son faciamız karşısındaki öfke krizlerimi kolaylıkla suçlayacaklardır;

çünkü onlar neyin yanlış olduğunu herkes gibi bilseler de azap çekmiş insanların başlarından nelerin geçmiş olabileceğinden habersizdirler. Ama pek çok zorluk atlatmış, sonuça hayatı dibine kadar yaşamış olanlar daha hoşgörülü olacaklardır.

Biz evin karanlığında sesimizi yükseltmeksızın yiyecekleri ve içecekleri kavga dövüş, yumruk yumruğa birbirimizin elinden kapmaya çalışaduralım, Marslılar o korkunç haziranın amansız gün ışığında çukurun içindeki tuhaf ve şaşırtıcı işlerini, her günde bilinmedik işlerini sürdürülüyorlardı. İsterseniz ben yine o ilk yaşadıklarımı, benim için yeni olan o deneyimlere doneyim. Uzun bir süre sonra yeniden gözetleme deliğinin başına geçmeyi göze alındığında, yeni gelenlere Savaş Makinelerinin içinde bulunanlardan en az üçünün katılmış olduğunu gördüm. Bunlar yanlarında silindirin çevresinde düzenli bir biçimde duran yeni birtakım araç gereçler getirmişlerdi. Artık tamamlanmış olan İlkinci İş Makinesi, büyük makinenin getirmiş olduğu yeni düzeneklerden biriyle uğraşıyordu. Gövdesi bir süt güğümüne benzeyen bu yeni düzeneğin tepesinde armut biçimli bir hazne sallanıyor, bu hazneden alttaki yuvarlak bir küvette beyaz bir toz akıyordu.

O salınım hareketini İş Makinesi'nin kollarından biri sağlıyordu. İş Makinesi spatula biçimindeki iki koluya kazdığı balçıkları yukarıdaki armut biçimli hazneye fırlatırken, bir başka koluya da düzenli aralıklarla bir kapağı açıp makinenin orta bölümünden paslanmış ve kararmış cüruf parçaları çıkarıyordu. Bir başka çeliksi kol da küvetteki tozları yivli bir oluktan mavimsi toz yığını yüzünden göremediğim bir kaba yönettiyordu. Bu görünmeyen kaptan ince bir yeşil duman dingin havaya dimdik yükseliyordu. Ben bakadurayım, İş Makinesi'nden, inceden ve ahenkli bir tıkırıyla, az önce ne idüğü belirsiz bir çıkışından başka bir şey olmayan teleskopa benzer bir uzantı çıktı, ucu balçık yığınının ardın-

da kayboldu. Çok geçmeden üzerinde hiçbir leke olmadığı gibi pırıl pırıl pırıldayan, beyaz alüminyumdan bir çubuk çıkarıp, çukurun kenarında gittikçe yükselen bir çubuk yığınının arasına bıraktı. Bu hünerli makine güneşin batışından yıldızların doğusuna kadar geçen süre içinde o kaba balçıkta belki yüzden fazla çubuk oluşturdu ve maviye çalan toz tepeciği ağır ağır yükselerek çukurun kenarına vardı.

Bu düzeneklerin hızlı ve çaprazık devinimleri ile efendilerinin her şeyi ağırdan alan uyuşukluğu arasında büyük bir karşılık vardı; o kadar ki, canlı olanların efendiler olduğunu kendi kendime günlerce tekrarlamam gerekti.

İlk insanlar çukurun içine getirildiğinde yarığın başında rahip bulunuyordu. Ben çömelip dertop olmuş aşağıda oturuyordum, dışarıdaki sesleri duyabilmek için kulak kesilmişti. Rahip birden geriye çekilince bizi gördüklerini sanıp korkudan kaskatı kesilerek sindim. Rahip molozların arasından aşağıya kayarak karanlıkta yanına çöktü, sanki dili tutulmuştu, elini kolunu oynatarak bir şeyle söylemeye çalışıyordu, bir an onun dehşeti bana da bulaştı. El kol hareketlerinden yarığın oradan çekilmek istediği anlaşılıyordu, kısa bir süre sonra meraklımdan cesaret alarak yerimden kalktım, rahibin önünden geçerek yarığa tırmadım. İlk başta dehşete kapılacak bir neden göremedim. Şafak söküyordu, yıldızlar ufalmış ve belirsizleşmişti, ama çukur alüminyum yapımından kaynaklanan titrek yeşil bir alevle aydınlanıyordu. Karşında, yeşil ışıkların titreştiği, soluk karaltıların oynasılığı, insanın bakmakta zorlandığı tuhaf bir görünüm uzanıyordu. Bütün bunların ortasında yarasalar umursamazcasına uçuşuyordu. Uyuşuk uyuşuk dolanan Marslılar artık görünürde yoktu, maviye çalan yeşil toz tepeciği o kadar yükselmişti ki görünümlerini engelliyyordu, çukurun bir köşesinde de ayakları üzerinde büzülüp çökmüş, adeta küçülmüş bir Savaş Makinesi dineliyordu. Sonra birden makinelerin takıtları arasından bize doğru savrulan insan ses-

leri duyar gibi olduysam da ilkin bana şaka gibi geldiği için ciddiye almadım.

Gözlerimi Savaş Makinesi'nden ayırmadan çömelmiş otururken, başlığın içinde gerçekten de bir Marsının olduğuna ilk kez kanaat getirdim. Yeşil alevler aralandıkça derisinin yağlı pırıltısını ve gözlerinin parlaklığını görebiliyordum. Tam o sırada bir çığlık duyдум ve makinenin sırtından arkasında asılı duran küçük kafese uzanan uzun bir dokunaç gördüm. Sonra debelenip duran bir şey, yıldızların ışıkları altında ne olduğu anlaşılmayan bir karaltı yukarıya kaldırıldı ve hemen ardından bu kara nesne yeniden aşağıya indirilirken o yeşil ışılıtida onun bir insan olduğunu gördüm. Bir an açık seçik göründü. Şişman ve iriyarı, kanlı canlı, orta yaşı, iyi giyimli bir adamdı; herhalde daha üç gün önce hayatını yaşayan saygıdeğer bir adam. Bakakalmış gözlerini ve yakalık düğmeleriyle saat zincirindeki parıltıları görebiliyordum. Adam tepeciğin ardında gözden yittikten sonra bir an bir sessizlik oldu. Ardından acı bir çığlık geldi ve Marslıların uzun uzun, sevinç içinde baykuş gibi öttükleri duyuldu.

Moloz yiğininden aşağıya kayıp güçlükle ayağa kalktım, ellerimle kulaklarımı kapatıp bulaşıkhaneye doğru fırladım. Rahip çömeldiği yerde kollarını başına üstünde kavuşturmuş, hiç ses etmeden oturuyordu, ben öňünden geçerken başını kaldırıp baktı, onu orada bıraktığımı fark edince çığlığı bastı ve koşarak ardımdan geldi...

O gece, kapıldığımız dehset ile yarktan bakarken gördüklerimizin ürkünç şaşkınlığı arasında ne yapacağımızı bilmez bir halde bulaşıkhanede saklanırken, bir an önce bir şeyler yapmak için yanıp tutuşmama karşın aklıma hiçbir kaçış planı gelmiyordu; ama sonradan, iki gün sonra, nasıl bir konumda olduğumuza açık seçik görebilecektim. Rahibin konuşulup tartışılabilen bir durumda olmadığıının farkındaydım; kapıldığı garip korkular onu şiddetli tepkiler gösteren bir yaratığa dönüştürmüştür, aklını başından almış,

sağduyudan yoksun kılmuştu. Bir hayvandan farkı kalma-  
miştı aslında. Ama deyim yerindeyse, bu işin üstüne üstüne  
gitmeye kararlıydım. Gerçeklerle yüzleşmeyi göze alabildi-  
ğimde, içinde bulunduğuumuz durum ne kadar feci olursa  
olsun henüz tümüyle umutsuzluğa kapılmamız için hiçbir  
neden olmadığına ayırdına varır gibi oldum. Marshılar  
çukuru yalnızca geçici bir karargâh olarak kullanıyorlarsa  
kaçış şansımız büyük demekti. Hatta kalıcı bir karargâh ola-  
rak kullanıyorlarsa bile orayı gözetim altında tutmaya gerek  
görmeyebilirlerdi, o zaman da bizim için bir kaçış şansı do-  
ğabilirdi. Çukurun karşı yönünde bir tünel kazma olasılığını  
da az ölçüp tartmadım, ama tünelden nöbet tutan bir Savaş  
Makinesi'ne görünmeden çıkma olasılığı ilk başta bana çok  
düşük geldi. Üstelik belli ki kazma işi bütünüyle bana kala-  
caktı. Rahibin beni yüzüstü bırakacağı kesindi.

Yanlış hatırlamıyorum, o adamcağızın öldürülüşünü  
üçüncü gün görmüştüm. Marshıların beslenişini kendi gözle-  
rimle bir tek o sırada görmüştüm zaten. Ondan sonra günün  
yarısından fazlasında duvardaki delikten uzak durdum. Bu-  
laşıkhaneye gittim, kapıyı söktüm ve elimden geldiğince ses  
çıkarmamaya çalışarak küçük baltamla birkaç saat kazdım;  
ama yaklaşık bir metre derinliğinde bir çukur açmıştım ki  
gevşek toprak gürültüyle çöküverdi, ben de kazmayı daha  
fazla sürdürmeyi göze alamadım. Cesaretim kırılmıştı, içim-  
den elimi kırıdatmak bile gelmiyordu, uzun bir süre bul-  
uşıkhanenin zemininde serilip kaldım. Ondan sonra da tünel  
kazarak kaçma fikrinin peşini bıraktım.

Mashıların gücü karşısında o kadar sinmiştim ki, ilk  
başlarda onların insanlar tarafından geriletilmeleri sayesinde  
kurtulabileceğimize pek ihtimal vermiyordum. Ama ya dör-  
düncü ya beşinci geceydi, kulağıma ağır top seslerine benzer  
sesler geldi.

Gecenin çok geç saatleriyydi, ay pırıl pırıldı. Marshılar  
Kazı Makinesi'ni alıp götürmüşlerdi, çukurun karşı kena-

### *Dünyalar Savaşı*

rında duran bir Savaş Makinesi ve çukurun benim gözetleme deliğimin hemen altında kaldığı için göremediğim bir köşesinde çalışan bir İş Makinesi dışında, hiçbir görünürlük yoktu. İş Makinesi'nin soluk ışıltısı ve ay ışığının beyaz benekleri dışında, çukur karanlığa gömülmüştü, İş Makinesi'nin tıkırtılarını saymazsa ortalık sessizdi. O gece harikulade bir dinginlik içindeydi; gökyüzü tek bir gezegene, Ay'a kalmıştı sanki. Bir köpeğin havlamalarını duydum, o bildik ses üzerine kulak kesildim. Derken tipki ağır topların sesine benzeyen açık seçik bir gümbürtü duydum. Art arda altı top atışı saydım, uzun bir aradan sonra altı top atışı daha duyuldu. Hepsi o kadar.



## IV

### *Rahibin Ölümü*

Eve hapsoluşumuzun altıncı günüydü, yarıktan dışarıya son kez göz atıyordu ki birden yanında kimse olmadığını fark ettim. Yanımdan hiç ayrılmayan ve beni hep yarıktan uzak tutmaya çalışan rahip bulaşıkhaneye geri dönmüştü. Ansızın kafama bir şey takıldı. Ses etmeden hızla bulaşıkhaneye gittim. Karanlıkta papazın bir şeyler içtiğini duydum. Karanlığın içinde elimi uzattım, parmaklarım bir Burgonya şarabı şişesine dokundu.

Birkaç dakika süren bir boğuşma oldu. Şarap şişesi yere düşüp kırılınca boğuşmayı bırakıp ayağa kalktım. Soluk soluğa dikilmiş, birbirimize tehditler savuruyorduk. Sonunda rahiple yiyeceklerin arasına girip ona artık bu işi bir disiplin altına alma konusunda kararlı olduğumu söylediğim. Kilerdeki yiyecekleri bize on gün yetecek tayınlara böldüm. O gün daha fazla yemesini engelleyecektim. Öğleden sonra yine yiyecklere el atacak oldum. Kestiriyordum, ama anında uyanıverdim. Bütün gün ve bütün gece karşı karşıya oturdum; yorgundum ama kararlılığımı kaybetmemiştüm, o ise açlıkтан öleceğini söyleyerek ağlıyor, yanıp yakılıyordu. Bütün bunların bir gün, bir gece sürdüğünü biliyorum, ama o sırada bana hiç bitmeyecekmiş gibi gelmişti – hâlâ da öyle geliyor.

Diyeceğim, gittikçe büyüyen uyuşmazlığımız sonunda açıkça çatışmaya vardı. İki uzun gün boyunca kimi vakit sesimizi yükseltmeden kavga ettik, bazı defa güreş tuttuk. Onu bazen deli gibi dövüp tekmelediğim oluyordu, ama bazen de tatlı sözlerle aklını çelip razı etmeye çalışıyordu; bir seferinde, son Burgonya şarabı şişesini rüşvet olarak vermeye bile kalkıştım, çünkü su edinebildiğim bir yağmur suyu pompası vardı. Ama zor kullanmak da, iyi davranmak da işe yaramıyordu: Gerçekten de akı basından gitmişti. Ne yiyeceklerə aç kurt gibi saldırmaktan vazgeçiyordu ne de ortalığı velveleye vererek kendi kendine zırvalamaktan. Mahpusluğumuzu dayanılır kılmak için aldığım en temel önlemleri bile umursadığı yoktu. Giderek aklını tümden oynattığını fark etmeye, insanın yüreğini karartan bu boğucu karanlıktaki biricik yoldaşının zırdelinin teki olduğunu kavramaya başlıyordum.

Şimdi bazı şeyleri hatırlıyorum da, zaman zaman kendi aklımın da gidip geldiğini düşünmeden edemiyorum. Uykuya dalar dalmaz yabansı ve ürkünç düşler görüyordum. Belki tuhaf gelebilir, ama rahibin güçsüzlüğü ve deliliği beni ayırtmış, güçlü tutmuş ve akıl sağlığını korumamı sağlamıştı diye düşünüyorum.

Sekizinci günümüzdü, fisıldayarak konuşmayı bıraktı, yüksek sesle söylenmeye başladı ve ne yaptıysam sesini alçaltmak mümkün olmadı.

“Ettığımı buldum, Yüce Tanrım!” deyip duruyordu. “Ettığımı buldum. Hükmün yalnız benim üstüme olsun. Günaoha girdik, sana layık olamadık. Yoksulluk ve acı vardı; yoksullar yererde sürünen ayaklar altında çığnendi, ama ben sesimi çıkarmadım. Çok istesem de, ayağa dikilip onları tövbe etmeye, evet tövbe etmeye çağırmadım, onun yerine kabulü mümkün divanelikler vaaz ettim, aman Tanrım hem de ne divanelikler!.. Yoksullara ve düskünlere eza edenler... Tanrı'nın gazabı üstünüze olsun!”

Sonra birden konuyu ondan sakladığım yiyeceklerle getirdi, yalvarıp yakarıyor, ağlıyor, giderek tehditler yağdırıyordu. Sesini gittikçe yükseltiyordu –yalvardım sesini yükseltmemesi için; sonunda zayıf noktamı bulmuştu– bağırıp çağırarak Marslıları başımıza toplamakla tehdit etti. Doğrusu bu bir süre korkuttu beni; ama en küçük bir ödünlük kurtulma şansımızı tahmin edilemeyecek kadar azaltabilirdi. Bunu yapmayacağından asla emin olmadığım halde ona meydan okudum. Ama o gün hiç değilse böyle bir şey yapmadı. Sekizinci ve dokuzuncu günlerin büyük bir bölümünde sesini yavaş yavaş yükselterek durmadan konuştu – içi boş, düzmece vaazlarından duyduğu pişmanlığı dile getirdiği abuk sabuk, saçma sapan sözlerle gözdağıları, yalvarıp yakarmalar birbirine karışıyordu, nerdeyse kendini bana acındıracaktı. Bir süre uyuduktan sonra yenilenmiş bir güçle yeniden konuşmaya başladı, üstelik o kadar yüksek sesle konuşuyordu ki artık susmasını söylemek zorunda kaldım.

“Sus, sesini çekarma!” dedim yalvarırcasına.

Karanlıkta, bakır kap kacağın yanı başında oturuyordu, dizlerinin üstünde doğruldu.

Çukura kadar ulaşmış olmasından korktuğum bir sesle, “Uzun zamandır ses çıkarmadım, sustum,” diye bağırıldı.<sup>59</sup> “Artık kendimi tutmayacağım. Lanet olsun bu yüzü kara şehre! Lanet olsun! Lanet! Lanet olsun! Lanet! Lanet! Bu dünyada yaşayıp da Kıyamet Günü çalacak boruya kulak vermeyenlere!”

Marslıların bizi duyacağından korkarak yerimden fırladım, “Kes sesini!” dedim. “Kurban olayım...”

O da ayağa fırladı, kollarını iki yana açarak, “Hayır!” diye bağırıldı avazı çıktıığı kadar. “Konuşacağım! Tanrı kelimî üzerimdedir.”

Üç adımda mutfağın kapısındaydı.

“Artık kendimi tutmayacağım. Gidiyorum. Geç bile kalдım.”

El yordamıyla duvara asılı et satırına uzandım. Hemen peşine düştüm. Korkudan gözümü kan bürümüştü. Daha mutfağın ortasındayken yakaladım onu. Yine de merhamete gelmiş olacağım ki, satırı ters tutup sapiyla vurdum kafasına. Yüzükoyun yeri boyladı, öylece kaldı. Ayağım takılıp tökezlemiştim, tepesinde soluk soluğa dikiliyordum. Yerde kımıltısız yatıyordu.

Ansızın dışarıdan bir ses geldi, sıvaların parçalanıp döküldüğünü duymamla duvardaki üçgen açıklığın kararması bir oldu. Başımı kaldırıp bakınca bir İş Makinesi'nin alt bölümünün yavaşça delikten içeri uzandığını gördüm. Kavrama kollarından biri döküntülerin arasından kıvrılarak ilerledi; ardından bir başka kol belirdi, yıkılan kirişlerin üstünden ağır ağır sokuldu. Taş kesilmiş, kalakalmıştım. Derken gövdenin kenarına yakın bir tür cam levhanın altında Marshının yüzünü gördüm, yüz denebilirse eğer, sonra da çevreyi gözetleyen iri koyu gözlerini; biraz sonra da uzun metalik bir yilana benzeyen bir dokunaç sağını solunu yoklayarak usul usul delikten içeri uzandı.

Güçlükle döndüm, rahibe takılıp tökezledim, bulaşıkhanenin kapısında durdum. Dokunaç artık odanın iki metre kadar içersine girmiş, garip anı hareketlerle kıvrılıyor, bir oraya bir buraya dönüyordu. Dokunacın o ağır, kesintili ilerleyişi karşısında bir süre büyülenmişcesine öyle kaldım. Sonra hafif, kısık bir çığlık atarak bulaşıkhaneye doğru atıldım. Tir tir titriyor, ayakta zor duruyordum. Kömürlüğün kapısını araladım, karanlıkta durup etrafı kulak vererek yarı aydınlık kapı aralığından mutfağa baktım. Marsh beni görmüş müydü? Şu anda ne yapıyordu?

Bir şey çok sessizce ileri geri gidip geliyor, ikide bir hafifçe duvara vuruyor, anahtarlıktan sallanan anahtarlar gibi şıngırdayarak yoluna devam ediyordu. Derken, ağır bir gövde –ne olduğunu çok iyi biliyordum– mutfağın zeminden açıklığa doğru sürüklendi. Kendimi tutamadım, sü-

rünerek kapıya kadar gittim, mutfağın içine bir göz attım. Dışarıdan üçgen aralığa vuran parlak gün ışığında, Marslinin, bir İş Makinesi'nin Briareus'un<sup>60</sup> kollarından farksız kollarıyla rahibin kafasını dikkatle incelediğini gördüm. Birden, Marslinin, rahibin başına indirdiğim satırın bırakıldığı izden benim de orada olduğumdan kuşkulabileceği geçti aklımdan.

Sürünerek kömürlüğe dönüp kapıyı kapattım, elimden geldiğince görünmemeye ve ses çıkarmamaya çalışarak karanlıkta odunlar ve kömürlerin arasına bürüldüm. İkiide bir dikiliyor, Marslinin dokunacını yeniden açıkliktan içeri uzatüp uzatmadığını anlamak için kulak kesiliyordum.

Sonra o hafif, metalik şıngırtı yeniden duyuldu. Mutfağın içinde el yordamıyla yavaş yavaş ilerleyerek izini sürdürdüm. Çok geçmeden daha yakından duydum – anlaşılan bulaşıkhaneden geliyordu. Dokunacın bana erişecek kadar uzun olmadığını düşündüm. Ha bire dua ediyordum. Kömürlüğün kapısına hafifçe sürtünerek geçip gitti. Asırlar sürmüş gibi gelen dayanılmaz bir bekleyişten sonra kapının sürgüsünü kurcaladığını duydum. Kapıyı bulmuştu! Marslı kapının ne olduğunu anlamıştı!

Kapının sürgüsünü bir dakika kadar kurcaladı; sonunda kapı açıldı.

Karanlıkta yalnızca o şeyin –tipki bir fil hortumuna benziyordu– salınarak bana doğru geldiğini; duvarı, kömürleri, odunları ve tavanı yokladığını görebiliyordum. Kafasını körcesine sağa sola oynatan siyah bir solucan gibiydi.

Bir ara botumun topuğuna dokunacak oldu. Az kalsın çigliği basıyordu; elimi ısırdım. Bir süre sesi çıkmadı. Tam çekiliп gittiğini düşünmeye başlıyordum ki, birden çit diye bir ses çıkararak bir şeyi yakaladı –bir an beni yakaladığını sandım!– ve yeniden kömürlüğün oradan çıkıp gitti gibi geldi. Kısa bir süre emin olamadım. Anlaşılan, incelemek için bir parça kömür almıştı.

*H. G. Wells*

Sıkıştığım yerden biraz olsun çıkma fırsatını buldum ve etrafa kulak verdim. Kurtulayım diye yel yeperek dua edi-yordum.

Tam o sırada, o bildik sesin bana doğru yavaş yavaş yaklaştığını duydum. Duvarları sıyırip tırmalayarak, eşyalara hafifçe dokunarak usul usul sokuluyordu.

Meraktan çatlayacaktım ki, kömürluğun kapısını çarparak kapadı. Kilere girdiğini duydum, az sonra bisküvi tenekeleri tingirdadı, şişenin biri düşüp kırıldı, ardından kömürluğun kapısına sert bir şeyin çarptığı duyuldu. Sonra bir sessizlik oldu, sessizliği asırlar gibi gelen bir bekleyiş izledi.

Gitmiş miydi?

Sonunda gitmiş olduğu sonucuna vardım.

Bir daha bulaşıkhaneye girmedi; ama onuncu gün sabah-tan akşamaya kadar zindan gibi karanlıkta, dilim damağıma yapışmış bir halde, sürünenerek dışarıya çıkmayı bile göze alamadan kömürlerle odunların arasında gizlendim. Sığınağım-dan çıkmaya ancak on birinci gün cesaret edebildim.

# V

## *Sessizlik*

Kilere geçmeden önce ilk işim mutfak ile bulaşikhane arasındaki kapıyı sürgülemek oldu. Ama kiler bomboştu; ağıza atacak bir lokma bile yoktu. Anlaşıldığı kadarıyla, Marslı evvelsi gün ne kadar yiyecek varsa hepsini alıp götürmüştü. Bunu fark ettiğimde ilk kez umutsuzluğa kapıldım. On birinci ve on ikinci günlerde de ne ağızıma bir çöp girdi, ne de bir damla su içebildim.

İlk başlarda dilim damağım kurumuş, bitkin düşmüştüm. Bulaşıkhanenin karanlığında umarsız ve perişan bir halde oturuyordum. Yemek yemekten başka bir şey düşünmüyordum. Bir ara sağır olduğumu sandım, çünkü çukurdan duymaya alıştığım makine sesleri tümden kesilmişti. Sessizce sürünenerek deliğe kadar gidecek gücü kendimde bulamıyorum, yoksa giderdim.

On ikinci gün boğazım artık o kadar ağrıyordu ki, Marsılıları ayağa kaldırmayı göze alarak, musluğun yanındaki yağmur suyu tulumbasının gıcırtılarına aldırmadan birkaç bardak simsiyah kesilmiş, pislik içindeki yağmur suyundan içtim. Suyu içince canım yerine geldi, tulumbanın gıcırtılarını hiçbir dokunacın fark etmediğini görünce de biraz olsun cesaret buldum.

O günler boyunca aklımı rahibe ve ölüm biçimine takmıştım, ama kafamı toparlayıp bir karara varamıyordum.

On üçüncü gün biraz daha su içtim, biraz kestirdim; birbiriyle en küçük bir bağlantısı olmasa da yemek yemeyi düşünürken gerçekleşmesi olanaksız kaçış planları uçuşuyordu kafamda. Uykuya dalar dalmaz ürkünç karabasanlar çıkyordu karşıma, rahibin ölümünü, mükellef sofralar görüyordum; ama uyurken de, uyanıkken de beni durmadan su içmeye zorlayan şiddetli bir ağrı hissediyordum. Bulaşıkhaneye vuran ışık artık griden kızıla dönmüştü. Kızıl benim altüst olmuş hayal gücümé kan rengini çağrıştıryordu.

On dördüncü gün mutfağa gittim, Kızıl Yabanotu'nun yapraklarının duvardaki deliğin tam önünde boy atmış, yarı aydınlığı koyu kırmızı bir loşluğa dönüştürmiş olduğunu görünce çok şaşırdım.

Mutfaktan birbiri ardına tuhaf ama bildik sesler duyduğumda on beşinci günün ilk saatleri idi, kulak verince bir köpeğin koklayıp eşelemesine benzettim. Nitekim mutfağa girince de, bir köpeğin burnunu kıpkırmızı yaprakların örtüğü yarıktan içeri uzatmış olduğunu görerek şaşkına döndüm. Köpek kokumu alınca kesik kesik havladı.

Onu sessizce içeriye çekmeyi başarabilirsem belki öldürüp yiyebilirim diye düşündüm; kaldı ki, hareketlerinin Marshların dikkatini çekmemesi için onu öldürmekte yarar vardı.

“Kuçu kuçu!” diyerek usulca sokulacak oldusam da, birden kafasını delikten geri çekerek gözden kayboldu.

Etrafa kulak verdim –sağır degildim– çukur kesinlikle sessizdi. Kulağıma bir kuşun kanat çırpması gibi bir ses ve boğuk bir gakkama geldi, o kadar.

Uzun bir süre deliğin yakınında uzanıp bekledim, ama deliği örten kızıl otları elimle aralamayı göze alamadım. Birkaç kez köpeğin ta aşağılardaki kumların üzerinde oraya buraya koşuşturmasına benzeyen patıtılar duyдум, kuş sesle-

rine benzeyen sesler de geliyordu, ama o kadar. En sonunda, sessizliğe güvenerek dışarıya baktım.

Bir sürü karganın Marshların içlerini boşalttıkları cesetlerin iskeletleri başında sekerek dövüşlüğü köşe dışında, çukurda tek bir canlı görünümüyordu.

Çevreme bakınca gözlerime inanamadım. Bütün makineler gitmişti. Bir köşedeki boz mavi büyük toz tepeciği, bir başka köşedeki birtakım alüminyum çubuklar ile o kara kuşlar ve öldürülenlerin iskeletleri dışında, kumda açılmış bomboş bir yuvarlak çukurdan başka bir şey yoktu ortalıkta.

Kızıl yabanotlarının arasından kendimi usulca dışarı attım ve moloz yığınının üstünde durdum. Arkamı verdiğim kuzey dışında bütün yönleri görebiliyordum, ortalıkta ne bir Marsh ne de Marshlardan bir iz vardı. Çukur ayaklarımın dibinden dimdik aşağıya iniyordu, ama biraz ileride molozlar yıkıntıının tepesine erişilebilecek bir eğim veriyordu. Kurulma fırsatını yakalamiştım. Titremeye başlamıştım.

Bir süre duraksadıktan sonra ansızın gelen bir kararlılıkla, her şeyi göze alarak ve yüreğim küt küt atarak, onca zamandır gömülü kaldığım tepeciye tırmandım.

Bir kez daha çevreme bakındım. Kuzeyde de tek bir Marsh görünmüyordu.

Sheen banliyösünün bu kesimini gün ışığında son gördüğümde, birbirlerinden çok sayıda gölgeli ağaçlarla ayrılan, kırmızı ve beyaz ferah evlerin sıralandığı bir cadde vardı. Oysa şimdi ortağı sarmalarına karşı koyabilecek tek bir yeryüzü bitkisinin bulunmadığı, dize kadar gelen kaktüsü kızıl bitkilerle kaplı, parçalara olmuş tuğlalardan, balçık ve çakıldan oluşan bir tepeciğin üstündeydim. Yakınımdaki ağaçlar kuruyup kararmıştı, ama biraz ileride bir kızıl bitki ağı hâlâ yaşayan gövdeleri sarmıştı.

Çevredeki evlerin hepsi harap olmuş, ama hiçbiri yanıp kül olmamıştı; pencereleri ve kapıları kırılıp parçalanmış

*H. G. Wells*

olsa da bazı evlerin duvarları ikinci kata kadar ayakta kalmıştı. Tavanları yerle bir olmuş odaları boydan boya Kızıl Yabanotları sarmıştı. Ayaklarımın dibindeki o kocaman çukurda kargalar artıklar için pençe pençeye geliyordu. Bazı başka kuşlar da yıkıntılar arasında sekerek dolanıyordu. Uzakta bir deri bir kemik kalmış bir kedinin bir duvarın üstünde sürünenerek ilerlediğini gördüm, ama insanlardan en küçük bir iz kalmamıştı.

Son günlerde hapsolup kaldığım o evin aksine, ortalık ışıl ışıl, gökyüzü masmaviydi. Boş buldukları her yeri sarmış olan Kızıl Yabanotları tatlı bir rüzgârla usul usul salınıp duruyorlardı. Ve ah! Havadaki o letafet!

## VI

### *On Beş Günde Neler Oldu*

Bir süre güvende olup olmadığını umursamadan tepeciğin üstünde yalpalayıp durdum. Yeni çıktığım o berbat kokulu zifiri izbede ufkum o kadar daralmıştı ki, o andaki güvenliğimizden başka bir şey düşünmemiştüm. Dünyanın başına gelenlerin ayırdına varamamış, karşıma bilinmedik şeylerin bu ürkünç görünümünün çıkabileceğini kestirememiştüm. Yerle bir olmuş bir Sheen görmeyi beklerken, karşıma sanki başka bir gezegenin tüyler ürpertici, tekinsiz görünümü çıkmıştı.

O an insanoğlunun havsalasının almayacağı, ama hükümettiğimiz zavallı hayvancıklara hiç de yabancı gelmeyecek bir duyguya yaşadım. Kendimi, yuvasına geri döndüğünü sanırken birden yuvasını kazıp altını üstüne getiren birtakım adamlarla karşılaşan bir tavşandan farksız hissettim. Beni günlerce bunalttıktan sonra birden kafamda açıklık kazanmaya başlayan bir şeyi sezer gibi oluyor, artık bir efendi değil Marshların boyunduruğu altına girmiş bir hayvan olduğuma inanmaya başlıyor, artık tahtımızdan indirildiğimiz duygusuna kapılıyordum. Artık görünmemeye çalışarak etrafı kollayıp duran, kaçip gizlenen o hayvanlardan bir farkımız kalmamıştı; insanoğlunun korkulu imparatorluğu son bulmuştu.

Ama bu garipliğin farkına varır varmaz o duyguyu içimden attım ve aç biilaç geçen o uzun ve sıkıntılı günlerden sonra açlığını giderme güdüsü ağır bastı. Çukurun karşı tarafında, kızıla bürünmüş bir duvarın ardında, henüz otların sarmadığı küçük bir bahçe görünce aklıma bir fikir geldi ve dizlerime, bazen de boynuma kadar gelen Kızıl Yabanotlarının arasına daldım. Otlar o kadar sıktı ki, orada rathaklı gözlerden uzak kalacağımı düşünmüştüm. Duvarın yüksekliği en az iki metreydi, o yüzden tırmanmaya kalkılığında ayağımı duvarın üstüne atamadığımı gördüm. Bunun üzerine duvar boyunca ilerledim, köşeye geldiğimde oradaki kaya parçası duvarın tepesine çıkış gözüme kestirdiğim bahçeye atlamamı sağladı. Bahçede bulduğum biraz taze soğan, birkaç kuzgunotu kökü, biraz da daha olgunlaşmamış havucu kaptığım gibi yıkık bir duvarın üstünden atlayıp kızıl ve koyu kırmızı ağaçların arasından –koca koca kan damlalarıyla kaplı bir caddeden geçiyordum sanki– Kew'a doğru yola koyuldum; o sırada aklımda daha fazla yiyecek bulmaktan ve çukurun bulunduğu bu ilençli ve tüyler ürpertici bölgeden bir an önce tabana kuvvet kaçıp kurtulmaktan başka bir şey yoktu.

Biraz daha ilerideki çimenlik bir alanda bulduğum mantarları da silip süpürdüktен sonra karşıma daha önce çayırlık olduğu anlaşılan bir yerde bozbulak akan bir dere çıktı. Biraz önce atıştırdıklarım istahımı açmaktan başka bir işe yaramamıştı. Sıcak, kurak bir yazda böyle bir dereyi görünce doğrusu şaşırmıştım, ama sonradan buna yol açanın Kızıl Yabanotu'ndan kaynaklanan tropik canlılık olduğunu anlayacaktım. Olağanüstü bir biçimde gögeren Kızıl Yabanotu suyla karşılaşır karşılaşmaz eşи benzeri görülmemiş bir verimlilik kazanmıştı. Tohumları Wey ve Thames ırmaklarının sularına saçılmış, suyun içinde hızla büyüterek dev boyutlara erişen yaprakları bu iki ırmağı da kısa sürede tikayıp boğmuştu.

Daha sonra gördüğüm gibi, Putney'deki köprü ağ gibi saran bu yabanotlarının arasında nerdeyse kaybolmuştu; Richmond'da da Thames'in suları geniş ve sıç bir akarcaya dönüşerek Hampton ve Twickenham'ın çayırlarına akmıştı. Yabanotları yayılan suları izlemiş, sonunda Thames Vadisi'nin yıkık dökük villaları bir süreliğine benim kıyısında dolanıp durduğum bu kızıl bataklıkta kaybolmuş, böylece Marshlıların neden olduğu perişanlığın büyük bölümü gözlerden gizlenmişti.

Sonunda Kızıl Yabanotu nerdeyse yayıldığı kadar büyük bir hızla göçüp gitti. Belirli bir bakteriden kaynaklandığı sanılan yok edici bir hastalığa kısa sürede yenik düştü. Hemen belirteym ki, tüm yeryüzü bitkileri bakteriyel hastalıklara karşı doğal ayıklanma yoluyla bir direnme gücü edinmişlerdir – şiddetli bir mücadele vermeden asla boyun eğmezler; oysa Kızıl Yabanotu çoktan ölmüş gibi çürüyüverdi. Yaprakları beyazladı, sonra da pörsüyüp kurudu. Dokunur dokunmaz dağılıveriyorlardı; ilk başlarda onların büyümelerini hızlandıran sular son kalıntılarını denize taşıdı...

Bu suyun başına gelir gelmez ilk işim tabii ki susuzluğu mu gidermek oldu. Kıraa gibi su içiktikten sonra gayriihtiyarı birkaç Kızıl Yabanotu yaprağı çığneyecek oldum; ama fazla suluydu, berbat metalik bir tadı vardı. İlkin Kızıl Yabanotları ayaklarına dolansa da suyun kolayca yürüyebileceğim kadar sıç olduğunu fark ettim, ama ırmağa doğru derinleştiğini anlayınca dönüp Mortlake'e yöneldim. Villaların, çitlerin ve sokak lambalarının yıkıntılarına bakarak yolu çıkardım, çok geçmeden bu su taşkınından kurtulmuştum, Roehampton'a doğru giden tepeye vurdum ve Putney Parkı'na çıktım.

Orada garip ve bilmedik manzaranın yerini bildik bir enkaz görünümü almıştı; bazı yerlerde adeta bir tayfunun yol açtığı yıkımın izleri görülmüyordu, elli metre kadar sonra da hemen hiç hasar görmemiş yerlere ulaştım, sanki sahiple-

ri günübirlik bir yere gitmiş ya da içerisinde uyuyorlarmış gibi panjurları sımsıkı çekilmiş, kapıları kapatılmış evlerle karşılaştım. Buralarda Kızıl Yabanotu o kadar gür değildi; yol boyunca uzanan uzun ağaçları da o kızıl sarmaşık sarmaşıtı. Ağaçlardan yiyecek bir şeyler toplamaya kalkıp hiçbir şey bulamayınca sessiz ve sakin görünen birkaç eve girecek oldum, ama hepsi çoktan yağmalanmıştı. Yola devam edemeyecek kadar bitkin düşüğüm, mecsiz kaldığım için günde geri kalan bölümünü bir çalılığa uzanarak geçirdim.

Bütün bu süre boyunca tek bir insan görmemiş gibi Marslıların izine de rastlamadım. Karşıma aç oldukları anlaşılan iki köpek çıktıysa da, onlara doğru hamle edince kícin kícin kaçtılar. Roehampton yakınlarında iki insan iskeleti gördüm –ceset değil iskelet– sıyrıılıp tertemiz edilmişlerdi, yakındaki ormanda ise birkaç kedi ve tavşanın parçalanıp sağa sola dağılmış kemiklerini ve bir koyunun kafatasını buldum. Bunların bazı parçalarını ağızma atıp çiğnemeye kalktıysam da geriye pek bir şey kalmadığını fark ettim.

Güneş battıktan sonra, Isı Işını'nın her nasılsa kullanılmış olduğunu sandığım Putney'ye doğru yola koyuldum. Roehampton'ı geçtikten sonra girdiğim bir bahçede açılığımı bastıracak kadar ham patates buldum. O bahçeden aşağılara bakınca Putney ve ırmak görünmüyordu. Burası alacakaranlıkta yabansı bir ıssızlığa bürünmüştü: Kararmış ağaçlar, kararmış, ıssız yıkıntılar ve tepenin eteklerinde taşmış ırmağın yabanotlarıyla kızla kesmiş suları. Ve o her yere çökmüş sessizlik. Bu her yeri ıssızlaştıran değişikliğin ne kadar çabuk gerçekleştiğini düşünmek yüreğime tarifsiz bir dehset saldı.

Bir süre, insanlığın yeryüzünden silinip gittiğini ve sağ kalan son insan olarak orada bir başıma kaldığımı sandım. Putney Hill'in<sup>61</sup> yukarılarına gelmeden bir iskeletle daha karşılaştım, kolları kopartılmış ve gövdenin birkaç metre ilerisine taşınmıştı. İlerledikçe, benim gibi sürüden ayrılip

### *Dünyalar Savaşı*

kendi başına kalmışların dışında, insanlığın yok edilişinin dünyanın bu kesiminde tamamlanmış olduğuna ilişkin kanim daha da güçleniyordu. Marshılar ülkeyi harabeye çevir dikten sonra herhalde yiyecek aramak için yollarına devam ettiler diye düşünüyordum. Belki şimdı Berlin'i ya da Paris'i yıkıma uğratıyorlardı, belki de kuzeye yönelmişlerdi...



## VII

### *Putney Hill'deki Adam*

O gece Putney Hill'in yukarılarındaki handa kaldım, Leatherhead'e kaçışından bu yana ilk kez bir yatakta uydum. Hana girerken gereksiz yere kapıyı kırışımı da –sonradan ön kapının mandallı olduğunu fark edecektim– yiyecek bulmak için her odayı nasıl bucak bucak aradığımı, artık umutsuzluğa kapılmak üzereyken hizmetçinin kaldığını sandığım bir odada farelerin kemirdiği bir ekmek kabuğuyla iki kutu ananas bulduğumu da uzun uzadiya anlatmayacağım. Belli ki birileri burayı daha önce arayıp taramış, yiyecek namına ne varsa alıp götürmüştü. Ne var ki, daha sonra büfede kimsenin fark etmediği anlaşılan bisküviler ve sandviçler buldum. Sandviçler yenecek durumda değildi, ama bisküviler açlığımı giderdi, kalanları da ceplerime doldurdum. Geceleyin yiyecek peşine düşmüş bir Marslı Londra'nın bu kesimini ayağa kaldırarak geliverir korkusuyla hiç ışık yaktım. Yatmadan önce bir ara üstüme bir tedirginlik geldi, bir o pencereye bir bu pencereye giderek o canavarlardan bir iz var mı diye etrafı kolaçan ettim. Pek uyku tutmadı. Yatakta yatarken bir de baktım kafamın içinde bir sürü düşünce birbirini kovalıyor – rahiple son tartışmamızdan bu yana böyle bir şey yaşadığımı hatırlamıyorum. Aradan ge-

çen bütün o süre boyunca zihnimde belli belirsiz ruh halleri hızla birbirini izlemiş ya da sersemce bir aşırı duyarlılığa kapılmıştım. Ama geceleyin zihnim yediklerimden aldığı güçle olsa gerek yeniden açılmış ve düşünmeye başlamıştım.

Aklıma takılan üç şey vardı: Rahibin öldürülüşü, Marslıların nerede olduğu ve karımın başına neler gelmiş olabileceği. Rahibin öldürülüşünü hatırladığında ne dehşetcə kaplıyordum, ne de pişmanlık duyuyordum; olup bitmiş bir şey olarak görüyor, asla hoş olmamakla birlikte pişmanlık duymayı da hiç gerektirmeyen bir anı olarak hatırlıyordu. Kendimi şimdi nasıl görüyorsam o sırada da öyle görüyordum, birbiri ardına gelen rastlantıların karşı konulmaz bir biçimde adım adım o apansız darbeye sürüklendiği bir yaratık gibi. Kendimi suçlu görmüyordum; ama yine de zihnime çakılıp kalan anısı peşimi bırakmıyordu. Gecenin suskunluğunda, bazen o sessizlik ve karanlıkta Tanrı'yı yakınında hissedersin ya, işte bir tek o zaman o hiddet ve korku anı için kendimi yargılamanın edemiyordum. Onu yanında çömelmiş, susuzluğunumu umursamadan, Weybridge'deki yıkıntılardan yükselen alevler ve dumanları gösterirken bulduğum andan başlayarak yaptığımız konuşmayı bir bir yeniden geçiriyordum aklımdan. Uzlaşıp uyuşamamıştık – kahpe feleğin kurbanı olmuşduk. Bütün bunları öngörebilseydim onu Halliford'da bırakırdım. Ama öngörememiştim; oysa suç öngörmene karşın yapmaktadır. Bunu da bütün bu hikâyeyi yazdığını gibi, nasıl olduysa öyle yazıyorum. Tek bir tanığımız yoktu – bütün bunları gizleyebilirdim de. Ama yazdım işte, okuyucu ne yargıya varırsa varsın.

Yerde yüzükoyun yatan cesedin görüntüsünü zorbela kaçırdan atmıştım ya, artık Marslılar sorununu ve karımın başına neler geldiğini düşünüp taşınmaya koyulabilirdim. İlkîyle ilgili hiçbir şey bilmiyordum; bu konuda aklıma yüzlerce şey gelebilirdi, üstelik aynı durum ne yazık ki karımın

yazgısı için de geçerliydi. Ve o gece birden korkulu bir düşe döndüştü. Bir de baktım, yatağında oturmuş karanlığa dalıp gitmişim. Bir de baktım, keşke Isı Işını karımı ansızın ve acı vermeden yok etmiş olsa diye dua ediyorum. Leatherhead'den döndüğüm geceden beri dua etmemiştim. Dara düştüğüm zamanlar hep öylesine dualara sığınirdım, puta tapanların tilsimli sözler mırıldanmaları gibi dua ederdim; ama bu kez, Tanrı'nın karanlığıyla yüz yüze, gerçekten dua ediyordum, kararlılıkla ve bilerek yakarıyordum. Ah, o tuhaftıklarla dolu gece! Doğrusu, en tuhafı da, şafak söker sökmeye, Tanrı'yla konuştuktan sonra o evden, gizlendiği delikten çıkan bir sıçan gibi –pek de iri olmayan, alt sınıftan bir hayvan gibi, efendilerimizin akıllarına estikçe avlayıp öldüribilecekleri bir yaratık gibi– sürünenek çıkmamdı. Kim bilir, belki onlar da Tanrı'ya inanarak dua ediyorlardı. Hiç kuşku yok ki, şu savaştan hiçbir şey öğrenmediysek, acımayı –boyunduruğumuz altında sürünen o beyinsiz yaratıklara bile acımayı– öğrenmişistik.

Pırıl pırıl, güzel bir sabahı; doğuda altın sarısı küçük bulutlarla bezeli gökyüzü ışılıtlı bir pembeye çalıyordu. Putney Hill'in yukarılarından Wimbledon'a uzanan yolda, savaşın başlamasının ardından pazar gecesi Londra'ya doğru sürüklendiği olmasından gereken panik kasırgasından artakalan yürek burkucu izler göze çarpıyordu. Üstünde "Thomas Lobb, Zerzevatçı, New Malden" yazan iki tekerlekli küçük bir araba görülmüyordu, tekerleklerinden biri paramparça olmuştu, yanında bir de terk edilmiş teneke sandık vardı; bir hasır şapka artık balıklaşmış çamurun içinde ezik büyük duruyor, West Hill'in yukarısında ters dönmuş bir yalağın etrafında kana bulanmış cam parçaları göze çarpıyordu. Ağır aksak hareket ediyordum, ne yapacağımı bilemez bir haldeydim. Karımı orada bulma olasılığının çok zayıf olduğunu bilmeme karşın, aklımdan Leatherhead'e gitmek geçiyordu. Eğer ölüm çabucak tepelerine çökmediyse ku-

zenlerim ve karım kuşkusuz oradan kaçmış olmaliydi; ama oraya gittiğim zaman Surrey halkın nereye kaçtığını öğrenebileceğimi umuyordum. Karımı bulmak istedigimi, onun ve bu dünyanın insanları için yüreğimin kan ağladığını biliyordum, ama onları nasıl bulacağımı hiç bilemiyordum. Ne kadar yapayalnız olduğumun da açıkça ayırdındaydım. Bulunduğum köşeden çıkış, ağaçlık ve çalılıklara sıçınarak, alabildiğine uzanan Wimbledon Parkı'nın kıyısına vardım.

Kopkoyu geniş alan yer yer sarı katırıtnakları ve süpürgeçalılarıyla ağarmıştı; ortalıkta tek bir Kızıl Yabanotu yoktu ve ben açıklığın kenarında çekinerek, ses etmeden dolanırken güneş etrafı ışık yağıdırıp can katarak yükseliyor-du. Ağaçlar arasındaki bataklık bir yerde, işleri başlarından aşkin bir dolu küçük kurbağa gördüm. Durdum, bitmez tükenmez yaşama hırslarını imrenerek izledim. Derken, belki tuhaf ama izleniyormuşum hissine kapılarak birden arkama dönünce, çalıların arasında çömelmiş oturan bir şeyle karşılaştım. Bir an öylece baktım. Ona doğru bir adım attığında yerinden kalkınca o şeyin bir adam olduğu anlaşıldı, elinde kısa bir kılıç vardı. Ağır ağır yaklaştım. Sesini çıkarmadan ve kımıldamadan durmuş, bana bakıyordu.

Yaklaştıkça, onun giysilerinin de benimkiler gibi toza toprağa bulanmış ve kir pas içinde olduğunu fark ettim; aslina bakılırsa, bir kanalın içinde sürükleenmişে benziyordu. Biraz daha yaklaşınca, sırtındaki giysilerde hendeklerin yeşil balığıyla kurumuş çamurun soluk kahverengisi ve parlak kömürsü lekelerin birbirine karışmış olduğunu gördüm. Siyah saçları gözlerine düşmüştü, yüzü kapkara, kir içindeydi, avurtları çökmüştü, o yüzden ilk bakışta tanıymamamıştım onu. Yanağında kırmızı bir kesik vardı.

Aramızda on metre kadar kalmıştı ki, "Dur!" diye bağırdı. Sesi boğuktu. "Nereden geliyorsun?" dedi.

Onu tepeden tırnağa süzerek biraz düşündükten sonra, "Mortlake'ten geliyorum," dedim. "Marshların silindirleri-

nin çevresinde kazdıkları çukura yakın bir yerde enkaz altında kaldım. Neyse ki bir yolunu bulup kurtuldum.”

“Buralarda yiyecek namına bir şey kalmadı,” dedi. “Ben buralıyorum. Bu tepeden ta ırmağa, şu arkada Clapham'a ve parkın kenarına kadar benim memleketim sayılır. Ancak bir kişiye yetecek kadar yiyecek var. Yolun ne tarafa?”

Ağır ağır yanıt verdim.

“Bilmiyorum ki,” dedim. “On üç gündür mü, on dört gündür mü nedir, bir evin yıkıntıları altındaydım. Oluş bitenden haberim yok.”

Bana kuşuya bakarken birden irkildi, bakışı değişti.

“Buralara takılıp kalacak değilim,” dedim. “Galiba Leatherhead'e gideceğim, karımı orada bırakmıştım.”

Parmağını bana doğru uzatarak, “Sen osun,” dedi. “Şu Woking'den gelen adam. Demek Weybridge'de ölmeyeceğini!”

O anda ben de onu tanıdım.

“Sen de bahçeme gelen topçu erisin.”

“Şanslıymışsun!” dedi. “İkimizin de talihi yaver gitmiş! En çok da *senin!*” Elini uzattı, el sıkıştık. “Kanalizasyona daldım,” dedi. “Ama herkesi öldürmediler. Onlar gittikten sonra dışarı çıktım, tarlalardan geçerek Walton'a doğru yola koyuldum. O da ne, topu topu on altı gün oldu, saçların beyazlaşmış.” Birden omzunun üstünden arkasına baktı. “Neyse, kargaymış,” dedi. “Bugünlerde insan kuşlarının gölgesinden bile korkuyor. Burada çok ortalıktayız. Şu çalıların altına sığınalım, orada konuşuruz.”

“Hiç Marsilya rastladın mı?” dedim. “Ben o yıkıntıdan çıktıığımdan beri...”

“Londra'ya doğru gittiler,” dedi. “Orada daha büyük bir kampları var galiba. Gece oldu mu, bütün oralarda, Hampstead'e doğru gökyüzü onların ışıklarıyla donanıyor. Büyük bir şehir gibi, o göz kamaştırıcı ışıltıda bir oraya bir buraya gidip geldiklerini görebiliyorsun. Ama gün ışığında görmiyorsun. Şu yakınlarda görmedim onları...” Parmakları-

la hesapladı. "Beş gün olmuş. Sonra ikisinin Hammersmith'e doğru kocaman bir şey taşıdığını gördüm. Bir gece önce de..." –bir an durduktan sonra sözcüklerin üstüne basarak– "yalnızca ışıklar görünüyor, ama havada giden bir şeydi sanki. Bana kalırsa, bir uçan makine yapmışlar, uçmayı öğreniyorlar."

Artık çalışmaları arasında olduğumuz için ellerim ve dizlerimin üzerinde kalakaldım.

"Uçuyorlar ha!"

"Evet," dedi, "uçuyorlar."

Bir sarmaşığın altına girip oturdum.

"O zaman insanlık hapi yuttu demektir," dedim. "Eğer uçabiliyorlarsa bütün dünyayı istila etmeleri işten bile değil..."

Başıyla onayladı.

"Ederler tabii. Ama... buradaki durumu biraz olsun hafifletir. Hem..." Yüzüme baktı. "*İnsanlığın yolun sonuna gelmiş olmasından* memnun değil misin? Ben memnunum. Dize geldik, yenik düştük."

Dalıp gitmiştim. Belki tuhaf gelebilir, ama ben o söyler söylemez bana da çok açık gelen bu sonuca varmamıştım. Hâlâ belli belirsiz bir umut taşıyordum; aslında bakılırsa, hayatım boyunca iyimser bir ruh hali içinde olmuştu. Topçu eri, bir kez daha, "Yenik düştük," dedi. Onun bu sözlerinde mutlak bir inanmışlık seziliyordu.

"İşimiz bitik," dedi. "Bir tripod kaybettiler – yalnızca bir. Üstelik ayaklarını sağlam bastılar ve dünyanın en büyük gücünü kötürum bırakırlar. Ezip geçtiler bizi. O birinin yok olması da bir rastlantıdan başka bir şey değildi. Üstelik bunlar yalnızca öncüler. Hâlâ geliyorlar. Şu yeşil yıldızlar var ya – onları beş altı gündür görmüş değilim, ama her gece bir yere indiklerinden eminim. Yapabileceğimiz hiçbir şey kalmadı. Mahvolduk! Yenik düştük!"

Bir şey demedim. Oturmuş, önüne bakarak, onun söylemeklerini çürütecek bir düşünce geliştirmeye çalışıyordum, ama boşuna.

“Buna savaş denmez,” dedi topçu eri. “Hiçbir zaman da bir savaş olmadığı zaten; insanlarla karıncalar arasında bir savaş mı olur?”

Birden aklına gözlemevindeki gece geldi.

“Onuncu füzeden sonra başka bir füze ateşlemediler – en azından ilk silindir gelinceye kadar.”

Topçu eri, “Nereden biliyorsun?” deyince anlattım. Biraz düşündükten sonra, “Top arızalanmıştır,” dedi. “Ama arızalansa ne olur ki. Tamir ederler. İşleri biraz geciktirse bile sonucu değiştirmez ki. Tıpkı insanlarla karıncalar gibi. Karıncalar kentlerini kurup hayatlarını yaşarlar, savaş verir, devrim yaparlar, ama insanlar ayakaltından çekilmelerini istemeyegörsünler o saat çekiliverirler ayakaltından. Şimdi biz de onlarla aynı durumdayız – karıncalardan bir farkımız yok. Tek farkımız...”

“Nedir?” dedim.

“Yenilebilir karıncalar olmamız.”

Oturduğumuz yerden birbirimize bakıyordu.

“Bize ne yaparlar dersin?” dedim.

“Ben de bunu düşünüp duruyorum. Weybridge’den sonra güneye giderken düşünüp durdum. Olup biteni gözlerimle gördüm. İnsanların çoğu ciyak ciyak bağıriyor, panıge kapılıyordu. Ama ben ciyak ciyak bağırlmasından pek hoşlanmam. Bir iki kere ölümle yüz yüze geldiğim oldu; süs askeri olduğum söylenenemez, hem önünde sonunda ölecek değil miyiz – ölümse ölüm. Düşünmekten vazgeçmeyein insan her işin üstesinden gelir. Baktım herkes güneye gidiyor. Ben de kendi kendime, ‘O tarafta yiyecek kalmaz,’ deyip geriye döndüm. Hani serçeler insanların ardına düşer ya, ben de Marslıların ardına düştüm.” Elini gözerimince gezdirerek, “Her yerde,” dedi, “yığınla insan açlıktan telef oluyor, nereye kaçacağını bilemiyor, birbirini çiğniyor...”

Nasıl baktığımı görünce çekinerek bir an sustu.

“Parası olan pek çoklarının Fransa’ya gittiğine kalibimi basarım,” dedi. Özür dilesin mi, dilemesin mi, karar veremiyor gibiydi, benimle göz göze gelince devam etti: “Buralarda yiyecek sıkıntısı yok. Dükkanlar konservelerle, şaraplar, içkiler ve madensularıyla dolu; su borularına, suyollarına üşüşen kimse yok. Ha, ne düşündüğümü anlatıyordum sana. Kendi kendime dedim ki: ‘Bunlar akıllı yaratıklar ve belli ki bizi kendilerine yem etmek istiyorlar. İlkın bizi yerle bir edecekler – gemileri, makineleri, topları, şehirleri, bütün bir düzenimizi ve örgütlenmemizi yerle bir edecekler. Hepsı yok olup gidecek. Eğer boyumuz karınca kadar olsaydı canımızı kurtarabilirdik. Ama öyle değil. Duramayacak kadar iriyiz. Bir kere burası kesin. Ha!’”

Başımı sallayarak doğruladım.

“Evet, böyle işte; uzun uzadıya düşündüm. Burası böylesine sonracığımı şu anda kısırlımsız durumdayız. Marslılardan birinin arkalarına bakmadan kaçan bir yiğin insanı yakalaması için yalnızca birkaç kilometre gitmesi kâfi. Wandsworth dolaylarında birini gördüm zaten, evleri paramparça ediyor, sonra da yıkıntıların altını üstüne getiriyordu. Ama bu işi böyle sürdürmeyecekler. Toplarımızın ve gemilerimizin hepsini yok ettikten, demiryollarımızı kırıp parçaladıktan ve şimdi oralarda yapmakta oldukları tamamladıktan sonra bizi sistemli bir biçimde yakalayıp en iyilerimizi seçerek o kafes gibi şeylere doldurmaya başlayacaklar. Kısa bir süre sonra böyle yapmaya başlayacaklar. Yüce Tanrım! Bu daha bir şey değil. Anlamıyor musun?”

“Bu daha bir şey değil mi!” diye bağırdım.

“Evet, daha bir şey değil. Bugüne kadar başımıza ne geldiyse uslu duramamamızdan, onları toplarla ve daha bir sürü ahmaklıkla tedirgin etmemizden geldi. Ve cinnet getirmişcesine, bulunduğumuz yerlerden daha güvenli olmayan yerlere doğru akın akın kaçmaya başlamamızdan. Şimdilik

bizi tedirgin etmek istemiyorlar. İşlerini yoluna koyuyorlar – yanlarında getiremedikleri şeyleri hazır ediyor, arkalarından gelecekler için hazırlık yapıyorlar. Silindirler de büyük olasılıkla buradakilere çarparlar korkusuyla biraz duraklatılmıştır. Biz de körlemesine oraya buraya kaçışacağımıza, ortalığı velveleye vereceğimize ya da onların canına okuyabileceğimizi sanarak bombalara sarılacağımıza, kendimizi bu yeni koşullara uyarlamak zorundayız. Ben böyle görüyorum. Bir insanın kendi soyu için ne istedigine bağlı bir şey değil bu, bunu gerçekler zorunlu kılıyor. Ben de bu ilkeye göre hareket ettim. Kentler, uluslar, uygarlık, ilerleme – her şey bitti artık. O oyun bitti. Yenik düştük.”

“Öyleyse, ugrünunda yaşayacağımız ne kalıyor ki geriye?”

Topçu eri, şöyle bir baktıktan sonra, “Bundan böyle bir milyon yıl kadar o seçkin konserler olmayacak; Kraliyet Sanat Akademisi diye bir şey olmayacak, restoranlardaki o küçük kibar yemekler olmayacak,” dedi. “Eğer derdin gününü gün etmekse, sanırım oyun bitti. Eğer kibarlık düşkünu bir salon adamıysan, bezelyenin bıçakla yenesinden ya da konuşurken ‘h’lerin söylenmemesinden<sup>62</sup> hoşlanmayanlardan-san, unut gitsin. Bunlar bitti artık.”

“Yani sen şimdi...”

“Ben şimdi demek istiyorum ki ben gibi insanlar yaşamayı sürdürüler – soylarının sürmesi ugrün. Bak ne diyecem, yaşamaya fena halde kararlıyım. Bana kalırsa, pek yakında *sen de* içindekileri dışarı vuracaksın. Kökümüz kazınmayacak. Kocaman bir sığır gibi yakalanıp evcilleştirilmeyeceğiz, beslenip semirtilmeyeceğiz de. Üff! O kahverengi tosunları düşünebiliyor musun!”

“Yani şey demek istemiyorsun...”

“Aynen öyle demek istiyorum. Ben yaşamayı sürdürüyorum. Onların ayaklarının altında. Her şeyi tasarladım; her şeyi düşündüm. Biz insanlar yenik düştük. Yeterince bilmiyoruz. Bir şansımız olabilmesi için öğrenmek zorundayız.

Öğrenirken de yaşamak ve bağımsızlığımızı korumak zorundayız. Anladın mı? Yapılması gereken bu.”

Adamın kararlılığı karşısında kafam karışmıştı, ağızım açık bakakalmıştım.

“Yüce Tanrım!” diye haykırdım. “Sen müthiş bir adamdın!” Ve birden eline yapıştım.

“Eh işte!” dedi gözleri parlayarak. “Bu kadarını düşün-düm işte!”

“Devam et,” dedim.

“Diyorum ki, yakalanmak istemeyenler kolları sıvamalı. Ben kolları sıvadım, hazırlanıyorum. Unutma ki, hepimiz ille de yabanıl hayvanlara av olmak için yaratılmış değiliz; böyle bir şey yok. O yüzden izledim seni. Kuşkularım vardı. Bir deri bir kemik kalmışsin. Gördüğün gibi seni tanıyamadım, yıkıntıının altında gömülü kaldığını nereden bileyim. Bunların hiçbiri –su evlerde yaşayan insanlar gibi-leri de, *sürüngen hayatı yaşayan* o așağılık küçük memur takımı da – beş para etmez. Dünyalarından geçmiştirler – ne görkemli bir hayalleri vardır, ne de görkemli bir tutkuları; Tanrım, bu ikisinden de yoksun bir insan gölgesinden korkan bir tabansızdan başka nedir ki? Koşa koşa işlerine gitmekten başka bir şey bilmezler – yüzlercesini görmüşümdür, treni kaçırırlarsa işten atılacakları korkusuyla kahvaltılarını kaptıkları gibi ellerinde abonman biletleriyle o küçük trenlerine yetişmek için önlerine geleni itip kakkarak yel yeperek koşarlar; ne olduğunu anlama zahmetine katlanmadıkları işlerinde çalışıktan sonra bu sefer akşam yemeğine geç kalacakları korkusuyla koşa koşa evlerinin yolunu tutarlar; arka sokaklarda başlarına bir iş gelir korkusuyla yemekten sonra dışarıya adımlarını atmazlar; tabii bir de, onları gerçekten arzuladıkları için değil, hayatları boyunca sürecek o içler acısı koştururlarında kendilerine güvence sağlayacak birazcık paraları olduğu için evli oldukları karılarıyla yatarlar. Başımıza bir kaza gelebilir kor-

kusuyla hayat sigortası yaptıırıp az buçuk da para yatırılar bir yerlere. Eh, pazar günleri de ahiret korkusu biraz. San- ki cehennem tavşan yürekliler için yaratılmıştır! Doğrusu, Marslılar böylelerinin başına konan bir talih kuşu olacak- tır. Güzel, ferah kafesler, semirtici besinler, itinalı üreme, en küçük bir endişeye yer yok. Kırda çayırda boş mideyle bir hafta kadar koşturduktan sonra kendi ayaklarıyla gelip seve seve yakalanacaklar. Çok geçmeden de fazlaıyla hoş- nut kalacaklar. Marslılar onlara özen gösterinceye kadar insanların ne yaptıklarını düşünücekler. Hele bar müda- vimleri, zamparalar ve şarkıcılar – onları gözümün önüne getirebiliyorum, hem de nasıl,” dedi yüzünde ağırbaşlı bir hoşnutlukla. “Aralarında bir sürü düşünce ve din boy atacak. Olup biteni ancak şu son birkaç gündür açık seçik görmeye başlamış olmama karşın, yüzlerce şey gördüm gözlerimle. Pek çokları, şıkollar ve salaklar, her şeyi oluru- na bırakacaktır; pek çokları da her şeyin yanlış gittiğini ve bir şeyler yapmaları gerektiğini düşünerek kaygılanacaktır. Evet, işler ne zaman sarpa sarsa birçok insan, zayıf insanlar bir şeyler yapmaları gerektiğini düşünürler ve bir sürü kar- maşık düşünceye dalarak zayıf düşenler olanca sofulukları ve kibirlilikleriyle hep bir çeşit oturoturduğunyerde dinine yönelirler ve zulme ve takdiri ilahiye boyun eğirler. Büyük olasılıkla sen de karşılaşmışsındır aynı durumla. İnsanın içinde kopan dehşet kasırgasının dışa vuran enerjisi bu. O kafesler mezmurlar, ilahiler ve Tanrı saygısıyla dolup taşa- cak. Pek o kadar saf olmayanlar da kafalarını –neydi o?– şehvaniyete<sup>63</sup> takacaklar.”

Biraz durdu.

“Bu Marslılar büyük olasılıkla bunların bazılarını evcil hayvanlara dönüştürecekler; eğitim birtakım numaralar da öğrebilirler –kim bilir– büyüğünce öldürülmesi gereken ev- cil çocuklar için gözyaşı da dökebilirler. Dahası bazılarını da bizi avlamaları için eğitirler belki.”

“Hayır,” diye bağırdım, “mümkürn değil! Hiçbir insan...”  
“Böyle yalanlara bağlanmak neye yarar ki?” dedi topçu eri.  
“Bu dedığımı seve seve yapacak insanlar var. Yokmuş gibi  
yapmanın âlemi yok!”

Sonunda onun kararlılığı karşısında pes ettim.

“Ya benim peşime düşerlerse. Aman Tanrı! Ya benim  
peşime düşerlerse!” dedikten sonra kara kara düşünmeye  
başladı.

Bütün bu anlattıklarını durup düşündümse de, bu ada-  
min ortaya attığı düşüncelere söylemeyecek bir şey bulamadım.  
İstiladan önceki günlerde olsa hiç kimse benim düşünsel üs-  
tünlüğümü sorgulamazdı –ben felsefe konularında kendini  
kanıtlamış, tanınmış bir yazardım, o ise sıradan bir asker-  
gel gör ki benim pek ayırdına varamadığım bir durumu o  
açık seçik dile getirmiştir.

“Peki, ne yapmayı düşünüyorsun?” dedim hemen. “Na-  
sil bir plan yaptın?”

Bir an duraksadıktan sonra, “Sanırım şöyle,” dedi. “Ne  
yapmamız gerekiyor? İnsanların yaşayıp üreyebilecekleri,  
çocuklarını yeterince güvenli bir ortamda yetiştirebilecekleri  
bir yaşam biçimini bulmak zorundayız. Evet – biraz sabret, ne  
yapılması gerekiği konusunda ne düşündüğümü daha açık  
seçik anlatacağım. Evcilleşenler bütün evcil hayvanlar gibi  
olacaklar; birkaç kuşak sonra irileşip güzelleşeceler, yüzle-  
rinden kan fışkıran beş para etmez aptallara dönüsecekler!  
Yabanilliği seçen bizleri bekleyen tehlike ise, giderek vahşi-  
leşmemiz, yozlaşarak bir çeşit iriyarı, vahşi sıçana dönüşme-  
miz... Senin anlayacağın, yeraltında yaşayacağız diyorum.  
Kanalizasyon şebekesi geçiyor aklımdan. Kanalizasyon şe-  
bekesini bilmeyenlerin aklına kuşkusuz dehetengiz şeyler  
gelebilir; ama şu Londra’nın altında kilometrelerce –yüzler-  
ce kilometre– uzanıp gider ve birkaç gün yağmur yağmaya-  
görsün Londra’nın tek mil kanalizasyon şebekesini pirüpak  
eder. Ana kanallar herkesin yaşayabileceği kadar büyük ve

havadardır. Kaldı ki, kilerler, mahzenler ve depolar da var, oralardan kanallara bağlanan geçitler açılabilir. Ayrıca demiryolu tunelleri ve metro var. Tamam mı! Çaktın mı? Sonra sağlam ve açık görüşlü adamlardan oluşan bir ekip kuracağız. İçeri sızmaya çalışan pislikleri aramıza almayacağız. Nanemollalar gerisingeri dışarı atılacak.”

“Dışarı atılacak derken beni mi kastettin?”

“Canım, tartışma olsun diye söylüyorum.”

“Bunu tartışacak değiliz. Sen devam et.”

“Buyruklara uymayacak olanlardan söz ediyorum. Tabii sağlam ve açık görüşlü kadınlara da ihtiyacımız var – annelere ve öğretmenlere. Üşengeç hanımfendilere de, o lanet bayığın bakışlılara da yer yok. Zayıflar ve aptallarla işimiz olmaz. Yeni bir gerçek yaşam bu, işe yaramazlar, başkalarının sırtından geçenler, başkalarına zeval verenler ölmeli. Evet, ölmeliler. Ölmeye razı olmalılar. Yaşayıp ırkı yozlaştırmaları ne de olsa bir çeşit ihanet sayılmalı. Kaldı ki, mutlu olamazlar. Üstelik ölüm sanıldığı kadar korkunç bir şey değil; ölümü ürkünç kıلان, ondan korkulması. Diyeceğim, bütün o saydığım yerlerde toplanacağız. Bölgemiz Londra olacak. Hatta nöbetleșe gözcülük bile edebilir, Marshılar ortakta görünmediğinde açık havada hoplayıp ziplayabiliriz. Belki kriket bile oynarız. Soyumuzu böyle kurtaracağız. Ne dersin? Olabilir mi? Ama soyu kurtarmak kendi başına bir şey değil. Dedim ya, sıçanlar gibi olmaktan başka bir şey değil. Aslolan, bilgimizi kurtarmak ve ona bir şeyler eklemek. O noktada senin gibiler devreye giriyor. Ve orada da kitaplar, elyazmaları. Ta derinlerde geniş, güvenli yerler oluşturmalı ve edinebildiğimiz kadar kitabı oralara almalıyız; ama kıytırık romanları ve şiir kitaplarını değil, düşün ve bilim kitaplarını. Senin gibiler bu noktada devreye giriyor. British Museum'a<sup>64</sup> gidip bu tür kitapları seçmeliyiz. Özellikle de bilimi ayakta tutnalu – daha fazla bilgi edinmeliyiz. Şu Marshıları gözlemlemeliyiz. Bazılarımız aralarına girip

casusluk yapmalı. İşleri yoluna koyarsak belki ben giderim. Kendimi yakalatırım yani. Asıl önemlisi de, Marslıları rahat bırakmalıyız. Hatta hiçbir şey calmamalıyız onlardan. Karşı karşıya gelecek olursak önlerinden çekileceğiz. Onlara zarar vermek gibi bir niyetimiz olmadığını göremeler. Biliyorum, eyet. Ama onlar akıllı yaratıklar, tüm istediklerini elde ederlerse ve bizim zararsız haşarattan olduğumuzu düşünürlerse bizi avlamaya kalkmazlar.”

Topçu eri bir an durdu, kavruk elini kolumnun üzerine koydu.

“Üstelik öğrenmemiz çok vakit almayabilir de... Bir düşünsene: Marslıların Savaş Makinelerinin dört beş tanesi bir den çalışmaya başlıyor – sağlarından sollarından Isı Işınları ateşleniyor ve içlerinde tek bir Marslı yok. Tek bir Marslı yok içlerinde, insanlar var – o makinelerin nasıl çalıştırılacağını öğrenmiş insanlar. Ben daha hayattayken bile olabilir – o insanlar. O güzelim şeylelerden birinin başına geçtiğini, ortağa Isı Işını saçtığını hayal edebiliyor musun? Denetimi ele geçirdiğini düşünebiliyor musun? Öyle bir cümbüşten sonra sonunda un ufak olmuşsun, ne yazar! Marslıların o güzelim gözleri fal taşı gibi açılır herhalde! Gözünün önüne getirebiliyor musun, birader! Oflaya puflaya, soluk soluğa, o baykuş seslerini çıkararak öteki mekanik aygıtlarına doğru yel yeperek koştuklarını gözünün önüne bir getirsene! İşler çığırından çıkmış. Tam o aygıtlara yetişmeye çalışırlarken *vin diye* tepelerine iniyor Isı Işını, vin, güm, çat çut! Al gözüm seyreyle! Bir bakmışsun, insan kendine gelmiş.”

Topçu erinin pervasız hayal gücü ve bütün bunları anlatırken ses tonuna yansıyan özgüven ve gözü peklik yüregime işledi. Hem insanlığın kaderiyle ilgili öngörülerine, hem de insanın aklını başından alan planının uygulanabilirliğine hiç duraksamadan inanıverdim; benim çabucak etkilenebilen bir sersem olduğumu düşünecek okur bütün bunları oturduğu yerden, kendini tümüyle konuya vererek okuduğunu,

benim ise topçu erini çalıların arasına korku içinde sinmiş, kapıldığım kaygılardan şaşkına dönmuş bir halde dinlediğimi unutmamalı. Sabahın erken saatleri boyunca bu minval üzere konuşuktan sonra çalıların arasından sürünerek çıktıktı, Marslılar var mı yok mu diye gökyüzüne bir göz attıktan sonra bir koşu topçu erinin Putney Hill'deki evde kendine hazırladığı barınağa attık kendimizi. Barınak evin kömürlüğündeydi, ama bir haftalık çalışma sonunda ortaya çıkardığı işi görür görmez –Putney Hill'deki ana kanala ulaşmayı tasarladığı hepi topu on metre uzunluğunda bir oyuktu– hayalleri ile gücü arasında ne kadar büyük bir uçurum olduğunu ilk kez anlar gibi oldum. Böyle bir çukuru ben bir günde kazabilirdim. Yine de, beni o kadar inandırılmıştı ki, bütün bir sabah, öğleyi geçene kadar kazmasına yardım etmekten kendimi alamadım. Çıkardığımız toprağı bulduğumuz bir el arabasıyla taşıyıp mutfaktaki ocağın oraya boşalttıyorduk. Bitişikteki kilerde bulduğumuz konserve kaplumbağa çorbasıyla şarap bizi biraz olsun kendimize getirdi. Tuhaf ama, bu düzenli çalışma, bu yabansı dünyayı verdiği yürek sizisini hafifletmişti. Birlikte çalışırken bir yandan da ortaya koyduğu tasarıyı düşünüp taşınıyordum, çok geçmeden birtakım sakincalar bulmaya, bazı kuşkular duymaya başladım; ama orada bütün bir sabah çalışmaktan da geri kalmadım, yeniden bir amaç edinmiş olmak beni mutlu etmişti. Bir saat kadar çalışmaktan sonra yalnızca lağım kanalına ulaşmaya ne kadar kaldığını değil, kanalı ıskalama olasılıklarını da hesaplamaya çalışıyordum artık. Asıl kafama takılan ise, rögar kapaklarından birinden lağım kanalına inip oradan eve doğru kazmak mümkünken neden bu kadar uzun bir tünel kazmamız gereğiyydi. Üstelik bu ev de bana uygun bir seçim değilmiş, gereksiz uzunlukta bir tünel kazmak zorunda kalyormuşuz gibi geliyordu. Bütün bunları kafamda evirip çeviriyyordum ki, topçu eri kazmayı bırakıp bana döndü.

“Sıkı çalıştık,” deyip küreği yere bıraktı. “Hadi biraz ara verelim,” dedi. “Bence çatıya çıkıp ortalığa bir göz atsak iyi olacak.”

Ben kazmaya devam etmekten yanaydım, o da bir anduraksadıktan sonra yeniden küreğe sarıldı; sonra birden kafama dank etti. Durdum, ben durunca o da durdu.

“Burada olacağına neden Park’ın oralarda dolanıyor-dun?” dedim.

“Biraz hava almaya çıktım da,” dedi. “Geri dönüyordum. Geceler daha güvenli.”

“Peki, ya çalışma?”

“Aman canım, her dakika çalışacak değiliz ya,” der demez onun gerçek yüzünü görüverdim. Kürek elinde duraksadı. “Artık bir göz atmaliyiz ortalığa,” dedi, “buralara gelirlerse kürek seslerini duyabilir, bizi gafil avlayıp tepemize çökebilirler.”

Artık daha fazla diretmedim. Birlikte çatıya çıkıp bir merdivene tırmanarak dışarıya bakındık. Ortalıkta hiçbir Marslı görmeyince dikkatle kiremitlerin üstüne çıktıık, korkuluk duvarını siper aldık.

Bulunduğumuz yerden bakıldığından, Putney'nin büyük bir bölümü çalılıklardan görünmüyordu, ama aşağıda Kızıl Yabanotlarından geçilmeyen ırmağı ve Lambeth'in sularla kaplı, kızılı kesmiş aşağı kesimlerini görebiliyorduk. Kızıl sarmaşık eski sarayın çevresindeki ağaçları sarıp sarmalamıştı, ağaçların kuru ve cılız dallarında sarmaşık öbekleri arasından fırlamış buruş buruş yapraklar göze çarpıyordu. Ne gariptir ki, bu ikisi de dal budak salmak için tümüyle akan sulara bağımliydi. Bizim oralarda ikisi de sağlam kök salamamıştı; defnelerle ortancaların arasından sarışalkımlar, mayısçıekleri, kartopuçıkeleri ve mazilar yükseliyor, gün ışığında yemyeşil parlıyorlardı. Kensington ötelerinde yoğun bir duman yükseliyor, maviye çalan bir pusla birlikte kuzey-deki tepeleri görünmez kılıyordu.

Topçu eri bu sefer de hâlâ Londra'da kalan insanlardan söz açtı.

“Bazı enayiler geçen hafta gecenin birinde elektrik lambalarını fayrap etmişler, Regent Caddesi ile Circus<sup>65</sup> ışıl ışıl ışıldığımış; boyacı küpüne dönmüş, pejmürde kılıkli sarhoşlar kadınları erkekli oraya üzüşmüşler, sabaha kadar ortalığı birbirine katmışlar, dans edip oynamışlar. Bana da oradan gelen bir adam anlattı. Sabaha karşı bir de bakmışlar, Langham'ın oralarda bir Savaş Makinesi dikilmiş onları izliyor. Kim bilir ne kadardır oradaydı. Yolun başından üstlerine yürümuş, kaçamayacak kadar sarhoş ya da korkmuş olanlardan yüz kadarını kaldırıp toplamış.”

İleride böyle bir anı hangi tarih kitabı bu kadar afallatıcı bir parlaklıkla anlatabilir ki!

Oradan, döndü dolaştı, sorularımı yanıtlandırarak o muazzam planlarına geldi yine. Aşka gelmişti. Bir Savaş Makinesi'nin ele geçirilebileceğini o kadar güçlü ve etkili bir biçimde anlatıyordu ki, ona nerdeyse yeniden inanacaktım. Ama onun mızacını artık biraz olsun anlamaya başladığım için, hiçbir şeyi aceleye getirmeden yapmaya özen gösterdiğini sezebiliyordum. Üstelik o koskocaman makineyi ele geçirip savaşacak olanın kendisinden başkası olmadığından kuşkum kalmamıştı.

Bir süre sonra kilere indik. İlkimiz de yeniden kazmaya başlamak için pek istekli değildik, bir şeyler yemeyi önerdiğinde seve seve kabul ettim. Birden iyiden iyiye cömertleşmiştim, yemeğimizi bitirdikten sonra gitti, harika purolar getirdi. Purolarımızı yakınca iyimserliği yeniden şahlandı. Gelişimi büyük bir şans olarak görüyordu.

“Kilerde biraz şampanya var,” dedi.

“Bu Thames kıyılarından gelen Burgonya şarabını<sup>66</sup> içtik mi daha iyi kazarız,” dedim.

“Hayır,” dedi. “Ev sahibi benim bugün. Şampanya! Yüce Tanrım! Ağır bir iş bizi bekliyor! Vakit varken dinlenip

gückümüzü toplayalım. Ellerim nasıl su toplamış, görmüyor musun!"

Dinlenmemiz gerekiği fikrinde dayattı ve yemeğimizi yedikten sonra kâğıt oynamamız için diretti. Bana *euchre*<sup>67</sup> oynamayı öğretti; Londra'yı aramızda bölüştük, ben kuzey kesimini, o güney kesimini aldı ve kilise bölgeleri için oynadık. Bu akı ba ında okurlara tuhaf ve aptalca gelebilir, ama tamamen doğru; daha da şa rtıcısı, bu oyun ve oynadığımız daha ba ka kâğıt oyunları bana son derece ilginç geldi.

 nsan ak  ne kadar tuhaf! T r m z yok olup gitmenin ya da deh et verici bir c k s n e si ne gelmi ,  rk n c bir  l m di inda hi bir  sans m z kalmam , biz ise oturmu  o renkli oyun k g itler nd   sans m z  a riyor,  buy k bir keyifle "joker"lerimizi oynuyoruz.<sup>68</sup> Top u eri daha sonra bana poker oynamayı da öğretti, ardından  uc zorlu satran  oyununda yendim onu. Karan k bast rd g nd  bu oyunlara kendimizi o kadar kapt rm st k ki, her t r l  tehlikeyi g ze almaya karar verdik ve lambay  yakt k.

Ard  ark s  kesilmeyecek gibi gelen bu oyunlardan sonra ak am yeme ine oturduk, top u eri  sampany y  bitirdi. Yemekten sonra purolar m z  yakt k. Art k sabahleyin kar s ma  ikan, t r ne yeniden hayat verecek o dipd ri adam yoktu kar s mda. Ger ci h l  iy m serdi, ama g ri ken bir iy m serlikten  ok du s n l bir iy m serlikti bu. Daldan dala konmakla birlikte ikide bir duraklayarak yaptığı konu mas n  söz  benim sa gl  ma getirerek bitird g ni hatırl yorum. Bir puro yakt m, söz n  etti , Highgate tepeleri boyunca yem ye il  s ld yan  isk kl r  bir g z atm k i st kata  kt m.

 lk ba sta, ba s ba s Londra vadisine bak yordum. Kuzeydeki tepeler karan ga g m lm st ; Kensington dolaylar nd  yükselen alevler k pk z l  siyor, portakal k rm z s  bir yal m g cenin laciverd nde bir yan p bir s n yordu. Londra'n n geri kalan b l m  kapkar nl kt . Biraz sonra, daha yak nlarda, g cenin esint s nde titre en tuhaf bir  sk, soluk

bir menekşe moru işinim fark ettim. Bir süre bunun ne olduğunu anlayamadım, ama çok geçmeden bu soluk işinin Kızıl Yabanotu'ndan saçıldığını anladım. Anlar anlamaz da uykuya yatmış olan merak duygum yeniden uyandı, olup bitenler arasında bağlantı kurmaya başladım. Bulunduğum yerden, batıda çok yükseklerde kırkızıl ve dudurup parıldayan Mars'a baktım, sonra da Hampstead ve Highgate'in karanlığına dalıp gitim.

O gün meydana gelen tuhaf değişiklikleri kafamın içinde evirip çevirerek çatıda çok uzun kaldım. Gece yarısı duasından o ahmakça kâğıt oyunlarına kadarki ruh hallerimi aklımdan geçirdim. Düşüncelerim büyük bir değişikliğe uğramıştı. Elimdeki puroyu birden bir savurganlık olarak görecek fırlatıp attığımı hatırlıyorum. Aklım başına gelmiş, ahmaklığımın farkına varmıştım. Kendimi karıma ve insanlığa ihanet etmiş gibi hissediyorum, vicdan azabı çekiyordum. Bu garip, zapt edilmez hayalperesti içkileri ve oburluğuyla baş başa bırakıp Londra'ya gitmeye karar verdim. Marshların ve insanların ne yaptıklarını en iyi orada öğrenebileceğimi sanıyorum. Ay tam tepeye yükseldiğinde hâlâ çatıdaydım.



## VIII

### *Ölü Londra*

Topçu erinden ayrıldıktan sonra tepeden aşağı vurdum, High Street'in orada köprüden geçerek Lambeth'e vardım. Kızıl Yabanotu artık her yeri sarmış, köprü yolunu nerdeyse kapamıştı, ama yayılmakta olan hastalık yapraklarını daha şimdiden yer yer beyazlaştırmıştı, çok geçmeden de hızla yok edecekti.

Putney Bridge İstasyonu'na uzanan sokağın köşesinde yerde yatan bir adam gördüm. Toz toprak içinde kaldığından baca temizleyicisi gibi kapkara olmuştu, gerçi yaşıyordu ama o kadar sarhostu ki umarsız ve konuşamayacak durumdaydı. Yağdırdığı küfürler ve suratına savurmaya çalışıığı öfkeli yumruklar arasında ondan bir şey öğrenmem mümkün olmadı. Belki de onu bırakmamam gerekirdi, ama o kadar gaddar bakıyordu ki yürüyüp gittim.

Köprüden ileriye uzanan yol kapkara bir toz tabakasıyla kaplıydı, bu toz tabakası Fulham'in oralarda daha da kalınlaşıyordu. Sokakların sessizliği insanın yüreğine korku salıyordu. Oralardaki bir fırında ağızma atacak bir şeyler bulduk; ekşimiş, kaskatı kesilmiş, küf bağlamış da olsalar yenilebilir durumdaydilar. Waltham Green'e yaklaşıkça sokaklardaki toz tabakasının kalktığını fark ettim, yanmakta

olan beyaz sıra evlerin önünden geçtim; yangının sesi bile sessizliğin verdiği ürküntüyü yüreğimden aldı. Brompton'a yaklaşırken sokaklar yeniden suskunluğa büründü.

Oralardaki sokaklarda bir kez daha siyah toz tabakasıyla karşılaştım ve cesetlere rastladım. Fulham Road'da ilerlerken on-on iki ceset gördüm. Günler önce ölmüşüler, o yüzden yanlarından hızla geçip yoluma devam ettim. Üstlerini kaplayan siyah toz tabakası bedenlerini silikleştirmiştir. Birkaçını köpekler didiklemiştir.

Şehrin siyah toz tabakasıyla kaplı olmayan yerlerinde sanki günlerden pazardı; dükkânların kepenkleri indirilmiş, evlerin kapıları ve panjurları sımsıkı kapatılmıştı, ortalıkta bir ıssızlık ve sessizlik hüküm sürüyordu. Bazı yerlerde yağmacıların iş başında oldukları anlaşıliyordu, ama yiyecek satılan mağazalar ve şarap dükkânları dışında hiçbir yere ilişmemişlerdi. Bir kuyumcunun vitrini aşağı indirilmiş, ama hırsız alelacele kaçmak zorunda kalmış olacak ki birkaç altın zincir ve bir saatı kaldırıma düşürmüştü. Onları alma zahmetine girmedim. Biraz ileride ise bir kapı ağızındaki yiğinin içinde üstü başı yırtık pırtık bir kadının yattığını gördüm; dizinin üstüne düşmüş elinde bir bıçak yarası göze çarpıyordu, akan kan soluk kahverengi giysisine bulaşmıştı, kırılmış büyük bir şampanya şişesinden dökülen içki kaldırımda bir gölcük oluşturmuştu. Kadın uyuyor gibi ölüp kalmıştı.

Londra'nın içlerine girdikçe sessizlik daha da içine işliyordu insanın. Ama bu bir ölüm sessizliğinden çok, gergin bir bekleyişin sessizliğiydı. Anakentin kuzeybatı kesimlerini alevlere boğmuş, Ealing ve Kilburn'ü yok etmiş olan o felaket her an bu evleri de vurabilir, dumanların yükseldiği yıkıntılarla dönüştürebilirdi. Londra lanetlenmiş ve ipissiz kalmış bir şehirdi...

Güney Kensington sokaklarında cesetler ve o siyah toz tabakası görünmüyordu. O inlemeyi ilk kez Güney Kensington dolaylarında duydum. Sanki sezdirmeden yaklaşarak

geldi kulağıma. Bir alçalıp bir yükselen bir inilti, "Ulla, ulla, ulla, ulla," diye aralıksız sürüp gidiyordu. Kuzeye uzanan sokaklardan geçtiğim sırada ses daha da yükseldi, ama evler ve yapılar sesi azaltıp keser gibi oldu. Exhibition Road'un aşağılarına doğru ses doruguña yükseldi. Durdum, Kensington Bahçeleri'ne doğru bakarak, uzaklardan bir yerden gelen bu tuhaf iniltinin ne olabileceğini kestirmeye çalıştım. Bu uçsuz bucaksız evler çölü sanki korkusunu ve yalnızlığını yansıtacak bir ses bulmuştı.

O insandışı ses, "Ulla, ulla, ulla, ulla," diye inildiyordu – kocaman ses dalgaları iki yandaki yüksek yapıların arasındaki geniş, güneşli yol boyunca akıp gidiyordu. Şaşkınlık içinde kuzeye, Hyde Park'ın demir kapılarının bulunduğu yana döndüm. Bir ara, Doğa Tarihi Müzesi'ne girip parkı baştan başa görebilmek için kulelerin tepesine tırmanmaya niyetlendim. Ama çabucak saklanma olağası bulabileceğimi düşünerek aşağıda kalmaya karar verdim ve Exhibition Road'dan yukarı vurdum. Yolun iki yanındaki büyük konakların hepsi boş ve sessizdi, ayak seslerim evlerin duvarlarında yankılanıyordu. Yukarılara doğru, park kapısının yakınında tuhaf bir görünümle karşılaştım – devrilmiş bir otobüs ve didik didik edilmiş bir at iskeleti. Bir süre olup biteni çözmeye çalışktan sonra Serpentine<sup>69</sup> üstündeki köprüye doğru ilerledim. O Ses gittikçe yükseliyor, ama kuzeybatıdaki belli belirsiz bir duman dışında parkın kuzeyine düşen evlerin damları üstünde hiçbir şey görünmüyordu.

Regent Parkı dolaylarındaki bölgeden geldiğini sandığım Ses, "Ulla, ulla, ulla, ulla," diye inildiyordu. O içler acısı inleme yüreğime işlemiştir. Yeniden karamsarlığa kapılmıştım. İnilti beni avcunun içine almıştı. Bitkin düşüğümü, yürümekten ayaklarımın şıstiğini fark ettim, yeniden açılmış ve susamıştım.

Öğleyi geçeli çok olmuştu. Bu ölüler kentinde neden bir başıma dolanıp duruyordum? Tüm Londra kara kefenine

sarılmış, kımıltısız yatarken ben neden bir başımaydım? Dayanılmaz bir yalnızlık içindeydim. Aklımdan yıllardır unutmuş olduğum eski dostlar geçiyordu. Gözümün önüne eczanelerdeki zehirler, şarap tacırlarının mahzenlerindeki içkiler geliyor; bildığım kadarıyla kenti benimle paylaşan o iki umarsız sarhoş aklıma düşüyordu...

Marble Arch'tan<sup>70</sup> geçip Oxford Caddesi'ne girdiğimde, orada da o siyah toz tabakası ve cesetlerle karşılaştım, bazı evlerin kilerlerinin izgaralarından hiç de hayra alamet sayılacak kötü bir koku geliyordu. Uzun süredir yürüdüğümden olsa gerek dilim damağım kurumuştu. Bir meyhanenin kapısını zorlayıp bin bir güçlükle içeri girdim, yiyecek bir şeyler buldum. Karnımı doyurduktan sonra üstüme bir ağırlık çöktü, ben de barın arkasındaki küçük salona geçtim, at kılı kumaştan siyah bir sedire uzanıp uyudum.

Uyandığında, insanın yüreğini karartan o inilti hâlâ kulaklarında çınlıyordu: "Ulla, ulla, ulla, ulla." Artık akşam karanlığı inmişti, bardan birkaç bisküviyle bir parça peynir kaptıktan sonra –bir et dolabı da vardı, ama içinde kurtlar kaynağıyordu– özel konutların yer aldığı sessiz meydانlardan –bir tek Portman Meydanı'nın adı kalmış aklımda– geçerek Baker Caddesi'ne doğru öylesine ilerledim ve sonunda Regent Parkı'na vardım. Baker Caddesi'nin başına geldiğimde, günbatımının aydınlığında uzaktaki ağaçların üstünden dev bir Marsının başlığını gördüm, o inilti oradan geliyordu. Korkuya kapılmadım. Ona sıradan bir şeymiş gibi yaklaştım. Bir süre izledikten sonra hiç kıldırmadığını fark ettim. Nedenini hiç anlayamasam da, durduğu yerde inildiyordu.

Ne yapacağımı belirlemeye çalışıyordum. O aralıksız "Ulla, ulla, ulla, ulla" sesi beni allak bullak etmişti. Belki de dehşete kapılamayacak kadar bitkin düşmüştüm. Besbelli, o tek düzeye iniltinin nedenini o kadar merak ediyordum ki korkmak aklıma gelmiyordu. Parktan geri döndüm ve par-

kın etrafından dolaşmak niyetiyle Park Road'a vurdum, sıra evleri siper alarak ilerledim ve iniltileri dinmek bilmeyen o Marslıyı St. John's Wood mahallesinden görebileceğim bir yere geldim. Baker Caddesi'nin birkaç yüz metre ötesinde köpek havlamaları duymamla bir köpeğin ağızında çürümüş kırmızı bir et parçasıyla dosdoğru üstüme geldiğini görmem bir oldu, bir sürü aç sokak köpeği de peşinde. Ağızındaki ete yeni bir talip daha çıkışından korkuyormuşçasına geniş bir eğri çizerek yanından geçip gitti. Havlamalar ıssız yolda uzaklaşadursun, "Ulla, ulla, ulla, ulla" inlemeleri yeniden kulağıma geldi.

St. John's Wood İstasyonu'na giden yolu yarılamıştım ki, hurdahaş olmuş bir İş Makinesi'yle karşılaştım. İlk başta yola yıkılmış bir ev sandım. Bu mekanik Samson'un<sup>71</sup> eğrilip bükülmüş, çarpılmış dokunaçlarıyla kendi enkazının arasında yattığını ancak yıkıntıların üstüne tırmandığım zaman şaşkınlık içinde fark ettim. Ön tarafı parça parça olmuştu. Önünü görmeden bodoslamadan eve tosladığı, yere devrilip paramparça olduğu anlaşılıyordu. Yanılmiyorsam, bu olay, İş Makinesi'nin, içindeki Marslinin denetiminden çıkışması sonucunda meydana gelmişti. Daha iyi görmek için yıkıntıların arasına girmeye çalışımsa da başaramadım, akşam karanlığı artık iyiden iyiye bastırdığı için koltuğuna bulaşmış olan kanları ve Marslinin köpeklerden artakalan kemirilmiş kıkırdaklarını açık seçik görmem mümkün olmadı.

Bütün bu gördüklerimin şaşkınlığı içinde Primrose Tepe-si'ne doğru ilerledim. Uzakta, ağaçların arasından bir Marslı daha gördüm, o da ilki gibi hiç kimildamıyor, Hayvanat Bahçesi'ne uzanan parkta sessizce duruyordu. Paramparça olmuş İş Makinesi'nin çevresindeki yıkıntıların biraz ötesinde yeniden Kızıl Yabanotlarıyla karşılaştım ve Regent Kanalı'nın koyu kırmızı süngersi bir bitki örtüsüyle kaplanmış olduğunu gördüm.

Köprüden geçiyordum ki, "Ulla, ulla, ulla" sesleri birden kesildi. Bıçakla kesilmiş gibi. Sessizlik bir gök gürültüsü gibi geldi.

Akşam karanlığı çevremdeki evleri hem silik ve belirsiz kılıyor, hem de daha da büyük gösteriyordu; parka doğru ağaçlar gittikçe karanlığa gömülüyordu. Kızıl Yabanotu dört bir yanında yıkıntıları sarıp sarmalıyor, loşluğun içinde kıvrılıp bükünerek yükseliyordu. Korku'nun ve Gizem'in Anası gece üstüme üstüme geliyordu. Ama o ses duyulurken, yalnızlık, ıssızlık daha bir dayanılırdı; Londra ondan dolayı hâlâ canlı gibi görünüyordu, çevremdeki yaşam duygusu ayakta kalmamı sağlamıştı. Sonra birden bir şeyler değişmiş, —ne olduğunu bilmediğim— bir şey yitip gitmiş, yerini duyumsanabilen bir suskuluk almıştı. Geriye o iç karartıcı sessizlikten başka bir şey kalmamıştı.

Çevremi saran Londra bir hortlak gibi bana bakıyordu. Beyaz evlerin pencereleri kafataslarının göz çukurlarını andırıyordu. Yüzlerce ecinni sinsi sinsi çevremde dolaşıyormuş sanısına kapılıyordum. Aklım başından gitmişti, pervasızlığımın cezasını dehşete düşerek çekiyordum. Önümde uzanan yol katranla kaplanmış gibi simsiyahti, tam o sırada gözüme yolun ağzında uzanmış yatan eğri büğrü bir karaltı ilişti. Devam etmeyi göze almadım. Gerisingeri dönüp St. John's Wood Yolu'na vurdum ve o dayanılmaz sessizliğin içinden Kilburn'e doğru tabanları açtım. Gece yarısını epeyce geçene kadar Harrow Yolu'ndaki bir faytoncu barınağında<sup>72</sup> geceden ve sessizlikten gizlendim. Ama şafak sökmenden yeniden cesarete geldim ve gökyüzü hâlâ yıldızlıyken bir kez daha Regent Parkı yolunu tuttum. Tam sokaklar arasında kaybolmuştum ki, sabahın ilk saatlerinin yarı aydınlığında ağaçlar arasında uzanıp giden bir caddenin ilerisinde Primrose Tepesi'ne çıkan bayırı gördüm. Tepede, solmaka olan yıldızların altında öbürleri gibi dimdik ve kımıltısız üçüncü bir Marslı yükseliyordu.

Birden çılgınca bir istege kapıldım. Bari öleyim de kurtulayım diyordum. Üstelik kendimi öldürmemeye de gerek kalmayacaktı. Hiç çekinmeden o Dev'in üstüne yürüdüm, ama yaklaşırken ortalık aydınlandı ve kapkara kuşların Marslinin sorgucunun çevresinde dolandığını, tepesine üşüştüğünü gördüm. O saat yüreğim yerinden oynadı ve tabanları kaldırdım.

St. Edmund Sıraevleri'nin bulunduğu caddeyi boydan boya saran Kızıl Yabanotlarının arasından koşarak geçtim (şehrin su şebekesinden Albert Yolu'na doğru taşkıncı akan suların içinde göğsüme kadar bata çıka ilerledim) ve güneş doğmadan çayırlığa çıktım. Tepenin sırtına toprak setler yiğilmiş, tepe kocaman bir müstahkem mevki haline getirilmişti –Marslıların konuşıldığı en son ve en büyük yerdiburası– ve toprak yiğinlarının ardından göge ince bir duman yükseliyordu. Bir köpek ufuk çizgisinin önünden hızla geçip gitti. Aklıma gelen fikir bir anda gerçek dışı olmaktan çıktı, inandırıcılık kazandı. Tepeden yukarıya, kımultısız duran canavara doğru koşarken artık hiç korkmuyordum, kendimden geçmişcesine tir tir titriyordum, o kadar. Marslinin sorgucundan aç kuşların gagalayıp paraladığı ince uzun, pembemsi dilimler sarkıyordu.

Toprak korugana çabucak tırmanıp tepesine çıktım, müstahkem mevkinin içerisinde olduğunu gibi görebiliyordum. Burası sağa sola saçılmış dev boyutlu makineleriyle, koscocaman araç gereç yiğinları ve tuhaf sıgnaklarıyla çok büyük bir yerdii. Sistemlerinin hazırlıksız yakalandığı hastalık yapan, çürüttü bakteriler tarafından kirip geçirilmiş Marslılar –ölüydüler!– bazıları devrilmiş savaş makinelerinin, bazıları artık kaskatı kesilmiş İş Makinelerinin içinde etrafa dağılmış, bazıları da yan yana yere serilmiş, çıplak ve suskun, yatıyorlardı; tıpkı kırılıp dökülmekte olan Kızıl Yabanotları gibi kirip geçirilmişlerdi; insanoğlunun tüm ay-

ğıtlarının boşça çıkışmasından sonra, Tanrı'nın hikmetiyle bu dünyaya salınmış olan en çelimsiz şeyler tarafından kırıp geçirilmişlerdi.

Korku ve yıkım aklımızı köreltmese benim ve birçok insanın öngörebileceği bir şey sonunda gerçek olmuştu. Hastalık saçan bu mikroplar en başlardan beri insanlığa büyük zararlar vermişlerdi – buralarda yaşam başlayalı beri insanoncesi atalarımıza büyük zararlar vermişlerdi. Ama türümüzün geçirdiği doğal ayıklanma sonucunda bir direnme gücü geliştirmiştik; artık hiçbir mikroba savaşmadan yenik düşmüyorduk, birçoğuna karşı da –ölü cisimlerde çürümeye yol açanlara karşı örneğin – canlı bedenlerimiz tümüyle bağışıklık kazanmış durumdaydı. Ama Mars'ta tek bir bakteri bile olmadığı için, bu istilacılar dünyamıza gelir gelmez, yiyp içmeye başlar başlamaz, bizim o mikroskopik müttefiklerimiz onların kuyusunu kazmaya başlamışlardı bile. Daha ben onları izlediğim sıralarda bile Marslılar geri dönülemez biçimde ölüme yazgılı kılınmışlardı, oraya buraya gidip geldikleri sırada bile ölmekte ve çürümekteydiler. Bundan kaçınmaları olanaksızdı. İnsanoğlu, milyonlarca ölü vererek, bu dünyada yaşama hakkını almıştı ve kim gelirse gelsin bu dünyayı ondan alamazdı; Marslılar on kat daha güçlü olsalar da bu dünya insanoğlunun olacaktı. Çünkü insanlar boş yere yaşamadıkları gibi boş yere de ölmüyorlardı.

Elli kadar Marslı açtıkları o koskocaman çukurda sağa sola savrulmuş yatıyordu, her ölüm gibi onlara akıl almaz gelmiş olması gereken bir ölüme boyun eğmişlerdi. Onların bu ölümünü o sırada benim de aklım almamıştı. Tek anladığım, kısa bir süre önce sağ olan ve insanların yüreğine korku salan bu yaratıkların ölmüş olduklarıydı. Bir an, Sinahheriba'nın<sup>73</sup> öldürülmesinin yinelendiğine, Tanrı'nın pişman olduğuna, Ölüm Meleği'nin geceleyin Marslıların canını aldığına inanıyorum geldi.

Öylece durmuş çukura bakarken, bu görkemli son karşısında yüreğimin hafiflediğini duyumsadım; yükselmekte olan güneş bile dört bir yanımı işinlarıyla yanın yerine çevirmiştir. Çukur hâlâ kapkaranalıktı; o güçlü ve karmaşık makineler olanca görkem ve güzellikleriyle, bu dünyaya ait olmayan o dolambaçlı biçimleriyle gölgelerin arasından işığa doğru bir tekinsizlik, belli belirsizlik ve yabansılık içinde yükseliyordu. Aşağılarda, çukurun dibindeki karanlıkta yatan cesetlerin üstünde dalaşan köpeklerin hırlaşmalarını duyabiliyordum. Marslıların çürümeye ve ölmeye başladıkları sırada bizim onlarinkinden yoğun atmosferimizde denedikleri o kocaman uçan makine çukurun karşı kıyısında olanca tuhaflığıyla yamyassı yatıyordu. Ölüm bir günde gelmiş değildi. Tepeden gelen karga seslerini duyunca başımı kaldırıp artık bir daha hiç savaşamayacak olan o dev Savaş Makinesi'ne ve Primrose Tepesi'nin dorوغunda ters dönmüş koltuklara sarkan kırmızı et parçalarına baktım.

Sonra arkama dönüp bayırdan aşağıya baktım; geçen gece tam ölüm yakalarına yaptığı sırada gördüğüm öteki iki Marsının tepesinde şimdi kuşlar dolanıyordu. Sanki iniltilerini duyduğum o Marslı dostlarının ardından ağlıyordu; belki en son o ölmüş ve sesi düzeneğinin gücü tükeninceye kadar dinmemiştir. Artık hiçbir zararı dokunamayacak o parlak metalden tripod kuleler yükselen güneşin parıltısında ışıl ışıl ışılıyordu.

Sonsuz yıkımdan adeta bir mucize eseri kurtulmuş olan Kentlerin Anası çukurun dört bir yöresinde alabildiğine uzanıyordu. Londra'yı yalnızca dumanların sarip sarmaladığı o kasvetli kaftanına bürünmüş olarak görenler, kentin o pırıl pırıl çıplaklığını ve evlerinin suskun issızlığının güzelliğini hayal bile edemezler.

Doğuya bakıldığından, Albert Sıraevleri'nin karaya kesmiş yıkıntılarının üstünde ve kilisenin harabeye dönmüş kulesinin tepesinde güneş tek bir bulutun bile görünmediği

gökyüzünde göz kamaştırıyor, damların uçsuz bucaksız ıssızlığında birkaç cam yüzey ışığı yakalayıp bembeyaz parlıyordu. Bu ışık Chalk Farm İstasyonu'nun oradaki büyük şarap deposuna ve bir zamanlar siyah rayların uzandığı, ama on beş gündür kullanılmaya kullanılmaya artık paslanıkları için kapatılmış olan demiryolu manevra sahasına da vuruyor, buralara gizemli bir güzellik katıyordu.

Kuzey taraflarında, evlerden geçilmeyen Kilburn ve Hampstead'e göğün mavisi vurmuştu; batıda koca kent henüz yarı aydınlintı; güneyde ise Marshların bulunduğu yerin ötesinde Regent Parkı'nın yeşil çimenleri, Albert Hall'un kubbesi, İmparatorluk Enstitüsü<sup>74</sup> ve Brompton Road'daki koca koca konaklar ufacık da olsa açık seçik gözler önüne serilmişti, biraz daha ötede Westminster'in yıkıntıları puslar arasından sıvri sıvri göge yükseliyordu. Çok uzaklarda, göğün mavisinin altında Surrey tepeleri uzanıyor, Crystal Palace'ın<sup>75</sup> kuleleri iki gümüş çubuk gibi parıldıyordu. St. Paul Katedrali'nin<sup>76</sup> gün ışığını henüz almadığı için karanlıkta kalan kubbesinin batı cephesinde derin bir oyuk açıldığını ilk kez görüyordum.

Ve sessizce uzanıp giden bu terk edilmiş evlere, fabrikalarla ve kiliselere bakıp, onca umut ve çabayı, bu insan kalınlığının inşasına adanmış nice ömrü ve bütün bunların tepebine bir anda çöküveren o amansız yıkımı düşündürürken, birden üstümüze çöken gölgenin artık kalkmış olduğunu, insanların yeniden bu sokaklarda gezip dolaşabileceklerinin ve benim bu sevgili koca kentimin bir kez daha canlanıp güçleneceğinin ayırdına varınca o kadar büyük bir heyecana kapıldım ki az kalsın gözyaşlarına boğulacaktım.

Azap son bulmuştı. Hemen o gün sağaltım başlayacaktı. Sağ kalıp da ülkenin dört bir yöresine dağılanlar –bir önderden, kanun ve nizamdan, ağızlarına atacak bir lokma ekmekten yoksun, çobansız bir koyun sürüsü gibi– ve gemiler ve teknelere atlayarak kaçmış olan binlerce insan geri

### *Dünyalar Savaşı*

dönmeye başlayacaktı; hayatın gün günden güçlenen nabızı bomboş kalmış sokaklarda yeniden atacak, gürül gürül issız meydanlara akacaktı. Yıkım ne kadar büyük olursa olsun o yıkımcı belasını bulmuştu ya. Bütün o iç karartıcı yıkıntılar, tepede güneşin aydınlattığı çimenlere hüzünlü hüzünlü bakan evlerin kapkara karkasları pek yakında onları yeniden bayındır kilanların çekici sesleriyle yankılanacak, malaların tıkırılılarıyla çınlayacaktı. Bunları düşünür düşünmez ellerimi göye kaldırıp Tanrı'ya şükrettim. Bir yıla kalmaz, diye düşündüm – bir yıla kalmaz...

O anda karşı konulmaz bir duyguya kapılarak kendimi düşündüm, karım ve nice dir yitirdiğimiz o eski umut dolu hayatımız, sevecen yardımseverliğimiz düştü aklıma.



## IX

### *Yıkıntı*

Şimdi hikâyemin en tuhaf yerine geliyoruz. Ama kim bilir, belki de o kadar tuhaf değildir. O gün Primrose Tepe'sinin doruğunda gözyaşları içinde Tanrı'ya şükredişime kadar yaptığım her şeyi açık seçik, soğukkanlılıkla ve olanca canlılığıyla hatırlıyorum. Ama daha sonrasını unutmuşum...

Sonraki üç gün neler oldu, hiç bilmiyorum. O zamandan bu yana, Marshların yenilgiye uğradığını ilk keşfedenin ben olmadığını, benim gibi kendini oradan oraya atan pek çok kişinin bunu daha bir gece önce keşfetmiş olduğunu öğrenecektim. Bunlardan biri –ilkî– ben faytoncu barınağına sığınmışken St. Martin's-le-Grand'e gitmiş, her nasılsa Paris'e telgraf çekmenin bir yolunu bulmuştu. Böylece bu sevindirici haber dünyanın dört bir yanına yıldırım hızıyla ulaşmıştı; yüzlerce kent, ürkünç kaygılar içinde bekleyedururken bir den haberi alarak çığına dönmüştü; ben çukurun ağzında dikilip dururken, Dublin'dekiler, Edinburgh'dakiler, Manchester'dakiler, Birmingham'dakiler haberi duymuşlardı. Anlatılanlara bakılırsa, sevinç gözyaşları döken insanlar işlerini güçlerini bırakıp çığlıklar atarak birbirlerine sarılıyor, Crewe kadar yakın yerlerden bile trenlere doluşup Londra'ya akın ediyorlardı. İki haftadır susan kilise çanları haberi alır almaz

tekmil İngiltere'yi çinlatmaya başlamıştı. Avurdu avurduna geçmiş, saçı sakalına karışmış adamlar bisikletlerine atlamlılar, ülkenin bütün sokaklarını arşınlayarak, kadidi olmuş, umarsızca bakakalmış insanlara bu umulmadık kurtuluşu muştuluyorlardı. Hele o yiyecekler! Manş Denizi'nden, İrlanda Denizi'nden, Atlas Okyanusu'ndan yardımımıza koşanlar misir, ekmek ve et yağıdırıyorlardı. O günlerde dünyanın bütün gemileri Londra'ya doğru gidiyordu sanki. Ama ben bunların hiçbirini hatırlamıyorum. Kendimi koyvermiştim – mecnun gibiydim. Bir de baktım, bir evde sevecen insanlar çevremi almış; meğer beni üçüncü gün St. John's Wood sokaklarında ağlaya ağlaya, çığınca bağıra çağırı dolanırken bulmuşlar. Dediklerine bakılırsa, beni bulduklarından beri, "Sağ Kalan Son Adam, Hurra! Sağ Kalan Son Adam" diye abuk sabuk bir terane tutturmuşum. Onlara duyduğum gönül borcunu dile getirmeyi çok istesem de adlarını burada veremeyeceğim bu insanlar, kendi sorunları yetmiyormuş gibi bir de benimle uğraşmak zorunda kalmışlar, beni evlerinde barındırmışlar, dahası beni benden korumuşlardı. Öyle anlaşılıyor ki, kendimde olmadığım o günlerde, başından geçenlerle ilgili bir şeyler kapmışlardı ağızmdan.

Kafamı yeniden topladığında, Leatherhead'in uğradiği yıkımla ilgili öğrendiklerinden çok nazikçe söz açmışlardı bana. Benim o evde mahpus kalışmdan iki gün sonra Leatherhead bir Marsh tarafından tek bir canlı kalmamacasına yok edilmişti. Anlaşılan, Marsh Leatherhead'i durup dururken, tipki küçük bir çocuğun sırf gücünü göstermek için bir karınca yuvasını dağıtması gibi yeryüzünden silivermişti.

Ben yalnız bir adamdım ve bana karşı çok nazik davranışlılardı. Yalnız ve üzgün bir adamdım ve bana katlanımlırdı. Kendime geldikten sonra yanlarında dört gün kaldım. Orada kaldığım süre boyunca, bana son derece mutlu ve parlak gelen geçmişimdeki sıradan hayatmdan geriye ne

kaldığına bir bakmak için belli belirsiz de olsa karşı koyamadığım bir istek duyuyordum. İstirabımın tadını çıkarmaya çalıştığım umutsuz bir istekten başka bir şey değildi bu. Beni bundan caydırırmak, bu maraziliği üstümden atmam için ellerinden geleni yaptılar. Ama sonunda bu dürtüye artık direnemedim ve bir gün geri doneceğime bütün içtenliğimle söz verdikten sonra bu dört günlük dostlarımdan itiraf edeyim ki gözyaşlarına boğularak ayrıldım ve kendimi yeniden kısa bir süre öncesine kadar kapkaranalık, yabansı ve ipissiz olan sokaklara attım.

Sokaklar daha şimdiden geri dönmemekte olan insanlardan geçilmiyordu, kimi yerlerde dükkânlar açılmıştı bile, suları akan bir çeşmeye bile rastladım.

Ben Woking'deki küçük eve doğru o efkârlı hac yolculuğuna çıktığım sırada, ortalığın bana muziplik edercesine nasıl işıldadığını, sokakların ne kadar işlek, çevremdeki dünyanın ne kadar canlı ve hayat dolu olduğunu hatırlıyorum. Her yerin insan kaynadığını, insanların bin bir çeşit işe dalıp gittiklerini görüp de halkın büyük bir bölümünün öldürülmüş olduğuna inanmak olanaksız gibiydi. Ama çok geçmeden karşılaştığım insanların tenlerinin sapsarı, saçlarının darmadağın, gözlerinin pörtlemiş olduğunu, nerdeyse her iki kişiden birinin hâlâ pejmürde kıyafetler içinde olduğunu fark edecektim. Bütün yüzlerde iki ifade okunuyordu – ya sevinçten uçan, coşkun bir bakış ya da somurtuk bir kararlılık. Yüzlerdeki ifadeleri bir yana bırakırsak, Londra bir berduşlar şehri gibiydi. Kilise görevlileri herkese Fransız Hükümeti'nin gönderdiği ekmekleri dağıtıyorlardı. Sokaklarda dolaşan atların derileri kemiklerine yapışmıştı. Sokak başlarını beyaz yaka kartları takmış, bitkinlikten ayakta zor duran özel polis memurları tutmuştu. Wellington Caddesi'ne gelene kadar Marshların yol açtıkları hasara pek rastlamadım, ama oraya vardığımda Kızıl Yabanotu'nun Waterloo Köprüsü'nün ayaklarına tırmadığını gördüm.

Köprübaşında işe, yaşadığımız o tuhaf günlerde sık rastlanan bir gariplikle karşılaştım: Bir Kızıl Yabanotu çalılığının önünde uçmasın diye bir sopayla tutturulmuş bir kâğıt parçası azametle dalgalandıyordu. Yeniden yayına geçen ilk gazetenin –*Daily Mail*– duvar ilanıyordu bu. Cebimde bulduğum kararmış bir şilini verip bir gazete aldım. Büyük bölümü boş olan gazeteyi belli ki tek başına hazırlayan mürettebat o ilanın kaba saba kalibini arka sayfaya basarak işin keyfini çıkarmıştı. Gazeteye aldığı yazınlarda ise duygusallık ve coşku ağır basıyordu; haber işleyışı henüz eski düzenine kavuşmamıştı. Okuduklarından tek öğrendiğim, Marshların düzenekleri üstünde bir hafta boyunca yapılan araştırmaların şaşırtıcı sonuçlar verdiğiydi. Bu arada, makalede, o sıralar hiç inanmadığım bir şey, "Uçmanın Sırrı"nın keşfedildiği inandırıcı sözlerle anlatılıyordu. Waterloo'da insanları evlere ücretsiz taşıyan trenler bekliyordu. İlk başlardaki insan akını artık son bulmuştu. Trende pek az yolcu vardı, üstelik ben de laf olsun diye sohbete girecek havada değildim. Bir kompartıman buldum, kollarımı kavuşturup oturdum, gün ışığıyla aydınlanan yıkıntıların hızla gelip geçtiği pencereden içim sıkılarak dışarıyı izlemeye koyuldum. Tren istasyondan çıktıktan sonra iğreti yerleştirilmiş rayların üzerinde sarsıldı, demiryolunun iki yanında simsiyah yıkıntılara dönmiş evler uzanıyordu. İki gün süren fırtına ve yağmura karşın, Clapham Kavşağı'na doğru Londra Kara Duman'ın tozlarına boğulmuş, umacıya dönmüşti, Clapham Kavşağı'nda ise demiryolu hattının yine bozulduğu anlaşıldı; yüzlerce işsiz memur ve tezgâhtar demiryolu işçileriyle birlikte çalışıyordu, bizi hemen başka bir trene aktardılar.

Ondan sonra demiryolu hattı boyunca ortalık ruh karratıcı bir görünüme bürünyor, insana yabancı geliyordu; özellikle de Wimbledon iyiden iyiye kötülemiştir. Yanmamış çam ormanlarına bakılırsa, Walton hat boyundaki en az zarar görmüş yer gibiydi. Wandle, Mole, küçük nehirlerin hepsi kasaptaki etle lahana turşusu arası bir şeye benzeyen bir Kızıl

Yabanotu yiğiniyla kaplanmıştı. Ne ki, Surrey çam ormanları kızıl sarmaşığın ortalığı saramayacağı kadar kuruydu. Wimbledon'ın ötesinde, hattın gözerimindeki bazı fidanlık alanlarda altıncı silindirin çevresini almış toprak yiğinları görünyordu. Toprak yiğinlarının çevresine birileri toplanmıştı, ortasında ise birkaç istihkâm eri çalışıyordu. Yukarısında bir Birleşik Krallık bayrağı azametle dalgalandı, seher yelinde sevinçle kanat çırpıyordu. Fidanlık alanlar yabanotunun koyu kırmızısına bürünmüştü, kurşuni mavi geniş bir alana yer yer insanın gözünü rahatsız eden eflatun gölgeler vuruyordu. İnsan, bakışlarını, ön taraflardaki karaya çalan bozuktur ve kopkoyu kırmızılardan doğudaki tepelerin mavili yeşilli yumuşaklığına çevirince geniş bir nefes alıyordu.

Woking İstasyonu'nun Londra tarafındaki demiryolu hattı hâlâ onarımdaydı, o yüzden Byfleet İstasyonu'nda indim, Maybury yoluna vurdum, topçu eriyle birlikte süvarilerle konuştugumuz yerden geçtim, o fırtınada Marsıyla karşılaşduğum yere vardım. Orada, sîrf merakumdan yana sapınca, birbirine dolanmış kızıl sarmaşıkların arasında devrilip parçalı olmuş at arabasıyla atın apak olmuş kemikleri çıktı karşıma. Bir süre durup o kalıntılara baktım...

Sonra geri dönüp yer yer boynuma kadar gelen Kızıl Yabanotlarını aralayarak çam ormanından geçince Spotted Dog'un sahibinin çoktan gömülümiş olduğunu gördüm; College Arms'in önünden geçerek evimin oraya geldim. Bir kulübenin açık kapısının önünde duran bir adam bana adımla seslenerek selam verdi.

Bir an umutlanarak evime baktımsa da tüm umudum kırılıverdi. Kapı kırılarak açılmıştı, ben yaklaşırken yavaş yavaş aralanıp duruyordu.

Birden hızla çarpıp kapandı. Çalışma odamın perdeleri topçu eriyle birlikte gün doğumunu izlediğimiz pencerede uçuşuyordu. O günden beri pencereyi kapatın olmamıştı. Ezilmiş çalılar nerdeyse dört hafta önce bıraktığım gibiydi. Kapıda tökezleyerek hole girdim, evde kimsenin olmadığı

anlaşılıyordu. Fırtınadan iliklerime kadar ısladığım o yıkım gecesi çöküp oturduğum merdiven halısı buruş buruş olmuş ve solmuştu. Merdivenlerden yukarı çıkarken bıraktığımız çamurlu ayak izleri hâlâ duruyordu.

Ayak izlerini izleyerek çalışma odama girince, silindirin açıldığı akşamüstü yanında bıraktığım yazımın, üstündeki alçıtaşı kâğıt ağırlıkla birlikte hâlâ çalışma masamda durduğunu gördüm. Bir süre, durduğum yerden yarı kalmış görüşlerime göz attım. Uyarlaşma sürecindeki ilerlemeler sonucunda Ahlaksal Düşünceler'de meydana gelebilecek gelişmeler üstüne bir makaleydi; son cümle tam da bir tahmin yürüttüğüm sırada yarı kalmıştı: "İki yüzyıla kalmaz," diye yazmıştım, "şunu bekleyebiliriz..." Cümle orada kesilivermişti. Daha bir ay olmamıştı, o sabah kafamı bir türlü toplayamadığımı, gazeteci çocuktan *Daily Chronicle*'ımı almak için yazıyı bıraktığımı hatırladım. Çocuk bahçe kapısına geldiğinde aşağıya indiğimi, o tuhaf "Mars'tan gelen adamlar" haberini ondan öğrendiğimi hatırladım.

Alt kata inip yemek odasına girdim. Çoktan bozulmuş koyun eti ve küflenmiş ekmekle devrilmiş bir bira şişesi topçu eriyle bıraktığımız gibi duruyordu. Evin ıssızdı. Nicedir beslediğim o belli belirsiz umudun ne kadar aptalca olduğunu şimdi fark ediyordum. Sonra birden çok garip bir şey oldu. "Faydası yok," dedi bir ses. "Ev boş. Son on gündür buraya kimse uğramadı. Burada durup kendine eziyet etme. Senden başka kurtulan olmadı."

Afallamıştım. Yoksa yüksek sesle mi düşünüyordum? Döndüm, arkamdaki fransızpenceresi<sup>77</sup> açıktı.

Ve orada, şaşkınlık ve korkudan kalakalmışken, kuzenimle karımı gördüm karşısında, onlar da benim kadar şaşkınlık ve korku içindeydiler – karım bembeyaz kesilmiş, ağlayamıyordu bile. Hafif bir çığlık attı.

"Geldim," dedi. "Biliyordum... biliyordum..."

Elini boğazına götürdü – olduğu yerde sallandı. Öne doğru bir adım atıp onu kucakladım.<sup>78</sup>

# X

## Sonsöz

Şimdi hikâyemi sonlandırırken, hâlâ çözülmeyi bekleyen onca tartışmalı sorunun irdelenmesine katkıda bulunmakta ne kadar yetersiz kaldığını görünce hayıflanmadan edemiyorum. Hiç kuşku yok ki, pek çok eleştiri alacağım. Benim uzmanlık alanım kuramsal felsefe. Karşılaştırmalı fizyoloji alanındaki bilgim ise birkaç kitapla sınırlı, ama bana öyle geliyor ki Carver'ın Marshların neden çabucak öldükleri konusunda ileri sürdüğü fikirlerin nerdeyse kanıtlanmış bir sonuç olarak kabullenilmesi mümkün. Nitekim hikâyemi de, baştan sona, böyle olduğunu kabullenerek anlattım.

Her ne ise, savaştan sonra incelenen bütün Marshların bedenlerinde yeryüzünde bilinen türler dışında bir bakteriye rastlanmadı. Ölülerinin hiçbirini gömmemiş olmaları ve girişikleri o gözü kara kıyım da çürümeye süreci konusunda hiçbir şey bilmediklerini gösteriyor. Yine de bu olası görünmekle birlikte kesinlikle kanıtlanmış bir sonuç değil.

Marshların ölümcül bir etkiyle kullandıkları Kara Duman'ın bileşimi ve Isı İşini'nın üreteci de hâlâ bir muamma. Ealing ve Güney Kensington laboratuvarlarında meydana gelen ürkünç facialar araştırmacıları Isı İşini konusunda daha fazla araştırma yapmaktan caydırılmış bulunuyor. Kara

tozun spektrum analizi, su götürmez bir biçimde, yeşildeki üç ışıklı çizgiyle bilinmeyen bir elementin var olduğunu gösteriyor; bu element, olasıdır ki, argon gazıyla bileşerek, kandaki bir bileşen üstünde anında ölümcül bir etki uyandıran bir bileşik oluşturuyor. Ne var ki, böylesi kanıtlanmamış yorumlar, bu hikâyeden seslendiği okurları pek ilgilendirmeyecektir. Shepperton'ın yerle bir edilmesinden sonra Thames nehrinden akıp giden o kahverengi köpükler o sırada incelelmemişti, şimdilerde de öyle bir köpük yok zaten.

O sıralar oralarda kol gezen köpeklerin böyle bir incelemeyi mümkün kıldığı ölçüde Marslılar üzerindeki anatomi incelemelerden daha önce söz etmiştim. Ama Doğa Tarihi Müzesi'ndeki ilaçlı kavanozlarda saklanan olağanüstü ve kusursuz sayılabilen örnek ve o örnekten yapılan sayısız çizimi bilmeyen yoktur; Marslıların fizyolojisi ve yapısına ilişkin bundan öte bir ilgi tümden bilimin alanına girmektedir.

Daha da önemli ve herkesin merak ettiği bir konu ise Marslılardan yeni bir saldırısı gelip gelmeyeceğidir. Sorunun bu yanına biraz olsun ilgi gösterilmediği kanisındayım. Mars gezegeni şu anda kavuşum<sup>79</sup> konumunda, ama karşıkonuma<sup>80</sup> her gelişimde ben kendi payıma yeniden bir maceraya kalkışacaklarını bekliyorum. Ne olursa olsun, biz hazırlıklı olmalıyız. Bana öyle geliyor ki, atışların yapıldığı topun konumu belirlenmeli, gezegenin bu yöresinde sürekli tetikte olunmalı ve bir sonraki saldırısı beklenmeli.

Öyle bir saldırısı olduğunda, silindir Marslıların dışarıya çıkabilecekleri kadar soğumadan dinamitlerle ya da topçu ateşiyle yok edilebilir ya da Marslılar silindirin kapağı açılır açılmaz top atışıyla gebertilebilir. Bana sorarsanız, ilk baskınlarının başarısızlığa uğramasıyla çok büyük bir üstünlüğü yitirmiş bulunuyorlar. Olsadır ki, onlar da durumu böyle görüyorlardır.

Lessing, Marslıların Venüs gezegenine inmeyi gerçekten başardıklarını varsayıracak yetkin gerekçeler geliştirmiştir.

Bundan yedi ay önce Venüs ve Mars güneşle aynı hızadaydılardı; başka bir deyişle, Mars Venüs'ten bakan bir gözlemcinin görüş açısına göre karşıkonumdaydı. Sonradan, iç gezege nin aydınlichkeit olmayan yarısında ışılıtlı ve kıvrımlı garip bir iz belirmiş, hemen hemen aynı anda da Mars'ı çevreleyen tekerin bir fotoğrafında benzer kıvrımlılıkta koyuca bir iz belirlenmişti. Bunlar arasındaki şaşırtıcı benzerliği değerlendirebilmek için bu görünüşlerin çizimlerini görmek gereklidir.

Ne olursa olsun, yeni bir istila daha beklesek de beklemesek de, insanlığın geleceğine ilişkin görüşlerimiz bu olayların ışığında büyük ölçüde değiştirilip düzeltilmelidir. Bu gezegeni İnsan için korunaklı ve sonsuza dek güvenli bir yer olarak göremeyeceğimizi artık anlamış bulunuyoruz; uzaydan ansızın üstümüze gelebilecek görünmez iyilik ya da kötülükleri hiçbir zaman kestiremeyez. Daha evrensel bir gözle bakıldığından, Mars'tan gelen bu istilanın insanlığa önünde sonunda yarar sağladığı da söylenebilir; bizi çöküşün en bereketli kaynağı olan ve rehavete sürükleyen geleceğe aşırı güveni içimizden atmamızı sağlamıştır, beşeri bilimlere olağanüstü katkılarda bulunmuştur ve insanlığın ortak refahı kavramını büyük ölçüde geliştirmiştir. Marshılar uzayın uçsuz bucaksızlığında bu öncülerinin başlarına geleni izlemiş, bundan ders çıkarmış ve Venüs gezegeninde daha güvenli bir yerleşim alanı bulmuş olabilirler. Öyleyse bile, Mars'ın çeperinin bıkıp usanmadan dikkatle incelenmesi konusunda daha uzun yıllar en küçük bir gevşeme olmayacağı ve gökten düşen göktaşları, göğümüzden geçen kuyruklu yıldızlar ister istemez tek mil insanoğullarının yüreğine korku salacaktır.

Bu yaşananlardan sonra insanoğlunun ufkunun genişlediğini söylemek pek de abartı sayılmaz. Marshıların silindirinin yeryüzüne inmesinden önce, uzayın tek mil derinliklerinde küçük yerküremizin ufacık yüzeyi dışında yaşam olmadığı kanısı ağır basıyordu. Oysa şimdi daha ilerisini görebiliyoruz. Eğer Marshılar Venüs'e erişebiliyorlarsa, bunu

insanların yapamayacağını düşünmemiz için bir neden yok; kaldı ki, güneşin ağır ağır soğuması dünyamızdaki yaşamı önünde sonunda olanaksız kıldığında, burada başlamış olan yaşam zinciri gezegenimizin dışına da uzanabilir ve kardeş gezegenimizi savunmasız yakalayabilir. Orayı fethetmeli miyiz?

Güneş sisteminin bu küçük tohum yatağından yıldızlarla kaplı uzayın cansız sonsuzluğuna doğru yavaş yavaş yayılan yaşamın düşünü kurarken gözümün önünde bulanık ama harikulade bir hayal beliriyor. Ama çok uzak bir hayal. Kaldı ki, Marslıların uğradığı yıkım geçcidir, yalnızca bir ertelemedir. Kim bilir, gelecek belki de bize değil, onlara nasip olacaktır.

Bütün bu süre içinde yaşadığım gerilim ve tehlikelerin bende bitmez tükenmez bir kuşku ve güvensizlik duygusu yarattığını itiraf etmeliyim. Şimdi çalışma odamda oturmuş, lambanınlığında yazarken, birden kendine gelmekte olan aşağılardaki vadinin yeniden titrek alevlere boğulduğunu görüyor ve içinde bulunduğu evin bomboş ve ipissiz olduğunu duyumsuyorum. Byfleet Road'a çıkyorum; yanı başımdan araçlar geçiyor, bir at arabasında bir kasap çırığı, bir araba dolusu yolcu, bisikletli bir işçi, okula giden çocukların geçip giderlerken birden belirsizleşip hayal oluyorlar ve ben topçu eriyle birlikte yeniden o gergin, iç karartıcı sessizliğin içinde aceleye ilerliyorum. Sonra bir gece, kara tozun sessiz sokakları kararttığını, o kara toz tabakasının üstünü örttügü çarpık çırpuk cesetler görüyorum; üstleri başları yırtık pırtık, köpek isırıkları içinde yerlerinden kalkıp üstüme yürüyorlar. Anlaşılmaz sesler çıkarıyor, daha da yabanillaşıyor, sararıp soluyor, çırınlaşıyor, en sonunda kuduruk acuzelere dönüyorlar ve ben gecenin karanlığında içim titreyerek, perişan bir halde uyanıyorum.

Londra'ya gidiyorum ve karınca yuvası gibi kaynayan Fleet Caddesi'yle Strand'deki insan yiğinlarını görünce,

### *Dünyalar Savaşı*

onların aslında geçmişin hortlakları oldukları, daha önce sessiz ve yıkık dökük gördüğüm sokaklara korku salarak dolaştıkları geçiyor aklımdan, ölü bir kentte bir aşağı bir yukarı dolanan hayaletler bunlar, elektroşokla diriltilmiş cesetlerdeki yalancı yaşamlar. Bu son bölümü yazmadan bir gün önce yaptığım gibi Primrose Tepesi'ne tırmanıp pus ve dumanların belirsizliğinde o yarı karanlık ve hüzünlü evler denizinin uzaklarda basık göğün altında gözden kayboluşuna bakakalmak, tepedeki çiçek tarhlarının arasında gezinen insanlara, Marslıların hâlâ yerinde duran aygıtlarını izlemeye gelenlere bakakalmak, oyun oynayan çocukların şamatalarına kulak vermek ve bütün bunları o son büyük günün şafagasında suskuluga gömülmüşken çok yakından, olanca berraklııyla, açık seçik görmüş olduğum zamanı hatırlamak ne kadar tuhaf.

Ama en tuhafı da karımın elini yeniden tutmak ve benim onu, onun da beni ölmüş saydığını düşünmek.



- 1 Avustralya'nın güneydoğu açısından Tasmania adasında yaşamış, Avustralya ırkından bir Yerli halk olan Tasmanlar, 19. yüzyıl başında Tasmania'ya yerleşen Avrupalılar tarafından tümüyle yok edildiler. Avrupalılar Tasmanların av alanlarını ele geçirdiler, besin kaynaklarını tükettiler, kadınlarına saldırdılar, erkeklerini öldürdüler. Toplumsal örgütlenmeleri ve geleneksel yaşam biçimleri yıkılan, yabancıların taşıdığı hastalıklara ve onların "uygarlaşturma" girişimlerine dayanamayan Tasmanlar kısa sürede öldüler. Tasman halkın Tasmania'daki son üyesi Truganini 1876'da öldü. Güney Avustralya'daki Kanguru adasında yaşamakta olan bir başka Tasman kadını da 1888'e kadar yaşadı.
- 2 İtalyan astronom Giovanni Virginio Schiaparelli (1835-1910), Mars üzerinde doğrusal izler gözlemleyerek, bu gezegende canlı yaşamın bulunabileceği yolunda uzun süren bir tartışma yarattı. 1877'de Mars üzerinde gözlemlendiği ilginç izleri *canali* olarak adlandırdı. Sözcüğün İngilizcye "yank" yerine yanlış biçimde "kanal" olarak çevrilmesi, bir anda bu "kanallar"ın uygar yaratıklarca açılmış olabileceği yolunda spekulasyonlara yol açtı.
- 3 Güneş'le bir dış gezegenin, Güneş'le Ay'ın Yer'e göre bakışık olduğu konum.
- 4 Fransız astronom Henri Joseph Anastase Perrotin (1845-1904), 1884'te Nice Gözlemevi'nin direktörlüğüne getirildi ve öldüğü güne kadar bu görevde kaldı. Mars üzerinde gözlemlerde bulundu ve Venüs gezegeninin dönme süresini belirlemeye çalıştı. Altı asteroit keşfetti. Sonradan Mars'taki bir kratere onun adı verildi.
- 5 Bir gökcisinin teker biçiminde gördüğümüz yüzeyi; cismin gökyüzü üzerindeki izdüşümü.
- 6 Dönemin haftalık bilim dergisi.
- 7 Wells, burada, "Nice'li Javelle" yerine "Cava'lı Lavelle" diyerek bir sözcük oyunu yapıyor. Nice Gözlemevi'nde Henri Perrotin'in yardımcısı olarak görev yapmış olan Fransız astronom Stéphane Javelle (1864-1917), 1894'te Mars üzerinde yaptığı gözlemede, kızıl gezegende tuhaf bir ışık gördüğünü ileri sürmüştü. Wells'in kullandığı "Cava'lı Lavelle" adı, aslında "Javelle" ile "Cava"nın bileşiminden oluşuyor. O sıralar Cava adası, Krakatoa yanardağının 1883'teki püskürmesiyle tanınıyordu. Tarihteki en büyük yanardağ patlamalarından biri sayılan bu püskürme sonunda kül yüklü bulutlar yaklaşık 10 kilometrelük bir yüksekliğe ulaşmış, patlama 160 kilometre uzaktaki Batavia'dan (bugün Cakarta) duyulmuştu.
- 8 Tayfölçer. Bir ışık kaynağının tayfini veren ve bu tayıfı küçük bir teleskopla gösterebilen aygit.
- 9 Ogilvy, ilk kez Wells'in 1897'de yayımlanan "The Star" ("Yıldız") adlı öyküsünün başında ortaya çıkan hayali bir astronomdur. Wells, Ogilvy'yi, bir yıl sonra *Dünyalar Savaşı* adlı romanında yeniden ortaya çıkarır.
- 10 Ogilvy'nin gözlemevinin bulunduğu Woking'in birkaç kilometre kuzey-batısındaki iki küçük kasaba. Marshların ilk fişeği anlatıcının evinin de bulunduğu Woking'in yakınına düşecek.

- 11 Zodyak olarak da bilinir. Gökküresinde, tutulum dairesinin geçtiği ve üzerinde on iki burcun eşit aralıklarla dağıldığı kuşak. Koç, Boğa, İkizler vb. takumyıldızları.
- 12 Zenit olarak da bilinir. Düşey doğrultunun gökküreyi deldiği iki nokta- dan ufku üstünde olanı. Yer'deki bir gözlemeçinin tam başının üstüne rastlayan bu noktanın 180° karşıtı, gözlemeçinin tam ayaklarının altına rastlayan ayakucu noktasıdır.
- 13 'Yer'in atmosferine girince sürtünmeden dolayı akkor durumuna gelen ve ardından bir ışık çizgisi bırakarak geçen göktaşı.
- 14 Ogilvy gibi hayali bir astronom.
- 15 Bristol'da yaşayan amatör bir astronom olan William Frederick Denning (1848-1931), bilimsel eğitim görmemiş olmasına karşın, kuyruklu yıldızlar ve göktaşları konusunda çok başarılı çalışmalar yapmış, bu alandaki gözlemleriley bir çok ödül kazanmıştır.
- 16 Büyük Britanya'daki.
- 17 Woking yakınındaki bir pazar kasabası olan Chobham'a giden yol.
- 18 Kraliyet Astronomu, Kraliyet Greenwich Gözlemevi'nin direktöryüdü.
- 19 Yunan mitolojisindaki korkunç dişi yaratıklar. Erken klasik dönemde yılan saçı birer dişi olarak betimlenirlerdi. Gorgo'lardan Medusa'nın başında ona bakan herkesi taşa çevireme gücü vardı.
- 20 *Kitabı Mukaddes'e* gönderme. "Ve cehennem kuyusunu açtı, ve kuyudan büyük bir külhan dumanı gibi duman çıktı; ve kuyunun dumanından güneş ve hava karardı." (Vahiy 9:2), *Kitabı Mukaddes: Eski ve Yeni Ahit*, Kitab-ı Mukaddes Şirketi.)
- 21 Bir zamanlar Mauritius adasında yaşayan, soyu tükenmiş, uçamayan kuş. İlk kez 1507'de Portekizli denizciler tarafından görülen bu kuşlar, insanların ve evcil hayvanların çevre adalarla yerleşmesinden sonra zamanla yok olmuştur.
- 22 Britanya tren istasyonlarında gazete, kitap ve dergi satışının tüm haklarını bugüne kadar elinde tutan kiosk zincirinin sahibi W. H. Smith'e gönderme.
- 23 ABD asıllı İngiliz mucit Hiram Stevens Maxim'in (1840-1916) adını taşıyan makineli tüfek. Maxim, 1884'te, boş kovanların dışarı atılması ve yeni mermiin yatağı sürülmüşinde namlunun geri tepmesinden yararlanan ilk tam otomatik makineli tüfeği geliştirmiştir. Birkaç yıl içinde bütün ordularda Maxim makineli tüfekleri ya da bunun uyarlanmış tipleri kullanılmaya başlamıştır.
- 24 Londra'da, Downing Caddesi yakınındaki Athi Muhafizler'in tören alanında bulunan Britanya Savaş Bakanlığı kastediliyor.
- 25 *Kutsal Kitap'ta* İsa tilmizlerine, "Ardından gelin, sizleri insan tutan balıkçılar yapacağım," der. (Matta 4:19) İstihkâmcılardan biri, "Ahtapotlar," dedikten sonra, "Demek insan tutan balıkçılar değil de, balık tutan insanlar bu sefer!" diye espri yapıyor.
- 26 1884-1899 yılları arasında Britanya Hindistan'ından gelen seçkin Hintli öğretim üyelerinin de ders verdiği bir Doğu dilleri ve incelemeleri okulu.
- 27 Oriental College'da okuyan Müslüman öğrencilerin ibadet etmeleri için yapılmış olan cami.
- 28 O sıralar Woking'de bulunan bir meyhane. Uzun yillardır yok.
- 29 İngiltere'nin orta kesimindeki Staffordshire ili 17. yüzyıldan beri üretilen

seramikleriyle ünlüdür. Staffordshire’ın kuzeyinde yer alan ve “çomlek atölyeleri” anlamına gelen The Potteries bölgesi, buradaki seramik eşya ve çanak çömleklerin en yoğun üretildiği yöredir. Wells, “Potteries’in geceleyin görünüşü” derken çomlek finnlarının alevlerini çağrıştırarak çevredekî cehennemi görünümü vurguluyor.

- 30 “Yeryüzünün dört bir yanından gelerek kutsalların ordugâhını ve sevilen kenti kuşattılar. Ama gökten ateş yağıdı, onları yakıp yok etti.” (*Kutsal Kitap, Yeni Antlaşma, Vahiy* (20:9), *Kitab-ı Mukaddes Şirketi*)
- 31 Üç ayaklı bir sehpâ üstüne kurulan temel arazi ölçüm aleti. Daha 16. yüzyılda İngiliz matematikçi Leonard Digges’ın teodolit kullandığı bilinmektedir.
- 32 “Ayna telgrafı” da denen helyograf, güneş ışığının bir ayna tarafından yansıtılıp sinyaller gönderilmesi yöntemiyle kullanılır. İşinler aynanın durmadan döndürülmesi ya da oynatılmasıyla ya da ışığın bir kapak tarafından kesilmesiyle oluşturulur. Helyograflarda genellikle Mors alfabesi kullanılır. Helyograflar Britanya ve Avustralya ordularında 1960'lara kadar kullanılmıştır.
- 33 Wells, Shepperton Kilisesi’nin kare biçimli tepesinin yerini “sivri uçlu bir kule”的n aldığı belirtirken, bunun onu yok eden Marslı tripod tarafından yapıldığını söylemek istiyor.
- 34 Aralarındaki boşluklardan mavi göğün görülebildiği, az çok düzenli dalgalar halinde sıralanmış, makerelin, yani uskumru balığının sırtına benzer görüntü sergileyen bulutlarla kaplı gökyüzü.
- 35 Eski Ahit’in Tekvin Kitabı’nda sözü edilen günahkâr kentler. İsrail’de, Lüt Gölü’nün güneydoğusundaki el-Lisan yarımadasının güneyindeki siğ suların altında kaldıkları tahmin edilmektedir. Tekvin’de, işledikleri günahlarından ötürü gökten yağan “küükürt ve ateşle” yok edildiği anlatılan (19:24) bu iki kentin, İsrail’deki Şeria ırmağından Doğu Afrika’da Zambezi ırmağına uzanan Büyük Rift vadisinde İÖ yaklaşık 1900’de meydana gelen bir depremle yok olduğu sanılmaktadır. Jean Giraudoux, Nikos Kazancakis, Yakup Kadri Karaosmanoğlu gibi yazarlar yapıtlarında Kitabı Mukaddes’teki bu efsaneyle kendi çığları arasında koşutluk kurmuşlardır.
- 36 *Kitabı Mukaddes, Yeni Ahit, Vahiy* (19:3). “Haleluya! Onun dumanı sonsuzlara dek tütecek.” Burada “Onun” denilirken, Babil’in ya da Roma’nın “büyük fahişesi” kastediliyor.
- 37 *Kitabı Mukaddes, Yeni Ahit, Vahiy* (6:16-17). “Dağlara, kayalara, ‘Üzerimize düşün!’ dediler. Tahtta oturanın yüzünden ve Kuzu’nun gazabından saklayın bizi! Çünkü onların gazabının büyük günü geldi. Buna kim dayanabilir?”
- 38 *Referee* (Hakem), adından da anlaşılacağı gibi, spora odaklanan ve mizahi bir anlatımı benimseyen haftalık bir Londra dergisiydi.
- 39 “Londra’nın akciğerleri” ile kentteki duman kirliliğinden kaçip sığınılacak ağaçlık parklar kastediliyor. Örneğin, Richmond Parkı Londra’nın en büyük parkı, Kew Bahçeleri de güneybatı Londra’da büyük bir botanik bahçesidir. Anna burada, yetkililerin Marshların ilerleyişini engellermeye çalışırlar, Güneybatı Demiryolu boyunca uzanan açık alanlara da gönderme yapılıyor.
- 40 Derby, İngilizlerin en önemli klasik at yarışlarından biridir. İlk kez 1780’de düzenlenen yarış, adını Derby 12. Kontu Edward Stanley’den alır. Yarışa

ancak üç yaşından küçük tay ve kısraklar katılıbilir. Derby, her yıl haziran ayının ilk çarşamba günü Epsom Downs'da (Surrey) yaklaşık 2.400 metrelik bir parkurda koşulur.

- 41 Geceleri görülen, bir saniye ya da biraz daha fazla süren, güzel görüntüülü, ışıklı geniş çarşaf benzeri şimşek.
- 42 Napoléon'un 1812'deki Rusya seferi sırasında, Borodino Çarpışması'nın ardından zorunlu olarak boşaltılan Moskova Fransız kuvvetlerince işgal edilmiş, ancak Rusların çıkardığı ileri sürülen yanın Napoléon'un amcasına ulaşmasını engellemiştir. Moskova'ya girildiğinde önceden planlandığı üzere kentin her yanında yangınlar başlamış, üç gün kadar süren yangında kent harabeye dönmüş, Fransız ordusu barınak ve yiyecek sıkıntısıyla karşı karşıya kalmıştı. Çevredeki köyler de Rus ordusunca denetim altına alınmıştır. Rusya'nın korkunç soğukunun da bastırmasıyla birlikte Fransız ordusu geri çekilmek zorunda kalmıştı.
- 43 Karbondioksit gazının sudaki erimiş hali.
- 44 Londra'nın bir ilçesi olan St. Pancras'ın kilise bölgesi 1900 yılına kadar bir yönetim kuruluna bağlı kalmıştır.
- 45 Kraliyet Donanması'na bağlı hayali bir zırhlı torpido hücumbotu.
- 46 İngiltere'nin doğu kıyısında, Essex sahilinde Kuzey Denizi'ne uzanan dağlık bir burun ya da yarımadadır.
- 47 Belçika'nın kuzeybatısında, Kuzey Denizi kıyısında bir kent. Belçika'nın en büyük balıkçılık limanı.
- 48 Marshların gaz bombası yağıdaran uçakları.
- 49 Pazar gazetelerinin tablo almaya gücü yetmeyen okurlar için verdiği sanat yapımı röprodüksyonları ya da tarihsel sahneler.
- 50 İş Makineleri'nin bir tür robot olduğu ve bilimkurgu edebiyatında ilk kez H. G. Wells'in *Dünyalar Savaşı* adlı romanında ortaya çıktıği söylenebilir. "Robot" sözcüğü ise, Çek yazar Karel Čapek'in (1890-1938) 1920'de yayımlanıp 1921'de sahnelenen *R.U.R.* adlı oyununda kullandığı "roba-ta" (iş kölesi) teriminden kaynaklanmıştır. Bu oyunda insanlar kendilerine benzeyen ama çok daha yetkin ve şaşmaz bir makine yaparlar. Zamanla makine insana egemen olur ve insanlık varlığını tehdit eden makinelerden son anda kurtulmayı başarır. Oyundaki makinelerin adı olan "robot" sözcüğü bugün bütün dillere girmiştir. Günüümüz bilimkurgu jargonunda bu anlamda "android" terimi kullanılmaktadır. Čapek'in *R.U.R.* adlı oyunu 1927'de Türkçeye *Âlemşümül Sun'i Adamlar Fabrikası* adıyla çevrilmiş, 1929'da *Yapma Adamlar* adıyla Darülbeyde oynamıştır.
- 51 Wells, burada, Warwick Goble'in *Dünyalar Savaşı*'nın 1897'deki tefrika basımı için yaptığı kaba saba çizimlere gönderme yapıyor. Wells, romanının sonraki basımlarından biri için Hollandalı ressam, grafik tasarımcı ve illüstratör Johan Briedé'nin (1885-1980) çizimlerini yeğlemiştir. Briedé, Wells'in *Görünmez Adam* adlı romanını da resimlemiştir.
- 52 Anlatıcı burada savaştan sonra Marshların bedenleri üstünde yapılan otopsilerden söz ediyor.
- 53 Tulumlular, Tunicata ya da Gömlekliler, dünyanın tüm denizlerinde bir yüzeyle tutunmuş ya da öbür planktonlar gibi büyük ölçüde akıntılarla bağlı olarak yaşayan küçük deniz canlıları altfilumudur. Tulumluların çoğu erdişidir; koloni halinde yaşayan türler eşeysız olarak da ürer. Eşeysız üreme

tomurcuklanma yoluyla gerçekleşir. Ana birey üstünde gelişen bu tomurcuklar daha sonra koparak yeni bireyleri oluşturur. Bazı serbest yaşayan gruplarda eşyeli ve eşeysız üreme evrelerinin birbirini izlediği karmaşık döl değişimi olayına rastlanır.

- 54 1868-1920 yılları arasında Londra'da yayımlanan haftalık bir dergi.
- 55 İngiltere'de 1841'de yayılanmaya başlayan resimli mizah dergisi. Yergiye dayanan mizah anlayışı, karikatürleri ve çizgi romanlarıyla ün kazanmıştır. Adını ünlü kukla karakteri Punch'tan almıştır.
- 56 Wells, burada, *Pall Mall Budget* dergisinin 1893 Kasım'ında çıkan bir sayısında yayımlanan "The Man of the Year Million" ("Bir Milyon Yılının İnsanı") adlı kısa öyküsüne ve bu öykünün *Punch* dergisinde çıkan yergisi'ne gönderme yapıyor. Böylece kendini romanın anlatıcısından ayırmıştır.
- 57 Philips adı da, romanın kimi yerlerinde rastladığımız uyduruk adlardan biri. Anlatıcının ünlü adlardan söz edip kendine paye çıkarma ve kendini bilmış gibi gösterme alışkanlığı burada da görülmektedir.
- 58 Havacılık alanındaki öncü çalışmalarıyla tanınan Alman mucit Otto Lilienthal (1848-1896), Lichtenfelde yakınlarındaki yapay bir tepeden, kendisinin tasarımladığı tek ve çift kanatlı planörlerle iki binden fazla uçuş gerçekleştirmiştir. Planörünün, Almanya'da Rhinow yakınlarında bulunan Stölin'de yere çakılması sonucu ölmüştü.
- 59 "Uzun zamandır ses çıkarmadım, / Sustum, kendimi tuttum. / Ama şimdî feryat edeceğim doğuran kadın gibi, / Nefesim tutulacak, kesik kesik soluyaçağım." *Kutsal Kitap*, Yeşaya (42:14), Kitab-ı Mukaddes Şirketi.
- 60 Aegeaon diye de bilinen Briareus, Yunan mitoloğyasında, Uranos ile Gaia'nın 100'er kollu, 50'şer kafalı üç oğlundan biridir. Efsaneye göre, Briareus ve kardeşleri tanrılar tanrı Zeus'a Titanlarla mücadelede yardım ederler. Bir başka efsanede, Briareus'un Olympos'taki Zeus'a düşman saldırganlardan biri olduğu ve yenik düşüp öldürüldükten sonra Etna Dağı'nın altına gömüldüğü anlatılır. Yine bir başka efsane, Briareus'u, deniz tanrıları Poseidon'un düşmanı ve savaş gemilerinin yaratıcısı olan bir deniz devi kimliğiyle betimler.
- 61 Putney Hill, bir tepe değil, Londra'nın güneybatısında yer alan Putney mahallesindeki tepelik bir yoluñ adıdır. O yüzden, "Putney Tepesi" diye çevirmedim, "Putney Hill" olarak bıraktım.
- 62 Konuşurken "h" sesinin düşürülmesi ya da telaffuz edilmemesi. İngilizcenin pek çok lehçesinde ve başka bazı dillerde de rastlanır. İngiltere'nin birçok bölgesinde yaygın olmasına karşın, özensizce konuşmanın ya da cahillik ve kültürsüzlüğün bir belirtisi olarak görülür. Örneklerine Charles Dickens'in romanlarındaki ve Robert Louis Stevenson'in *Defne Adası* adlı romanındaki bazı karakterlerin konuşmalarında sıkça rastlanır.
- 63 Hıristiyanlık ve başka bazı dinlerdeki "Cennet'tecinsellik" konusuna alaycı bir yorum.
- 64 1753'te kurulan British Museum, temelde arkeoloji ve etnografya koleksiyonlarını barındırmakta, çok sayıda elyazması ve benzeri malzeme içermektedir. Elgin Mermerleri olarak bilinen Atina'daki Pantheon'dan gelen parçaların, Halikarnassos Mausoleion'una ve Ephesos Artemis Tapınağı'na ait heykellerin, Mısır hiyeroglif yazısının okunmasına yardımcı olan Rosetta Taşı'nın, Kalah (bugün Nümrud) ve Ninive'den gelen anıtsal

Asur saray ve tapınak kabartmalarının, Mezopotamya uygarlığının merkezi Ur'dan gelen altın ve gümüş işlerinin, Roma yakunlarında bulunan ve Portland Vazosu olarak anılan 1. yüzyıla ait kamayö cam kabın ve Ming dönemi Çin seramiklerinin yer aldığı British Museum, uygarlık tarihinin benzersiz yapıtlarını barındıran bir müze olmasının yanı sıra Britanya İmparatorluğu'nun tarih boyunca çeşitli ülkelere yağınladığı yapıtların sergilendiği bir mekân özelliği de taşımaktadır. 1973'te müzenin kütüphanesinde bulunan kitapların başka bazı eserlerle birleştirilmesiyle, Büyük Britanya'nın ulusal kütüphanesi British Library oluşturulmuştur. Kütüphane 25 milyondan fazla kitap, yüz binlerce dergi, elyazması, mikrofilm ve sayısallaştırılmış metin vardır.

- 65 The Circus, Londra'nın Batı Yakası'nda bir yol kavşağının ve kamusal alanıdır. 1819'da, Regent Caddesi'ni kentin belki de en işlek caddesi olan Piccadilly'ye bağlamak amacıyla yolların kesiştiği bir meydan olarak düzenlenmiştir. Seçkin restoranlar ve eğlence mekânlarının göbeğinde bir buluşma yeridir.
- 66 13. yüzyılda Thames Nehri kıyıları ve dolayları aşevleriyle doluydu. Buralarda et yemekleri yapılır, ama şarap satılmazdı. Ama 14. yüzyıldan başlayarak buralarda şarap tacirlerinin kârlı işlerine uygun mahzenleri ve kilerleri olan evler yapıldı ve Burgonya, Portekiz, Bordeaux ve daha başka yerlerden gelen şaraplar satılmaya başladı.
- 67 Kuzey Amerika kökenli bir kâğıt oyunu. İki ya da dört oyuncuya ve 32'lük bir desteyle oynanır. Kazanmak için 5 elden en az 3'ünü almak gereklidir. Fransa'daki *écarté* adlı oyuna benzetilebilecek olan *euchre* 19. yüzyılda ABD'de yaygınlaşmıştır. Jokerin ilk kez yer aldığı kâğıt oyunu olduğu söylenir.
- 68 Kâğıt oyunlarında oyun kâğıdı destesinin yanı sıra her zaman yer almada iki joker bulunur. Joker kâğıdının üstünde saray soytaşının resmi vardır. Nitelikim İngilizcede "joker", "soytaş" anlamına da gelir. O yüzden, yazar burada "joker'i çift anlamlı kullanıyor olabilir.
- 69 Serpentine Nehri diye de bilinen Serpentine, aslında 1730'da Hyde Park içinde oluşturulmuş 16 hektarlık bir yapay göldür. İlk başlarda Westbourne ve Tyburn nehirlerinden beslenen Serpentine'a 1830'larda Thames ırmağından su basılmıştır; günümüzde ise Hyde Park içindeki üç sondaj kuyusundan su basılmaktadır. Adını yılankavi biçiminden alan ve bir dinlenme alanı olarak定制miş olan Serpentine'da tekneler gezileri, yüzme ve kürek yarışları da yapılmaktadır.
- 70 Marble Arch, 19. yüzyılda yapılmış ünlü zafer takıdır. Beyaz mermer kaplama cephesi olan bu yapı 1827'de John Nash tarafından tasarlanmıştır. O sular Buckingham Sarayı'nın ana avlusuna buradan geçerek giriliyordu.
- 71 İsrailoğullarının, efsanevi gücüyle tanınan savaşçı kahramanı Samson olağanüstü güçlündür; bir aslanı elleriyle parçalar, Gazze kentinin kapılarını söker. Serüvenleri Eski Ahit'in Hakimler Kitabı'nda anlatılır.
- 72 Londra'da 1875'ten başlayarak 1914'e kadar 61 faytoncu barınağı yapılmıştı. Bu barınaklar fayton sürücülerine sıcak yemek ve alkolsüz içki sağlıyordu.
- 73 Sanherib diye de bilinen Asur Kralı Sinahheriba, İÖ 705 ile İÖ 681 arasında hüküm sürdü. Ninive'yi başkent edinerek gelişmesine önemli kat-

kılarda bulundu. Tahta çıktıktan sonra burada Şanina-la-işu (Eşsiz) adını taşıyan görkemli bir saray yaptırdı. Özellikle Babil'e karşı yürüttüğü askeri seferlerle tanınır. Ama Akad kenti Ninive'yi bayındırlaştırmasıyla, kente su getirmek için 50 kilometre uzunluğunda bir kanal açtırmasıyla da ünlüdür. Ülkesinin en güçlü krallarından biri olarak kabul edilen Sinahheriba döneminde Basra Körfezi'nden Mısır'a kadar uzanan topraklar Asur egemenliği altına girmiştir. İÖ 681 yılında en büyük oğlu tarafından öldürülüğü söylenir. Öldürülmesi, sürekli yağmaladığı Babil kentinde "ilahi adalet" olarak karşılanmıştır. Sinahheriba'nın öldürülmesi Kitabı Mukaddes'te Eski Ahit'in İlkinci Krallar Kitabı'nda da (19:35-37) anlatılır: "O gece Rab'bin meleği gidip Asur ordugâhında yüz seksen beş bin kişiyi öldürdü. Ertesi sabah uyananlar salt cesetlerle karşılaştılar. Bunun üzerine Asur Kralı Sanherib ordugâhını bırakıp çekildi. Ninive'ye döndü ve orada kaldı. Bir gün ilahi Nisrok'un tapınağında tapınurken, oğullarından Adrammelek'le Şäreser, onu kılıçla öldürüp Ararat ülkesine kaçtılar. Yerine oğlu Esarhaddon kral oldu." (*Kutsal Kitap, Kitab-ı Mukaddes Şirketi, 2009*)

- 74 İmparatorluk Enstitüsü, 1887'de Londra'da, Britanya İmparatorluğu uluslarıyla ticareti özendirmek ve bağları güçlendirmek amacıyla kurulmuştur.
- 75 1851'de Londra'da düzenlenen 1. Dünya Sergisi'ni barındırmak için demir konstrüksiyon ve camdan yapılmış büyük sergi salonu Crystal Palace (Kristal Saray), bir bahçivan ve çevre düzenleyicisi olan Joseph Paxton tarafından çiçek seraları örnek alınarak tasarlanmıştır.
- 76 Londra'daki St. Paul Katedrali, 1666'daki Londra Yangını'nda bütünüyle tahrip olan eski St. Paul Katedrali'nin yerine yapılmıştır. Dünyanın en büyük kubbelerinden biri olan kubbesi 34 metre çapında ve katedral zemininden kubbeye tavanındaki haça kadar 111,3 metre yüksekliğindedir.
- 77 Balkona ya da bahçeye açılan camlı ve çift kanatlı kapı.
- 78 *Dünyalar Savaşı*'nın 1897'de İngiltere'deki Pearson's Magazine'de ve ABD'deki Cosmopolitan dergisinde tefrika edilen metni burada sona eriyordu ve bazı edebiyat eleştirmenlerinden zayıf bir son olduğu yönünde eleştiriler almıştı. H. G. Wells, bu bölümü izleyen "Sonsöz"ü sonradan, 1889'da Londra'da William Heinemann yayınevinden çıkan ilk basıma eklemiştir.
- 79 Astronomide, iki ya da daha çok gökcisinin görünürde rastlaşması ya da birbirlerinin önünden geçmesi.
- 80 Astronomide, iki gökcisinin gökyüzünde karşı yönlerde görülmesi durumu.



## EK

### BİR MİLYON YILININ İNSANI Bilimsel Bir Öngörü

H. G. Wells

Var olan edebiyatımıza hiç kuşkusuz bir diyecek yok, ama henüz yazılmamış kitaplar hayallere dalmayı seven adama çok daha büyüleyici gelir. Böyle kitapları elinizde tutma zahmetine katlanmanız gerekmez; çevrilecek sayfaları da yoktur böyle kitapların. Uyku tutmayan gecelerde yataktak mum ışığına gerek kalmadan okunabilirler. Başka bir alandan örnek verecek olursak, betimsel yöntemle çalışan antropoloğun yapıtlarında ilkel insan hiç kuşkusuz çok ilginç ve yabansı bir kişiliktir; ama geleceğin insanı, elimizde olgular olaydı, bize çok daha çekici gelebilirdi. İyi de, nerede öyle kitaplar? Ruskin'in\* bir yerde Darwin'le ilgili olarak söyledişi gibi, bizi insanların ne olduğu değil, ne olacağı ilgilendirmelidir.

Hayallere dalmayı seven adam, rahat koltuğuna gömülmüş, Ruskin'in bu sözü üstüne düşünürken, birden şöminede piposunun mavi dumanları arasından o yazılmamış büyük kitaplardan birini görür. Bu kocaman ve iri harflerle yazılmış kitabın belli ki Weissnichtwo'da ders veren Profesör Holzkopt diye biri tarafından kaleme alındığı anlaşılmaktadır.\*\* Kitabın adı "Uzak Geleceğin İnsanının Şimdiki Gidişattan Çıkarsanmış Kaçınılmaz Nitelikleri"dir. Hayallere dalmayı seven adam kitabı izleyini izledikçe, bu saygın profesörün tümüyle bilimsel bir yöntem kullandığını ve çıkarımlarında ölçülu ve temkinli olduğunu keşfeder, ama yine de verdiği sonuçlar en hafif deyimle olağandır. Bu seçkin profesörün konusu çok ayrıntılı bir biçimde, teknik bakımından çok kapsamlı olarak açımladığını söylemeliyiz, ama hayallere dalmayı seven adımız –elinde tek kopya bulunduğu için– bilimle

\* İngiliz yazar, eleştirmen ve sanatçı John Ruskin (1819-1900), dekoratif sanatlar ve mimarlıkta Victoria dönemi İngiltere'sinin sanat beğenisini derinden etkilemiştir. (ç.n.)

\*\* Wells, burada, hayali bir üniversiteden ve hayali bir profesörden söz ediyor kuşkusuz. Çünkü Almancada *Weissnichtwo* "kimse'nin nerede olduğunu bilmemiği" anlamına geldiği gibi, Profesör Holzkopt'un da "Profesör Odunkafa" olduğu söylenebilir. (ç.n.)

yakından ilgili olmayan okurlara uygun düşecek alıntıları seçmekte, kısaltmaları yapmakta özgür davranıştır. İşte size, anlaşırlılığı açısından alınılanmaya değer bulduğu birkaç satır.

“Evrim kuramı,” diye yazıyor profesör, “artık zoologlar ve botanikçiler tarafından dünyaca kabul görmüştür ve koşulsuzca insana da uyarlanmıştır. Doğrusu, bunun insan ruhuna uyup uymadığı bazılarda sorgulansa da, insan bedeni için geçerli olduğuna herkes katılmaktadır. İnsanın maymunsu atalarımızın soyundan geldiği, belirli koşullar tarafından insan kalibine sokulduğu, o maymunların da daha alt cinsten atalarımızın biçimlerinden, başka bir deyişle baştan beri var olan protoplazmik sıvıdan türediği ileri sürülmektedir. Öyleyse evren düzeni son bulmadığı sürece insanın gelecekte daha başka değişimlere uğrayacağı ve en sonunda insan olmaktan çıkıp başka biçimde bir canlı varlığa dönüşeceği açıklıdır. Burada akla hemen, ‘Bu varlık nasıl bir şey olacaktır?’ gibisinden çarpıcı bir soru gelmektedir. Şimdi türümüz üzerindeki biçimlendirici etkiler üstüne biraz kafa yoralım.

Kuş nasıl kanatlı bir yaratıksa ve tümüyle uçmaya göre biçimlendirilmiş ve değişime uğramışsa, balık nasıl yüzen bir yaratıksa ve hidrodinamiğin gerektirdiği koşulları karşılaması gerekmisse, insan da beyni olan bir yaratıktır; eğer yaşayacaksça fiziksel gücüyle değil, zekâsıyla yaşayacaktır. Öyle ki, insanın salt ‘hayvansı’ yanı gelişiminin sonunda baskılanmaktadır ve baskılanmalıdır da. Evrim şu 1892 yılında var olan düşüncelere göre yetkinliğe yönelen mekanik bir eğilim değildir; biçimlendirilebilir yaşamın onu kuşatan koşullara öyle ya da böyle sürekli uyarlanmasıdır... Bugün bizi sarıp sarmalayan hayvansı yanınızın giderek yok olmasını insanların dişler ve saçlarının yitip gitmesi, eller ve ayaklarının gittikçe ufalması, çenelerin, ağızların ve kulakların daha da küçülmesi biçiminde fark ederiz. Erkek bir zamanlar bedeniyle uğraşıp didinerek yaptığı şeyleri artık zekâsıyla, makinelerle ve sözlü uzlaşıyla yapıyor; çünkü bir zamanlar yemeğini yakalaması, karısını ele geçirme si, düşmanlarından kaçması ve bütün bu işleri iyi yapabilmek için kendi hayrına bedenini sürekli çalıştırıp eğitmesi gerekiyordu. Ama artık bütün bu durum değişti. Taksiler, trenler, tramvaylar hızlı olmayı gereksiz kıldı, yiyecek peşinde koşmak artık daha kolay; artık karısını avlayıp yakalamıyor, kalabalık evlilik piyasası göz önüne alınacak olursa daha çok karısı onu arayıp buluyor. İnsanın artık yaşamak için zekâ kıvraklığuna gereksinimi var, bedensel etkinlik ise bir uyuşturucu, hatta bir tuzak; bedensel etkinlik yapay çıkış yolları

arıyor ve oyunlarda dışarı taşıyor. Spor zaman alıyor ve insanı seçme sınavlarında ve işinde köstekliyor. İrikiyim adamımız da daha kıvrak zekâlı kardeşinin yanında yetersiz kalıyor. Hayatta başarısız, evlenmiyor. Daha iyi uyarlanan, hayatta kalıyor.”

O zaman, geleceğin insanının şimdikinden daha büyük bir beyni ve daha ufak ve ince bir bedeni olacağı açık. Ama profesörümüz burada bir istisna yapıyor. “İnsan eli, beynin öğretmeni ve tercümanı olduğundan, gittikçe güçlenecek ve beceri kazanacak, buna karşılık kas sisteminin geri kalan bölümü giderek önemini yitirip küçülecek.”

Büyüyen beyinleri, kocaman duyarlı elleri ve küçülen gövdeleyiyle bu insan evlatlarının fizyolojisinde ister istemez büyük değişiklikler meydana gelmiş olacaktır. “Artık,” diyor profesör, “insanlığın daha entelektüel kesimlerinde uyarıcılarla karşı gittikçe artan bir duyarlılık, örneğin alkol gibi bir soruna karşı gittikçe artan bir dayanıksızlık görüyoruz. İnsanlar artık bir şişe porto şarabı içemez oldular; bazıları çay bile içemiyor; son derece gergin olan sinir sistemleri daha da geriliyor. Bu süreç böyle sürecek ve yakın kuşaktan Sir Wilfrid Lawson’ımız bilgeligidenden bir gümüşlük fırlatıp çay tepsisini çınlatmayı görev bilmekle kalmayabilir, bunu büyük bir zevkle de yapabilir. Bu gerçekler doğal olarak başkalarınca da anlaşılacaktır. Taze çiğ et bir zamanlar krallara layık bir yemekti. Şimdilerde seçkin insanlar özene bezene hazırlanmamışsa ete pek dokunmuyorlar. Şalgam da öyle değil mi; bugün pişmemiş şalgam köküne kimse elini sürmez, şalgam bir zamanlar insanların topraktan kopardıkları gibi afiyetle yedikleri bulunmaz bir yiyeceği herhalde. Bir gün gelecek, bu değişim yeryüzündeki bütün öteki meyveleri de etkileyecektir. Şimdilerde bile elmayı yalnızca genç insanlar çiğ yemektedirler – atalarımızın yetişkinlerde kaybolan özelliklerini her zaman gençler korurlar. Günün birinde erkek çocukların elmalara bile kayıtsızca bakacaklardır. İnanın, geleceğin çocuğu, bugün ortalıkta bir kedi yokken bir taş parçasına nasıl boş gözlerle bakıyorsa, elmaya da öyle kayıtsız bir vurdumduymazlıkla bakacaktır.

“Üstelik yeni kimyasal buluşlar insanlar üzerinde değiştirici etkilerde bulunmaktadır. İnsanın ağızı daha tarihöncesi dönemde bile yiyeceği kavramak için kullanılan bir alet olmaktan çıkmıştı; ağızın tutup kavrama yeteneği bugün hâlâ azalmaya devam etmektedir, insanın ön dişleri küçülmüş, dudakları incelmiş ve daha kassız bir hale gelmiştir; insanın şimdi onulmaz bir dokudan değil de kemik ve çelikten oluşan yeni bir organı vardır: çatal bıçak. Böylece kar-

şilanın bu bir bakıma yapay bölümün eksik kalması için hiçbir neden yoktur; tam tersine, marifetli bir dış mekanizmanın çok geçmeden insanın yemeğini çiğneyip salyalandıracağı, gittikçe küçülen salgı bezleri ve dişlerden nöbeti devralacağı ve sonunda onları tümden ortadan kaldıracağı yolundaki açıklamama inanmak için her türlü neden vardır.”

Demek, gereksinim duyulmayan şeyler yok olup gidiyor. Şimdi lerdeki dışarı çıkk kulaklar, burun ve kaş çıktıları ne işe yarıyor? Burun ve kaş çıktıları daha önceleri bir yere çarptığımız ve düştüğümüz zaman gözü yara almaktan koruyordu, ama şu yaşadığımız günlerde ayaklarımızın üstünde durabiliyoruz, hem de rahatlıkla. Okur, bu düşüncelerin işliğinde, geleceğin yüzünü belli belirsiz ve tuhaf da olsa hayalinde canlandırabilir artık: “Gözler iri, işil işil, çok güzel, anlamlı; gözlerin yukarısında artık kaşların engebeli çıktılarının bölmendiği bir kafa, pırıl pırıl, saçsız, yusuvarlak ve çok güzel bir kubbe; anlamsız gölgeleriyle bu dingin yüzün simetrisini bozan o yumru yumru burnun yerinde yeller esiyor, küçüle küçüle işlevini yitirmiş o kulaklardan eser yok; ağız küçük, yusuvarlak bir delik olup çıkmış, ne dişler, ne damak, ne çene, hayvansılıktan çıkmış, yüzün o engin semasında hasat dolunayı ya da akşam yıldızı gibi yuvarlaklığını bozan boş duygulardan arınmış.” Profesör geleceğin yüzünü işte böyle görüyor.

Hiç kuşku yok ki, beden ve kollarla bacaklar buna benzer başka değişikliklere de uğrayacaktır. “Her gün sindirim için çok fazla zaman ve enerji harcıyor; yemekten sonra ölümlülerin bedenlerine büyük bir rehavet ve ağırlık çöküyor. Bu pekâlâ önlenebilir. İnsan organik kimya konusunda her geçen gün daha fazla bilgi sahibi oluyor. Daha şimdiden yapay cihazlarla mide bezlerine destek verilebiliyor. Bugün ilaç yazabilen her hekim bedensel işlevlerin yapay olarak yenilenebileceğini belirtiyor. Örneğin, sindirim kolaylaştırıcı yapay mide asidi persin var – benim bilmediğim böyle pek çok terkip var. Öyleyse, mide önünde sonunda neden yaş hadden emekli edilmesin? Yemeğinin pişirilmesini başkalarına bırakmakla kalmayan, çiğnenip sindirilmesini de kendisi yapmayan bir insan, yediğini kendi sindiren bir insana karşı çok büyük toplumsal üstünlükler edinecektir. Bunun şeylerin gelecekte nasıl bir biçimde büرنeciklerini bugünkü verilerinden yola çıkararak anlamaya çalışmanın en telaşsız, en aklı başında ve bilimsel yolu olduğunu anımsatmama izin verin. Bu aşamada şu olgular belki hayal gücünü canlandıracaktır. Omurgalılardan daha eski ve bugün daha yaygın bir hayvan topluluğu olan eklembacaklıların pek çoğu, hiç kuşku yok ki, omurgalı hayvanların en çok değişikliğe uğramış olanlarını-

dan daha çok filogenetik değişikliğe” –harikulade bir deyim– “uğramıştır. Istakoz gibi basit formlar balıklarinkine benzer ilkel bir yapı gösterir. Ne var ki, bozunmuş Kondrakantus\* gibi bir formda, yapı insandakine göre özgün tipinden çok daha fazla uzaklaşmıştır. Çok fazla değişirse uğramış kabukluların bazlarında sindirim borusunun tümü –yani yiyeceği sindiren ve soğuran bölümler– işe yaramaz, sert bir kordona dönüşmüştür. Hayvan içinde yüzüğü besleyici sıvıyı soğurarak –bir parazittir– beslenir. İnsanın da önünde sonunda böyle bir değişime uğrayacağını düşünmek; onu, artık başında uşaklar dikilirken tabağındaki alelacayıp renkler verilmiş ve bozunmuş yemekleri yerken değil de ince bir sadelik içinde bir teknedeki besleyici sıvıyı soğurarak beslendiğini hayal etmek kesinlikle olanaksız mıdır?

Tezcanlı hayal gücünde bir yapı, yarasıdaydam yüzeyinden en parlak ve katkısız renklerin yanıp sönürek geçtiği, giderek solup değiştiği bir billur kubbe beliriveriyor. Bu renkten renge giren saydam kubbenin orta yerinde duru, oynak, kehribar renginde bir sıvıyla dolu yuvarlak bir mermere havuz var, tuhaf varlıklar içine dalıp yüzüyorlar. Kuş mu bunlar?

Bunlar insanın torunları –yemekteler. Bakın, bembeyaz mermere zeminde ellerinin üstünde ziplıyorlar – Björnsen'in nicedir savunduğu bir ilerleme yöntemi. Elleri çok büyük, beyinleri koskocaman, gözleri yapış yapış, ıslak, baygıın. Tüm kas sistemleri, bacakları, kırınlarının esamisi okunmuyor, akıllarının yanında işe yaramaz birer sallantı olup çıkmışlar.”

Profesörün bundan sonraki hayalleri pek o kadar akıl çelici sayılmaz.

“Hayvanlar ve bitkiler insandan önce yitip gidecekler, geriye yalnızca insanın yemek ya da zevk için korudukları ya da çevresinde ortakçılar ve asalaklar olarak tutunanlar kalacak. Bu haşarat ve zararlılar insanın bitmez tükenmez yaratıcılığı ve sürekli gelişen disiplini karşısında önünde sonunda boyun eğmek zorunda. İnsan bitkiler olmadan da klorofilin işini yapmayı öğrenince (kimyagerler şimdilerde kuşkusuz bunun sırrına yaklaşıyorlar) yeryüzündeki öteki hayvanlar ve bitkilere duyduğu gereksinim ortadan kalkacak. Direnme gücü kalmamışsa ve artık gereksinim duyulmuyorsa o şeyin soyu er geç tükenir. İnsanoğlu son günlerinde yeryüzünde yalnız kalacak, yiyeceğini de kimyagerler kayaçlardan ve gün ışığından sağlayacak.

\* Kırmızı bir suyosunu. (ç.n.)

Ve –tam nedenini *Ahlakın Esasları* adlı o açık seçik ve fena halde doğru kitaptan öğrenebilirsiniz–\* insanlığın usdışı duyu paylaşımı yerini düşünsel işbirliğine bırakacak, duyu da aklın alanı içinde kalacak. Hiç kuşkusuz bütün bunlara daha çok uzun bir zaman var, ama uzun bir zaman sonsuzluğun karşısında nedir ki ve bütün bunları düşünen her insan gözlerini sonsuzluğa dikmelidir.”

Sonra da profesör bize dünyanın uzaya durmadan ısı yaydığını hatırlatıyor. Ve en sonunda bir dünyevi kerubiler\*\* hayatı çıkıyor ortaya; hoplayan kafalar, büyük duygusuz zekâlar ve küçük yürekler, onları gittikçe daha çok etkileyen soğuğa karşı hep birlikte umarsızca ve vargülerle savaşıyorlar. Çünkü dünya soğumaktadır – yıllar ilerledikçe ağır ağır ve kaçınılmaz bir biçimde soğumaktadır. “Bu yaratıklar,” diyor profesör, “yeryüzünün derinliklerindeki geçitlerde ve laboratuvarlarda hayal etmeliyiz. Bütün dünya karla kaplanacak, her yer buza kesecek; yaşam ağacının o son dalı dışında tek mil hayvanlar, tek mil bitkiler yok olacak. Son insanlar gezegenin gittikçe azalan ısısını izleyerek daha da derinlere inecekler, kocaman çelik bacalar ve havalandırma aygıtları onlara gereklî havayı taşıyacak.”

Profesörümüzün yıldız fali, iç karartıcı makinelerin ortalığı çınlattığı ve yapay ışıkların ışıldayıp siyah gölgeler düşürdüğü daracık derin geçitlerindeki bu insan iribaşlarına kısa bir bakışla son buluyor. İnsanlık soğuk karşısında acıklı bir geri çekiliş içinde, o kadar değişmiş ki tanınmaz durumda. Yine de, profesörün yazdıklarının yetince akla yatkın, ortaya koyduğu olgular günün bilimine uygun, kullandığı yöntemler düzgün. Hayallere dalmayı seven adam bu görünüm karşısında ürperiyor, kalkıp şöminenin ateşini canlandırıyor ve bu yazılmamış olağanüstü kitabı tümü piposunun dumanları arasında o saat gözden kayboluyor. Bu yazılmamış edebiyatın büyük üstünlüğü de burada: Kitapları değiştirmenin bir sakıncası yok. Hayallere dalmayı seven adamımız, insan soyunun yazgısı konusunda, Kubilay Han’ın yitik kaderiyle avutuyor kendini.

\* Evrim kuramının ilk savunucuları arasında yer alan, bireyin topluma, bilimin dine göre önceliğini savunan etkili bir bilgi sentezi oluşturan İngiliz sosyolog ve filozof Herbert Spencer’ın (1820-1903) 1879’da yayımlanan ve bireyci ahlak felsefesini ele aldığı kitabı. Spencer’ın bütün bir düşünce sistemi gerçekte biyolojik türlerin evrininden esinlenmişti. (ç.n.)

\*\* Yahudi, Hristiyan ve İslam geleneklerinde, insan, hayvan ya da kuş özelilikleri taşıyan kanatlı göksel yaratıklar, arşın (Tanrı'nın tahtı) taşıyıcıları. Eski Ortadoğu mitolojisi ile ikonografisinden kaynaklanan kerubilerin, melekler hiyerarşisinde şefaatçı olarak önemli işlevleri vardır. (ç.n.)

# MODERN KLASİKLER Dizisi - 136

Dünyalar Savaşı'nın Pearson's Magazine'de tefrika edildiği 1897 yılında, Kraliçe Victoria'nın tahta çıkışının altmışinci yılı törenlerle kutlanmıştı. Büyük Britanya İmparatorluğu, Kanada'dan Yeni Zelanda'ya uzanan, Afrika'nın büyük bir kısmıyla Hint yarımadasının tamamını kapsayan geniş topraklarıyla gücünün doruğundaydı. *Dünyalar Savaşı*, Wells'in İngiliz emperyalizmi üzerine bir yorumu; 20. yüzyıl başında imparatorluğun genişlemesinin muhtemel sonuçlarına ilişkin kaygıları yansitan felsefi ve ideolojik öyküsüdür. Mars'tan gelip tuhaf araçlarıyla imparatorluk topraklarında gezinen, yollarına çıkan her şeyi ölümcül ısı ışınlarıyla yerle bir ederken tüm yaşamı da sona erdiren yaratıkların istilası, belki de Victoria dönemi okurunun bu kaygılarına denk düşmüştü. Orson Welles'in 1938'de romanın uyarıldığı bir radyo oyununu gerçek sanan dinleyicilerin panik içinde sokağa dökülmesi, yapıtıñ imgelemi tetikleme gücünü ortaya koydu. Çeşitli film ve dizi versiyonları yapılan *Dünyalar Savaşı* birçoğuna da esin verdi. Wells'in capcanlı imgelemiyle özgün ve gerçekçi anlatımı, uzay yolculuğu ve başka gezegenlerden dünyamıza yönelik istilalar konusuna artık hiç de yabancı olmadığımız bugün de her kuşaktan okuru cezbetmeye devam ediyor.



## HERBERT GEORGE WELLS

(1866-1946): İngiliz yazar, gazeteci, sosyolog ve tarihçi Wells, en çok *The Time Machine* (1895; *Zaman Makinesi*), *The Island of Doctor Moreau* (1896; *Doktor Moreau'nun Adası*), *The Invisible Man* (1897; *Görünmez Adam*) ve *The War of the Worlds* (1898; *Dünyalar Savaşı*) adlı bilimkurgu romanlarıyla tanınır. Ancak edebiyatın yanı sıra tarih ve politika alanlarında da kalem oynatmış verimli bir yazardır. 1930'ların başlarında mizaha yönelen Wells, *Love and Mr. Levisham* (1900; *Aşk ve Bay Levisham*), *Kipps: The Story of a Simple Soul* (1905; *Kipps: Basit Bir Kişinin Öyküsü*) ve *The History of Mr. Polly* (1910; *Bay Polly'nin Tarihi*) adlı romanlarında alt-orta sınıfın kişilerin bekłentilerini ve düş kırıkkıklarını işledi. Diğer önemli yapıtları arasında *The Outline of History* (1920; *Tarihin Ana Çizgileri*), *The Work, Wealth and Happiness of Mankind* (1932; *İnsanlığın Emeği, Refahı ve Mutluluğu*) ve *The Shape of Things to Come* (1933; *Olayların Alacağı Biçim*) sayılabilir.

Bir Kişinin Öyküsü) ve *The History of Mr. Polly* (1910; Bay Polly'nin Tarihi) adlı romanlarında alt-orta sınıfın kişilerin bekłentilerini ve düş kırıkkıklarını işledi. Diğer önemli yapıtları arasında *The Outline of History* (1920; Tarihin Ana Çizgileri), *The Work, Wealth and Happiness of Mankind* (1932; İnsanlığın Emeği, Refahı ve Mutluluğu) ve *The Shape of Things to Come* (1933; Olayların Alacağı Biçim) sayılabilir.



9 786052 958889

16 TL



ÖZGEN  
BERKOL  
DOĞAN

BİLİMKURGU  
KÜTÜPHANEESİ